

john galsworthy

1230

john galsworthy
malmuța albă
comedia modernă *

«În **Comedia modernă** există două planuri. În centrul atenției au rămas tot Forsythe-ii, dar viața i-a constrâns — pe ei ca și pe autor — să se preocupe și de ceea ce se întinde dincolo de trăirile și conflictele lor familiale. Realitatea i-a obligat să înțeleagă că aceste din urmă conflicte sînt efectul proceselor și contradicțiilor din macrocosmosul social. Implicit, această condiționare era evidentă și în **Proprietarul**; acum, ea este demonstrată și explicit printr-o permanentă legătură între lumea exterioară și cea interioară.»

ION IANOȘI

«Realismul lui John Galsworthy e delicat și, am spus, scrupulos. Dorința lui de dreptate nu e infailibilă; și va fi recunoscută ca atare chiar și atunci cînd ea a atras creatorului personajelor din familia Forsyte atîtea dușmăni. În loc să caute obiectivitatea în observația rece, el o află în conștiința tandră. El e, astfel, capabil să reacționeze cu emoție la lucruri, dar de aceea tabloul pictat de el nu poate fi fidel modelului. Însuflețită de sensibilitate, tehnica lui e aceea a unui impresionist. Natura, universul uman, personajele ne apar în viziuni intermitente și parțiale a căror acuitate depinde de obiectul lor limitat, conștiința consacîndu-se unui singur aspect al experienței efemere. Instinctul compoziției nu-i lipsește, totuși; sub discontinuitatea lor, aceste fragmente sînt legate de un simț foarte sigur al logicii și al echilibrului.»

lei 10.00

john galsworthy

Lei 8

editura minerva

Ilustrația copertei *Val Mănteanu*

john galsworthy

măimuța albă
comedia modernă★

TRADUCERE DE HENRIETTE YVONNE STAHL

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI ● 1985

EDITURA MINERVA ● BUCUREȘTI

A MODERN COMEDY
THE WHITE MONKEY
by

JOHN GALSWORTHY
London William Heinemann Ltd.
1929

MAIMUȚA ALBĂ

Dedicat lui

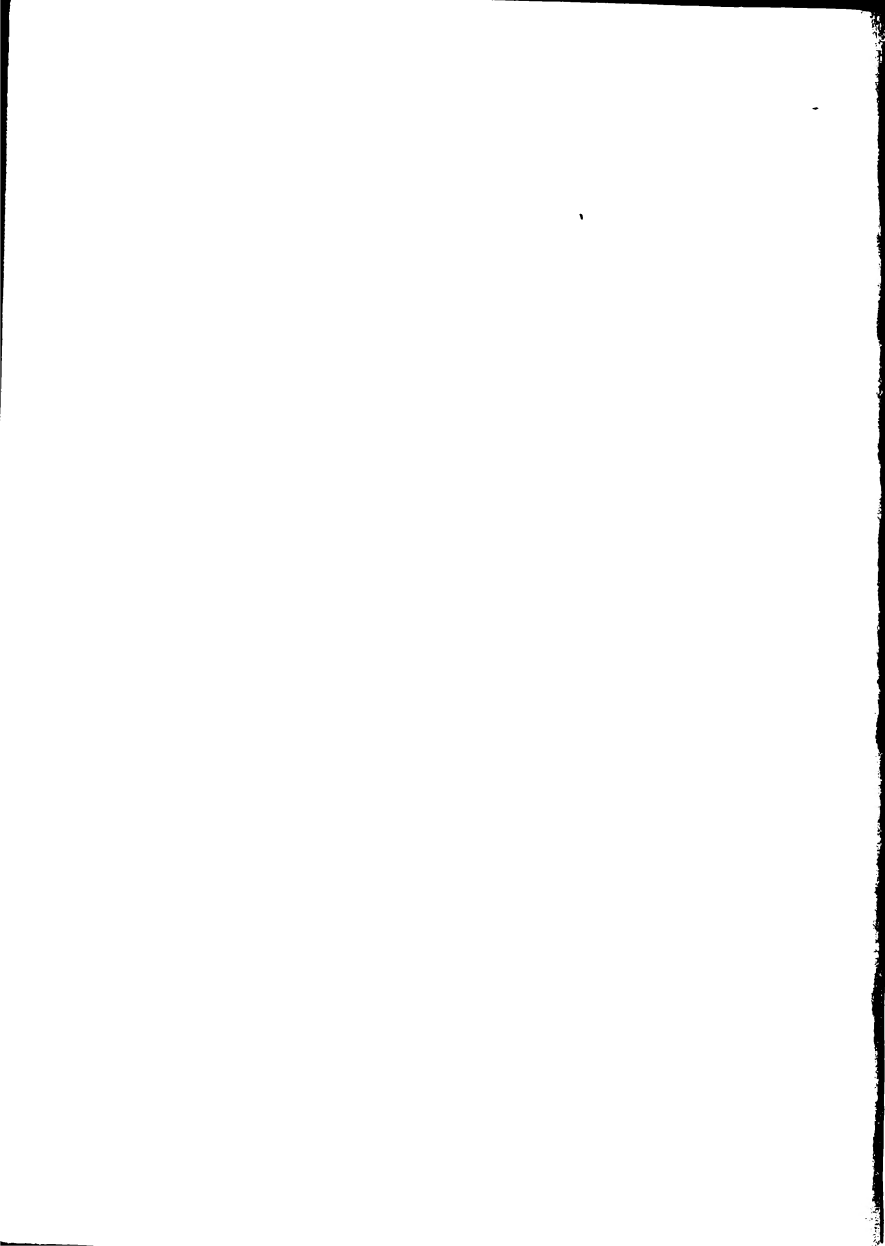
MAX BEERBOHM¹

„Nu poți da-napoi, nu poți da-napoi,
Biruință sau moarte,
Pentru cei ce nu pot da-napoi²,”

Mr. GAY³

¹ *Max Beerbohm* (1872 - 1956), critic, eseist și caricaturist englez.

² *John Gay* (1685 - 1732), poet englez.

Partea întâi

CAPITOLUL I

PLIMBARE

În după-amiaza acelei zile istorice, de pe la mijlocul lui octombrie 1922, *sir* Lawrence Mont, al nouălea baronet, cobori scările clubului „Snooks“, tocite de pașii membrilor săi, apostoli ai conservatorismului, și, îndreptându-și nasul fin spre vântul ce bătea dinspre răsărit, o porni, mișcându-și iute picioarele subțiri. Politician mai mult prin origine decât prin fire, își aminti cu o detașare, nu lipsită de umor, răsturnarea care readusese la putere partidul său. Trecînd prin fața clubului „Remove“, gîndi: „Mulți asudă acum aici! S-a isprăvit cu mesele copioase. Un sitar fără garnitură... pentru variație!“

Șefii și „mărimile“ plecaseră de la „Snooks“ înainte de venirea lui, pentru că el nu făcea parte din „șleahta reclamațiilor scoși din circulație, oameni care, în momentul terminării războiului, nu s-au mai interesat de agricultură“. Phii! Nu, defel, domnule! Vreme de un ceas, ascultase ecourile intrării fatale; iar mintea lui ageră, încrustată în rocile trecutului, sceptică față de prezent și față de toate promisiunile și afirmațiile politicienilor, înregistrase, amuzîndu-se, confuzia dintre patriotism și personalitate. Ca mulți alți moșieri, n-avea încredere în doctrine. Dacă ar fi avut un crez politic, acesta ar fi fost: „taxă de import pe grîu“. Însă, după cîte știa el, nu era singurul adept al acestei idei, și, cum de data aceasta nu candida, principiul său nu

era amenințat cu nimicirea, prin votul celor ce cumpărau pînca. „*Au fond*¹ — își zicea el — principiile sînt «punga», și nu știu de ce naiba oamenii pretind că nu-i așa!“ Punga, în sensul profund al cuvîntului, înseamnă, firește, interesul egoist al fiecărui om, în calitatea lui de membru al unei anumite comunități. Dar cum naiba va putea exista această anumită comunitate, națiunea engleză, dacă pămîntul ei nu va mai fi cultivat și toate vapoarele și docurile ei vîr fi în pericol de a fi distruse de aeroplanе? Mai adineauri, așteptase un ceas întreg să se spună măcar o vorbă despre pămînt. Nici una! Aceasta nu este o politică concretă! Niște tipi afurisiți! O să-și tocească pantalonii luptînd să capete sau să-și păstreze un loc în parlament! Nu se gîndesc decît la partea lor posterioară și nicidecum la posteritate! Nu zău! Aducîndu-și astfel aminte de posteritate, se gîndi, fără să vrea, că soția fiului său nu dădea încă semne... Doi ani! Ar fi timpul să se gîndească la copii! Este primejdios să se deprindă cu ideea de a nu-i avea, mai ales cînd un titlu de noblete și o moșie așteaptă un moștenitor. Un zimbet îi încercîți buzele și sprincenele stufoase, negre. Frumușică tînără făptură, foarte atrăgătoare; de altfel, o știa și ea! Cu cine nu era în relații? Cu lei și tigri, maimuțe și pisici... Casa ei era pe cale de a deveni o adevărată menajerie de celebrități, mai mult sau mai puțin recunoscute. Însă felul ei de viață era cam nefiresc! Ajuns în Trafalgar Square², sir Lawrence se opri în fața unui leu britanic și-și zise: „Nu trece mult și-i aduce și pe aceștia la ea acasă! Are mania colecțiilor. Michael ar trebui să bage de seamă. În casa unei scoase din uz, iar soții pot ajunge ușor într-însa. Acum îmi aduc aminte că i-am făgăduit să-i aduc în saloane un ministru chinez. Da... dar trebuie să aștepte pînă după alegerile generale.“

¹ În fond (fr.).

² Piață din Londra, unde se află statuia amiralului Nelson, avînd în patru colțuri cite un leu.

La capătul bulevardului Whitehall, îi apărură, pentru o clipă, sub cerul cenușiu, turnurile palatului Westminster¹. „Și aceasta este oarecum nefiresc! își zise. Apoi... Michael, cu aiurelile lui! Așa o fi moda, mai știi? Principii socialiste și soție bogată. Sacrificiu fără pericol. Pace, când trăiești în belșug! Leacuri de șarlatan... zece la un penny²!”

Trecu prin Charing Cross, în vacarmul vânzătorilor de ziare inebuniți de criza politică, apoi coti la stînga, spre casa de editură „Danby and Winter“, unde fiul său intrase de curînd ca asociat. Mîntea lui *sir* Lawrence era preocupată de subiectul unei cărți noi, după ce abia îi apăruseră: *Viața lui Montrose*³, *De parte în Cathay*⁴, povestirea unei călătorii în Orient, și o convorbire plină de fantezie între umbra lui Gladstone⁵ și aceea a lui Disraeli⁶, intitulată *Duet*. Cu fiecare pas pe care-l făcea de la „Snooks“ spre răsărit, silueta lui dreaptă, subțire, în palton cu guler de astrahan, cu obraz prelung și mustață căruntă, cu monoclu în ramă de baga pe sub sprinceană-i neagră și stufoasă, părea o apariție din ce în ce mai rară. Era aproape o arătare în această stradă dosnică și întunecată, unde cotigile poticnite stăteau ca muștele lipite iarna de perete, iar oamenii umblau cu cărți la subsuoară, de parcă ar fi fost intelectuali.

¹ Clădire în care se află Parlamentul englez.

² Monedă divizionară engleză, echivalentă cu a douăsprezecea parte dintr-un șiling.

³ General scoțian (1612—1650), partizan al regelui Carol I (1600—1649), în timpul războiului civil din Anglia secolului al XVII-lea. A fost executat la Edinburgh.

⁴ Denumire poetică a Chinei.

⁵ *William Ewart Gladstone* (1809—1898), om de stat, englez, lider al partidului liberal, conducătorul opoziției față de guvernul conservator al lui Disraeli; a contribuit la instruirea de noi protectorate engleze în Asia și Africa.

⁶ *Benjamin Disraeli, conte de Beaconsfield* (1804—1881), om de stat englez, lider și ideolog al partidului conservator, prim-ministru al Angliei în 1868 și între 1874—1880. A dus o politică de cîmpire, avînd drept scop extinderea teritorială a imperiului britanic: autor de romane care idealizează istoria și viața aristocrației.

Ajunsesese aproape la ușa editurii „Danby“, când întâlni doi tineri. Unul dintre ei era, desigur, fiul său, mai bine îmbrăcat de când se căsătorise și fumind — slavă Domnului! — o țigară de foi în loc de veșnicele lui țigarete. Celălalt?... A, da, poetul în fașă, protejatul și cavalerul de onoare al lui Michael, cu capul în nori și cu o pălărie de fetru plușat peste părul lins. Sir Lawrence spuse:

— Ha, Michael!

— *Hallo, Bart!* Wilfrid, îl cunoști pe bătrînul meu? Wilfrid Desert, *Moneda de aramă*; să știi de la mine, Bart: e un poet! Trebuie să-l citești. Noi mergem acasă. Vino cu noi!

Sir Lawrence merse cu ei.

— Ce s-a întîmplat la „Snooks“?

— *Le roi est mort*². Laburiștii pot începe cu minciunile lor — alegerile, în luna ce vine.

— Uite ce e, Wilfrid: Bart a fost crescut pe vremea cînd nu se cunoștea poporul.

— Așa o fi, domnule Desert, dar spune, *dumneata* găsești că politica de azi este firească?

— Dumneavoastră, domnule, găsiți că este ceva „firesc“ pe lume?

— Un impozit pe venituri, poate.

Michael zîmbi și zise:

— Nobilii, începînd cu rangul cel mai mic și pînă la cel mai mare, nu cred cu adevărat în nimic.

— Să presupunem, Michael, că prietenii dumitale ar veni la putere — într-un fel nici n-ar fi rău, i-ar ajuta să se maturizeze — dar ce-ar putea face? He? Ar putea ridica nivelul gustului național? Ar putea interzice cinematograful? Ar putea învăța poporul englez să-și gătească bucatele?

¹ Prescurtarea cuvîntului „baronet“, porecla lui sir Lawrence în intimitate.

² *Le roi est mort, vive le roi!* (Regele a murit, trăiască regele!): cuvinte pe care cîrnîcicul palatului le rostea, anunțînd poporului moartea regelui Franței și înscăunarea succesorului său.

Ar putea împiedica amenințările de război din partea altor țări? Ne-ar putea determina să ne producem singuri hrana? Ar putea opri dezvoltarea vieții urbane? I-ar spinzura pe toți cei ce se ocupă de gaze toxice? Ar putea împiedica raidurile aviatice în timp de război? Ar putea slăbi cumva instinctul de proprietate? Sau ar putea face efectiv ceva, în afară de a schimba puțin repartitia bunurilor? Toate partidele duc o politică de suprafață. Sintem conduși de inventatori și de firea omenească. Trăim vremuri tulburi, domnule Desert.

— Aceasta este și părerea mea, domnule.

Michael își flutură țigara.

— Sînteți niște bătrîni înrăiți, amîndoi!

Trecînd prin fața Cenotaphului¹, tustrei își scoaseră pălăriile.

— Ciudat, simptomatic mai e și monumentul acesta! Un avertisment dat îngîmfării... foarte caracteristic! Iar avertismentul dat îngîmfării...

— Ia zi mai departe, Bart! spuse Michael.

— Finețea, frumosul, măreția... S-au dus toate! Nu mai există concepții de vastă perspectivă, nu mai există planuri mari, principii mari, nici religie mare sau artă mare; nu mai există decît esteticism în elici și fundături, oameși mici cu pălării mici.

— Îi plinge inima după Byron², Wilberforce³ și Monumentul lui Nelson⁴. Sărmanul meu bătrîn! Bart! Ce-i de făcut, Wilfrid?

¹ Monument din Whitehall, în memoria eroilor căzuți în războiul din 1914—1918.

² *George Gordon Byron* (1788—1824), poet englez, strălucit reprezentant al romantismului din secolul al XIX-lea.

³ *William Wilberforce* (1759—1833), om de stat englez; a luptat împotriva sclavajului.

⁴ *Horace Nelson* (1758—1805), amiralul englez cunoscut prin bătăliile navale de la Abukir (1798), în urma căreia a bîlocat armata lui Napoleon în Egipt, și de la Trafalgar (1805), unde a învins flota franco-spaniolă.

— Da, domnule Desert. Ce-i de făcut?

Fața negricioasă a lui Desert se crispă.

— Trăim într-o epocă a paradoxului, zise. Cu toții strigăm că vrem libertate și singurele instituții care cîștigă în putere sînt socialismul și biserica romano-catolică. Ne dăm înspăimîntător de bine seama ce înseamnă arta — și singura artă care se dezvoltă este cinematograful. Vrem cu dirzenie pace — și tot ceea ce facem în acest scop este să perfecționăm gazele toxice.

Sir Lawrence aruncă o privire spre bărbatul de lângă el, atît de tînăr și atît de acrit.

— Cum merge editura, Michael?

— *Moneda de aramă* se vinde ca pîinea caldă, iar *Duet* începe să aibă căutare. Ce-ai zice de o nouă reclamă: „*Duet*, de sir Lawrence Mont-Bart. *Cea mai distînsă conversație care a avut loc oreodată între morți.*“ Asta i-ar atrage și pe spiritiști. Wilfrid mi-a sugerat alta: „*G.O.M.¹ și Dizzy². Transmisiune radiofonică din iad.*“ Care-ți place mai mult?

Ajunseră la un gardist cu mîna ridicată drept în botul unui cal de camion; întreaga circulație se oprișe. Motoarele automobilelor vijliau în gol, șoferii priveau înainte, așteptînd să fie lăsați să treacă mai departe, o fată pe bicicletă privea nepăsătoare în jurul ei, sprijinindu-se cu o mînă de spatele camionului, pe marginea căruia ședea un băiețandru, bălăbănindu-și picioarele. Sir Lawrence aruncă din nou o privire spre tînărul Desert. Fața-i slabă, palidă, negricioasă, era simpatică, dar avea parcă un cusur, o urmă de dezecilibru; deși în îmbrăcăminte și fel de a fi n-avea nimic *outré*³, părea, totuși, neconvențional; era mai puțin vioi decît ștregarul plin de temperament de lângă el, fiul său, dar tot atît de dezorientat și mult mai sceptic; se putea, totuși, să aibă o sensibilitate profundă! Gardistul coborî brațul.

¹ Prescurtare de la *Great Old Man*, după cum a fost supranumit Gladstone.

² Poreclă în intimitate a lui Disraeli.

³ Extravagant, exagerat (fr.).

- Ai făcut războiul, domnule Desert?
- Oh, da.
- În aviație?
- Și în infanterie. Cite puțin din fiecare.
- Greu pentru un poet.
- Ba deloc. Nu poți face poezie decât dacă în orice clipă riști să sari în aer sau dacă trăiești în Putney¹.

Sir Lawrence ridică sprincenele.

- Crezi?
- Tennyson², Browning³, Wordsworth⁴, Swinburne⁵... au reușit, cu toate că *ils vivaient, mais si peu*⁶.

- Nu există oare o a treia situație prielnică poeziei?
- Care anume domnule?
- Nu știu cum să mă exprim... O anumită frământare cerebrală în legătură cu femeile?

Fata lui Desert se crispă și parcă se întunecă.

Michael introduse cheia în broasca ușii principale.

CAPITOLUL II

CĂMINUL

Casa din South Square, Westminster, în care se instalaseră acum doi ani tinerii soți Mont, după luna de miere

¹ Cartier periferic al Londrei.

² *Alfred Tennyson* (1809—1892), poet englez, idilic, conservator; reprezentant al romantismului.

³ *Robert Browning* (1812—1889), poet englez, epigon al romantismului; a elaborat genul „monologurilor dramatice”.

⁴ *William Wordsworth* (1770—1850), poet englez, unul dintre principalii reprezentanți ai romantismului. În tinerețe a simpatizat cu Revoluția franceză, dar ulterior s-a situat pe poziții naționaliste fățișe.

⁵ *Charles-Algernon Swinburne* (1837—1909), poet englez neoromantic.

⁶ Trăiau, dar atât de puțin (fr.).

petrecută în Spania, putea fi numită o casă „emancipată“. Era opera unui arhitect care visa să construiască o casă nouă cu desăvîrșire veche și o casă veche cu desăvîrșire nouă. De aceea, nu avea un stil bine definit, nu respecta nici o tradiție și era lipsită de orice prejudecată arhitecturală; dar absorbea atît de iute funinginea metropolei, încît zidurile ei erau aproape tot atît de negre și păreau tot atît de vechi ca cele ale construcțiilor lui Wren¹. Ferestrele și ușile erau ușor boltite. Acoperișul înalt, mult înclinat, de o frumoasă culoare roșiatică înnegrită de fum, semăna cu stilul danez, iar cele două „ferestruici nostime“, tăiate în el, dădeau impresia că acolo sus locuiau niște servitori de statură foarte înaltă. Camerele erau așezate în dreapta și în stînga ușii principale, o ușă lată, împodobită cu lauri în chenare negre și aurite. Casa era destul de mare: scara largă și simplă începea din extremitatea unui vestibul încăpător, care oferea spațiul necesar pentru multe pălării, haine și cărți de vizită. Avea patru odăi de baie și nici o pivniță. Instinctul atavic al neamului Forsyte intervenise în achiziționarea acestei case. Soames o cumpărase, încă nefinisată, pentru fata lui, într-un moment psihologic special: inflația monetară ajunsese la paroxism, iar oxigenul din balonul comerțului mondial era pe sfîrșite. Totuși, Fleur luase imediat legătura cu arhitectul — îndeletnicire față de care Soames avea o rezervă de neînvins — și hotărîse să nu accepte mai mult de trei stiluri în casă: chinezesc, spaniol și al ei propriu. Camera din stînga intrării principale se întindea pe toată fațada și era în stil chinezesc: pereții îmbrăcați în tăblii de lemn de culoarea fildeșului, pardoseala de aramă, încălzire centrală și candelabre de cristal. N-avea decît patru tablouri, toate chinezești — singura școală de care tatăl ei nu se ocupase încă. Căminul mare și deschis era împodobit

¹ *Christopher Wren* (1631—1723), matematician și arhitect englez; a construit catedrala Sf. Paul și multe alte biserici din Londra.

cu cini chinezești, așezați pe plăci de faianță chinezească. Tapiseria era în mare parte de mătase verde ca jadul. Mai erau, în această cameră, și două splendide cutii de ceai, negre, vechi, cumpărate cu banii lui Soames la Jobson, la licitație, și care nu fuseseră defel un chilipir! Pian nu exista; pe de o parte pentru că pianul era un obiect prea iremediabil occidental, pe de alta pentru că ar fi ocupat prea mult loc. Fleur voia să aibă spațiu — ea colecționa cu precădere oameni, nu mobile sau bibelouri. Din păcate, lumina, ce pătrundea prin ferestrele aflate la cele două capete ale încăperii, nu era chinezească. Uneori, Fleur se oprea în mijlocul acestei odăi, gândindu-se cum să-i dea o înfățișare mai chinezească, păstrind-o la fel de confortabilă, cum să-și „grupeze“ musafirii, cum să dea impresia că este perfect informată în politică și literatură, cum să primească lucrurile dăruite de tatăl ei, fără a-l lăsa să observe că gustul lui era cam demodat, cum să nu-l scape din mână pe Sibley Swan, noua stea, și cum să pună mîna pe Gurdon Minho, vechea stea a literaturii, de ce Wilfrid se îndrăgostea mult prea tare de ea, care era, de fapt, stilul ei în îmbrăcăminte, pentru ce Michael avea urechi atât de caraghioase și... uneori stătea în mijlocul salonului fără a se gândi la nimic, simțind doar o mică durere în suflet.

Cei trei bărbați o găsiră așezată în fața unei mese de ceai vopsită cu lac roșu. Băuse un ceai foarte bun. Fleur cerea întotdeauna să i se servească ceaiul mai devreme, pentru a-l putea gusta în voie, singură; deși nu împlinise încă douăzeci și unu de ani, aceasta era ora cînd își reamintea de zilele tinereții ei. Lîngă ea ședea Ting-a-ling, cu labele din față galben-roșietice, pe un taburet chinezesc și cu botul negru, turtit, împrejmuît de un puf roșiatic, ridicat spre masa cu prăjituri — idealul filozofiei lui.

— Ai mâncat destul, Ting. S-a terminat, puîșor! Ajunge! Expresia lui Ting-a-ling părea a răspunde:

— Bine, dar termină și tu! Nu mă mai tortura!

Cu prilejul celei de-a douăzeci și două zile de naștere a lui Fleur, acum unsprezece luni, Michael îi cumpăraseră, dintr-o vitrină din Bond Street, cățelul în vîrstă de un an și trei luni.

- Doi ani de căsnicie nu schimbaseră prea mult înfățișarea lui Fleur: părul castaniu-închis era tot scurt, buzele-i mobile deveniseră mai hotărîte, ochii căprui, sub pleoapele albe cu gene negre, căpătaseră mai mult farmec, mersul îi devenise mai apăsător și mai legănat, pieptul și șoldurile i se împliniseră puțin, mijlocul și pulpele i se subțiaseră puțin, obrajii, mai supti, pierduseră ceva din culoare, iar glasul pierduse puțin din dulceață, dar căpătase mai multă căldură.

Se ridică și, peste masa de ceai, întinse brațul alb, rotund, fără a spune o vorbă. Ar fi trebuit să le spună prea des și găsea că se exprimă mai bine printr-o privire, o stringere de mînă și o ușoară înclinare laterală a capului.

Schitînd un cerc cu mîna întinsă, zise:

— Luați loc. Cu frișcă, *sir*? Cu zahăr, Wilfrid? Tîng a mîncat prea mult, nu-i mai dați nimic! Michael, oferă prăjiturile! Am aflat despre întrunirea de la „Snooks“. Sper că n-ai să pornești în propagandă electorală pentru laburiști, Michael, propaganda este o stupiditate. Dacă cineva ar încerca să mă prelucereze, eu aș vota imediat cu partidul adversar.

— Da, scumpa mea, dar tu nu ești un alegător de rînd.

Fleur se uită la el. Dăgălaș răspuns! Își dădu seama că Wilfrid își mușca buzele și că *sir* Lawrence observă acest lucru, că-și expusese prea mult picioarele în ciorapii de mătase; se uită la ceștile de porțelan colorate în alb și negru și încercă să îndrepte totul. O clipire a pleoapelor ei albe — și Wilfrid nu-și mai mușcă buzele; o mișcare a picioarelor în ciorapii de mătase — și *sir* Lawrence nu le mai privi. Oferindu-le cîte o ceașcă, zise:

— Mi se pare că nu sînt destul de modernă.

Mestecînd cu o linguriță lucioasă ceaiul din ceașca neagră cu desene albe, Desert spuse, fără a ridica privirea:

— Mult mai modernă decît femeile moderne, prin faptul că ești mai clasică.

— Atenție la poezie! glumi Michael.

După ce acesta ieși, împreună cu tatăl său, să-i arate noile caricaturi ale lui Aubrey Greene, Fleur zise:

— Wilfrid, explică-mi, te rog, ce-ai vrut să spui.

Din glasul lui Desert dispăru orice reticență.

— Ce importanță are? N-are rost să-mi pierd vremea cu asemenea explicații.

— Dar eu vreau să știu. Mi s-a părut o ironie.

— Ironie! Eu? Fleur!

— Atunci explică-mi.

— Am vrut să spun că ești tot atît de agitată și ai tot atît de mult simț practic ca și femeile moderne, dar mai ai ceva ce ele nu au: puterea de a-l face pe om să-și piardă mințile. Eu mi le-am pierdut, Fleur, o știi prea bine.

— Ce-ar zice Michael să audă aceste vorbe... din partea ta, cavalerul lui de onoare?

Desert se duse iute la fereastră.

Fleur îl luă pe Ting-a-ling în brațe. Îi mai vorbisera și alții în acest fel, dar din partea lui Wilfrid era grav. Gîndul că inima lui îi aparține era plăcut, firește! Dar cum i-ar putea găsi un loc, așa fel încît, în afară de ea, să nu știe nimeni? Desert era cam năstrușnic, făcea lucruri bizare! Fleur era puțin speriată — nu de el, ci de această însușire a lui. Desert se întoarse din nou la cămin și îi spuse:

— Urit lucru, nu-i așa? Pune jos ciinele ăsta blestemat, Fleur, nu-ți pot vedea fața. Îți jur că dacă l-ai iubi cu adevărat pe Michael, nu ți-aș fi spus nimic. Dar nu-l iubești... o știi și tu.

Fleur răspunse pe un ton rece:

— Te înșeli. Îl *iubesc* pe Michael.

Desert rise crispat.

— Oh, da! Dar o iubire de felul acesta n-are valoare.

Fleur ridică privirea.

— Are suficientă valoare pentru a mă pune la adăpost.

— Așadar, o floare pe care eu n-o pot culege.

Fleur dădu din cap.

— Ești sigură, Fleur? Sigură de tot?

Fleur deschise ochii mari; privirea ei se îndulci puțin, pleoapele-i, din cale afară de albe, se închiseră și dădu din nou din cap. Desert zise încet:

— În clipa când voi fi convins de acest lucru, plec în Orient.

— În Orient?

— Nu-i atât de banal ca plecarea în America, dar e aproape același lucru... nu te mai întorci!

Fleur gindi: „Orient? Mi-ar place să cunosc Orientul! Păcat că asta nu se poate realiza atât de ușor. Ce păcat!”

— Pe mine nu mă poți păstra în grădina ta zoologică, draga mea. Eu nu-s dispus să-ți dau tîrcoale și să mă hrănesc cu firimituri. Știi ce simt — într-un fel sau altul, dezastrul trebuie să se producă.

— Nu e vina mea, nu-i așa?

— Ba da! M-ai pus în colecție, așa cum pui pe toată lumea care se apropie de tine.

— Nu înțeleg ce vrei să spui.

Desert se aplecă și, smucindu-i mina, și-o lipi de buze.

— Nu fi supărată pe mine, sînt prea nenorocit.

Fleur își lăsă mina lipită de buzele lui fierbinți.

— Îmi pare rău, Wilfrid.

— Nu face nimic, draga mea. Am să plec.

— Dar mîine-seară vii la masă?

Desert îi răspunse violent:

— *Mîine?* Doamne, Dumnezeule!... Nu vin! Din ce crezi că sînt eu plămădit?

Îi azvîrli mina din mîinile lui.

— Nu-mi place violența, Wilfrid.

— Atunci, la revedere! E mai bine să plec.

Cuvintele „Și ai face bine să nu te mai întorci” îi tremurară pe buze, dar nu le rosti. Despărțită de Wilfrid... viața ei și-ar pierde din căldură! Îi făcu un semn cu mina. Plecase.

Auzi ușa închizându-se în urma lui. „Sărmanul Wilfrid! E atât de plăcut să știi că există o flacăra la care să-ți încălzești mâinile! Plăcut... dar cam primejdios!“ Brusc, îl puse jos pe Ting-a-ling, se ridică și începu să se plimbe prin cameră. Miine! A doua aniversare a căsătoriei lor! Gîndindu-se la ceea ce ar fi putut să fie, simți iarăși durere în suflet. Fleur n-avea prea mult timp să se gîndească... și din puținul pe care-l avea, făcea și mai puțin. La ce bun să gîndești? O viață are omul, plină de obligații, de lucruri de dobîndit, de dorit, o viață lipsită de un singur lucru, pe care chiar dacă unii oameni îl au, îl au pentru atât de scurtă vreme! Două lacrimi i se strinseră sub pleoape, dar se uscară înainte de a cădea. Sentimentalism? Nu! Pentru nimic în lume... ar fi o greșală de neiertat! Cîm o să-și așeze musafirii la masa de miine? Pe cine să poștească în locul lui Wilfrid, dacă nu va veni... prostul! Ce importanță avea o aminare de o zi... o noapte? Pe cine să așeze la dreapta, pe cine la stînga ei? Care era mai distins: Aubrey Greene sau Sibley Swan? Oare, erau tot atât de distinși ca Walter Nazing sau Charles Upshire? O masă cu douăsprezece persoane, numai oameni de litere și artiști, în afară de Michael și Alison Charwell. Ah, ce bine ar fi dacă Alison i l-ar putea aduce pe Gurdon Minho, scriitor de școală veche... un pahar de vin vechi pentru a mai domoli efervescenta. E drept că nu publică la „Danby and Winter“, dar este foarte legat de Alison. Fleur se duse în grabă la una din cutiile vechi de ceai și o deschise; acolo era telefonul.

— Pot vorbi cu *lady* Alison? Doamna Michael Mont. Da... Tu ești, Alison?... Aici Fleur. Wilfrid nu vine miine-seară... Nu cumva mi l-ai putea aduce pe Gurdon Minho? Eu nu-l cunosc, firește; dar poate l-ar interesa... vrei să încerci? Mi-ar face mare plăcere. Nu găsești că întrunirea de la „Snooks“ a fost senzațională? Bart pretinde că acum, după ce s-a produs disidența în partid, au să se mănince între ei... În ceea ce-l privește pe domnul Minho, poți să-mi

„dai răspunsul deseară! Mulțumesc... mulțumesc foarte mult!...
La revedere!

Dacă Minho nu primește, pe cine să cheme? Se gîndi nehotărîtă la numele din carnetul ei cu adrese. Fiind cam tîrziu, trebuia să caute pe cineva care nu se formalizează. Dintre rudele lui Michael, nimeni — în afară de Alison — nu rezista săgeților otrăvite ale lui Sibley sau Nesta Gorse. Despre familia Forsyte nici nu putea fi vorba! Cu toate că aveau (unii dintre ei) un oarecare umor caustic, nu erau moderni, nu erau cu adevărat moderni. De altfel, căuta să-i frecventeze cît mai puțin — erau demodați, aparțineau epocii dramatice, nu puteau concepe viața fără început și fără sfîrșit. Nu face nimic! Dacă Gurdon Minho nu acceptă invitația, va pofti un muzician care compune opere hieroglice cu ascuțimi chirurgicale, sau poate ar fi și mai nimerit un psihanalist. Degetele răsfoiră o pagină după alta, pînă ajunse la aceste două categorii. Hugo Solstis? N-ar fi rău... Dar ce se va întîmpla dacă va dori să cînte ceva din ultimele lui compoziții? În casă nu exista decît pianul cel mare al lui Michael, astă ar însemna să-i ducă pe toți musafirii sus, la el în birou. Mai bine Gerald Hanks, care va începe să vorbească cu Nesta Gorse despre vise. Chiar de-ar fi așa, conversația poate fi animată. Așadar, dacă nu vine Gurdon Minho, îl poștește pe Gerald Hanks; el va primi, desigur; îl va așeza la masă între Alison și Nesta. Fleur închise carnetul de adrese, se întoarse pe divanul îmbrăcat în mătase verde jad și-l privi pe Ting-a-ling. Cățelul îi răspunse holbindu-și ochii rotunzi, negri, strălucitori și foarte bătrîni. Fleur gîndi: „Plecarea lui Wilfrid nu-mi convine“. O mulțime de oameni veneau și plecau la ea, la alții, pretutindeni, dar nici unul nu o interesa cu adevărat. Trebuie, firește, să fii în relații cu toată lumea, să știi tot ce se petrece! Este foarte distractiv și mai ales foarte necesar! Numai... numai că... la ce bun?

Voci! Michael și Bart se întorceau. Bart remarcase ceva la Wilfrid. Bătrînul Bart observa totul. Fleur nu se simțea

niciodată în largul ei cînd el era de față — vioi și plin de spirit, avea totuși ceva prea potolită și ancestral; semăna oarecum cu Ting-a-ling. Perspicacitatea lui o dibuise și părea a-i spune mereu că este tinăra și neastîmpărată. Bart era bine ancorat; nu se putea mișca decît atît cît îi îngăduiau odgoanele lui demodate; totuși, era uluitor cum pricepea anumite lucruri. Pentru ea avea admirație — fără îndoială — așa ceva se simte!

Îl întrebă cum i-au plăcut caricaturile, dacă era de părere să le publice Michael... cu sau fără text. Apoi, dacă și el găsește-ea desenul cubist intitulat *Natură moartă* și reprezentînd guvernul era caraghios din cale-afară... mai ales „fasolea bătrînă“, simbolizînd pe primul ministru. Drept răspuns, Fleur percepse un zgomet: *sir* Lawrence turuia iute despre colecția de caricaturi electorale ale tatălui său. Lui Fleur nu-i plăceau poveștile despre tatăl acestuia. Fusese un om foarte distins, dar trebuie să fi fost foarte plictisitor: își făcea toate vizitele călare și purta pantalonii legați sub cizme. El, lordul Charles Cariboo și marchizul de Forfar au fost ultimii domni care făceau vizite în această ținută. Dacă n-ar fi avut această ciudățenie, lumea i-ar fi uitat de mult. Dar ea mai avea de încercat o rochie și de pus la punct o mulțime de lucruri, iar concertul lui Hugo începea la ora opt și un sfert! Cum se face că oamenii din vechea generație au atîta timp liber? Și deodată, privind în jos, îl văzu pe Ting-a-ling lingînd pardoseala de aramă. Îl ridică în brațe și-i zise:

— Nu-i voie, scumpule, e murdar!

În fine, povestea se sfîrșise. Bart plecă, depănîndu-și amintirile pînă-n ultima clipă. Fleur așteptă în fața scării pînă ce Michael închise ușa în urma tatălui său, apoi fugi sus. Ajunsă în camera ei, aprinse toate luminile. Camera era mobilată în stilul ei: un pat care nu semăna deloc a pat și multe oglinzi. Culcușul lui Ting-a-ling era într-un colț, de unde se vedea deodată în trei oglinzi. Fleur îl așeză, spunîndu-i:

— Acum să stai locului!

Față de ceilalți cini, pe care-i vedea în odaie, devenise de mult indiferent: deși erau de același soi, deși aveau părul de aceeași culoare cu el, nu-i putea nici mirosi, nici atinge... nu era nimic de făcut cu ei; niște făpturi care-l imitau și era de necrezut că nu-i răspundeau niciodată.

Fleur se dezbracă și-și puse în față rochia cea nouă.

— Pot să te sărut? zise un glas și chipul lui Michael apărură în oglindă, alături de al ei.

— Nu avem timp, dragul meu. Ajută-mă să mă îmbrac. Iși trase rochia peste cap. Închide, te rog, cele trei copci de sus. Cum îți place? Ah, da... Michael! Mîine poate vine Gurdon Minho la masă, Wilfrid e ocupat. Ai citit cărțile lui? Stai jos și spune-mi ceva despre ele. A scris numai romane, nu-i așa? Ce gen?

— Păi, întotdeauna are ceva de spus. Pisicile lui sînt bine descrise. Puțin cam romantic, firește!

— A! Te pomenești c-am făcut o gafă!

— Ba deloc. Dimpotrivă, o achiziție foarte bună. Cusurul celor din grupul nostru este că scriu frumos, dar n-au nimic de spus. Opera lor nu va dăinui.

— Tocmai de aceea vor dăinui. Ei nu se vor demoda.

— Crezi asta? Doamne, Dumnezeu!

— Wilfrid va dăinui.

— Da! Dar Wilfrid are emoții, ură, milă, dor; cel puțin în unele poezii. Cînd este emoționat, scrie chiar foarte frumos; cînd nu, scrie un cîntec despre nimic, ca și ceilalți.

Fleur împinse cu degetul dantela combinezonului, care ieșea din decolteu.

— Dacă-i așa cum spui tu, înseamnă că noi... adică eu, mizez pe carte greșită.

Michael zîmbi.

— Copila mea dragă! Cînd frecvențezi oamenii zilei, nu greșești niciodată; trebuie doar să fii foarte atentă și să schimbi macazul cît poți de iute.

— Așadar, tu crezi că Sibley nu va dăinui?

— Sib? Doamne ferește! Nici vorbă!

— Dar el este absolut sigur că aproape toți ceilalți sînt morți sau pe moarte. Nu incupe îndoială că are geniu critic!

— Dacă n-aș avea mai multă judecată decît Sib, aș părăsi chiar mine meseria de editor.

— Tu... mai multă judecată decît Sibley Swan?

— Firește că am mai multă. Judecata lui Sib nu este decît părerea lui despre sine însuși, și intoleranță sau invidie față de toți ceilalți. Nici măcar nu-i citește, sau citește cîte o bucată din fiecare autor și zice: „Oh! individul acela plictisitor“, sau „moralist“, sau „sentimental“, sau „demodat“, sau „bate apa-n piuă“ — l-am auzit de nenumărate ori făcînd asemenea observații. Așa vorbește despre vii — față de morți are cu totul altă atitudine. Pe morți îi dezgroapă și îi preamărește. Așa și-a făcut un nume. De altfel, în literatură a existat întotdeauna cîte un Sib. El este pilda vie a scriitorilor care izbutesc să impună lumii propria lor prețuire față de ei înșiși. Dar de dăinuit... desigur că nu va rămîne nimic din el; Sib nu este creator nici măcar din greșeală.

Fleur nu-l mai urmărea pe Michael. Da! rochia îi venea bine, avea o linie frumoasă! O scoase repede. Înainte de a se îmbrăca, trebuia să mai scrie trei scrisori!

Michael reîncepu.

— Ascultă-mă pe mine, Fleur. Oamenii cu adevărat mari nu vorbesc și nu se adună în clii, ei își vislesc singuri barca în ceea ce nouă ni se pare a fi o apă stătătoare. Dar din aceste ape stătătoare se formează curentul principal. Să știi că ți-am spus o vorbă mare, ori o prostie mare. Dar oare vorbele mari sînt prostii, sau prostiile sînt vorbe mari?

— Michael, tu, dac-ai fi în locul meu, i-ai spune lui Frederic Wilmer că, la dejunul de săptămîna viitoare, îl va întîlni aici pe Hubert Marsland? Oare, dacă ar ști, ar veni sau ar renunța?

— Marsland e un rățoi bătrîn, iar Wilmer un giscan bătrîn... nu știu ce-ar face.

— Oh! fii serios Michael — tu nu mă ajuți niciodată în treburi d-astea... niciodată! Dar te rog, nu-mi maltrata umerii.

— Ce să-ți spun, iubito, dacă nu știu? Eu n-am talentul tău în lucruri de felul acesta. Marsland pictează mori de vânt, stinci și alte asemenea — mă îndoiesc că ar fi auzit vorbindu-se despre futurism¹. E aproape ca Mathew Maris, rămîne în afara curentului general. Dacă tu crezi că i-ar face plăcere să întâlnească un „vertiginist“...

— Eu nu te-am întrebat dacă *lui* i-ar place să-l întâlnească pe Wilmer, ci dacă lui Wilmer i-ar place să-l întâlnească pe *el*.

— Wilmer o să spună: „Îmi place micuța doamnă Mont, dă mese grozave“ — și are dreptate, pușor. Un vertiginist trebuie să mănince bine, altfel nu-i funcționează creierul.

Pana lui Fleur alerga atît de iute pe hîrtie, încît abia se mai putea descifra ceea ce scria. Spuse încet:

— Cred că Wilfrid m-ar putea ajuta — tu n-ai să fii la dejun. Unu... doi... trei bărbați. Ce femei să pottestesc?

— Pentru pictori.... frumoase și durdulii. Nu trebuie să fie deștepte.

Fleur îi spuse contrariată:

— N-am de unde lua durdulii, azi nu mai sînt femei grase. Și pana ei alergă mai departe:

„Dragă Wilfrid! Miercuri — dejun; Wilmer, Hubert, Marsland și, în afară de mine, încă două doamne. Ajută-mă să mă descurc.

Mereu a ta,
Fleur.“

— Michael, bărbia ta e ca o perie de ghete.

— Îmi pare rău, iubito, umerii tăi sînt prea delicați. Azi, venind spre casă, Bart i-a dat o idee bună lui Wilfrid.

¹ Curent formalist în artă și literatură, apărut la începutul secolului al XX-lea, în Italia.

Fleur întrerupsese scrisul.

— Da?

— I-a atras atenția că amorul este o bună sursă de inspirație pentru poeți.

— *A propos* de ce?

— Wilfrid se plîngea că nu poate scrie nimic bun în clipa de față.

— Prostii! Ultimele lui poezii sînt cele mai bune!

— Aceasta e și părerea mea. Poate că el anticipase ideea lui Bart. Așa o fi? Știi tu ceva?

Fleur întoarse privirea spre fața aplecată peste umărul ei. Nimic deosebit... aceeași expresie naturală, aceeași privire deschisă, fără ascunzișuri; cu urechile ascuțite, cu buzele și nările mobile, parcă semăna cu un faun. Apoi spuse încet:

— Dacă *tu* nu știi, nimeni altul nu poate ști.

Un tornăit opri răspunsul lui Michael. Ting-a-ling, lungit pe jos, cu pîntecele lipit de parchet, stătea între ei cu botul negru ridicat și parcă spunea: „Pedigriul meu e lung, dar picioarele mele sînt scurte — ce să mă fac?”

CAPITOLUL III

MUZICA

Respectînd marele lor principiu călăuzitor, Fleur și Michael Mont se duseră la concertul lui Hugo Solstis nu pentru că se așteptau să le facă plăcere, ci pentru că-l cunoșteau pe Hugo. De altfel știau că Solstis, un englez de origine rus-olandeză, făcea parte dintre reformatorii muzicii engleze, dîndu-i o vastă libertate față de îngrădirile ritmului și melodiei și înzestrînd-o cu farmec literar și matematic. Ori de cîte ori cineva asista la un concert dat de vreun reprezentant

al acestei școli, pleca avînd pe buze cuvîntul „interesant”. A dormi la această muzică engleză „reformată” era cu neputință. Deși avea un somn sănătos, Fleur nu încercase niciodată să doarmă. Michael izbutise de cîteva ori, dar la deșteptare se simțise prost: avea senzația că ațipise în gara Liège. La acest concert, aveau două fotolii la margine, în primul rînd al balconului, lîngă ieșire, locuri asupra cărora Fleur aproape că deținea monopolul. Așezată aici, Hugo și ceilalți o puteau vedea ocupîndu-și locul convenit în mișcarea de reformare a artei engleze. Tot de aici, se putea refugia ușor pe coridor, pentru a schimba cu domnii „cunoscători”, care toți purtau favoriți, cuvîntul „interesant”, sau pentru a aprinde o țigaretă dintr-un portțigaret de aur, dar de nuntă primit de la verișoara ei Imogen Cardigan, și pentru a se odihni, trăgînd unul sau două fumuri. La drept vorbind, Fleur avea un simț al ritmului înnăscut și suferea în timpul pasajelor lungi și „interesante” care îi dădeau impresia că compozitorul cade și se ridică pe un pat așternut cu spini. În taină, lui Fleur îi plăcea melodia, dar nu putea mărturisi acest lucru, de teamă să nu-î scape din mină pe Solstis, Baff, Birdigal, Mac-Lewis, Clorane și alți reformiști ai muzicii engleze; de aceea firea ei, deși avea unele trăsături spartane, era supusă la grele încercări. Nevoînd să-i „mărturisească” acest lucru nici chiar lui Michael, încercările ei erau și mai grele cînd acesta, cu disprețul său înnăscut pentru oameni, accentuat prin viața în tranșee și îndeletnicirea de editor, mîrlia: „Uf! de s-ar isprăvi!” sau: „Doamne, dar fals mai e!” Fleur își dădea bine seama că Michael, care avea mai mult înclinări literare decît muzicale și căruia îi plăceau mai puțin dansul și ritmul, suporta această tortură mai ușor decît ea.

Prima mișcare din noua compoziție a lui Solstis, intitulată *Fantasmagorie piemontescă*, pentru care veniseră la concert, începea cu niște acórduri prelungite.

— Aoleol! îi șopti Michael la ureche. Trei mobile împinse simultan pe o pardoseală cu parchet!

Zîmbetul involuntar al lui Fleur exprima secretul datorită căruia căsătoria lor nu era insuportabilă. La urma urmei, Michael era adorabil! Sentimental și deștept, glumeț și leal, toate la un loc puteau distra și încălzi chiar și o inimă dăruită altuia, înainte de a fi fost dată lui. „Căldură“ fără „distracție“ ar fi plictisit-o; „distracție“ fără „căldură“ ar fi enervat-o. În momentul acela, calitățile lui Michael erau deosebit de bine puse în valoare! Cu mâinile încheștate pe genunchi, urechile ciulite, ochii sticloși din lealitate față de Hugo, și cu o expresie de ironie stăpinită, Michael asculta uvertura într-un mod care trezi admirația lui Fleur. Ea, urmărind bucată „interesantă“, observa tot ce se petrecea în exterior și analiza ce se petrecea în interiorul ei, după cum avea obiceiul în ultima vreme. În sală era L.S.D., marele dramaturg pe care nu-l cunoștea... încă. Apoi și-l imaginează pe pardoseala ei de aramă, proiectat în fața unui tablou chinezesc. Iată-l și pe Gurdon Minho! Cum de a venit el la un spectacol atât de modern? Profilul său parcă avea ceva dintr-un profil roman, din epoca lui Aureliu! Gîndindu-se cu plăcere că poate mâine, la aceeași oră, această antichitate va intra în colecția ei, privirile-i trecură mai departe, scrutînd fața fiecărui om din sală. Nu voia să scape nici o personalitate de seamă.

Brusc, „mobilele mutate din loc“ se opriră.

— Interesant! spuse un glas în spatele ei.

Aubrey Green! Parcă era o fantomă în lumina lunii, cu părul blond deschis, ca de mătase, lins, dat pe spate, și cu ochii verzui; zîmbetul lui îi dădea întotdeauna impresia că-și cam bate joc de ea! Dar nu face nimic... era doar caricaturist!

— Da! Interesant.

Green plecă pe nesimțite. Ar mai fi putut zăbovi o clipă. Pînă să înceapă cîntecele lui Birdigal, nu mai avea timpul să găsească pe altcineva. Cîntărețul Charles Payls ieși pe scenă. Părea atât de masiv și energic, trăgîndu-l spre pian pe micul Birdigal!

Frumos acompaniament... unduit și melodios!

Bărbatul masiv și energic începu să cînte! Cîntă deosebire față de acompaniament! Fiecare notă a cîntecului o izbea pe Fleur drept în plexul solar, cu precizie matematică: orice plăcere era exclusă. Birdigal trebuie să fi scris această bucată terorizat de groaza că nu cumva cineva să spună că e o piesă „cantabilă“. Cantabil! Fleur știa cit era de contagios acest cuvînt, întreaga sală s-ar fi molipsit de el ca de pojar și Birdigal ar fi fost răpus! Sărmanul Birdigal! În orice caz, bucata era „interesantă“. Numai că, după cum zicea Michael: „Uf, Doamne, nu se mai isprăvește!“

Trei cîntece! Pawls era admirabil — atît de corect! Nici odată nu scotea un sunet care să fi semănat a muzică! Gîndurile ei zburară la Wilfrid. Dintre toți poeții tineri, numai lui îi acordase lumea dreptul de a spune ceva; acest fapt îi crease o situație deosebită... părea să fie un produs al vieții, nu al literaturii. În afară de aceasta, a făcut acte de bravură în timpul războiului, este fiul lordului Mullyon și probabil va lua premiul „Mercer“ pentru *Moneda de aramă*. Dacă Wilfrid o părăsește, va cădea o stea de pe firmamentul pardoselii ei de aramă. N-avea dreptul s-o părăsească acum, cînd e la strîmtoare. Trebuie să se învețe minte: să nu mai fie violent, să nu gîndească cu simțurile. Nu! Wilfrid nu trebuie să-i scape; cu toate că ea nu mai voia să aibă în viață suspine, pasiuni mistuitoare, impasuri, împăcări... Le gustase pe toate. Durerea mută pe care o simțea încă, îi spunea să se ferească. Birdigal se înclină, iar Michael zise:

— Haide să fumăm o țigaretă! Bucata următoare e și mai îngrozitoare! Of, Beethoven! Sărman bătrîn Beethoven! Atît de demodat... și ce încîntare să-l ascuți!

În foaier și la bufet, roiau reprezentanții mișcării reformatoare. Femei și bărbați tineri, cu fețe vicioase și cu o expresie ciudată, schimbau între ei cuvîntul „interesant“. Bărbați masivi, care păreau a fi niște matadori ducînd o viață sedentară, blocau orice circulație. Fleur și Michael făcură cîtiva pași, se rezemară de perete și aprinseră cîte o țigaretă. Fleur fuma discret o țigaretă subțire, într-un portțigaret fin de

chihlimbar, avînd mai mult aerul că admiră fumul albastru, decît că-l produce ea însăși. Trebuia să țină seama și de lumea care nu făcea parte din sfera celor de aici — mai ales că niciodată nu știi cine e lingă tine! — de pildă, lumea politicoasă a lui Alison Charwell, care nu avea gusturi ortodoxe, dar, după cum spunea întotdeauna Michael, era „convinsă că este singura societate de pe lume, întocmai ca adepții sistemelor medicale care cred că singurul mijloc de vindecare a bolilor este metoda lor; n-ai decît să observi ce scriu unul despre altul în memoriile lor!“ Fleur își dădea seama că oamenii din lumea lui Alison nu văd cu ochi buni femeile care fumează în localuri publice. Deși se apropiase cu multă prudență de iconoclaști, nu uita nici o clipă că este ancorată cel puțin în două luni. În timp ce urmărea cu atenție tot ce se petrecea la dreapta și la stînga ei, observă un bărbat rezemat de perete, cu fața ascunsă în dosul unui program. „Wilfrid — își zise — și se face că nu mă vede.“ Supărată ca un copil, căruia i s-a furat din mînă o monedă de șase penny, zise:

— Uite-l pe Wilfrid! Adu-l înapoi, Michael!

Michael trecu la cavalerul său de onoare și-l trase de mîneacă. De sub program, apărură fața încruntată a lui Desert. Fleur îl văzu dînd din umeri, întorcîndu-se și dispărînd în mulțime. Michael reveni.

— Wilfrid e prost dispus astă-seară, zice că nu se simte în stare să stea de vorbă cu oamenii — caraghios bătrîn!

Cît de obtuzi sînt bărbații! Pentru că era prieten cu Wilfrid, Michael nu pricepuse nimic. Ce noroc! Va să zică, Wilfrid era hotărît s-o evite! Bine... Vom vedea! Apoi zise:

— Sînt ostenită, Michael, să plecăm acasă.

Michael o luă ușor de braț.

— Îmi pare rău, scumpo. Să mergem.

Se opriră o clipă într-o ușă laterală și-l văzură pe dirijorul Woomans repezindu-se spre orchestră.

— Uită-te la el, zise Michael, parcă-i o sperietoare de păsări atîrnată la fereastră unei case din Italia, picioarele

și brațele împăiate îi zboară care-neotro! Uite-o și pe Frapka la pian... turbulentă pereche!

Se auzi un sunet straniu.

— Melodie! Zău că e melodie! zise Michael.

Un ușier le șopti la ureche:

— Scuzați, domnule, trebuie să închid ușa.

Fleur mai aruncă o privire spre L.S.D., care ședea cu ochii închiși, țepăn ca și pieptănătura lui. Ușa se închise; rămaseră pe coridor.

— Așteaptă aici, iubito, mă duc să-ți caut un palanchin.

Fleur își vîri bărbia în blană. Vîntul bătea dinspre răsărit, era frig.

În spatele ei, o vice spuse:

— Va să zică, plec în Orient, Fleur?

Wilfrid! Cu gulerul ridicat pînă la urechi, cu o țigaretă în gură și mîinile în buzunar, o sorbea din ochii aprinși.

— Ești tare nebun, Wilfrid!

— Sînt cum vrei tu, dar spune-mi: plec în Orient?

— Nu. Duminică dimineată, ora unsprezece, în galeria „Tate“. Vom vorbi pe-ndelete.

— *Concenu!*¹ zise Desert și dispăru.

Rămasă singură, Fleur fu izbită, pentru prima dată, de realitate. Să fie oare, într-adevăr, de neînduplecat? Un taxi se opri și Michael îi făcu semn; Fleur intră.

Trecînd prin fața unui local puternic iluminat, în care tinere doamne, cit se poate de dezbrăcate, prezentau londonezilor interesați desăvîrșirea modelului pariziene, îl simți pe Michael aplecîndu-se spre ea. Dacă vrea să-l păstreze pe Wilfrid, trebuie să fie dulce cu Michael. Nu-i spuse decît:

— Nu trebuie să mă săruți chiar în Piccadilly Circus², Michael!

— Iartă-mă, iubito! M-am pripit, voiam să te îmbrățișez în dreptul Parthenonului!

¹ De acord (fr.).

² Mare piață circulară din Londra.

Fleur își aduse aminte cum, în primele două săptămîni ale lunii lor de miere, Michael dormise pe o canapea spaniolă mică și incomodă, cum stăruia mereu să nu cheltuiască nici un ban pentru el și să-l lase să-i dăruiască el tot ceea ce poțtea, cu toate că ea avea un venit de trei mii de lire pe an și el numai o mie două sute; cum își pierdea firea cînd ea avea guturai... și cum, la ora ceaiului, venea întotdeauna acasă. Da, era adorabil! Dar dacă mine ar pleca în Orient sau în Occident, ar suferi oare din pricina lipsei lui?

În timp ce stătea lipită de el, Fleur fu surprinsă de propriul ei cinism.

În vestibul, găsi următorul mesaj telefonic, scris de valet pe o hîrtie: „Rog transmiteți doamnei Mont că l-am poștit pe domnul Gurdig Minner. *Lady Alison.*”

Fleur era mulțumită. O adevărată antichitate! În camera ei, aprinse toate luminile și se opri o clipă s-o admire. Da, era frumoasă! Din colț se auzi un mîrșit; Ting-a-ling, galben-roșiatic, ședea culcat pe o pernă neagră, ca un leu chinezesc în miniatură: rasat, distant și proaspăt, după plimbarea de seară pe lingă zăbrefele acuarului.

— Te-am văzut! zise Fleur.

Ting-a-ling nu se clinti. Cu ochii rotunzi și negri, o urmărea pe stăpînă dezbrăcîndu-se. Cînd Fleur se întoarse din baie, îl găsi încolăcit ca o minge. „Ciudat! De unde știe că Michael nu vine în seara aceasta?” Apoi se viri în patul ei bine încălzit, se ghemui și adormi.

Dar, contrar obiceiului, în noaptea asta se deșteptă din somn. Un strigăt... tărăgănat, prelung, înspăimîntător, răsuna undeva... pe Tamisa... în mahalaua din apropiere; amintiri trezite... dureroase, sfîșietoare... luna de miere, Granada, jos în vale acoperișurile caselor negre ca smoala, pale ca sideful... strigătul paznicului, versurile din scrisoarea lui Jon:

*Un glas s-aude-n noapte și el se tînguiește-n
Cetatea spaniolă ce doarme adînc sub stele.*

*Ce spune oare glasul plingindu-și lung amarul?
E un străjer ce-și povestește iubirea străjii?
Un pelerin ce-nchină lunii un cînt?*

*Au! Un amărit și inima-i de dor tînjește
Și-n vaietul său spune: Pînă cînd?*

Să fi fost un strigăt, sau numai un vis? Jon, Wilfrid, Michael! La ce bun să ai inimă?

CAPITOLUL IV

DINEU

Lady Alison Charwell, născută Heathfield, fiica primului conte de Campden și soția lui Lionel Charwell, consilier regal, unchiul relativ tinăr al lui Michael, era o englezoaică delicioasă, crescută într-o lume recunoscută a fi inima societății. Această lume plină de spirit, energie, gust și bani, număra printre strămoșii ei mulți oameni politici și juriști cu singe albastru; avea, firește, legături cu „Snooks” și alte cluburi plicticoase ale nobililor și privilegiaților, dar era, totuși, ceva aparte. Erau veseli, simpatici, degajați și fără pretenții, dar după părerea lui Michael: „snobi și învechiți din punct de vedere estetic și intelectual, cu toate că niciodată nu vor recunoaște acest lucru. Se cred toți făpturi alese, cu minte ageră, sănătoasă, modernă, binecrescuți și inteligenți, și sint convinși că nimeni nu e ca ei. Dar se vede cit de colo că n-au destulă imaginație. Energia lor cu adevărat creatoare incapse într-o ulică. Uită-te la cărțile lor; întotdeauna scriu «despre» ceva — filozofie, spiritualism, poeme, pescuit, despre ei înșiși; după vîrsta de douăzeci și cinci de ani, nici unul nu mai e în stare să scrie măcar un sonet. Ei cunosc totul, în

afară de oamenii care nu fac parte din lumea lor. De muncit muncesc — în fruntea bucatelor — dar n-au încotro; de vreme ce nu există nici un om care să aibă creierul, energia și gustul lor! Nu-și arată calitățile decât în cercul lor cu stea în frunte. Aceasta reprezintă pentru ei lumea — și ar putea fi și mai rea. Și-au brevetat singuri o epocă de aur, care de la război încoace este o iluzie deșartă.“

Alison Charwell, născută și crescută în lumea aceasta, era o femeie vioaie, spirituală, degajată, comunicativă și fără fașoane; locuia la câțiva pași de Fleur, într-o casă agreabilă, bine construită, cum nu erau multe în Londra. Avea patruzeci de ani, era mamă a trei copii și era frumoasă, deși atita activitate mentală și fizică îi răpise ceva din frăgezime. Fiind plină de entuziasm, îl iubea pe Michael în ciuda criticismului său bizar, iar căsătoria lui aventuroasă o interesase chiar de la început. Fleur era nostimă, avea o vie inteligență naturală, deci noua ei nepoată merita să fie cultivată. Dar, ciudat, cu toate că era receptivă și adaptabilă, Fleur nu se lăsa asimilată, ci continua să irite curiozitatea lui *lady* Alison. Obişnuită cu cercul restrins al spiritelor alese din lumea ei, noua generație, care evolua pe pardoseala de aramă din salonul lui Fleur, o interesa în mod deosebit. Deși nu dădea prea mare importanță lipsei de respect cu care era tratată aci, aceasta o puneă totuși pe gânduri. Pe podeaua aceea de aramă, se simțea aproape demodată — ceea ce o stimula.

După telefonul lui Fleur, *lady* Alison se grăbi să-l poștească pe Gurdon Minho. Îl cunoștea, dar nu prea bine. După cite se părea, nimeni nu-l cunoștea prea bine. Era un om amabil, politicos, tăcut, cam posac și sobru; avea însă un zîmbet cu care nu te puteai lămuri: cînd ironic, cînd prietenos. Cărțile lui erau cînd caustice, cînd sentimentale; atît unele cit și celelalte păreau a nu fi la modă și lumea nouă încerca să-l dărime, dar, după toate aparențele, el continua să existe.

Lady Alison îi telefonă, întrebîndu-l dacă vrea să vină mîine-seară la masă la tinărul ei nepot Michael Mont, unde va întîlni tinăra generație.

Răspunsul veni pe un ton cam înțepat:

— Da, desigur! Ce ținută: frac sau smocking?

— Ești foarte amabil! O să le facă atât de mare plăcere! Cred că frac. Este a doua aniversare a căsătoriei lor. Puse receptorul pe furcă, zicându-și: „Probabil că scrie o carte despre ei!”

Conștientă de răspunderea ce-și luase, *lady Alison* sosi devreme.

Soțul ei avea o ședință importantă la barou, așa că venise singură și avea senzația că plecase în aventură, senzație plăcută după o zi de agitație și tensiune din pricina hotărârii luate la „Snooks”. Primirea i-o făcu numai *Ting-a-ling*: cu spatele lipit de sobă, îi aruncă o privire, fără a o lua în seamă. *Lady Alison* se așeză pe canapeaua verde și-i spuse:

— Păi bine, făptură mică și caraghioasă, după atât amar de vreme, tot nu mă cunoști?

Ochii negri și lucioși ai lui *Ting-a-ling* păreau a-i spune: „Știu că vii mereu pe aici; în general, lucrurile se repetă. Nu există nimic nou pe lume.”

Lady Alison se lăsă furată de gânduri: noua generație! Dorea, oare, ca fetele ei să facă parte din această lume? I-ar face plăcere să discute acest lucru cu domnul Minho; înainte de război, avusese o discuție foarte interesantă cu el, la Beechgroves. Au trecut nouă ani de atunci — Sybil n-avea decât șase ani, Joan numai patru! Vremea trece, lucrurile se schimbă! O nouă generație! Care era deosebirea între generații? „Cred că noi aveam mai multă tradiție!” își zise încet.

Un zgomot ușor o făcu să-și ridice privirile fixate în pămint. *Ting-a-ling* își mișca coada înapoi și-ncolo, pe covorul din fața căminului, parcă aplauda. În spatele ei, glasul lui *Fleur* spuse:

— Scumpa mea! Am întârziat prea mult. Ai fost foarte bună că mi l-ai adus pe domnul Minho. Sper să se poarte ca lumea cu toți mușafirii. În orice caz, va sta între mine și tine. Îl așez în capul mesei, iar pe Michael la coadă, între Pauline Upshire și Amabel Nazing. La stînga îl vei avea

pe Sibley, iar eu îl voi avea la dreapta pe Aubrey, apoi Nesta Gorse și Walter Nazing; în fața lor, Linda Frewie și Charles Upshire. Doisprezece. Îi cunoști pe toți. Și, te rog, nu te supăra dacă soții Nazing și Nesta vor fuma între feluri. Amabel nu se va abține. Vine din Virginia — aceasta e reacția. Sper că va fi oarecum îmbrăcată, deși Michael pretinde că greșește ori de câte ori nu e destul de nudă. La gândul că vine domnul Minho, sînt puțin emoționată. Ce-ai zis de zeflemeaua lui Nesta în *Bouquet*? Oh! teribil de amuzant — nu încapă îndoială că-i vorba despre L.S.D.! Ting, Tingul meu, ai de gînd să stai aici, să vezi tot poporul acesta? Bine, dar atunci urcă-te pe pernă, altfel o să te calce în picioare. Nu-i așa că parcă-i chinez? Completează atît de bine salonul!

Ting-a-ling, în mijlocul unei perne vezi ca jadul, își puse botul pe labe.

— Domnul Gurding Minner!

Renumitul romancier era palid și grav. Stringînd minile întinse ale celor două doamne, se uită la Ting-a-ling și zise:

— Ce frumuse! Ce mai faci, băiete?

Ting-a-ling nu se clintî. Tăcerea lui părea a spune: „Mă luați drept un ctine englezesc obișnuit, domnule!”

— Domnul și doamna Walter Nazon, domnișoara Lenda Frow.

Prima intră Amabel Nazing: blondă și decoltată, cu spatele strălucitor, gol pînă aproape de mijloc, părea făcută din alabastru deschis, iar de la cîteva degete sub genunchi și pînă în virful pantofilor strălucitori, părea de alabastru mai închis. Fără să vrea, distinsul romancier își întrerupsese conversația cu Ting-a-ling.

Walter Nazing o urma la distanță destul de mare pe soția lui. Gulerul i se vedea ca o dungă subțire, albă, ce ieșea dintr-un plastron amplu, negru, iar fața lui părea să fi fost sculptată acum o sută de ani; semăna puțin cu chipul lui Shelley¹, iar lucrările sale literare semănau uneori cu poezia

¹ Percy Bysshe Shelley (1792—1822), poet romantic englez.

acestui bard, alteleori cu proza lui Marcel Proust¹. „Vai de el!“ zicea Michael.

Linda Frewe, cărcia Fleur i-l prezintă imediat pe Gurdon Minho, era scriitoare, dar niciodată nu se aflaseră în salonul lui Fleur două persoane care să aibă aceeași părere despre opera ei. Volumele *Trifles*² și *The Furious Don*³ reușiseră să împartă definitiv opiniile. După unii avea geniu, după alții era aiurită; ori de cîte ori se vorbea despre aceste cărți, se dezbătea cu violență problema dacă un dram de nebunie mărește sau micșorează valoarea unei opere de artă. Ea însă nu prea ținea seamă de critică — ea scria.

— Domnul Minho? Ce interesant! N-am citit nici un rînd scris de dumneavoastră.

Fleur înghiți în sec.

— Cum? Nu cunoști pisicile domnului Minho? Sint splendide! Doamnăle Minho, dați-mi voie să vă prezint doamnei Walter Nazing. Amabel — domnul Gurdon Minho.

— Oh! Domnul Minho — sint încîntată! De cînd eram în leagăn doream să vă cunosc.

Fleur îl auzi pe romancier spunînd pe un ton liniștit:

— Îmi pare rău că n-ați dorit-o și mai devreme.

Apoi, jenată, Fleur se duse să-i salute pe Nesta Gorse și Sibley Swan, care intrară — parcă locuiau împreună — certîndu-se din pricina lui L.S.D. Nesta îl susținea, pretinzînd că este „strălucit“, iar Sibley afirma că, o dată cu mișcarea reformatoare, spiritul a murit. Totuși, tipul trăia!

Michael veni în urma lor cu soții Upshire și Aubrey Greene, pe care-i întîlnise în vestibul. Sosiseră toți invitații.

Lui Fleur îi plăcea perfecțiunea; dar seara aceasta i se păru un coșmar. Să fi fost oare „o reușită“? Nu încapă îndoială că dintre toți, Minho a fost cel mai puțin strălucit; chiar și Alison avea conversație mai bună. Totuși, avea un cap

¹ Marcel Proust (1871—1922), scriitor francez, autorul celebrului ciclu *În căutarea timpului pierdut*.

² *Fleacuri*.

³ *Seniorul furios*.

atit de fin! Fleur spera că Minho nu va pleca devreme; era aproape sigură că, înainte de a se închide ușa în urma lui, unul dintre invitați va spune: „Un mort dezgropat!“ sau: „Gras si chell!“ Amabilitatea lui era aproape patetică, parcă se străduia să le fie pe plac sau măcar să nu stîrnească prea mult dispreț. Desigur, în acest om zăcea mai mult decît putea comunica el prin viu grai. După susleul de raci, vorbea cu Alison despre tineret. Fleur asculta cu o ureche.

„Tineretul simte... marele curent al vieții... nu găsește ceea ce caută. Trecutul și viitorul capătă în ochii lor o aureolă... Așa este! Viața actuală n-are nici o valoare... Nu... asta e singura noastră mîngiere — într-o bună zi o să ne învechim și noi ca Congreve¹, Sterne², Defoe³... dar vom fi odată din nou actuali. ...*Pentru ce?* Ce-i scoate oare din marele curent?... Oh! Probabil excesele în toate... gazetele... fotografiile. Ei nu văd viața însăși, ei nu văd decît reportaje... reproduceri: totul pare contrafăcut, de proastă calitate, comercial... Tineretul spune: «Nu mai vrem așa ceva, vrem trecutul său viitorul!»“

Domnul Minho luă niște migdale sărate, iar Fleur îi văzu ochii alunecînd spre umerii Amabelei Nazing. La celălalt capăt al mesei, replicile se încrucișau ca la un meci de fotbal — nimeni nu ținea mingea mai mult decît atît cît era necesar pentru a-i trage un picior. Mingea trecea din cap în cap, iar după ce făcea înconjurul comesenilor, unul dintre ei întindea mina, lua o țigară și sufla un nor albastru peste masa fără față de masă. Lui Fleur îi plăcea atmosfera caldă

¹ *William Congreve* (1670—1729), dramaturg englez, cunoscut prin comedile sale de moravuri, satire la adresa aristocrației engleze în perioada restaurației.

² *Lawrence Sterne* (1713—1768), cunoscut scriitor englez, unul dintre întemeietorii sentimentalismului în literatura secolului al XVIII-lea.

³ *Daniel Defoe* (1660—1731), scriitor englez, autorul cunoscutelor romane *Robinson Crusoe* și *Moll Flanders*.

a sufrageriei spaniole: pardoseala de cărămidă, fructe de porțelan în multe culori, mobile îmbrăcate în piele presată, obiecte de aramă și, deasupra divanului în stil maur, un Goya cumpărat de Soames. De îndată ce i se arunca mîngea, Fleur o trimitea imediat mai departe, dar nu lua nici o inițiativă. Avea aerul de a înregistra simultan tot ceea ce se petrecea în jurul ei. Doamna Michael Mont „prezenta” strălucirile insolente ale lui Linda Frewe, înțepăturile și ironiile lui Nesta Gorse, aluziile discrete, învăluite parcă în lumina lunii, ale lui Aubrey Greene, loviturile tăioase ale lui Sibley Swan, micile îndrăzneții americane, reci, ale lui Amabel Nazing, teoriile ciudate ale lui Charles Upshire, contradicțiile subversive ale lui Walter Nazing, observațiile critice și complicate ale lui Pauline Upshire, praștiile și săgețile aruncate la întimplare de Michael, chiar și istețimea și vioiciunea lui Alison și tăcerile lui Gordon Minho — le prezenta, le pune în valoare, urmărind cu ochii și urechile mîngea conversației și avînd grijă ca nu cumva să cadă la pămînt și să se oprească în loc. Strălucită seară! Dar, oare, a fost „o reușită”?

După ce ultimul musafir plecase și Michael se dusese s-o conducă acasă pe Alison, Fleur, așezată pe divanul verde, se gîndi la vorbele lui Minho: „Tineretul — nu găsește ceea ce caută”. „Nu! Lucrurile nu sînt cum am vrea noi. Nu-i așa, Ting-a-ling?” Dar Ting-a-ling era ostenit, nu mișca decît virful unei urechi. Fleur se rezemă de speteaza divanului și suspină. Ting-a-ling se descolăci și, punînd labele din față pe coapsa ei, o privi în față. Avea aerul să-i spună: „Uită-te la mine. Eu sînt mulțumit. Mie mi se dă ceea ce dorește și eu doresc ceea ce mi se dă. Acum doresc să mă duc la culcare.”

- Dar eu nu, zise Fleur rămînînd nemișcată.
- Totuși, ia-mă în brațul făcu Ting-a-ling.
- Bine, acceptă Fleur, cred că e o persoană simpatică, dar nu este ceea ce-mi trebuie mie, Ting.

Ting-a-ling se cuibări în brațele ei goale și parcă voia să-l spună:

— Toate bine, dar e prea mult sentimentalism pe aici, în China nu-i așa. Iar acum, du-mă sus!

CAPITOLUL V

EVA

Locuința onorabilului¹ Wilfrid Desert se afla peste drum de galeria de picturi din Cork Street. Singurul bărbat din aristocrație, care scria versuri și găsea editor să i le tipărească, își alesese acest apartament mai mult pentru că era izolat decât pentru că ar fi fost confortabil. Mobilierul nu era lipsit de luxul și bunul-gust caracteristic caselor înstărite din Anglia. Când Wilfrid s-a instalat, lordul Mullyon, nobil din Cornwall, a ales două camioane de mobilă din reședința lui de la Hampshire și i le-a trimis. Totuși, rar îl găsea cineva în cuibul său; lumea îl socotea o „pasăre rară”, pe de o parte din pricina situației sale aproape unice printre tinerii scriitori, pe de alta din pricina înclinărilor sale nomade. Nici el însuși nu prea știa unde-și petrecea timpul sau pe unde scria; avea ocară de a sta închis și, mai ales, îi era groază ca nu cumva oamenii să-l oblige să stea cu ei între patru pereți. Când a izbucnit războiul, tocmai își isprăvisse studiile de la Eton; când războiul s-a sfârșit, avea douăzeci și trei de ani și se simțea cel mai bătrîn tînăr care a scris vreodată o poezie. Prietenia cu Michael începu într-un spital de campanie, apoi lincezi și se reînnoi brusc în anul 1920, când Michael intră ca

¹ Titlu acordat fiilor de nobili.

asociat la editura „Danby and Winter“ din Blake Street, Covent Garden. Versurile lui Wilfrid treziră entuziasmul vag al tinărului editor. Multe dejunuri copioase a trebuit să ofere Michael conducătorilor editurii, pentru a-i putea convinge să editeze poeziile unui tânăr poet, care avea nevoie de o ancoră literară. Bucuria reciprocă a primei cărți scrise de Wilfrid și a primei cărți editate pe răspunderea lui Michael fu încununată de căsătoria lui Michael. Îl alesese să-i fie cavaler de onoare! De atunci, în măsura în care Desert putea fi legat de ceva, a rămas legat de acești doi oameni, și adevărul este că abia de o lună încoace tinărul poet și-a dat seama că era atras nu de Michael, ci de Fleur. Desert nu vorbea niciodată despre război: nu era chip să afli din gura lui înfriurirea acestor ani, care s-ar fi putut rezuma astfel: „Am trăit atât de multă vreme în groază și moarte; i-am văzut pe oameni așa cum sînt, fără poleiala educației: am renunțat atât de profund la orice nădejde, încît nu mai pot avea nici cel mai mic respect față de teorii, promisiuni, convenționalism, morală și principii; am strîns atîta ură împotriva oamenilor care huzureau, susținîndu-le, în timp ce eu mă tăvăleam în noroi și sînge, încît nu mai am nici o iluzie. Nici o religie, nici o filozofie nu mă mai satisface... Vorbe, toate nu-s decît vorbe! Sînt încă în toate mințile, dar nu datorită lor, și vîd că sînt încă în stare să fac o pasiune; pot încă scrișni din dinți și rînji: mai păstrez și acum ceva din sentimentul lealității din tranșee, dar nu știu încă dacă este o realitate sau un complex. Sînt primejdios, dar nu atât de primejdios ca cei ce fac comerț de cuvinte, principii, teorii și alte multe timpenii fanatice, ce urmează a fi aplicate cu prețul singelui și sudorii altor oameni. Războiul mi-a făcut un serviciu: a transformat, pentru mine, viața într-o comedie. Să ridem de ea!... altceva nu ne rămîne de făcut!“

Vineri seara, după ce plecă din sala de concert, Wilfrid se duse de-a dreptul acasă. Se întinse pe o laviță călugărească din secolul al cincisprezecelea, restaurată cu perne moi de mătase din secolul al douăzecilea, își încrucișă palmele sub

cap și se lăsă dus de gânduri, zicându-și: „Așa nu mai pot trăi. M-a vrăjit. Pentru ea nu înseamnă nimic. Pentru mine înseamnă un infern. Duminică trebuie să iau o hotărâre. Persia e un loc bun. Arabia e, de asemenea, un loc bun — sînge și nisip din belșug! Fleur nu este în stare să renunțe la nimic. Cum a reușit să prindă rădăcini atît de adînci în sufletul meu? M-a fascinat cu ochii, cu părul, cu mersul și glasul ei — m-a fascinat căldura, parfumul și coloritul ei. Ar putea Fleur, oare, să lase totul fără a se uita în urmă? Nu, niciodată! Și atunci, ce-mi rămîne de făcut? Să stau gură-cască lingă soba chinezească și cățelul chinezesc, răvășit de durerea fierbinte că n-o pot săruta? Prefer să zbor din nou printre obuzele germane! Duminică! Femeilor le place să prelungească chinurile! Totul se va petrece întocmai ca azi după-amiază. «Nu-i frumos din partea ta să pleci, cînd țin atît de mult la prietenia ta! Rămii, Wilfrid, și fii pisioul meu domesticit!» Nu, scumpa mea, de data aceasta nu-ți va merge atît de ușor! Nici mie... Doamne, Dumnezeu!»

Duminică dimineată, în galeria care oferea azil artei britanice, doi tineri, Fleur și Wilfrid, se întîlniră „întîmplător“, în fața tabloului *Eva mirosînd florile din grădina raiului*. Erau de față șase mecanici, unul mai ostentiv ca celălalt, un supraveghetor și doi provinciali; nici unul dintre ei nu era în stare să observe pe alții. De fapt, întîlnirea dintre Wilfrid și Fleur nici nu avea ceva deosebit. Doi tineri, din clasa decepționaților, condamnau împreună trecutul. Indiferența cu care vorbea Desert, zîmbetul său, îmbrăcămintea sa neconvențională, dar lucrată de un croitor bun, nu dădeau impresia că-l doare în suflet. Dintre ei doi, Fleur era mai interesantă, ea era mai palidă. Desert se stăpînea, zicându-și: „De aici nu poate ieși decît melodramă... și asta nu vreau!“ Iar Fleur gîndea: „Dacă-l pot ține calm cum e acum, n-am să-l pierd, pentru că niciodată nu va pleca fără o scenă violentă.“

Abia după ce ajunseră a doua oară în fața *Evei*, Wilfrid zise:

— Nu pricep pentru ce m-ai chemat aici, Fleur. N-are rost să te joci cu mine de-a băba-oarba. Totuși, te înțeleg foarte bine. Eu reprezint o piesă din epoca Ming¹, pe care nu vrei s-o pierzi. Dar nu sînt o piesă destul de prețioasă, scumpa mea. Acesta este adevărul. Atita tot.

— Ești oribil, Wilfrid.

— Bine! Acum ne despărțim. Să ne dăm mîna!

Ochii lui frumoși erau întunecați și tragici, iar buzele lui zîmbeau. Fleur zise, blîndindu-se:

— Wilfrid! E... nu, nu știu. Lasă-mi puțin timp. Nu suport să te știu nenorocit. Nu pleca! Poate că și... și eu voi fi nenorocită. Eu... eu... nu știu.

Prin mintea lui Desert trecu gîndul amar: „Nu vrea să mă scape... nu știe cum să procedeze“. Totuși, îi spuse cu blîndețe:

— Capul sus, fetițo! În două săptămîni îți trece! Am să-ți trimit ceva să te mîngîi. La urma urmei, de ce n-aș pleca în China? Pentru mine e o țară tot atît de bună ca oricare alta! Am să-ți trimit o piesă autentică din timpul dinastiei Ming, dintr-o epocă mai bună decît a noastră.

Fleur îi răspunse, minioasă:

— Mă insulți, Wilfrid!

— Iartă-mă, te rog. N-aș vrea să te las supărată.

— Ce vrei de la mine?

— Ei, nul! Nici așa!... Vrei să repet ceea ce ți-am mai spus? De altfel, de vineri, m-am mai gîndit. Nu vreau nimic, Fleur! Nu vreau decît binecuvîntarea ta și o strîngere de mînă. Dă-mi-o! Și haide să plecăm!

Fleur își duse mîna la spate. Era prea umilitor. Wilfrid crede că-i o fire rece, o pisicuță colecționară, care prinde șoarecii și se joacă cu ei, fără a pofti să-i mînce!

— Crezi că sînt făcută din gheață? îi zise, mușcîndu-și buza de sus. Ei bine, te înșeli!

¹ Epoca dinastiei chineze Ming (1368—1644).

Desert o privi cu niște ochi din cale afară de nenorociți. Apoi spuse:

— N-am vrut să-ți rănesc mindria. Să nu mai vorbim despre asta. N-are nici un rost.

Fleur se întoarse și-și fixă privirea asupra *Evei* — femeie robustă, nepăsătoare, avidă, sorbind cu nesăț parfumul florilor! Pentru ce n-ar fi și ea nepăsătoare, pentru ce n-ar lua și ea ceea ce i se oferă? În lumea aceasta nu este atât de multă iubire încât s-o lași să treacă pe lângă tine, fără a miroși și fără a culege floarea. Să fugă! Să plece în Orient! Nu se simte în stare să facă un gest atât de extravagant! Dar, poate totuși... ce importantă are... Un bărbat sau altul, când pe nici unul nu-l iubești cu adevărat!...

Pe sub pleoapele ei albe, cu gene negre, aproape închise, Fleur văzu expresia feței lui: Desert era mai incremenit decât statuile. Brusc, îi spuse:

— Ești nebun dacă pleci... Așteaptă!

Apoi, fără a mai spune o vorbă sau a-i arunca o privire, plecă, lăsându-l pe Desert cu suflarea tăiată în fața *Evei* avide.

CAPITOLUL VI

„BĂTRÎNUL FORSYTE“ ȘI „BĂTRÎNUL MONT“

Plecând năucă, Fleur era cit pe aci să calce pe pantofii unei ființe preabinecunoscute, care stătea foarte îngrijorat în fața unui *Alma-Tadema*¹, de parcă l-ar fi frământat fluctuația prețurilor pieței.

¹ *Alma-Tadema Lawrence* (1836—1912), pictor englez de origine olandeză, renumit pentru tablourile lui inspirate din antichitatea greco-romană.

— Tată! *Tu* în oraș? Vino să măninci la noi, trebuie să mă întorc repede acasă.

Îl luă de braț și, așezându-se în așa fel încît, el să n-o poată vedea pe *Eva*, îl scoase din galerie, zicîndu-și: „Oare, să ne fi văzut? Să ne fi văzut?”

— Ești destul de bine îmbrăcată? mirii Soames.

— Mai mult decît trebuie!

— Așa ziceți voi femeile întotdeauna. Vîntul bate dinspre răsărit și tu ești cu gîtul gol. Nu știu ce să mai zic...

— Se poate, dar eu știu că sînt bine îmbrăcată.

Ochii lui cenușii o măsurară din cap pînă-n picioare.

— Ce-ai căutat tu aici? îi zise.

Iar *Fleur* se gîndi: „Slavă Domnului! nu ne-a văzut. Dacă ne vedea, n-ar fi întrebat pentru nimic în lume.” Apoi îi răspunse:

— Mă interesează și pe mine arta, ca și pe tine, scumpule!

— Da! Eu am fost la mătușa ta în *Green Street*. Vîntul acesta dinspre răsărit îmi face rău la ficat. Cum se simte băr... ce face *Michael*?

— E bînișor... puțin cam indispus. Ieri-seară am dat o masă.

Aniversarea! Realismul forsytian se trezi în el și o privi în ochi. Apoi introduse mina în buzunarul pardesiului și zise:

— Iată ce ți-am adus.

Fleur văzu un obiect plat, înfășurat într-o foită tran-dafirie.

— Ce-i asta, iubitule?

Soames o puse la loc în buzunar.

— O să vedem mai tirziu. Mai e cineva la dejun?

— Numai *Bart*.

— Bătrînul *Mont*! Uf, Doamne!

— Nu-ți place *Bart*, scumpule?

— De ce să-mi placă? N-avem nimic comun.

— Credeam că vă înțelegeți măcar asupra stării generale.

— El e reacționar, zise Soames.

— Și tu ce ești, iubitule?

— Eu? Eu... ce să fiu?

Prin aceste cuvinte. Soames își afirma politica de neutralitate și, pe măsură ce îmbătrânea, era din ce în ce mai convins că aceasta era singura atitudine posibilă pentru un om cu bun simț.

— Ce mai face mama?

— Arată bine. N-o prea văd — a adus-o pe mama ei — și, toată ziua-bună ziua, se plimbă.

Soames nu vorbea niciodată despre *madame* Lamotte ca despre bunica lui Fleur. După părerea lui, cu cât fata va avea mai puțin a face cu rudele ei franceze, cu atât mai bine.

— Oh! zise Fleur. Uite-l pe Ting cu o pisică!

Ting-a-ling, scos la aer și dus în lesă de o servitoare, mîrlia îngrozitor și încerca să se cațere pe niște zăbrele de fier, unde se cocoșase o pisică neagră cu ochii aprinși și spațele cocoșat.

— Dă-mi-l mie, Ellen. Hai la mama, scumpul meu!

Ting-a-ling o urmă, dar numai pentru că era legat. Tot drumul nu făcu decît să se zbirlească, să mîrlie și să se întoarcă spre pisică.

— Îmi place să-l văd în stare naturală, zise Fleur.

— Bani aruncați... pentru un ciine ca acesta! remarcă Soames. Ar trebui să-ți iei un buldog și să-l culci în vestibul. Spargerile nu mai conținesc. Mătușii tale i s-a furat ciocanul cu care se bate în poartă.

— Nu l-aș da pe Ting pentru o sută de ciocane.

— Într-o bună zi, o să ți-l fure cineva. Soiul acesta e la modă.

Fleur deschise ușa principală.

— Ah! zise. Bart a și sosit.

Pe cufărul de marmură, dăruit de Soames pentru păstrarea paltoanelor și izolarea de moli, era un țilindru. Punîndu-și pălăria lingă cealaltă, privirile lui Soames se opriră asupra lor. Semănau aidoma: mari, înalte, lucioase și avînd în interior aceeași marcă. Soames își reluase obiceiul de a purta țilindru după ce greva generală și greva minerilor din

1921¹ eşuaseră; instinctul său îi spunea că revoluția a fost discreditată pentru destul de multă vreme.

— Cît despre asta, zise scoțînd din buzunar pachetul înfășurat în foiță trandafirie, nu știu ce-ai să faci cu ea, eu ți-o dau.

Era o broșă dintr-o bucată de opal de o tăietură și culoare deosebite, înconjurată de un inel de briliante mici.

— Oh! exclamă Fleur, ce deliciu!

— Venus plutind pe valuri, sau așa ceva, murmură Soames. Este ceva neobișnuit. Îi trebuie o lumină puternică.

— E foarte frumoasă. Am s-o pun chiar acum.

Venus! De-ar ști tăticul... Ridicînd ambele brațe, îl îmbrățișă pentru a-și ascunde jena — darul tatălui semăna cu un *à propos*! Soames nu-și pierde calmul cînd Fleur își lipi obrazul de fața lui bine rasă. Pentru ce să se dea în vileag, cînd amîndoi știau prea bine că dragostea ei nu e nici pe jumătate cît a lui?

— Ia pune-o, să vedem cum îți șade, zise Soames.

Fleur se apropie de o oglindă veche cu ramă lăcuită și și-o prinse în decolteu.

— E o minune. Îți mulțumesc, scumpule! Și tu arăți bine: cravata ți-e bine legată. Îmi place șiretul acesta alb. Ar trebui să-l porți întotdeauna la negru. Haide să intrăm!

El introduse în camera chinezească. Era goală.

— Bărbat trebuie să fie sus, cu Michael. Vorbesc despre noua lui carte.

— La vîrsta lui, scrie? se miră Soames.

— Păi bine, scumpul meu, e cu un an mai tînăr decît tine.

— O fi, dar eu nu scriu. Eu n-am înnebunit. Ai mai cules ceva prieteni noi?

— Numai unul singur — Gurdon Minho, romancierul.

¹ În anii 1919—1920, a avut loc, în Anglia, un val de greve la care au participat mil de muncitori. Greva minerilor, izbucnită în martie 1921, a avut drept cauză măsurile luate de guvernul englez, care căuta o ieșire din criză prin intensificarea exploatării muncitorilor.

— Încă unul din școala nouă?

— Oh nu, iubitule! Nu se poate să nu fi auzit de Gurdon Minho, e mai bătrîn decît munții!

— Pentru mine toți sînt la fel, mîrii Soames. Publicul îl prețuiește?

— Cred că are venituri mai mari decît tine. E aproape un clasic, nu-i mai lipsește decît să moară!

— Am să cumpăr, una din cărțile lui și am s-o citesc. Cum zici că-l cheamă?

— Cumpără *Pești mari și mici* de Gurdon Minho. Ții minte, nu-i așa? Ah! au sosit! Michael, uite ce mi-a dat tata!

Îi luă mina și o duse la opalul din decolteu. „Să vadă amîndoi în ce termeni buni sîntem“, gîndi Fleur. Cu toate că tatăl ei n-o văzuse împreună cu Wilfrid în galeria de tablouri, conștiința îi șoptea: „Fă-ți o reputație cit mai bună, nu poți ști cit de necesară îți va fi în viitor“.

Cu coada ochiului îi urmărea pe cei doi bătrîni. Ori de cîte ori „bătrînul Mont“ se întîlnea cu „bătrînul Forsyte“

— așa-i zicea Bart lui Soames cînd vorbea cu Michael — lui Fleur îi venea să ridă, dar niciodată nu știa pentru ce. Bart era foarte bine informat, știința lui însă era uimitor de limitată, produsul unei minți riguros încadrate în secolul al optsprezecelea. Tatăl ei nu știa decît ceea ce îl privea personal, dar știința lui nu era îngîrădită și nu era pecelluită de o anumită epocă. Chiar dacă avea mentalitatea epocii de la sfîrșitul erei victoriene¹, nu se ferea să profite, la nevoie, de beneficiile epocilor ulterioare. „Bătrînul Mont“ credea în tradiție, „bătrînul Forsyte“ nu credea în ea. Mîntea ascuțită a lui Fleur descoperise de mult deosebirea dintre ei și deosebirea era în favoarea tatălui ei. Totuși, conversația „bătrînului Mont“ era mult mai modernă, vie, strălucitoare, variată, dînd impresia că este precis informat în toate

¹ Perioada domniei reginei Victoria (1837—1901), caracterizată prin consolidarea hegemoniei coloniale și economice a Angliei. Sfîrșitul perioadei victoriene marchează trecerea la stadiul imperialist al dezvoltării capitaliste a Angliei.

privințele, pe cînd conversația „bătrînului Forsyte“ era restrînsă, concretă. Într-adevăr, era greu de spus care dintre ei era specimenul cel mai potrivit pentru un muzeu; ambii erau foarte bine conservați!

Nu s-ar putea spune că și-au strîns mina. Soames vorbea despre vreme. Apoi, aproape simultan, toți patru se îndreptară spre sufragerie, pentru a lua un dejun duminical pe care Fleur, cu un mare efort de voință, reuși să-l dezbrace de caracteristicile tradiției britanice. Așadar, băură un cocteil de omar, mîncară un simplu pilaf cu ficăți de pasăre, omletă cu sos de rom și un desert pe care Fleur se străduise a-l face cît se poate de spaniol.

— Am fost la galeria „Tate“, zise Fleur, mi se pare impresionant.

— Impresionant? întrebă Soames strîmbînd din nas.

— Fleur vrea să spună, *sir*, că atîta artă veche englezescă, adunată la un loc, pare un concurs de frumusețe pentru copii, zise Michael.

— Nu sînt de acord, replică Soames întepat. Sînt acolo cîteva bucăți foarte bune.

— Dar nu sînt ajunse la maturitate, *sir*.

— Dumnezeuastră, tinerii, confundați deșteptăciunea aiurită din ziua de azi cu maturitatea.

— Michael vrea să spună cu totul altceva, tată. Are dreptate: picturii engleze încă nu i-a crescut mășeaua de minte. Se poate vedea imediat deosebirea între ea și pictura din orice țară de pe continent.

— Slavă Domnului că este așa! interveni *sir* Lawrence. Frumusețea artei din țara aceasta rezidă în inocența ei. Noi sîntem, din punct de vedere politic, cea mai bătrînă țară din lume, și din punct de vedere estetic, cea mai tinărară. Ce părere ai, Forsyte?

— Pentru mine, Turner¹ este destul de bătrîn și destul

¹ *Joseph Mallord William Turner* (1775—1851), cunoscut pictor englez care îmbină, în opera sa, elementul clasic cu cel romantic.

de înțelept, zise Soames scurt. Vii marți la ședința consiliului „P.P.R.S.“?

— Marți? Nu ne ducem la vinătoare, Michael?

Soames mormăi:

— Eu aș lăsa vinătorea. Este vorba de darea de seamă.

Datorită influenței „bătrînului Mont“, Soames fusese numit în consiliul de administrație al înfloritorului concern „Providential Premium Reassurance Society“—„P.P.R.S.“

— și, sincer spus, nu era prea încîntat. Cu toate că legile probabilității erau, poate, lucrul cel mai demn de încredere din lumea aceasta, unele împrejurări îl nelinișteau. Soames privi în jurul său. Tipul acesta, baronetul cu cap prelung și sprincene împreunate, nu e prea serios — de altfel ca și fiul său! Apoi spuse brusc:

— Eu sint îngrijorat. Dacă aș fi știut cum trage sforile bătrînul Elderson, n-aș fi primit așa ușor să intru în consiliul acela.

„Bătrînul Mont“ se strimbă atît de tare, încît se părea că o jumătate a feței lui voia să se dezlipească de cealaltă.

— Elderson! exclamă. Bunicul lui a fost agentul electoral al bunicului meu în timpul *Reform-Bill*-ului¹; datorită lui, a reușit să fie ales în cele mai corupte alegeri care s-au ținut vreodată în Anglia. Fiecare vot a fost cumpărat!... Se zice că a sărutat nevestele tuturor fermierilor. Zile mari, Forsyte, zile mari!

— Dar s-au dus, spuse Soames. Eu socotesc că n-ar trebui să se acorde atîta încredere judecării unui om, așa cum facem noi cu Elderson. Mie nu-mi plac asigurările făcute în străinătate.

— Dragul meu Forsyte, Elderson are un cap excepțional. Il cunosc de cînd eram copil; am învățat împreună la Winchester.

¹ Lege electorală din 1832, prin care s-au acordat drepturi mai largi burgheziei industriale, fiind astfel recunoscută drept clasă dominantă nu numai în domeniul economic, ci și pe plan politic.

Soames suspină adînc. În răspunsul dat de „bătrînul Mont“, zăcea motivul principal al îngrijorării lui. După cît se pare, toți membrii acelui consiliu au fost împreună la Winchester. A naibii treabă! Erau cu toții atît de onorabili, încît nu îndrăzneau să se controleze reciproc, nici chiar în acțiunile lor colective. Mai rea decît teama de vreo eroare sau fraudă, era spaima ca nu cumva să dea impresia că nu au încredere unul într-altul. Era și firesc: neîncrederea reciprocă era un neajuns imediat. Iar Soames știa prea bine că omul evită neajunsurile imediate. De fapt, el moștenise de la tatăl său obiceiul de a sta de veghe între ceasul al doilea și al patrulea după miezul nopții, momente în care crisalida unor vagi presimțiri devine atît de ușor fluturile panicii! Astfel se născuse îngrijorarea lui. „P.P.R.S.“ era un concern atît de impunător, iar el făcea parte din el de atît de puțină vreme, încît temerile lui păreau cam prezumțioase, și apoi, dacă bănuielile lui nu se vor dovedi întemeiate, el va fi silit să părăsească consiliul de administrație împreună cu mia de lire sterline ce-i revenea anual. Dar dacă bănuielile lui erau întemeiate? Aici era buclucul! În fața lui ședea „bătrînul Mont“, vorbind despre vinătoare și despre bunicul său. Tipul este, într-adevăr, prea strîmt la cap! Frămîntat de gîndul că: „Nimeni dintre cei de aici, nici chiar propria mea fiică, nu este în stare să privească serios un lucru“, Soames tăcu. Un zgomot lîngă cotul lui îl trezi. Javra de cîine, așezat pe scaunul dintre el și Fleur, se ridicase! O fi sperînd să-i dea ceva de mincare? Azi, mîine, o să-l iasă cu totul ochii din cap. Apoi i se adresă: „Ce dorești?“

Cățelul holbă la el ochii ce semănau a nasturi de ghetă. Soames îi oferî o migdală sărată, zîcînd:

— Poftim, dar de astea tu nu mîncîci.

Ting-a-ling o mîncă.

— Îi plac la nebunie, tată dragă. Nu-i așa, scumpule?

Ting-a-ling ridică ochii spre Soames, care fu cuprins de o senzație bizară. „Te pomenesti că bestia asta mică mă iubește, își zise, uite cum se uită tot timpul la mine.“ Atîns

cu vârful degetului botul cătelului. Ting-a-ling i-l linse ușor cu limba lui negricioasă.

— Vai de capul tău! mîrii Soames fără să vrea și se întoarse către „bătrînul Mont“.

— Vă rog să nu repetați ceea ce v-am spus.

— Dragul meu Forsythe, nici n-am auzit bine.

Doamne, Dumnezeu! Să fii într-un consiliu de administrație cu un om de teapa aceasta! Ce l-o fi făcut să primească slujba, cînd n-avea nevoie nici de bani, nici de bătaie de cap? Dumnezeu știe! De îndată ce Soames intrase în conducerea societății, Winifred și alții din familia Forsythe începură a cumpăra acțiuni pentru a neutraliza impozitul pe venituri. În loc să se mulțumească cu dobînda obișnuită de cinci la sută, căpătau șapte la sută pe cele optate și nouă la sută pentru cele ordinare. Aceasta era situația: nu se putea mișca fără ca ceilalți să nu se ia după el. Fusesse întotdeauna o călăuză desăvîrșită și sigură în labirintul afacerilor bănești! Și iată-l acum, la bătrînețe, frămîntat de asemenea griji! Ochii săi căutără mîngiere în opalul de la gîtul fiicei sale — frumoasă bijuterie, frumos gît! Bine! Părea destul de fericită... Probabil a uitat amorul de acum doi ani! Iată un lucru pentru care Soames era recunoscător. Ceea ce-i trebuia acum, pentru a-i fixa pămîntul sub picioare în toată aiureala modernă de scriitori, pictori și muzicieni, care nu fac nici două parale, era un copil. O șleahtă de necăpătuiți! Noroo că Fleur avea minte! Dacă ar avea un copil, ar mai pune pe numele ei douăzeci de mii de lire sterline. Mama ei avea o calitate: era socotită la bani — bun obicei francezesc. Iar Fleur, după cîte știa el, se întindea cît îi ajungea plapuma. Ce este? Cuvîntul „Goya“ îi izbi urechea. Apare o nouă biografie a lui? Hm! aceasta îi confirmă convingerea, din ce în ce mai fermă, că Goya este din nou la punctul culminant.

— Mă gîndesc să-l dau, zise, arătînd cu degetul spre tablou. E pe aici un argentinian care cumpără.

— Să-l vindeți pe Goya, *sir*? Era glasul lui Michael. Gîndiți-vă cîtă lume vă invidiază pentru el!

— Omul nu poate avea totul, îi răspunse Soames.

— Reproducerea pe care am făcut-o pentru *Noua biografie* a reușit foarte bine. Am scris sub ea: *Proprietatea lui Soames Forsyte, Esquire*. În orice caz, așteptați, vă rog, apariția cărții, *sir*.

— Iluzie sau realitate? Ce zici, Forsyte?

Baronet strîmt la cap! Oare, își bate joc de el?

— Eu n-am o reședință strămoșească, zise.

— Nu, dar noi avem, *sir*, murmură Michael: știți prea bine că i-l puteți lăsa moștenire lui Fleur.

— Bine. O să vedem dacă mai are rost să i-l las, zise Soames uitîndu-se la fața lui.

Fleur roșea rareori. De data aceasta roși, îl luă în brațe pe Ting-a-ling și se ridică de la masa spaniolă. Michael o urmă spunînd:

— Luăm cafeaua dincolo.

„Bătrînul Forsyte“ și „bătrînul Mont“ se ridicară ștergîndu-și mustățile.

CAPITOLUL VII

„BĂTRÎNUL MONT“ și „BĂTRÎNUL FORSYTE“

Birourile „P.P.R.S.“ nu erau departe de oficiul heraldic. Soames, care știa că, prin al șaselea deceniu al veacului trecut, unchiul său Swithin cheltuisese niște bani pentru a descoperi că familia lui poseda un blazon — „Trei scuturi așezate în dreapta unui cîmp de email roșu“ și „un fazan“ — avea un dispreț deosebit pentru această clădire; dar acum un an își schimbase atitudinea, pentru că, răsfoind într-o

¹ Nobil de țară.

doară o carte la clubul „Connoisseurs“, il izbise numele de Golding. Cartea avea de scop să demonstreze că William Shakespeare era, de fapt, Edward de Vere, conte de Oxford¹. Mama contelui era născută Golding, ca și mama lui Soames! Coincidența era izbitoare și citi mai departe. Despre subiectul cărții, Soames nu se lămurise, dar i se trezise curiozitatea și voia să afle dacă era de același singe cu Shakespeare. Chiar dacă contele nu era însuși poetul, rubedenia cu el nu era de lepădat, cu toate că, după cite aflate el, contele de Oxford a fost un tip cu o reputație proastă. De cînd fusese numit în consiliul de administrație al societății „P.P.R.S.“, trecea din două în două săptămîni, marțea, prin fața oficiului heraldic, și-și zicea: „Bani n-am să cheltuiesc, dar într-o bună zi tot am să intru“. Intră și rămase el însuși uimit cît de mult îl interesa chestiunea. Cercetarea genealogiei numelui sale i se păru fascinantă, aproape la fel de fascinantă ca investigația unei crime — de altfel, era aproape tot atît de complexă, dificilă și costisitoare. Dar o dată începută, tenacitatea unui Forsyte nu-i îngăduia să intrerupă ancheta fără a ajunge pînă la mama lui Shakespeare, născută de Vere, chiar dacă nu era decît o rudă colaterală a mamei lui. Din nefericire, nu putu trece mai departe de un oarecare William Gouldyng „Ingerer“ — ce-o fi însemnînd vorba asta, i-a fost și frică să întrebe — care a trăit în vremea lui Oliver Cromwell². Ar fi trebuit să mai descurce patru generații: Soames pierduse banii și speranța de a mai căpăta ceva în schimb. Iată pentru ce se uita cu minie la clădirea oficiului heraldic, marțea, cînd, după dejunul de la Fleur, se ducea la ședința consiliului de administrație. Ultimele două nopți de veghe, adăugate la

¹ Teoriile antishakespeariene, numeroase în secolul al XIX-lea și reluate sub diverse variante în secolul nostru, îi contestau lui Shakespeare paternitatea operei sale, în baza faptului că n-a avut o ascendență nobiliară și nu a aparținut „spiritelor universitare“.

² *Oliver Cromwell* (1599—1658), unul dintre cei mai de seamă conducători ai revoluției burgheze din Anglia, din secolul al XVII-lea care a jucat un rol progresist în lupta pentru lichidarea orînduirii feudale în Anglia.

toate celelalte, îl convinseseră definitiv să-și exprime îndoielile și să ceară lămuriri cu privire la situația „P.P.R.S.”. Clădirea oficiului heraldic îi reaminti brusc că-și cheltuisese acolo bani, că și-i cheltuiește și în alte părți, și că acum se află în fața unei responsabilități financiare, chiar dacă aceasta un era de ordin imediat, din pricina asigurărilor „P.P.R.S.”, așa că nervii lui, iritați de presimțiri rele, se încordară și mai mult. Nu luă ascensorul, ci urcă încet două etaje, trecându-i pentru a cincisprezecea oară în revistă pe colegii săi din consiliu. Bătrînul lord Fontenoy deținea un loc datorită, desigur, numelui său; venea rar la ședințe și era socotit o „nulitate” — hm! așa se zice în ziua de azi... Președintele, sir Luke Sharman, avea un nume de familie impecabil; glasul său gros îi dădea prestanță, dar manifesta o ostentație vestimentară care dădea de bănuț. Deși era un om deștept și viclean, nu inspira încredere. Soames avea impresia că mintea nu-i era preocupată numai de aceste afaceri. În ceea ce-l privea pe „bătrînul Mont”, ce folos avea societatea de pe urma unui al nouălea baronet în consiliul de administrație? Guy Meyricke, consilier regal, singurul care a mai rămas în viață din cei trei „camarazi”, era, desigur, un avocat foarte bun la bară, dar n-avea timp să se ocupe de afaceri și nici aptitudini reale în acest sens! Mai rămânea acel *quaker*¹ convertit, bătrînul Cuthbert Mothergill, al cărui pronume devenise aproape proverbial în ultimul secol, pentru integritate și reușită în afaceri, așa încît lumea continua să înscrie aproape mecanic numele de Mothergill pe lista membrilor unui consiliu de administrație. Era un moșuleț curat, simpatice, cam surd și blind din cale-afară, dar nimic mai mult. Fără îndoială, toți erau oameni cinstiți, dar superficiali. Nici unul dintre ei nu se ocupa cu adevărat de slujba sa! Elderson îi avea pe toți în buzunar, exceptîndu-l poate pe Sharman,

¹ Membru al unei secte religioase, fondată în secolul al XVII-lea și răspîndită mai ales în Anglia și Statele Unite. Afîșează o mare sobrietate, care se manifestă și printr-o îmbrăcăminte foarte simplă.

dar nici acesta nu era de nădejde. În sfârșit, Elderson el însuși, băiat deștept, fire de artist, poate; administrator-delegat de la înființarea societății, învîrtind afacerile pe degete. Da! aici era nenorocirea! Prestigiul omului care știe mai mult decît ceilalți! Apoi atîția ani de succes... Toți se înclinau în fața lui și nu era de mirare! Cu un om ca acesta, dificultatea constă în faptul că, dacă ar admite o dată greșeală, ar destrăma legenda infailibilității lui. Soames știa ce înseamnă să fii socotit infailibil și-și dădea seama cît este de puternică tendința omului de a nu-și recunoaște nici o greșeală. Acum zece luni, cînd intrase în consiliul de administrație, totul i se părea că merge strună; cursul monedelor străine, devizele scăzuseră la minim și toată lumea credea că „reasigurarea contractelor din străinătate“, politică inițiată cu un an în urmă de Elderson, oferă posibilități strălucite, avînd în vedere creșterea lirei sterline. Iar acum, un an mai tîrziu, Soames avea vagi bănuieli că colegii lui nu prea cunosc starea de fapt; iar adunarea generală va avea loc abia peste șase săptămîni! Se prea poate ca nici Elderson să nu știe cum stau lucrurile, sau, dacă știa, păstra cel mai desăvîrșit secret asupra informațiilor pe care ar fi trebuit să le comunice întregului consiliu.

Soames intră în sala de ședințe fără a zîmbi. Toți erau de față, chiar și lordul Fontenoy; iar „bătrînul Mont“, peșemne, renunțase la fazani! Soames se așează la coada mesei, lîngă sobă. Uitîndu-se la Elderson, văzu deslușit cît de puternică era poziția acestuia și-și dădu tot atît de limpede seama de slăbiciunea „P.P.R.S.“-ului. Avînd în vedere urcările și scăderile valutare de la un moment la altul, nu se putea cunoaște exact activul și pasivul societății. De fapt, jucau la hursă. Ascultînd, cu bărbia sprijinită într-o mină, procesele-verbale și alte rapoarte curente, ochii săi se plimbau de la un obraz la altul: bătrînul Mothergill, Elderson, Mont în fața lui, Sharman în capul mesei, Fontenoy și Meyricke

În același rînd cu el. Se ținea cea mai importantă ședință din acest an. Soames nu putea și nu voia să se afle în vreo situație dubioasă! Adunarea generală a acestui concern, prima la care Soames avea să dea ochi cu acționarii, urma să aibă loc în curînd; nu putea apare în fața lor fără a cunoaște exact starea de lucruri. Se uită din nou la Elderson: o față destul de simpatică, un cap chel, parcă semăna cu Iulius Cezar, și nici un semn care l-ar face să se gîndească la incorectitudine sau un optimism exagerat — mai degrabă i-l reamintea pe bătrînul său unchi Nicholas Forsyte, ale cărui afaceri au fost un exemplu bun de urmat pentru generația premergătoare. După ce administratorul-delegat își isprăvi expunerea, Soames își îndreptă privirile către obrazul roșiat, adormit, al bătrînului Mothergill, și zise:

— După părerea mea, aceste dări de seamă nu arată situația reală a societății. Vă rog, domnule președinte, să aminați ședința de azi cu o săptămînă, urmînd că, pînă marțea viitoare, fiecare membru al consiliului să primească un raport precis și detaliat asupra obligațiilor ce rezulta din contractele noastre în străinătate, care nu devin exigibile în cursul acestui an financiar. Trebuie să menționez că aceste contracte sînt înglobate de-a valma în aprecieri de ordin general, ceea ce pe mine nu mă satisface. Ele trebuie să fie tratate în mod separat.

Trecînd cu privirea peste Elderson, se opri asupra „bătrînului Mont” și continuă:

— Dacă nu se produce o ameliorare substanțială în starea de pe continent — lucru pe care eu nu-l prevăd (dimpotrivă!) — sînt absolut convins că obligațiile pe care ni le-am asumat în străinătate ne vor pune într-o situație dificilă în anul ce urmează.

Cuvintele „situație dificilă” fură întîmpinate cu frecarea tălpilor de parchet și curățirea gîtlejurilor, ceea ce însoțește de obicei o vagă senzație de ofensă; în același timp, pieptul lui Soames se umfla de satisfacție. Izbutise să le tulbure indolența, să-i facă să simtă ceva din neliniștea ce-l frămînta pe el.

— Noi am prezentat întotdeauna obligațiile noastre printr-o evaluare aproximativă, domnule Forsyte.

Abil tip!

— După părerea mea, ați procedat greșit. Aceste contracte în străinătate reprezintă o nouă politică a societății. Ceea ce pot să vă spun, este că în anul acesta, în loc să plătim dividende, trebuie să depunem beneficiile pentru a ne asigura față de pierderile posibile din anul viitor.

Iarăși zgomot de picioare și foșnete.

— Dragă domnule Forsyte, ceri un lucru absurd!

Buldogul din Soames se întărită și zise:

— Aceasta este părerea dumneavoastră! Vreau să știu: pot primi date detaliate?

— Consiliul poate primi orice informații, firește. Dar îngăduiți-mi să remarc, în ceea ce privește chestiunea în general, că ea *nu poate fi* apreciată decît cu aproximație. Noi am operat întotdeauna cu prudență.

— Aceasta este părerea dumneavoastră, zise Soames, eu, însă, cred că trebuie să fie părerea întregului consiliu, după o examinare foarte atentă a cifrelor existente.

„Bătrînul Mont“ luă cuvîntul:

— Dragul meu Forsyte, a studia fiecare contract înseamnă muncă de o săptămînă, și tot n-am fi mai lămuriți; de aceea, nu putem proceda decît pe bază de calcule aproximative.

— Ce n-am aflat din dările de seamă citite mai adineauri, zise Soames, este proporția riscurilor din străinătate în raport cu cele din țară, ceea ce, în actuala stare de lucruri, este o problemă vitală.

Președintele zise:

— Cred că nu prezintă nici o dificultate, nu-i așa Elder-son? În orice caz, domnule Forsyte, nu cred că putem găsi argumente pentru a penaliza în anul acesta pe acționari în vederea unor eventuale pierderi... care sper să nu se producă în anul viitor.

— Nu știu, răspunse Soames. Noi sîntem aici pentru a decide politica societății după cum ne dictează bunul-

sint, și societatea trebuie să ne ofere toate posibilitățile pentru a ne exercita această îndatorire. Acesta este punctul meu de vedere. Cred că nu sintem destul de informați.

„Tipul abil“ luă din nou cuvîntul:

— Din cele spuse de domnul Forsyté, rezultă o lipsă de încredere în conducere.

Va să zică a prins taurul de coarne.

Soames repetă:

— Pot să obțin informațiile cerute?

În tăcerea din sală, se auzi glasul liniștit al lui Mothergill:

— Cred că ședința poate fi amînată, domnule președinte. La nevoie, vin și eu încă o dată la Londra. Probabil că vom veni toți cei de față. Trăim vremuri ciudate, nu trebuie să ne asumăm riscuri inutile. Nu încape îndoială, contractele în străinătate sînt ceva nou pentru noi. Pînă azi, n-avem nici un motiv să fim nemulțumiți de rezultatele acestei politici. Și sînt absolut convinși că avem cu toții cea mai mare încredere în judecata administratorului nostru delegat. Totuși, dacă domnul Forsyté a cerut aceste informații suplimentare, cred că e bine să ni se dea. Ce părere aveți, *mylord*?¹

— Eu nu pot veni săptămîna viitoare la Londra. Sînt de acord cu președintele că, în baza dării de seamă detaliate, nu vom putea refuza dividendele ce revin în acest an. Nu e bine să facem fum cînd încă nu este foc! Cînd se difuzează darea de seamă, Elderson?

— În condiții normale, la sfîrșitul acestei săptămîni.

— Vremurile de azi nu sînt vremuri normale, interveni din nou Soames. Voi vorbi mai răspicat: dacă nu primesc aceste informații, mă vîd silit să-mi dau demisia.

Soames își dădea prea bine seama de ceea ce gîdeau colegii săi. „Abia a intrat și a început să ne facă neplăceri...” „I-ar fi primit cu plăcere demisia, dacă n-ar fi părut suspectă tocmai în preajma adunării generale. Desigur că ar fi fost simplu dacă demisia ar fi fost motivată cu „boala soției mele”

¹ Modul de a se adresa baronilor, vicontilor, conților și marchizilor englezi.

sau alt pretext plauzibil... dar cu toții știau că Soames nu va admite acest procedeu.

Președintele admise rece:

— Bine. Vom amina ședința pentru săptămîna viitoare. Puteți să ne furnizați toate cifrele cerute, Elderson?

— Desigur.

Mintea lui Soames fu străfulgerată de o idee: „Am să le cer dreptul de a studia personal registrele“. Dar se uită în jurul său. Nu era bine să exagereze, dacă avea de gînd să rămînă în consiliu. Și, el nu dorea să demisioneze. La urma urmei, era o societate mare și producea o mie de lire pe an! Nu trebuie mers prea departe!

Plecînd de la ședință, Soames își dădea seama că obținuse o victorie, dar nu era sigur că procedase bine. Atitudinea lui îi unise pe toți ceilalți în jurul lui Elderson. Poziția lui era slabă pentru că, în realitate, nu se baza pe nimic, decît pe neliniștea lui, care, în ultimă analiză, se reducea la propria lui lipsă de stăpînire. Totuși, într-o asemenea întreprindere nu puteau fi doi administratori-delegați, trebuia să te bizui pe cel existent!

În spatele lui auzi un glas glumeț:

— Păi bine, Forsyte! Ne-o făcuși! Amenințarea dumitale ne-a cam speriat. De cînd sînt în acest consiliu n-am mai văzut așa ceva.

— Cuib de adormiți, zise Soames.

— Ai dreptate, eu, de obicei, trag un somn. E prea cald acolo. Îmi pare rău că nu m-am dus la vînațoare. Chiar la început de sezon, fazanii zboară sus.

Frivolitatea acestui baronet vorbăreț era incurabilă!

— Și fiindcă veni vorba, trebuie să-ți spun, Forsyte, că sistemele acestea moderne de control al nașterilor, și altele asemenea, mă cam neliniștesc. Nu sîntem familia regală, totuși, nu ești de acord cu mine că ar fi vremea să ne gîndim la moștenitori?

Soames era de aceeași părere, dar nici prin gînd nu-l trecea să-i facă acestuia confidențe despre o problemă atât de delicată a fiicei sale.

— Mai este timp, mîrîi Soames.

— Mie nu-mi place cățelul acela, Forsyte.

Soames holbă ochii.

— Cățelul! Ce-are a face cățelul? întrebă Soames.

— Eu preferam să aibă mai întîi un copil și după aceea un cățel. Ciinii și poezii distrează femeile tinere. Bunica mea a avut cinci copii înainte de a împlini douăzeci și șapte de ani. Era născută Montjoy, soi foarte bun. Îți mai aduci aminte de cele șapte surori Montjoy, toate erau frumoase, și prolifiche. Bătrînul Montjoy avea patruzeci și șapte de nepoți. În ziua de azi, nu mai vezi așa ceva, Forsyte.

— Țara este suprapopulată, mormăi Soames încruntat.

— Suprapopulată cu cei de soi rău... preferam mai puțini dintre ei și mai mulți de-ai noștri. Aproape că ar trebui legiferat acest lucru.

— Vorbește-i fiului dumitale, il sfătui Soames.

— Degeaba! Știi prea bine că ne consideră învechiți. Dacă am găsi un sens acestei vieți! Dar e greu, Forsyte, e greu.

— Au tot ceea ce dorește, spuse Soames.

— Nu-i destul, dragul meu Forsyte, nu-i destul. Starea de lucruri actuală macină nervii tineretului. Ei spun că s-a isprăvit cu Anglia, cu Europa. S-a prăbușit cerul și iadul! Nimic nu mai are viitor, totul e în vînt! Nu poți face copii în vînt. Eu cred că situația e foarte gravă.

Soames strîmbă din nas.

— Bine-ar fi dacă ziariștii ar depune condeiele lor blestemate.

În ultima vreme, pe măsură ce panica din presa cotidiană scădea, Soames își recăpăta sănătoasa senzație de securitate a bătrînilor Forsyte.

— Trebuie să ne ținem cît mai departe de Europa, adăugă el.

— Izolare și prietenie cu toate țările la care putem ajunge pe calea apei. Cred că ai dreptate, Forsythe! Relații de prietenie cu Scandinavia, Olanda, Spania, Italia, Turcia — toate țările maritime. Iar ceilalți, să-și ducă soarta cum or ști. Iată o idee bună!

Soames gândi: „Uite cum ți umblă gura“, și i-o tăie:

— Eu nu sint politician.

— Prietenie cu țările maritime! Aceasta este noua formulă, la care am ajuns aproape fără să vrem! În ceea ce privește comerțul, cine spune că nu putem exista dacă nu facem comerț cu o țară sau alta spune prostii, dragul meu Forsythe. Lumea e mare și ne putem lipsi de o țară sau alta.

— Eu nu mă pricep deloc la treburile astea, zise Soames. Eu știu doar că trebuie să renunțăm la contractele de asigurare din străinătate.

— Pentru ce să nu le limităm numai la țările din cercul nostru? În loc de „echilibru de forțe“, să mizăm pe „cercul maritim“. Într-adevăr, ești inspirat!

Și, cuprins de inspirație, Soames spuse repede: „

— Te părăsesc aici. Mă duc la fata mea.

— Ah! Eu mergeam la fiul meu. Ia te uită la nenorocirii aceștia!

Un grup de șomeri, avînd în mînă cutii de chetă, treceau încet de-a lungul Tamisei, pe cheiul Blackfriars.

— Nucleul revoluției! Iată un lucru pe care-l uităm mereu, Forsythe! Și e foarte regretabil!

— Ce anume? întrebă Soames plictisit și gîndind: „Individul acesta are de gînd să trîncănească tot drumul pînă la Fleur?“

— Spală-i pe toți cei din clasa muncitoare, dă-le rufe curate, îmbracă-i în haine frumoase, învață-i să vorbească așa cum vorbești dumneata și cu mine, și conștiința de clasă va dispărea. Întreaga problemă este o chestiune de simțuri. N-ai prefera să-ți împarți odaia de culcare cu o calfă de plumbar curat, bine îmbrăcat, care să vorbească și să miroase ca

dumneata, decît cu un profitor care vorbeşte urît şi duhneşte a opopanax¹? Desigur că preferi.

— N-am încercat niciodată. Nu ştiu, zise Soames.

— Eşti un pragmatic! Dar crede-mă, Forsyte, dacă clasa muncitoare şi-ar concentra atenţia asupra băilor şi pronunţării limbii engleze, în loc de fleacurile politice şi economice, egalitatea s-ar realiza fără zăbavă.

— Eu nu doresc egalitate, zise Soames, luînd un bilet pînă la Westminster.

Glasul „bătrînului Mont“, flecărind, îl urmă în metro.

— Egalitate estetică, Forsyte! Dacă am avea-o, ea ar înlătura dorinţa oricărei alte egalităţi. Ai văzut vreodată un profesor sărac dorind să fie rege?

— Nu, răspunse Soames şi deschise ziarul.

CAPITOLUL VIII

BICKET

Sub aparenţa unei veselii nepăsătoare, caracterul lui Michael Mont devenise mai profund în aceşti doi ani de continuitate şi viaţă aşezată, care-l obligaseră să poarte de grijă altora şi-i ocupase tot timpul liber. De la începutul căsniciei, îşi dăduse seama că nu era decît tolerat de Fleur; pentru el, era întru totul valabil dictonul numai pe jumătate adevărat: „*Il y a toujours un qui baise, et l'autre qui tend la joue*“². Astfel, izbutise să aibă o atitudine decentă în viaţa conjugală, dar în viaţa publică sau profesională nu părea să fi ajuns la un echilibru. În indeletnicirea sa de editor, aspectul uman prelua asupra celui financiar. „*Damby and Winter*“, însă,

¹ Plantă întrebuinţată la fabricarea de medicamente şi parfumuri.

² Există întotdeauna unul care sărută şi altul care întinde obrazul (fr.).

ti rezistau și, pînă în momentul de față, firma nu dădea semne de faliment, după cum prezisese Soames cînd aflase de principii pe care ginerele său avea de gînd să le introducă. Michael își formase convingerea că nici în editură și nici în alte probleme ale vieții, omul nu poate acționa prea mult după principii. Domeniul acțiunii practice era prea plin de realități — umane, vegetale și minerale.

În după-amiaza aceleiași zile de marți, avusese mult de furcă cu realități vegetale: hîrtie și pinză, căci urechile lui ascuțite ascultasera plîngerea unui ambalor prins cu cinci exemplare din *Moneda de aramă* în buzunarul paltonului, avînd intenția evidentă să le transforme în bani pentru uzul său personal.

Domnul Danby „îi făcuse vînt“. Omul recunoștea că avea intenția să le vîndă: „Dumneavoastră, domnule Mont, ce-ați fi făcut în locul meu?“ Omul rămăsese în urmă cu chiria, soția lui trebuia supraalimentată după pneumonie, avea mare nevoie de bani. „A dracului treabă! își zise Michael. Eu aș fura o ediție întreagă pentru a o supraalimenta pe Fleur, după o pneumonie!“

— Nu pot trăi din leafă, cînd prețurile sînt atît de ridicate. Nu pot, domnule Mont! Vă jur!

Michael se codi, apoi zise:

— Ascultă-mă, Bicket: dacă ți-am permite să dozești cărți, toți ambalorii vor dosi și, dacă toți vor face ca dumneata unde-ar ajunge „Danby and Winter“? La faliment. Și dacă dă faliment, ce se face toți salariații? Rămîn pe drumuri. E mai bine ca unul dintre voi să rămînă pe drumuri, decît să ajungă toți acolo. N-am dreptate?

— Ba da, domnule, înțeleg punctul dumneavoastră de vedere, aveți dreptate. Dar eu nu pot trăi din dreptate; cînd ești flămînd, nu-ți trebuie mult pînă să cazi în păcat. Rugați-l pe domnul Danby să-mi îngăduie să mă reabilitez.

— Domnul Danby spune întotdeauna că ambalorii trebuie să fie oameni de absolută încredere, pentru că este aproape cu neputință să-i controlezi.

— Așa este, domnule. În viitor am să fiu cinstit. Dar acum, în plin șomaj și fără scrisoare de recomandare, n-o să-mi mai găsesc niciodată altă slujbă. Ce să fac cu soția mea?

Lui Michel i se păru că zice: „Ce să fac cu Fleur?” Începu să măsoare camera. Tinărul Bicket îl urmărea cu ochi mari, îndurerăți. În sfârșit, se opri în loc, cu mâinile virite adinc în buzunare și cu umerii aduși.

— Am să-l rog, îi zise, dar nu cred că mă va asculta. Are să-mi spună că nu e o atitudine cinstită față de ceilalți ambalori. Te-au găsit cu cinci volume. E o lovitură frumoasă, o știi și dumneata. Asta înseamnă c-ai mai luat și altele. Nu-i așa? Ce zici?

— Așa este, domnule Mont. Fac orice pentru a-mi recâștiga încrederea dumneavoastră. Sint gata să mărturisesc: am mai luat câteva, numai atât cât mi-a trebuit pentru a salva viața soției mele. Dumneavoastră nu vă puteți închipui ce înseamnă o pneumonie la oameni săraci.

Michael își trecu degetele prin păr.

— Ce vîrstă are soția dumitale?

— Douăzeci... un copil!

Douăzeci! Exact vîrsta lui Fleur!

— Am să-ți spun ce am de gînd să fac, Bicket. Am să-i povestesc totul domnului Desert. Dacă va interveni el pentru dumneata, poate că-l va convinge pe domnul Danby.

— Bine, domnule Mont. Vă mulțumesc. Sinteti un *gentleman*, noi toți sintem convingși de asta.

— Oh! Lasă asta! Dar ascultă, Bicket, dumneata contai pe acele cinci volume. Ia banii aceștia și cumpără-i soției dumitale cele necesare. Numai, te rog, pentru Dumnezeu, nu cumva să mă spui domnului Danby.

— Domnule Mont, nu v-aș trăda pentru nimic în lume. N-am să spun nici o vorbă, domnule Mont. Iar soția mea... mulțumesc!

Un suspin adinc, zgomot de pași tirșiți... Michael rămase singur, cu mâinile mai adinc virite în buzunare și cu umerii și mai aduși. Bruce, începu să ridă. Milă! Mila e o prostie!

Toată povestea era de un caraghiozlic nemaipomenit! Iată-l răsplătindu-l pe Bicket pentru că a șterpelit *Moneda de aramă*! Deodată, Michael fu cuprins de pofta de a-l urmări pe micul ambalor, să vadă ce face cu cele două lire pe care i le dăduse, să vadă dacă „pneumonia“ era o realitate sau o născocire a minții, ascunsă în dosul acelor ochi îndurerați. Totuși, era cu neputință! Mai bine îl cheamă la telefon pe Wilfrid și-l roagă să pună o vorbă bună pe lângă bătrînul Danby. Intervenția lui nu putea avea succes. Prea intervenise de multe ori. Bicket! Cît de puțin știm noi despre alții, viața este complicată și sumbră, plină de neprevăzut! Ce este cîntea? Presiunea pe care viața o exercită asupra puterii de rezistență a omului și rezultatul acestei lupte cînd ultima învinge — iată cîntea. Dar pentru ce să rezist? „Iubește-ți aproapele ca pe tine însuți!“, dar nu mai mult! Dar, oare, nu-i venea mai greu lui Bicket cu un salariu de două lire pe săptămînă să-l iubească pe el, decît lui, cu douăzeci și patru de lire pe săptămînă, să-l iubească pe Bicket?...

— *Hallo...* tu ești Wilfrid?... aici Michael... Unul dintre ambalorii noștri a șterpelit niște exemplare din *Moneda de aramă*. I-au făcut vînt!... Vai de capul lui! Mă întreb dacă n-ai vrea tu să pui o vorbă bună pentru el — bătrînul Dan nu ține seama de ce-i spun eu... da, are o soție... de vîrsta lui Fleur... zice că a avut pneumonie. În orice caz, nu va mai lua din volumele tale, „asigurare prin recunoștință“... nu-i așa?... Îți mulțumesc, bătrîne, foarte frumos din partea ta... așadar, pici pe la noi? Putem pleca împreună acasă.... Oh! Bine! În orice caz, treci pe aici. La revedere!

Bun băiat, bătrînul Wilfrid! Într-adevăr, bun băiat, pină-n adîncul sufletului! În adîncul sufletului... ce-o fi zăcînd în adîncul sufletului lui?

După ce puse cornetul tubului acustic în furcă, Michael se simți ca învăluit într-un nor greu de suspine, miasme și zgomote, atît de străine principiilor adoptate de firma unde lucra, încît respingea de la prima vedere orice manuscris care se ocupa de ele. Poate că războiul s-a „sfîrșit“; dar, după

păreră sa și a lui Wilfrid, el continua să se desfășoare „din plin“.

Ridicînd cornetul tubului acustic, zise:

— Domnul Danby e în birou? Bine! Dacă vi se pare că are de gînd să plece, anunțați-mă imediat...

Între Michael și bătrînul său asociat se crease o prăpastie nu mai puțin adîncă decît abisul dintre două epoci, cu toate că, în parte, ea era compensată de vîrsta mijlocie și firea împăciuitoare a lui Winter. Michael nu-i găsea aproape nici un cusur domnului Danby, în afară de faptul că avea întotdeauna dreptate. Philip Norman Danby, care locuia la Sky House, în Campden Hill, era un bărbat căsătorit, în vîrstă de șaiszeci de ani; fața lui, cu fruntea înaltă, avea o expresie fermă și ponderată, iar trunchiul era eam mare în raport cu picioarele. Ochii săi erau poate puțin cam apropiați și nasul cam subțire, dar făcea figură bună în biroul său bine proporționat. Tocmai studia niște hîrtii pentru a-și forma o părere justă într-o problemă de afișaj, cînd Wilfrid Desert intră. Domnul Danby ridică privirea, zicînd:

— Da, domnule Desert, cu ce vă pot fi de folos? Luați loc!

Desert nu se așează, ci se uită la gravurile de pe perete, la degetele sale, la domnul Danby și, în cele din urmă, zise:

— Vreau să vă rog să-l iertați pe ambalorul acela, domnule Danby.

— Ambalor... Ah, da! Bicket. Bănuiesc că Mont ți-a spus, nu-i așa?

— Da. Băiatul are o soție tînă, bolnavă de pneumonie.

— Toți se duc la prietenul nostru Mont și-i îndrugă o poveste sau alta, domnule Desert. El e foarte bun la suflet. Dar eu mă tem că nu-l mai pot ține în serviciu pe ambalorul acesta. Chestiunea lui este foarte neplăcută. De cîtăva vreme, ne străduim să descoperim unde dispar volumele.

Desert se sprijini de policioara de marmură de pe cămin și se uită fix la foc.

— Posibil, domnule Danby, îi spuse, poate că generației dumneavoastră îi place blindețea în literatură, dar în viață

sinteti foarte aspri. Generația noastră nu caută gingășie în literatură, în schimb, este mult mai puțin dură în viață.

— Nu cred că sint dur, zise domnul Danby. Nu sint decit drept.

— Dumneavoastră știți precis ce este dreptatea?

— Sper că da.

— Încercați să trăiți patru ani în infern și apoi mai judecați o dată.

— Nu văd legătura. Experiența prin care ați trecut dumneavoastră, domnule Desert, v-a fost, desigur, dăunătoare.

Wilfrid se întoarse și-l privi cu ochi mari.

— Iertați-mă pentru ceea ce vă spun, dar cred că este mult mai dăunător să ședeți aici și să judecați pe alții. Viața este un foarte bun purgatoriu pentru toată lumea, în afară de treizeci la sută dintre oamenii maturi.

Domnul Danby zîmbi.

— Tinere dragă, fără o cinste exemplară a tuturor oamenilor noștri noi pur și simplu nu ne-am putea conduce între-prinderea. Ar fi absolut nedrept să nu facem deosebirea între cînste și necînste. Dumneavoastră știți prea bine acest lucru.

— Eu nu știu nimic, domnule Danby, și mă îndoiesc de cei ce pretind că știu prea bine ceva.

— Atunci, haide să formulăm altfel: există anumite reguli ale jocului, și acestea trebuiesc respectate dacă societatea vrea să funcționeze.

De data aceasta zîmbi și Desert.

— Oh! dați-le încolo de reguli! Faceți-mi acest hatîr. La urma urmei, eu am scris prăpădita aceea de carte.

Pe fața domnului Danby nu apărură nici o umbră de șovăială, doar ochii săi foarte apropiați, adînciți în orbite, licăriră o leacă.

— Aș face-o cu mare plăcere, dar este o problemă de... dacă vrei să zicem... de conștiință. Eu n-am să-l urmăresc în justiție. Trebuie să plece — și atîta tot.

Desert ridică din umeri și zise:

— Bine. La revedere! și ieși.

Pe preșul din fața ușii, stătea Michael, plin de îndoieli.

— Ei?

— Nimic. Bătrînul pisălog este prea drept.

Michael își zbirli părul.

— Așteaptă cinci minute în biroul meu, pînă mă duc să-i dau de veste bietului băiat, apoi plecăm împreună.

— Nu, zise Desert, eu am alt drum.

În timp ce Michael cobora să-l caute pe Bicket, era obsedat nu de faptul că Wilfrid avea alt drum, pentru că aproape întotdeauna făcea astfel, ci de tonul glasului său și de expresia de pe fața lui. Straniu tip, Wilfrid acesta... într-o clipă se „întunecă“!

Ajuns la subsol, întrebă:

— Bicket a plecat?

— Nu, domnule, e aici.

Era acolo, îmbrăcat într-un pardesiu jerpelit, cu obraji supti și palizi, cu ochii din cale-afară de mari și cu umerii căzuți.

— Îmi pare rău, Bicket, domnul Desert i-a vorbit, dar n-a reușit.

— Nu?

— Capul sus! Ai să găsești dumneata o slujbă.

— Mă tem că nu găsesc, domnule. Vă mulțumesc din suflet; mulțumesc și domnului Desert. Bună seara, domnule, și la revedere!

Michael îl urmări din ochi de-a lungul coridorului, pînă ieși clătînindu-se în strada întunecoasă.

„Frumos!“ își zise rîzînd....

De fapt, bănuielile firești ale lui Michael și ale bătrînului său asociat că omul inventase o poveste, nu erau îndreptățite. Nici existența soției și nici a pneumoniei nu erau povești. Clătînindu-se spre podul de la Blackfriars, Bicket nu se gîndea nici la fapta lui mirșavă, nici la judecata dreaptă a domnului Danby, ci la ceea ce avea să-i spună soției sale. Desigur,

nu-i va spune că a fost prins asupra furtului, ci că a fost „concediat din motive de nesupunere față de superiori“. Dar ce-o să creadă ea despre el, cînd știa prea bine că întreaga lor situație depindea de supunerea lui față de superiori? Bicket era unul dintre soții a căror afecțiune pentru soția lor era impresionantă; zi de zi, cînd pleca la lucru, i se părea că inima-i rămîne în camera unde zăcea ea. Iar în ziua în care doctorul i-a spus: „Acum a scăpat, dar boala a prăpădit-o rău de tot — trebuie să o supraalimentezi“, spaima lui s-a transformat în hotărîrea de a o scăpa de primejdia bolii. În următoarele trei săptămîni, a „șterpelit“ optsprezece exemplare din *Moneda de aramă*, inclusiv cele cinci găsite în pardesiul său. „Pusese mina“ pe cartea domnului Desert numai pentru că se vindea ușor; acum îi părea rău că nu alesese alta. Domnul Desert a fost foarte cumsecade. Bicket se opri în colțul „Strand“-ului“ și-și numără banii. Cu cele două lire primite de la Michael și cu salariul, toată averea lui era de șaptezeci și cinci de șilingi; intră într-un magazin și cumpără o gelatină de carne și o cutie de *Nutritiv Benger*, care se prepara cu apă. Cu buzunarele pline, se urcă într-un autobuz, care-l duse pînă în colțul ulicioarei din Surrey. El, împreună cu soția sa, locuiau în două camere de la parter; chiria de opt șilingi pe săptămînă era neplătită de trei săptămîni. „Cel mai cumin-te e s-o plătesc, își zise, o să avem măcar un adăpost pînă s-o însănătoși.“ Și apoi îi va putea da mai ușor vestea cea proastă, dacă îi arată chitanța de plată a chiriei și puțină mîncare bună. Noroc că au avut grijă să nu facă copii! Ajuns acasă, cobori la subsol. Proprietăreasa spăla rufe. Uimită de această plată benevolă și integrală, lăsă lucrul și-l întrebă despre soția lui.

— E mai binișor, mulțumesc de întrebare.

— Îmi pare bine. Trebuie să fie o mare ușurare pentru dumneata.

— Așa este, zise Bicket.

Proprietăreasa gîndi: „E slab de-l suflă vîntul — cu ochii ăștia mari, seamănă cu o crevetă înainte de a o pune la fier“, și zise:

— Poftim chitanța și-ți mulțumesc. Îmi pare rău că te-am cam supărat pentru ei, dar vremurile-s grele.

— Da, grele, repetă Bicket. La revedere!

Ținând în mîna stîngă chitanța și conserva de carne, deschise ușa și intră.

Soția lui ședea în fața sobei, în care pîlpîia un foc slab. Părul negru scurt, cu virfurile buclate, îi crescuse în timpul bolii, de aceea îi lunecă într-o parte cînd întoarse capul. Zîmbi. Acest zîmbet i se păru ciudat lui Bicket — ca și de alte dăți — avea ceva patetic, misterios, parcă femeia vedea lucruri pe care alții nu le văd. Numele ei era Victorine. Bicket îi spuse:

— Ce mai zici, Vic? Am adus niște piftie grozavă și am plătit chiria.

Se așează pe brațul fotoliului, iar ea puse mîna pe genunchiul lui — brațul ei subțire apăru alb-albăstrui de sub capotul de culoare închisă.

— Ce mai e nou, Tony?

Chipul ei — slab și palid, cu ochii mari negri sub sprîncene minunat arcuite — se întoarse spre el și parcă-l privi din depărtare; „și cînd te privea... atunci, atunci.... te străpungea pînă-n adîncuri!”

Emoționat, o întrebă:

— Cum ai respirat?

— Bine. Mult mai bine. În curînd am să pot ieși din casă.

Bicket se aplecă și-și apropie buzele de ale ei. Sărutul a fost prelung, pentru că exprima tot ceea ce simțise el în ultimele trei săptămîni, fără a-i putea împărtăși ei sau altcuiva. Apoi se ridică, sleit de puteri, cu ochii ațintiți la foc, și zise:

— Vești proaste, Vic — nu mai am slujbă.

— Oh! Tony! Da' de ce?

Bicket înghiți în sec.

— Asta este. Afacerile merg prost și fac reduceri de personal.

În clipa aceea, el își dădu seama că preferă să-și pună capul sub robinetul de gaz decât să-i spună adevărul!

— Oh, Doamne! Ce ne facem?

Glasul lui Bicket deveni mai ferm.

— Nu-ți fă griji. Am să gădesc eu ceva de lucru. Și începuse să fluiera.

— Dar ție-ți plăcea slujba asta!

— Crezi? Îmi plăceau cîțiva dintre băieții de acolo, dar slujba... ce era să-mi placă la ea? Să împachetezi, toată ziua-bună ziua, cărți într-un subsol! Haide să mîncăm ceva și să ne culcăm devreme. Mi se pare c-aș putea dormi o săptămînă întreagă, acum că sînt liber.

În timp ce femeia îl ajuta să pregătească cina, Bicket se feri să o privească în față, de teamă ca nu cumva să-l „străpungă pînă-n adincuri”. Erau căsătoriți de un an; se cunoscuseră într-un tramvai și Bicket se întreba adeseori de ce l-o fi luat, era cu opt ani mai bătrîn decît ea și în război fusese găsit inapt pentru serviciul militar. Și totuși, părea să-l iubească, altfel nu s-ar uita la el așa cum se uită.

— Stai jos și gustă carnea asta.

El mîncă pline cu margarină și bău cacao; rareori avea poftă de mîncare.

— Vrei să-ți spun ce mi-ar place mie? îi zise. Mi-ar place să plecăm în Australia Centrală. Am avut noi, la editură, o carte despre Australia; am auzit că emigrează multă lume. Mi-ar place puțin soare. Cred că dacă am putea sta la soare, m-aș îngrișa de două ori mai mult. Mi-ar place să-ți văd obrajii rumeni, Vic.

— Cît o fi constînd drumul pînă acolo?

— Mult mai mult decît putem avea noi. Țsta-i necazul. Dar m-am gîndit. În Anglia nu-i nimic de făcut. Aici sînt mult prea mulți oameni ca mine.

— Ba nu, zise Victorine, nu sînt destui ca tine.

Bicket o privi în față, apoi iute, cobori ochii în farfurie.

— Ce ți-o fi plăcut la mine?

— Că niciodată nu te gîndești mai întîi la tine. Acum știi.

— Înainte de a te cunoaște, nu eram așa. Dar sînt în stare să fac orice pentru tine, Vic.

— Atunci gustă și tu puțin din carnea asta, e grozav de bună.

Bicket dădu din cap și zise:

— Bine-ar fi dacă într-o dimineață ne-am trezi în Australia Centrală. Dar, deocamdată, un lucru e sigur — că ne vom trezi în această odăiță pîrlită. Dar tu să n-ai nici o grijă! Am să gădesc o slujbă și o să stringem banii de drum.

— N-am putea cîștiga la curse?

— N-am decît patruzeci și șapte de șilingi, numărați la băncuță. Dacă-i pierdem, ce ne facem? Tu trebuie să te supraalimentezi, o știi prea bine. Nu, trebuie să gădesc o slujbă.

— O să-ți dea o bună scrisoare de recomandare, nu-i așa?

Bicket se ridică și strînse farfuria și ceașca din care mîncase.

— Firește că da, numai că în meseria asta nu-i nimic de făcut — sînt prea mulți ambalori.

Să-i spună adevărul? Pentru nimic în lume! Niciodată!

Întins pe patul prea mare pentru o singură persoană și prea mic pentru două, Bicket se gîndea ce va spune la sindicat și cum va porni în căutare de lucru. Părul răvășit al soției sale aproape că-i intra în gură. Pe măsură ce orele treceau, i se năruiau toate nădejdlile. Pentru a căpăta ajutorul de șomer, trebuie să declare la sindicat cauza concedierii. Dă-l încolo de sindicat! Doar nu le-o da lor socoteală de ceea ce făcuse! El știa pentru ce a „șterpelit” cărțile; asta nu privea pe nimeni, în afară de el; nimeni nu putea înțelege simțămîntele lui cînd o vedea palidă, slabă și fără suflare. Trebuie să se descurce singur! Dar mai sînt un milion și jumătate de șomeri! Deocamdată, avea din ce trăi două săptămîni și, pînă atunci, multe se mai pot întîmpla... La urma urmei ce-ar fi dacă ar risca cîțiva șilingi ca să joace la curse? Poate

ar câștiga niște bani... mai știi? Victorine se mișcă în somn. „Da, își zise el, nu-mi pare rău de ce-am făcut!”

A doua zi, după ce umblase pe jos câteva ceasuri, se opri într-o stradă cenușie, sub cerul cenușiu, mohorit, în fața unei vitrine cu fructe alesc, spice de grâu, minereuri de metal, fluturi albaștri strălucitori, în lumina aurie, dulce, a unui afiș de propagandă pentru Australia. Lui Bicket, care nu ieșise niciodată din Anglia și foarte arareori din Londra, i se părea că se află la porțile raiului. Atmosfera din interiorul biroului nu era atât de aurie, iar suma necesară era din cale afară de mare; totuși, i se păru că se apropie de rai, când luă câteva prospecte care mai că-i ardeau miinile de calde ce erau.

Mai tirziu, șezînd în unicul lor fotoliu — ce bine că erau slabi! — studiau amîndoi cu atenție paginile vrăjite, inspirînd cu nesaț strălucirea lor.

— Tu crezi că e adevărat, Tony?

— Dacă nu-i adevărat decît treizeci la sută din ce scrie aici, mi-e destul. Trebuie să ajungem cumva acolo. Sărută-mă.

Huruitul tramvaielor și camioanelor de pe strada principală, la capătul străzii lor, și zgomotul ferestrelor scuturate de vîntul rece și uscat ce sufla dinspre răsărit, le întări și mai mult dorința de a se refugia în raiul pe care-l priveau la lumina lămpii de gaz.

CAPITOLUL IX

NEDUMERIRE

Două ore după plecarea lui Bicket, Michael mergea, șovăitor, spre casă. Bătrînul Danby, ca de obicei, avea dreptate: dacă n-ai ambalori de încredere, poți închide prăvălia! Acum, că nu mai vedea ochii lui Bicket, începu să se

îndoiască de Bicket. Poate că băiatul nici nu era însurat. Dar purtarea lui Wilfrid îi dădea mai mult de gîndit decît moralitatea lui Bicket. În cursul ultimelor trei întîlniri cu Wilfrid, bunul lui prieten a fost brusc și bizar. Să fi clocotit oare în el inspirația?

La capătul scării, îl găsi pe Ting-a-ling, întins, nemișcat. Parcă zicea: „Nu vreau să mă urc sus decît dacă mă duce cineva în brațe... și țin să vă spun că e mai tîrziu decît de obicei!”

— Unde ți-e stăpîna, mică bestie heraldică?

Ting-a-ling mirii, avînd aerul să spună: „N-aș avea nimic de zis dacă m-ai duce sus, scările astea sînt grele”.

Michael îl luă în brațe, zicînd:

— Haide s-o căutăm!

Strîns în niște brațe mai tari decît ale stăpînei sale, Ting-a-ling holbă ochii negri, mari, sticloși, iar puful din virful cozii îi tremură.

În camera de culcare, Michael, îngîndurat, îl scăpă din mîini, iar Ting-a-ling, cu coada lăsată, se duse în colțul lui și se încolăci, supărat foc.

Era aproape ora mesei și Fleur încă nu era acasă. Michael încercă să-și reamintească planurile ei din acea zi. Parcă Hubert Marsland și vertiginistul acela... cum îl cheamă oare? fusăseră invitații ei la prînz... Probabil că era nevoie de o aerisire serioasă! Vertiginiștii produceau, ca laptele, acid carbonic în plămîni! Dar totuși! Este ora șapte și jumătate! Ce program au astă-seară? Nu trebuia oare să meargă la piesa lui L.S.D.? Nu! Reprezentația e pe mîine. Adică, să nu fi avut nici un program? În acest caz, Fleur va căuta să-i rămîină cît mai puțin timp liber. Michael făcu această constatare cu umilință. Nu-și făcea iluzii, știa că este un om banal, neavînd nimic deosebit, în afară de o oarecare vioiciune de spirit și, firește, dragostea pentru Fleur. Recunoștea chiar că dragostea lui era o slăbiciune, care-i inspira uneori temeri bolnăvicioase, pe care, din principiu, și le înfrîna. A întreba, bunăoară, pe Coaker sau Philips — feciorul și fata din casă —

la ce oră a ieșit doamna, era cu desăvîrșire contrar acestor principii. Situația în lume se prezenta astfel încît Michael se întreba mereu dacă treburile lui personale meritau sau nu să le acorde atenție; dar, în același timp, situația în lume era de așa natură, încît uneori i se părea că numai treburile lui personale meritau să fie privite cu atenție. De fapt, însă, treburile sale erau: Fleur; și nu le putea acorda prea mare atenție, de teamă să nu o plictisească.

Se duse în camera lui de toaletă și-și descheie vesta.

„Totuși, nu! își zise. Dacă mă găsește îmbrăcat de seară, o să i se pară o aluzie la întîrzierea ei.“ Își încheie din nou vesta și coborî. Coaker era în hol.

— Domnul Forsyte și *sir* Lawrence au trecut pe aici pe la ora șase, *sir*. Doamna Mont era plecată. La ce oră servesc masa?

— Oh! Pe la opt și-un sfert. Cred că în astă-seară nu ieșim.

Se duse în salon și, trecînd prin pustiul chinezesc, dădu la o parte perdeaua. Scuarul părea rece, întunecat; sufla vîntul. Michael gîndi: „Bicket — pneumonie! Sper că Fleur și-a luat blana.“ Apoi scoase o țigaretă, dar o puse la loc în tabacheră, zicîndu-și: „Dacă mă vede la fereastră, îngrijorarea mea o să-i pară ridicolă“, și urcă sus, să vadă dacă plecase îmbrăcată cu blana.

Ting-a-ling, culcat pe perna lui, îl salută dînd din coadă, dar deodată se opri, parcă ar fi fost dezamăgit. Michael deschise ușa dulapului. Își luase blana! Ce bine! În timp ce aspira parfumul hainelor ei, Ting-a-ling trecu iute pe lingă el, iar glasul lui Fleur zise:

— Bună seara, scumpule!

Sperînd că salutul îi fusese adresat, Michael apăru de după ușa dulapului. Doamne, cît era de frumoasă cu obrajiîi îmbujorați de vînt! Se opri emoționat și tăcut.

— *Hallo*, Michael! Am întîrziat puțin. Am fost la club și m-am întors pe jos..

Michael avu impresia inexplicabilă că Fleur nu-i spune totul. Și, fără să-i mărturisească nici el totul, nu zise decît:

— Venisem să văd dacă ți-ai luat blana; este îngrozitor de frig. Tatăl tău și Bart au trecut pe aici, dar au plecat fără ceai.

Fleur trînti blana pe pat și căzu într-un fotoliu.

— Sînt obosită. Urechile tale sînt ciulite așa de nostim, astă-seară, Michael!

Michael îngenunche în fața ei și o cuprinse de mijloc. Privirea stranie, scrutătoare a ochilor ei îl surprinse, ba chiar îl sperie.

— Dacă faci o pneumonie, să știi că-mi pierd mințile.

— Dar pentru ce aș face-o?

— Tu nu cunoști asociația mea de idei — nu face nimic, pe tine nu te interesează. Azi nu ieșim, nu-i așa?

— Cum să nu? E ziua de primire a lui Alison.

— Oh, Doamne! Dacă ești obosită, putem renunța.

— Dragul meu, este imposibil! Vin oameni atît de variați!

Înghițind o remarcă puțin elogioasă la adresa lor, spuse oftînd:

— B-i-i-ne! Ținută de gală?

— Da. Jiletcă albă. Îmi placi mult în jiletcă albă.

Vrăjitoare vicleană! O strînse de mijloc și se ridică. Fleur îi mîngîie ușor mina, iar Michael plecă mai ușurat în camera lui de toaletă...

Dar Fleur rămase nemișcată încă vreo cinci minute; nu s-ar putea spune că era „prada unor sentimente contradictorii“, ci, mai degrabă, victima unei mari nedumeriri. În interval de un ceas, doi bărbați au făcut același gest: au îngenuncheat și și-au împreunat minile în jurul mijlocului ei. Că mersese la Wilfrid a fost, fără îndoială, o faptă necugetată. În clipa cînd se văzuse acolo, își dăduse seama cit de puțin pregătită era pentru orice gest fizic. Ce-i drept, Wilfrid nu făcuse mai mult decît ceea ce făcuse Michael adineauri. Dar — Doamne, Dumnezeu! — ea și-a putut da seama că se joacă cu focul și că omul era chinuit. Fleur îi interzisese categoric să-i spună măcar o vorbă lui Michael, dar instinctiv știa că nu se poate bizui pe el... prea se lupta să fie cîstit

față de toată lumea. Deși era nedumerită, speriată și emoționată, Fleur simți o căldură plăcută în inimă la gândul că este atît de mult iubită, în același timp, de doi bărbați. Totuși, exista în ea și un dram de curiozitate asupra deznodămîntului. Suspînă. Colecția ei de experiențe se îmbogățise cu una în plus... dar nu prea vedea cum ar putea s-o mai îmbogățască fără a distruge colecția sau chiar pe colecționară...

După ce, în fața *Evei*, îi spusese lui Wilfrid: „Ești nebun dacă pleci... așteaptă!“, știa că el așteaptă ceva din partea ei, și încă pe curînd. Adeseori o rugase să vină la el, să-i vadă „vechiturile“. Acum o lună, chiar acum o săptămînă, s-ar fi dus fără ezitare, iar după aceea ar fi vorbit cu Michael despre mobilele vechi ale lui Wilfrid! Dar, de data asta, se frămîntă mult și, de n-ar fi fost „fumurile“ dejunului cu Amabel Nazîng și Linda Frewe și starea sufletească pe care i-o crease societatea acestor „vertiginiști“, susținînd că scrupulele de orice fel sînt demodate și că senzațiile, oricare ar fi natura lor, sînt singurul lucru ce merită să fie trăit, probabil că și la ora aceasta s-ar fi codit dacă să meargă ori ba. După plecarea musafirilor, respirase adînc și ridicase receptorul telefonului din cutia chinezească de ceai. Îi spusese lui Wilfrid că, dacă e acasă la ora cinci și jumătate, va trece să-i vadă „vechiturile“.

Auzînd răspunsul lui: „Dumnezeule! Într-adevăr?“, era cît pe-aci să se răzgîndească. Dar își alungă ezitățile, zîcîndu-și: „Vreau să fiu pariziană... în genul lui Proust!“ și plecă la club. Petrecu aci trei sferturi de ceas, fără altă distracție decît trei cești de ceai chinezesc, trei numere vechi din revista *Oglînda modei* și perspectiva din spate a trei doamne provinciale, „moarte în cîte un fotoliu“. Avusese grijă să sosască la Wilfrid cu un sfert de oră mai tîrziu.

Acesta stătea în ușa apartamentului său de la ultimul etaj, palid, chinuit, ca un suflet în purgatoriu. O prinse ușor de mină și o duse înăuntru. Fleur, cam tremurînd de emoție, își zise: „Va să zică așa este? *Du côté de chez Swann!*!“

¹ Titlul unui roman al scriitorului francez M. Proust, aparținînd ciclului *În căutarea timpului pierdut*.

Apoi, trăgîndu-și mina, începu imediat să meargă de la o „vechitură” la alta, oprindu-se la fiecare mobilă în parte.

Mobile vechi, englezești, potrivite în reședința unui suzeran feudal, ici și colo cite o piesă orientală sau de la începutul stilului Empire¹, adunate de vreun strămoș al familiei Desert, nomad, sau care a servit la curtea Franței. Lui Fleur îi fu frică să se așeze, de teamă ca nu cumva Wilfrid să ia atitudinea eroilor din romanele marilor autori, dar, în același timp, n-ar fi vrut să reînceapă conversația animată din galeria „Tate”. „Vechiturile” erau un subiect bun; în timp ce vorbea, Fleur îl privea pe furis. Își dădea seama că nu se comportă nici în genul eroinei din romanul *La Garçonne*, nici după principiile lui Amabel Nazing; într-adevăr, o pîndea primejdia de a pleca de la Wilfrid fără a fi trăit o senzație nouă și îi era milă de Wilfrid; ochii lui ardeau de dor, pe buzele lui se citea atîta amărăciune, încît nu le putea privi. În sfîrșit, după ce examinase cu de-amănuntul toate „vechiturile”, se așază într-un scaun și Wilfrid se aruncă la picioarele ei. Aproape hipnotizată, cu genunchii lipiți de pieptul lui, îi mai rămăsese atîta minte încît să-și dea seama de tragedia situației: revolta împotriva lui însuși și pasiunea lui pentru ea. Totul era profund dureros și departe de ceea ce crezuse ea c-o să fie această întîlnire. Nu se potrivesea deloc cu ce-și închipuise ea... și cum... cum să plece fără a-l îndurera și mai mult și fără a fi ea însăși îndurerată? Cînd se văzu *plecată*, după ce primise o sărutare căreia nu-i răspunsese, își dădu seama că trăise un sfert de ceas de viață adevărată, dar nu era deloc sigură că-i plăcuse... Acum însă, la adăpost, în camera ei, în timp ce se îmbrăca pentru recepția lui Alison, începu să se întrebe ce-ar fi simțit dacă lucrurile s-ar fi petrecut ca în romane. Desigur că nu trăise nici o zecime din gîndurile sau senzațiile rolului prin care ar fi trecut croina

¹ Stil cu linii simple și sobre, influențat de arta antică; este stilul artei decorative din timpul Revoluției franceze și al primului imperiul francez; își datorește caracteristicile pictorului David și arhitecților Percier și Fontaine.

unei opere literare moderne! A fost o deziluzie, sau poate ea n-a fost la înălțime! Apoi, în timp ce-și pudra ușor umerii, începu să se gîndească la recepția lui Alison.

.....

Cu toate că *lady* Alison se bucura ori de cîte ori se întîlnea, întîmplător, cu tînăra generație, reuniunile ei nu străluceau prin prezența unor personalități ca Aubrey Greene sau Linda Frewie. Nesta Gorse fusese poftită o dată, dar, după ce doi granguriliterari și unul din lumea juriștilor stătuseră de vorbă cu ea, s-au plins gazdei. Se pare că săgețile ei făcuseră cîteva rupturi în veșmintele autoadmirației lor. Sibley Swan ar fi fost binevenit pentru că preamărea trecutul, dar deocamdată părea să țină nasul sus, disprețuind aceste reuniuni. Așadar, cînd Fleur și Michael intrară, era adunată nu „inteligenta“, ci numai o lume de intelectuali, a căror conversație despre artă și literatură avea întreaga strălucire și „competență“ a unor oameni care, după cum spunea Michael, „din fericire, nu-și puneau în practică competența“.

— Totuși, paiatele astea fac numele artiștilor și scriitorilor, șopti Michael la urechea lui Fleur. Care este punctul „senzațional“ în astă-seară?

Se pare că era debutul la Londra al unei doamne care cînta cîntece populare balcanice. Dar, într-o nișă din dreapta, se aflau patru mese de bridge, complet ocupate. Printre cei ce mai ascultau pe cîntăreață era și Gurdon Minho, un portretist care picta pentru „lumea bună“ și soția lui, precum și un sculptor care căuta de lucru. Fleur, prinsă între *lady* Feynte, soția pictorului, și Gurdon Minho, începu să plănuiască o evadare. A, da... uite-l pe domnul Chalfont! În casa lui *lady* Alison, Fleur, cu discernămintul ei excelent în probleme mondene, nu-și pierdea vremea cu artiști și scriitori pe care-i putea întîlni și în alte părți. De data aceasta, pusese ochii pe cel mai mare „grangur“ politico-literar și aștepta să pună mîna pe el. Absorbită de gîndul de a-l acapara pe domnul Chalfont, Fleur nu observă drama ce se petrecea în preajma ei.

Michael, mahmur și neavînd poftă de vorbă, se opri sus, în capul scării. Rezemat de balustradă, subțire ca o viespe în vesta lui albă și lungă, cu miinile virite adînc în buzunarele pantalonilor, urmărea mișcările gîtului alb al lui Fleur și asculta cîntecele populare din Balcani, avînd senzația că are un gol în creier. La auzul cuvîntului „Mont“, tresări. Wilfrid stătea la o cotitură a scării, chiar sub balustradă. Mont! De doi ani, Wilfrid nu-l mai strigase pe numele acesta!

— Vino jos.

În locul unde se opri Wilfrid, se afla un bust al consilierului regal Lionel Charwell, sculptat de Boris Strumowski, în genul pe care îl adoptase cu cinism în vremea cînd June Forsyte renunțase să-l protejeze pe acest geniu autentic, dar neprețuit. La expoziția Academiei Regale din acel an, bustul aproape nu se putea deosebi de celelalte piese expuse, iar copiii lui Charwell îi mizgăleau din cînd în cînd niște mustăți.

Desert, cu ochii închiși, stătea rezemat de perete, lângă această sculptură. Fața lui îl puse pe gînduri pe Michael,

— Ce este, Wilfrid? Ce s-a întîmplat?

Desert nu se clinti.

— Trebuie să știi... sînt îndrăgostit de Fleur.

— Ce?

— N-am de gînd să mă fofilez. Ești rivalul meu. Îmi pare rău, dar asta e, și pace! Poți să faci ce vrei!

Mușchii feței lui palide ca moartea tremurau. Lui Michael îi tremurară mintea și inima. Ce moment bizar, oribil, înfrîntor peste măsură! Cel mai bun prieten... cavalerul lui de onoare! Instinctiv, scoase din buzunar tabachera... instinctiv, i-o oferî lui Desert. Instinctiv, luară cîte o țigaretă, aprinzîndu-și-o reciproc. Apoi, Michael zise:

— Fleur... știe?

Desert dădu din cap.

— Nu știe că ți-am spus... nu m-ar fi lăsat s-o fac. Nu o poți învinui de nimic... deocamdată.

Apoi, tot cu ochii închiși, adăugă:

— Ceea ce simt e mai puternic decât voința mea.

Michael își dădu seama că în subconștientul său știa! Era firesc! Atît de firesc! Ce aiurit a fost că nu și-a dat seama cit era de firesc! Apoi, parcă i se împietri inima împotriva lui Wilfrid și zise:

— Frumos din partea ta că mi-o spui, dar... n-ai de gînd să pleci de pe-aci?

Desert își frecă umerii de perete.

— Așa am vrut, dar se pare că n-am să plec.

— Se pare?... Nu înțeleg.

— Dacă aș fi absolut sigur că n-am sorți de izbîndă... dar nu sînt, zise Desert, privind-l drept în ochi. Ascultă-mă! Nu mai are rost să umblăm cu mînuși. Sînt desperat și, dacă pot, ți-o rănesc.

— Doamne, Dumnezeu! zise Michael. Asta-i culmea!

— Da! Spune ce vrei! Dar îți spun drept, cînd mă gîndesc că tu te duci acasă cu ea, iar eu... Desert rîse scurt și înspăimîntător... Te sfătuiesc să nu spui nimic.

— Bine, zise Michael, avînd în vedere că acesta nu este un roman al lui Dostoievski, socot că nu mai am nimic de spus.

Desert plecă de lingă perete și puse mîna pe bustul lui Lionel Charwell.

— Îți dai seama că m-am abătut de pe calea mea, poate mi-am distrus posibilitățile spunîndu-ți. Dar n-am aruncat bombe înainte de a declara război.

— Nu, zise Michael posomorît.

— Cărțile mele poți să le arunci unui alt editor.

Michael dădu din umeri.

— Atunci, noapte bună! zise Desert. Îmi pare rău că sînt atît de primitiv.

Michael se uită drept în fața „cavalerului său de onoare“ și citi o deznădejde cumplită. Întinse mîna pe jumătate, rosti pe jumătate cuvîntul „Wilfrid“ și, în timp ce Desert cobora, Michael urcă scrăile.

Reintors la locul său, lângă balustradă, încercă să se suges-
tioneze că viața este un lucru de glumă, dar nu izbuti. Situația
lui îi cerea să fie viclean ca un șarpe, curajos ca un leu, blind
ca un porumbel și-și dădea seama că nu dispune de asemenea
calități proverbiale. Dacă Fleur l-ar fi iubit atât cât o iubea
el, i-ar fi fost cu adevărat milă de Wilfrid. Era atât de firesc
să se îndrăgostească de Fleur! Dar ea... oh! ea nu-l iubea!
Michael avea o calitate... dacă aceasta se poate numi o calitate:
avea o părere modestă despre el însuși și tendința de a avea
o părere foarte bună despre prietenii săi. Avusese o părere
foarte bună despre Desert și... ciudat!... nici acum nu avea o
părere proastă. Adineauri, prietenul său încercase să-i dea o
lovitură mortală, să-i răpească afecțiunea — mai cinstit spus
„îngăduința“ — soției sale și totuși, nu putea spune că este
un nemernic. Cu o asemenea indulgență nu va ajunge departe,
își dădea seama; dar pentru el, teoria liberului arbitru și a
voinței libere în contracte nu erau simple concepții literare,
ci făceau parte din firea lui. Duritatea, oricât ar fi fost de utilă
nu intra în tactica adoptată de el. Inima îi era sfîșiată de un
sentiment ce semăna cu deznădejdea, în timp ce urmărea
micile șiretlicuri ale lui Fleur pentru a-l cuceri pe marle
Gerald Chalfont. Dacă îl va părăsi și va pleca cu Wilfrid? Nu
se poate... desigur că nu... tatăl ei, casa, câțelul, prietenii,
colecția de...de... nu, nu va renunța la *toate* acestea! Dar dacă
va păstra totul, împreună cu Wilfrid? Nu! Nu! Nu poate face
așa ceva! Această perspectivă minji pentru o clipă cinstea
înnăscută a sufletului său.

Asta este! Dar ce-i de făcut? Să-i spună... să-i vorbească
pe șleau? Să aștepte și să stea la pîndă? Să pîndească... ce?
Fără a o spiona în adevăratul sens al cuvîntului, nu o putea
pîndi. Desert nu va mai intra la ei în casă. Nu! Așadar, ori
îi va spune totul pe față, ori se va preface că nu știe nimic...
asta ar însemna să trăiască tot timpul cu sabia lui Damocles
deasupra capului! Nu! Sinceritate absolută! Și nu va face
nimic care să dea impresia că-i întinde o cursă! Își trecu mina
pe frunte; era udă. Ce n-ar da să fie acasă, departe de strigă-

tele acestor paiețe cultivate! Ce-ar fi dacă ar cobori în salon, i-ar oferi brațul și ar conduce-o acasă? Imposibil, fără să găsească un motiv serios! Furtuna din creierul său nu era, însă, un motiv! Deci, nu-i rămânea decât să scrișnească din dinți. Cîntăreața tăcu. Fleur își roti ochii în jur. Acum o să-i facă semn, chemîndu-l lîngă ea! Dar, dimpotrivă, ea veni spre el. Fără să vrea, Michael își zise cu cinism: „L-a prins în undiță pe bătrînul Chalfont!“ Deși o iubea, îi cunoștea micile slăbiciuni. Ea se apropie de el și-l prinse de mîneacă.

— Mi-a ajuns, Michael. Haide s-o ștergem. Tu ce zici?

— Repede! Înainte de a ne prinde urma! îi răspunse.

Afară, în aer rece, Michael își zise: „Acum? Sau la ea în cameră?“

— Eu cred, zise Fleur, că domnul Chalfont este supraapreciat. E plictisitor la culme, tot timpul îți vine să caști. De mîine într-o săptămînă vine la noi la dejun.

„Nu acum, în camera ei“, gîndi Michael.

— Pe cine să mai poftesc o dată cu el, în afară de Alison?

— Nici un personaj zgomotos.

— Firește că nu, totuși, trebuie să fie cineva interesant, Michael. Dă-o-ncolo! Cîteodată mi se pate că nu merită osteneala.

Inima lui Michael se opri. Să fi fost oare o prevestire rea... semn că s-a trezit „primitiva“ din adorata lui „artistă“ a relațiilor mondene? Acum un ceas i-ar fi spus: „Ai dreptate, iubita mea; nu merită osteneala“. Dar acum... orice schimbare era semn rău! O luă de braț și îi zise:

— Nu-ți fă griji, o să găsim noi undeva caraghioșii potriviți pentru el.

— Un ministru chinez ar fi perfect, zise Fleur gînditoare, cu Minho și Bart... patru bărbați, două femei... foarte plăcut. Am să vorbesc cu Bart.

Michael deschise ușa. Ea intră înainte, iar el mai zăbovi privind stelele, platanii și silueta unui bărbat care stătea nemișcat, cu gulerul ridicat și cu pălăria trasă peste ochi. „Wilfrid!“ își zise, apoi se gîndi la Spania — „Pentru ce Spa-

nia?" — și la toți bieții oameni nenorociți... inima... oh! blestemată inimă! Apoi încuie ușa.

În curînd se văzu silit să deschidă altă ușa; niciodată nu o deschisese cu atît de puțin entuziasm. Fleur ședea pe brațul unui fotoliu, cu ochii ațintiți la foc, îmbrăcată într-o pijama de culoarea levănțicăi, pe care o purta uneori, pentru că era la modă. Michael se opri în spatele ei și privi într-una din cele cinci oglinzi imaginea ei și a lui, îmbrăcat în pijamaua de arlechin, cu romburi albe și negre, cumpărată de Fleur. „Actori într-o piesă! Își zise, figuri pe scenă! Să fie, oare, adevărat?" Făcu cîțiva pași și se așeză pe celălalt braț al fotoliului.

— Lucru naibii! mîrîi. Ce n-aș da să fiu Antinous¹!

Apoi alunecă în fotoliu, pentru a sta în spatele ei și a-i da posibilitatea să-și ascundă fața dacă voia.

— Wilfrid mi-a spus, zise liniștit.

În fine, a început! Și acum?... văzu cum singele i se urcă pe gît, spre obraji.

— Oh! Ce idee!... Ce înțelegi prin: „mi-a spus“?

— Nimic altceva decît că este îndrăgostit de tine. Mai mult decît atîta nu e de spus, nu-i așa? Apoi, ridicînd picioarele pe fotoliu, își încleștă brațele în jurul genunchilor. Iată că, pe nesimțite, îi pusese o întrebare! Își luase inima-n dinți! Michael închise ochii.

— Firește, răspunse Fleur foarte încet. Mai mult decît atîta nu e de spus. Dacă Wilfrid vrea să fie atît de aiurit...

„Vrea să fie!“ Expresia i se păru nedreaptă, avînd în vedere propria lui aiureală de dată destul de recentă... și atît de răbdătoare! Și, curios!... Inima lui nu tresări, cu toate că ar fi trebuit să tresară la cuvintele ei!

— Deci, ai terminat cu Wilfrid?

— Terminat? Nu știu.

Ah! Cine știe ceva, cînd este vorba de pasiune!

¹ Favorit al împăratului Adrian, renumit prin frumusețea sa.

— Ei bine, zise Michael, stăpînindu-se din răspateri, să nu uiți că eu te iubesc nebunește.

O văzu ridicînd din umeri și clipind din pleoape.

— Aș putea oare să uit?

Amarnic, prietenește, simplu... care dintre aceste calificative i se potrivea oare? Deodată, mîinile ei se apropiară și-l prinseră de urechi. Stringîndu-le, coborî privirea spre el și rise. Din nou, inima lui *nu voi* să tresară. Dacă *Fleur* nu l-ar duce de nas, atunci... O trase lingă el, în fotoliu. Pijama albastră, de culoarea levănțicăi, se contopi cu cea de *pierrat*... Sărutările lui primiră răspuns. Oare, din imină? Cine știe? Michael nu știa.

CAPITOLUL X

MOARTEA UNUI SPORTIV

Dezamăgit că nu-și găsise fata acasă, Soames spuse feciorului: „Voi aștepta!“ și se așeză în mijlocul divanului verdejad, fără a-l observa în fața sobei pe Ting-a-ling, moțaind ostenit de atențiile lui Amabel Nazing, care-l găsise „foarte nostim“. Soames, cărunt și serios, cu o brazdă între sprincene, ședea picior peste picior și se gîndea la Elderson, la starea de lucruri de pe lume și la faptul că mereu se întîmplă cîte ceva. Cu cît se gîndea mai mult, cu atît se mira cum a putut face prostia să intre într-un consiliu de administrație care avea de-a face cu contracte în străinătate. Toată vechea înțelepciune care consolidase, în secolul al nouăsprezecelea, bogăția britanică, toată filozofia bătrînilor Forsyte, care susțineau că omul să-și vadă de treburile lui, fără a-și asuma riscuri, tot individualismul național îngust, care refuza să implice țara în afaceri dubioase cu străinătatea, se redeșteptaseră în

el, ca o dojană mută. Din punct de vedere politic, Anglia, încercînd să influențeze continentul, mergea pe o cale greșită, iar „P.P.R.S.“ din punct de vedere financiar, vrînd să facă asigurări în străinătate, mergea, de asemenea, pe o cale greșită. Instinctul specific neamului său dorea reîntoarcerea pe calea dreaptă și individualistă. Omul să nu se amestece niciodată în treburile pe care nu le poate controla! „Bătrînul Mont“ spusese: „Relații de prietenie cu țările vecine!“ N-avea dreptate! Formula adevărată era: „Fiecare să-și vadă de treburile sale“. Se trezi brusc din visare și își privi picioarele. Ting-a-ling îi adulmeca pantalonii.

— Oh! zise Soames. Tu erai?

Sprijinindu-și de divan labele din față, Ting-a-ling plescăia cu limba.

— Să te iau în brațe? Ești prea lung! îi zise Soames, și din nou i se încălzi ușor inima la gîndul că este iubit.

„Desigur, am eu ceva care-i place“, își zise prinzîndu-l de ceafă, și-l ridică pe o pernă de pe divan. Cățelul deschise ochii mari; părea a-i spune: „Tu și cu mine“. Soames gîndi: „Mică făptură chinezească! Chinezii știu ce au de făcut! De cinci mii de ani, nu-și văd decît de treburile lor!“

„Am să-mi dau demisia, își zise. Dar ce mă fac cu Winifred, Imogen și cîțiva dintre copiii lui Roger și Nicholas, care au investit bani în această afacere pentru că eram eu în consiliul de administrație? La urma urmei, de ce mă urmează toți ca o turmă de oi? Se ridică de pe divan. N-avea rost să mai aștepte, mai bine să meargă pe jos pînă-n Green Street și să stea de vorbă cu Winifred ch'ar acum. Ea o să-și vîndă acțiunile, cu toate că sînt în ușoară creștere. Fără a-și lua rămas bun de la Ting-a-ling, Soames ieși.

În ultimul an, s-ar putea spune că Soames s-a bucurat întrucîtva de viață. Faptul de a avea o casă unde putea veni măcar o dată pe săptămînă, unde era primit cu oarecare simpatie, așa ca pe vremuri la Timothy, contribuia în mare măsură la buna lui dispoziție. Prin plecarea ei din casa părintească, Fleur dusesese cu ea aproape toată inima lui, dar, pînă

la urmă, Soames ajunsese la concluzia că e mai bine să-și viziteze inima o dată pe săptămână, decît s-o aibă tot timpul cu el. Mai erau și alte motive care contribuiseră la înseninarea lui. Individul acela diabolic, veneticul de Prosper Profond, plecase de multă vreme — nu știa unde anume — și, de atunci încolo, soția lui era mult mai puțin îndărătnică și sarcastică. Devenise adepta unei metode, pe care o numeau a lui Coué¹ și se mai îngrășase. Se plimba mult cu automobilul, dar, în general, era mai casnică. Apoi, Soames se împăcase cu Gauguin — o ușoară scădere la prețurile pinzelor lui îl convinsese că Gauguin era încă demn de atenție — și mai cumpăraseră trei tablouri. Gauguin se va urca din nou! Dar, deoarece îl îndrăgise pe pictor, presimțirea unei noi urcări de prețuri aproape că-l întrista. Culoarea lui, după ce te obișnuiai cu ea, era foarte atrăgătoare. Mai ales un tablou care, după părerea lui Soames, n-avea subiect, dar avea ceva ce te silea să nu-ți iei ochii de la el. Gîndul că, dacă prețurile se vor urca, va trebui să se despartă de tablou, îl neliniștea. Dar, mai mult decît toate acestea, contribuise la buna lui dispoziție bucuria de a se simți atras de Anette, ca în tinerețe, ceea ce îi deschisese și pofta de mîncare. Mîntea lui, însă, se complăcea în reflecții de ordin financiar: valoarea lirei sterline creștea, laburiștii se potoliseră!... Și acum, după ce scăpaseră și de acel foc de paie, puteau spera cîțiva ani de solidă guvernare conservatoare. În timp ce trecea agale prin parcul St. James, îndreptîndu-se spre Green Street, se întreba: cum a putut intra el într-un concern pe care nu-l putea controla?... Parcă-și vîrise dracul coada în afacerea asta!

În Picadilly, străbătu cu pași ușori trotuarul de lingă parc și, ca de obicei, aruncă o privire spre clubul „Isseum“. Perdelele erau trase și nu se vedeau decît fișii discrete de lumină. Deodată, își aduse aminte că cineva îi spusese că George Forsyte era bolnav. Fapt este că de luni de zile nu-l mai vă-

¹ Metodă de autosugestie, numită astfel după psihologul francez Emile Coué.

zuse la masa de lângă fereastră. Da, George a mîncat și a băut întotdeauna prea mult. Trecu strada și se apropie de club; deodată, avu o senzație ciudată, aproape inexplicabilă: amintirea caldă a trecutului său, un fel de nostalgie, care-l făcu să se oprească și să urce scările.

— Domnul George Forsyte e aci?

Portarul, un bărbat cărunț, cu obraz prelung, pe care Soames îl cunoștea de prin al optulea deceniu al veacului trecut, îl privi mirat și zise:

— Domnul Forsyte, *sir*? Este foarte grav bolnav. Am auzit că nu mai scapă, *sir*.

— Ce spui? se miră Soames. Eu n-am auzit nimic.

— Este foarte rău, într-adevăr, *foarte* rău. Are ceva la inimă.

— La inimă? E acasă la dînsul?

— Da, la locuința sa, *sir*, chiar aici după colț. Am auzit că doctorii au pierdut orice nădejde. O să *ne* lipsească mult. Îl cunosc de patruzeci de ani. Făcea parte din școala veche, se pricepea de minune la vinuri și cai. Nici unul dintre noi nu trăiește veșnic, așa se *zice*: totuși, eu n-aș fi crezut că se va duce înaintea mea. Cred că era puțin cam prea viguros, *sir*, de aici i se trage.

În clipa aceea, Soames, oarecum mirat, își dădu seama că nu știuse niciodată unde locuia George, pentru că George sta tot timpul în fereastra clubului.

— Dă-mi, te rog, adresa exactă.

— Belville Row numărul 11, *sir*. Sper c-o să-l găsiți mai bine. Glumele lui o să-mi lipsească mult! Da... o să-mi lipsească!

În timp ce cotea spre Belville Row, Soames făcu repede o socoteală. George avea șaiszeci și șase de ani, era numai cu un an mai tânăr decît el! Este absolut nefiresc ca George să fie „pe ducă”. „Iată unde ajungi cînd nu trăiești cu măsură, își zise. Totdeauna a fost un neastîmpărat... George! Cînd i-am făcut oare testamentul?” După cîte ținea minte, George lăsase banii fraților și surorilor lui, de altfel nici n-avea cui

să lase moștenirea. În Soames se trezi sentimentul de rudenie, instinctul de solidaritate familială. Nu se înțelesese niciodată cu George — erau temperamente cu desăvârșire opuse — totuși, omul trebuia înmormintat și cine altul s-ar putea ocupa de funeralii dacă nu Soames, care înmormintase de-a lungul anilor atîția membri ai familiei Forsyte? Își reaminti porecla pe care i-o dăduse George odinioară: „Antreprenor de pompe funebre!“ Hm! Acum acționează justiția poetică! Belville Row! Ah da! Nunărul 11... o adevărată locuință de celibatar! În timp ce apăsa pe butonul soneriei, își puse întrebarea: „Femeile! Oare cum s-a descurcat George în viață cu femeile?“

Îi deschise un bărbat în jachetă, rezervat și tăcut.

— Îl caut pe vărul meu, domnul George Forsyte. Cum se simte?

Bărbatul își strînse buzele.

— Se pare că n-o mai duce pînă mîine, domnule.

Soames simți o mică zvicnitură sub vesta de lînă.

— E conștient?

— Da, domnule.

— Poți să-i prezinți cartea mea de vizită? Poate că ar vrea să mă vadă.

— Vreți să așteptați aici? Îi zise feciorul introducîndu-l într-o cameră joasă, cu pereții îmbrăcați în tăblii de lemn cam de înălțimea unui om, deasupra cărora erau atîrnate mai multe gravuri. George, colecționar! Așa ceva Soames n-ar fi crezut niciodată! De jur împrejur, oriunde își arunca ochii, pereții erau acoperiți cu gravuri colorate și necolorate, vechi și noi, reprezentînd scene sportive, curse de cai sau meciuri de box! Aproape că nu rămăsese descoperit nici cît un deget din pereții cu tapet roșu! Cînd era pe punctul de a începe examinarea semnăturii și a valorii gravurilor, Soames observă că nu era singur. O femeie, a cărei vîrstă n-o putea stabili din pricina semiintunericului din cameră, ședea în fotoliul cu spe-tează înaltă din fața căminului, cu cotul sprijinit pe brațul fotoliului, ținînd o batistă în dreptul feței. Soames se uită

la ea și nările i se mișcară, adălmecînd pe furis. „Nu e o *lady*, își zise, fac prinsoare zece la unu că de aici vor ieși complicații.“ Glasul înăbușit al bărbatului îmbrăcat în jachetă zise:

— Mi-a spus să poștiți, domnule.

Soames își trecu mîna peste obraz și-l urmă. Între camera de culcare și cea din care venea, te izbea un contrast ciudat. Un perete întreg era ocupat de o singură mobilă imensă, toată numai dulapuri și sertare. De altfel, în afară de o masă de toaletă cu un serviciu de argint, un radiator electric aprins în cămin și un pat lipit de peretele opus, în cameră nu se afla nici o altă mobilă. Deasupra căminului atîrna un singur tablou, pe care Soames îl privi aproape fără să vrea. Ce? Chinezesă? O maimuță mare, albicioasă, văzută din profil, ținînd în laba întinsă coaja unui fruct fără miez. Fața păroasă a maimuței îl privea pe Soames cu niște ochi căprui, aproape umani. Ce Dumnezeu l-a făcut pe vărul său atît de lipsit de simț artistic, să cumpere un asemenea tablou și să-l așeze drept în fața patului său? Se întoarce și privi spre bolnav. „Singurul sportiv din neam“, după cum îi zicea Montague Dardie în tinerețe, zăcea în pat, iar pe sub plapuma subțire se vedea că tot trupul îi era umflat. Soames se cutremură cînd, în locul obrazului roșu și sănătos al vărului său, văzu un chip palid, buhăit, ca o lună plină, cu cearcăne negre în jurul ochilor care-și păstrasera încă privirea glumeață. Un glas răgușit, fără rezonanță, dar cu timbrul specific unui Forsyte, zise:

— *Hallo*, Soames! Ai venit să-mi iei măsură pentru coșciug?

Soames respinse această aluzie printr-o mișcare a mîinii; se simțea foarte stingherit în fața acestei imagini deformate a lui George. Nu se înțeleseseră niciodată, totuși...

Apoi, cu glasul său egal și monoton, Soames zise:

— Lasă, George, ai să te faci bine! Doar ești încă tînăr. Pot să-ți fiu de folos cu ceva?

Buzele palide ale lui George tresăriră într-un rînjet.

— Fă-mi un codicil. Găsești hirtie în setarul mesei de toaletă.

Soames scoase o foaie de hirtie cu emblema clubului „Isseum”. Sind în picioare lângă masă, scrise cu stiloul formula de introducere a unui codicil, apoi se întoarse către George. Glasul răgușit, dar plin de satisfacție, zise:

— Cele trei gloabe i le las lui Val Dartie, pentru că este singurul Forsyte care știe să deosebească un cal de un măgar. Soames auzi un ris înecat și se îngrozi.

— Spune-mi ce-ai scris!

Soames citi:

„Prin aceasta las moștenire rudei mele Valerius Dartie, domiciliat în Wansdon Sussex, cei trei cai de curse, proprietatea mea, pentru că este un bun cunoscător de cai.”

Iarși același ris înecat.

— Soames, ești într-adevăr un tip! Scrie mai departe. Lui Milly Moyle, domiciliată în Clarendon Grove numărul 12, 12.000 de lire sterline, libere de orice taxă de moștenire.

Soames era cit pe aci să fluiera.

Femeia din camera vecină!

Expresia glumeață a ochilor lui George se transformă într-o îngândurare tristă.

— O grămadă de bani! zise Soames, neputându-se stăpîni.

George scoase un sunet slab, minios.

— Scribe, că de nu îi las toată averea mea.

Soames scrise. Apoi întrebă:

— Asta-i tot?

— Da. Citește-mi!

Soames citi. Din nou, auzi același ris înecat.

— Asta-i o pilulă amară! Ai grijă să nu apară în gazete. Cheamă-l pe valet. Tu și cu el puteți iscăli ca martori.

Soames nu apucă să deschidă ușa, căci bărbatul în jachetă intra.

— Pre... preotul a venit pe la noi, zise pe un ton rugător. Întrebă dacă nu cumva doriți să-l vedeți.

George întoarse fața, ochii săi cenușii, injectați, se holbară.

— Transmite-i complimente din partea mea și spune-i c-am să-l văd la înmormîntare.

Valetul se înclină și ieși. În' cameră se făcu tăcere.

— Acum cheamă-l din nou, zise George. Nu pot ști cînd va trebui să cobor drapelul.

Soames deschise ușa și făcu semn valetului. După ce amîndoi semnară codicilul și omul plecă, George vorbi:

— Ia-l la tine și vezi să i se plătească banii. Pot să am încredere în tine, asta-i marea ta calitate, Soames!

Soames puse codicilul în buzunar cu o senzație foarte ciudată.

— Vrei s-o mai vezi o dată? îl întrebă.

George deschise ochii mari și-l privi îndelung, înainte de a-i răspunde:

— Nu. La ce bun? Dă-mi o țigară din sertarul acela.

Soames deschise sertarul.

— Ai voie să fumezi? îl întrebă.

George rinji: .

— De cînd mă știu, n-am făcut ce aveam voie; doar n-o să încep acum. Taie-mi-o!

Soames tăie capătul țigării, zicîndu-și: „N-am să-i dau chibrit. Eu nu-mi pot lua răspunderea.“ Dar George nu-i ceru chibrit. Zăcea liniștit, cu țigara neaprinsă între buzele lui palide, cu pleoapele umflate închise.

— Rămii cu bine, Soames! îi spuse, cred c-am să ațipesc oleacă.

— Rămii cu bine, zise Soames. Sper... sper... că în curînd te... te vei...

George deschise încă o dată ochii... fieși, triști, glumeți, parcă încercau să stingă orice urmă de nădejde și mîngiere. Soames se întoarse iute și ieși. Se simțea prost și, aproape fără să vrea, intră din nou în salon. Femeia ședea nemișcată, așa cum o lăsase, în aer plutea același miros de parfum ieftin. Soames își luă umbrela și ieși.

— Acesta este numărul meu de telefon, îi spuse valetului care-l aștepta pe sală, dă-mi de veste.

Omul se înclină.

Soames ieși din Belville Row. Nu se despărțise niciodată de George fără a avea senzație că acesta își bate joc de el. Oare, și de data aceasta și-a bătut joc? Să fi fost acest codicil ultima glumă a lui George? Oare, dacă nu se ducea la el în după-amiaza aceasta, și-ar mai fi modificat George testamentul, răpind familiei sale o treime din averea lui, pentru a o lăsa femeii așezate în fotoliul cu spetează înaltă și mirosind a parfum ordinar? Soames fu cuprins de senzația că se petrecuse ceva misterios. Cum îi putea arde de glumă unui om în pragul morții? Într-un fel, era eroic. Dar, oare, unde va fi înmormântat? Careva dintre ai lui trebuie să știe — Francie sau Eustace. Ce-au să zică când vor afla de femeia aceea din fotoliu?... Douăsprezece mii de lire! Brusc își zise: „Dacă pot pune mîna pe maimuța aceea albă, o cumpăr, e o piesă bună“. Ochii maimuței, fructul stors, fără miez... oare nu era viața întreagă o glumă amarnică, iar George un om mai profund decît el?... Sună la ușa casei din Green Street.

Servitorul îi spuse:

— Doamna Dartie regretă foarte mult, dar a fost poftită de doamna Cardigan la masă și apoi a fost invitată să fie a patra la un *bridge*.

Soames cină singur. Mîncă la masa lustruită, sub care căzuse sau poate chiar dormise, din cînd în cînd, Montague Dartie. Era îngindurat. „Pot avea încredere în tine, asta-i marea ta calitate, Soames!“ Aceste vorbe îl măguleau, dar îl și dureau. Cîtă profunzime în această glumă sarcastică! Îl lovește în simțul lui de solidaritate familială și îl însărcinează tot pe el cu executarea loviturii! George nu a prețuit niciodată la 12.000 de lire dragostea unei femei care mirosea a paciuli. Nu! Aceasta n-a fost decît o ultimă batjocură la adresa familiei lui, a neamului Forsyte, și chiar a lui Soames! Nu face nimic! Unul după altul, toți aceia care l-au jignit sau și-au bătut joc de el — Irene, Bosinney, bătrînul și tînărul Jolyon,

iar acum George — au avut o soartă urită. Unii sînt morți, alții pe moarte sau plecați în Columbia Britanică! Iarăși ti apărură ochii vărului său... ficși, triști, glumeți, și țigara de foi neaprinasă... Sărmanul băiat! Soames se ridică nervos de la masă și dădu perdelele la o parte. Noaptea era senină și rece. Ce se întîmplă cu omul după moarte? George avea obiceiul să spună că în viața anterioară fusese bucătarul regelui Carol al II-lea¹. Dar teoria reîncarnării era o prostie, speculații ale oamenilor slabi la minte! Cu toate acestea, însă, omul ar fi încîntat să mai trăiască după ce a murit. Să trăiești și să fii aproape de Fleur! Ce zgomot se aude? În bucătărie cîntă gramofonul! Cînd pisica nu-i acasă, joacă șoarecii...! Oamenii sînt toți la fel... iau cît pot mai mult și dau, în schimb, cît pot mai puțin. Da, asta este realitatea! Soames se gîndi să fumeze o țigară. O aprinse la luminare — Winifred cîna cu luminări aprinse, așa era iarăși „moda“ — și se întrebă: „Oare George zace tot cu țigara aceea în gură? Caraghios tip... toată viața a fost un caraghios!“ Fără să vrea, făcu în aer un inel de fum... era foarte albastru; el nu trăgea niciodată fumul în piept! Da! George a trăit prea impetuos, altfel n-ar fi murit cu douăzeci de ani înainte de vreme... prea impetuos! Da, nu era nimic de făcut. Ce bine ar fi dacă s-ar afla în casă o pisică, să vorbească cu ea! Luă un mic bibellou monstru de pe cămin. Îl cumpărase nepotul său Benedict, la bazarul oriental, în anul de după război; avea ochi verzi... „Nu-s de smaragd, își zise Soames, trebuie să fie o piatră ieftină!“

— Un telefon pentru dumneavoastră, domnule.

Soames ieși în hol și puse receptorul la ureche.

— Domnul Forsyte s-a stins, *sîr*, în somn. Așa spune doctorul.

— Oh! făcu Soames. Avea o țigară în...? Mulțumesc foarte mult.

Puse receptorul în furcă.

„S-a stins“, își zise și, cu o mișcare nervoasă, pipăi codi-cilul din buzunarul hainei.

¹ Rege al Angliei între 1660—1685.

AVENTURA

Timp de o săptămână, Bicket simți cum „slujba“ îi aluneca printre degete, ca un țipar, cum îi zbura din mână ca o rîndunică și părea să fie pierdută pe veci. Cheltuise o liră pe mîncare, trei șilingi la curse și-i mai rămăseseră, în total douăzeci și patru de șilingi. Vîntul sufla dinspre sud-vest și Victorine ieșise pe stradă pentru prima dată. Aceasta era, desigur, o ușurare, dar senzația dureroasă a șomajului, grija înspăimîntătoare de a putea cîștiga cele trebuincioase pentru a nu muri de foame, revolta și spaima chinuitoare îl rîdeau în adîncul sufletului. Dacă într-o săptămână sau două nu găsește de lucru, nu-i mai rămîne decît colonia de muncă sau robinetul de gaz. „Gazul! își zise Bicket. Dacă ea vrea, eu o fac. M-am săturat! Și, la urma urmei, nu e mare lucru... în brațele ei, nici că-mi pasă.“ Totuși, instinctul, care-i spunea că nu e chiar atît de ușor să-ți pui capul sub robinetul de gaz, îi dădu în noaptea de luni o nouă idee. „Baloane“... Băiatul acela din Oxford Street vindea balcane! De ce nu? Mai avea capitalul necesar pentru a face o încercare și nu trebuia autorizație specială. În zorii zilei, creierul său lucra cu iuțeala unei verigi: ajunsese la concluzia că afacerea cu baloane colorate este cea mai bună, mai bună decît orice alt negoț. Nimeni nu poate trece cu vederea pe omul care le vinde... doar stă în calea trecătorilor și toată lumea trebuie să vadă mingile lucioase care plutesc deasupra lui! Beneficiul nu era prea mare, își făcuse el socoteala: un *penny* la un glob de aer colorat vîndut cu șase *penny* și cite un *penny* la trei globuri mici vîndute cu doi *penny*. Dar omul care le vinde trăiește și probabil nu-i spusese întocmai cît cîștigă, de teamă ca nu cumva îndeletnicirea lui să pară atrăgătoare. În dreptul Podului, unde circulația e... ba nu, mai bine lîngă catedrala Sf. Paul!

Știa el acolo un pasaj, în care putea sta mai retras, doi-trei pași lângă trotuar, așa cum stă și băiatul din Oxford Street! Victorine dormea lângă el; nu-i spusese nimic. Nu-i va spune nici o vorbă pînă nu va arunca zarurile. De fapt, își încerca norocul cu ultimii bani. Pentru a-și duce zilele, trebuia să vîndă pe zi trei duzini de baloane mari și patru duzini mici; ceea ce i-ar aduce un beneficiu de douăzeci și șase de șilingi pe săptămînă, dacă individul acela nu i-a spus palavre. Cu afacerea asta nu se apropia de Australia! De altfel, nici nu e o carieră... Victorine ar fi dezamăgită! Dar acum n-avea încotro... trebuia să încerce, iar în orele libere va căuta mai departe o slujbă.

A doua zi, la ora două după-amiază, firavul nostru capitalist își ocupă locul lângă catedrala Sf. Paul, avînd, într-o tarabă mobilă, patru duzini de baloane mari și șapte duzini mici, doi șilingi în buzunar și foarte puțină mîncare în stomac. Încetîșor, suflă aer în două baloane mari și trei mici, roșii, verzi și albastre, le legă și le lăasă să plutească în fața lui. Apoi, cu miros de cauciuc în nări și cu ochii ieșiți din orbite se retrase în rigolă, urmărind puhoiul de oameni ce trecea pe lângă el. Era încîntat că majoritatea trecătorilor întorceau capul și-l priveau. Dar primul om care i se adresă era un gardist:

— Nu cred că ai voie să stai aici.

Bicket nu-i putu răspunde, i se uscaseră gîtlejul. Auzise el despre poliție... Să fi început într-un ceas rău? Deodată, înghiți în sec și zise:

— Lăsați-mă să-mi încerc norocul, domnule sergent, sînt la mare strîmtoare. Dacă stau în drum, mă așez în altă parte, unde poștiți. Sînt nou în meserie și, în afară de doi șilingi, nu mai am pe lume decît o nevastă.

Sergentul, un om masiv, îl măsură din ochi și zise:

— Bine, o să vedem. Dacă altcineva nu se opune, din partea mea n-o să ai neplăceri.

Privirea lui Bicket se luminează, plină de recunoștință

— Vă sînt foarte îndatorat, îi zise. Ia unul pentru fetița. dumitale... mi-ai face o mare plăcere.

— Am să cumpăr unul, zise gardianul. Îți fac safteaua. Peste un ceas plec din serviciu, vezi să-l ai pregătit... unul mare, roșu.

Gardistul plecă. Bicket văzu că nu-l scapă din ochi. Cobori la marginea trotuarului și se opri nemișcat. Ochii lui mari scrutau fața fiecărui trecător și din cînd în cînd degetele-i subțiri, nervoase, atingeau marfa. Dacă Victorie l-ar vedea! Singele i se urcă la cap. Doamne, Dumnezeu! Trebuie să scape cumva de aici, să plece la soare, spre o viață care să fie cu adevărat viață!

Stătuse aproape două ceasuri în același loc, sprijinindu-se cînd pe un picior, cînd pe altul, și vinduse patru baloane mari și cinci mici. Beneficiu: șase *penny*. Tocmai atunci trecu pe acolo Soames, care mergea la ședința consiliului de administrație al „P.P.R.S.”; își schimbase drumul obișnuit, din necaz pe indivizii aceia, care nu i-au putut urmări genealogia mai departe de William Gouldyng Ingerer. Un murmur timid: „Baloane, domnule, de cea mai bună calitate!” îl făcu să tresară și, coborînd privirea de pe catedrala Sf. Paul, pe care avea obiceiul să o contemple ori de cîte ori trecea prin fața ei, se opri foarte surprins.

— Balon! zise. Ce să fac eu cu un balon?

Bicket zîmbi. Între acele globuri verzi, albastre, portocalii și Soames — cenușiu și rezervat — era atîta nepotrivire, încît chiar și Bicket o înțelese.

— Copiilor le plac... nu sînt grele, domnule, intră în buzunarul vestei.

— Așa o fi, zise Soames, dar eu n-am copii.

— Poate nepoți, domnule.

— N-am nici nepoți.

— Iertați-mă, domnule.

Soames îi aruncă din fugă una din privirile prin care scruta de obicei caracterul oamenilor nevoiași. „Un biet șoricel nevinovat!” gîndi. Apoi îi spuse:

— Dă-mi două, cit face?

— Un șiling, domnule, și vă mulțumesc foarte mult.

— Păstrează-ți restul, zise Soames iute și merse mai departe, uluit. Nu putea înțelege pentru ce le cumpărase și pentru ce dăduse pe ele mai mult decât prețul îndoit. După câte ținea minte, așa ceva nu i se întâmplase de când se știa pe lume. Foarte ciudat! Brusc, își dădu seama pentru ce o făcuse. Individul acela a fost umil, blind... trebuia încurajat în zilele acestea, când comuniștii bravează. La drept vorbind, băiatul acela era de partea capitaliștilor, doar investise capital în baloane! Comerț! Apoi, ridicînd din nou privirea spre catedrala Sf. Paul, viri baloanele, neplăcute la pipăit, în buzunarul pardesiului. Dacă cineva ar da de ele, ar avea de ce se mira! Dar, deocamdată, Soames avea alte griji!...

Bicket, cu ochii mari deschiși, se uită în urma lui exaltat. Două sute și cincizeci la sută beneficiu la două baloane... asta-i nemaipomenit! Gîndul că nu treceau destule femei pe lângă el nu-l mai obseda în aceeași măsură, femeile cunosc valoarea balonului și este greu să-ți capeti de la ele un șiling peste preț! Ce bine ar fi să umble pe aici mai mulți bătrîni milionari cu pălării lucioase!

La ora șase, după ce realizase un câștig de trei șilingi și opt *penny*, la care Soames contribuise cu jumătate, Bicket ațepu să dezlege cu grijă gura baloanelor umflate, în timp ce urmărea cum nădejtile sale multicolore se prăbușeau una după alta, iar suspinele lui se contopeau cu acelea ale baloanelor ce se dezumflau. Apoi le strînse pe toate în tarabă, luă taraba sub braț și porni, tirîndu-și picioarele ostenite spre podul de peste Tamisa. Dacă lucrează o zi întreagă, poate câștiga patru pînă la cinci șilingi... Asta le-ar ajunge să nu moară de foame și, între timp, multe se mai pot întâmpla! În orice caz, acum era de capul lui, n-avea să-i dea socoteală patronului, nici sindicatului. Această constatare, împreună cu faptul că nu mincase nimic de azi de dimineață, îi dădu o senzație ciudată de liniște interioară.

„Te pomenești că era un consilier municipal, își zise Bicket, am auzit că acești consilieri se hrănesc cu supă

de broască țestoasă. "Apropiindu-se de casă, Bicket, nervos, începu să se frământa: unde să pună taraba? Cum să-i ascundă lui Victorine că intrase în rîndurile capitaliștilor și că petrecuse toată ziua la marginea trotuarului? Ghinion! Vic era la fereastră! Acum trebuia să-i prezinte totul în cele mai frumoase culori. Intră în casă, fluierînd.

— Ce-i asta, Tony, îl întrebă, arătînd spre cutie.

— Ah! Am dat o lovitură!... Uită-te aici!

Scoase un balon din cutie și începu să sufle în el. Sufla cu atîta desperare cum nu suflase niciodată. Auzise că baloanele acestea se umflă pînă la o circonferință de cinci picioare. Lui Bicket, i se păru că, dacă reușește să-i dea aceste proporții, totul va fi mai ușor. Suflînd mereu, balonul se umflă atît de tare, încît nu o mai văzu nici pe Victorine, nici camera, ci numai un glob de aer colorat. Prinzînd apoi gîtul balonului între degetul mare și cel arătător, îl ridică în sus.

— Uite-l, face șase *penny*, fetițo, nu-i așa? îi zise aruncîndu-i o privire din dosul balonului.

Doamne! Vic plîngea! Bicket scăpă din mină „blestematul“, aerul începu să se scurgă încet, încet, balonul căzu la pămînt și nu rămase din el decît o zdreanță zbîrcită pe covorul mîrdar. Prinzînd-o de umerii care-i tremurau, îi zise cu deznădejde:

— Capul sus, iubita mea, nu te uita de unde ies banii de mîncare. Am să găsesc eu o slujbă ca lumea, asta-i numai ca să trecem greul! Aș fi în stare să fac lucruri și mai grele de dragul tău. Haide, fă-mi ceaiul, mi s-a făcut foame de atîta suflat în baloane.

Victorine nu mai plîngea, ridică privirea fără a spune o vorbă... ochii ei mari erau misterioși! Bicket își dădu seama că se gîndea la ceva! Dar nu putea ghici la ce anume. Înviorat de ceai, izbuti să-și laude noua indeletnicire. Ce bine e să fii de capul tău! Să n-ai stăpîn. Pleci cînd vrei, te întorci acasă cînd îți place... dacă ai poftă stai în pat cu Vic. Asta nu-i de lepădat! În momentul acela, se treziră în Bicket un fel de aspirații tipice naționale: dorința de a fi liber și

fără griji, aversiunea față de munca disciplinată, bucuria de a face un efort, ca după aceea să poți trindăvi, setea de independență... un sentiment care explică viața națiunii, mulțimea prăvăliilor mici, mulțimea de misionari ocazionali, de vagabonzi stăpîni pe viața, pe sufletul și timpul lor, disprețuind consecințele... ceva specific acestei țări și rase, înainte de venirea saxonilor cu conștiința și hărnicia lor... un sentiment care crede în baloane umflate și dezumflate, care poartă condimente și mirodenii picante fără valoare nutritivă... da, toate acestea puseseră stăpînire pe Bicket în timp ce mîncă pește și-și bea ceaiul bun și tare. Prefera să vîndă baloane decît să fie ambalor, Vic să ia bine aminte! Iar cînd ea va fi în stare să-și ia o slujbă, o să le meargă bine și nu va trece mult pînă vor putea strînge banii pentru a pleca acolo unde zboară fluturii albaștri. Apoi îi povestea despre Soamăs. Numai cîțiva consilieri municipali ca acesta, fără copii... nu mai mult decît doi pe zi, și iată un ciștig de cincisprezece șilingi pe săptămînă, pe lingă negoțul reglementar. În mai puțin de un an, ar aduna toți banii de drum! Și dacă ajunge acolo, Vic se va umfla ca baloanele acestea, își va dubla greutatea și obrazii o să-i fie mai colorați decît baloanele portocalii și roșii! Pieptul lui Bicket se umflă, iar tînăra lui soție îl urmărea cu ochi mari, tăcută. Nu mai plîngea, adică nu arunca nici apă rece, nici caldă, peste focul ce ardea în vînzătorul de baloane!

CAPITOLUL XII

CIFRE ȘI FAPTE

Consiliul era complet; nu lipsea decît bătrînul Fontenoy, care, prezent sau absent, n-avea decît un rol ornamental. Dîndu-și seama că „individul acela“, Elderson, se

străduiește să-i intre în voie, Soames se aștepta la tot ce poate fi mai rău. Fiecare membru avea în față un extras din bilanț; cifrele incolore păreau a dezvălui o stare de lucruri care, admitînd că în viitoarele șase luni nu se produce vreo schimbare violentă în domeniul schimburilor valutare, va rezista oricărui control. Raportul între afacerile din străinătate și cele din țară era reglementar, adică în proporție de doi la șapte; contractele din Germania, reprezentînd cea mai mare cotă din totalul contractelor din străinătate, fuseseră virite — după cum remarcă Soames — în categoria mijlocie, adică printre țările care nu erau decît pe jumătate falite și fuseseră evaluate într-un mod ce poate fi numit „o apreciere prudentă“.

În tăcerea ce domnea, în timp ce fiecare membru studia cifrele, Soames își dădu seama, mai limpede ca oricînd, că se află într-o situație foarte dificilă. Desigur, aceste cifre nu justificau o eventuală neplată a dividendelor rezultate din tranzacțiile anului trecut. Dar dacă s-ar produce un nou crah financiar pe continent și societatea ar trebui să răspundă tuturor obligațiilor asumate în străinătate, aceasta ar înghiți tot beneficiul realizat în anul viitor din contractele în țară, și mai mult decît atîta. Pe Soames îl mai supăra și o oarecare neîncredere în Elderson... nu știa nici el de unde provenea, poate din instinct, sau poate dintr-o gravă eroare.

— Ei bine, domnule Forsythe, i se adresa președintele. Iată cifrele. Sînteți mulțumit?

Soames ridică privirea; luase o hotărîre.

— Sînt de acord să se plătească dividende în anul acesta, cu condiția ca în viitor să renunțăm complet și cu desăvîrșire la orice tranzacție cu străinătatea.

Ochii administratorului-delegat, duri și strălucitori, întîlniră ochii lui Soames, apoi se îndreptară spre președinte.

— Această propunere sugerează panică, zise, cu atît mai mult cu cît, mai bine de o treime din beneficiul realizat în acest an provine din afacerile cu străinătatea.

Președintele păru a studia expresia de pe chipul fiecărui membru, înainte de a spune:

— În momentul de față, situația din străinătate nu ne oferă nici un motiv de alarmare. Sînt de acord s-o urmărim cu toată atenția...

— Aceasta nu se poate! interveni Soames. Au trecut patru ani de la armistițiu și noi nu știm nimic mai mult decît știam cu privire la viitor. Dacă aș fi știut cît sîntem de angrenați în această politică, n-aș fi intrat în consiliu. Trebuie să renunțăm.

— Este o soluție cam extremistă. Cred că această problemă nu se poate rezolva pentru moment.

Murmurul aprobator, expresia ușor ironică de pe buzele „acelui individ” îl îndirjiră și mai mult pe Soames.

— Foarte bine, dacă nu sînteți dispuși să le spuneți acționarilor în darea de seamă că renunțăm la afacerile din străinătate, veți renunța la mine. Eu trebuie să am libertatea de a ridica această problemă în fața adunării generale.

Soames îl observă pe administratorul-delegat; era tulburat și clipea din ochi. Lovise în plin!

Președintele zise:

— Dumneavoastră ne puneți pistolul la timplă.

— Eu sînt răspunzător, față de acționari, zise Soames, și am să-mi fac datoria față de ei.

— Noi toți sîntem răspunzători în fața lor și sper că toți ne vom face datoria.

— Pentru ce nu restrîngem afacerile din străinătate numai la țările mici?... Moneda lor este destul de stabilă, întreabă Mont.

„Bătrînul Mont” și «scumpa» lui prietenie cu vecinii!” gîndi Soames și spuse:

— Nu. Trebuie să revenim la securitate.

— La splendidă izolare, Forsyte?

— În timpul războiului, intervenția în alte țări a fost binevenită, dar în timp de pace, această interferență cu jumătăți de măsură, — fie pe plan politic, fie pe plan finan-

ciar — nu e bună. Noi nu putem controla situația din străinătate.

Privind în jurul său, își dădu seama că prin aceste cuvinte atinsese coarda sensibilă. „Cu aceasta voi reuși!“ își zise.

— Aș vrea să spun și eu un cuvânt, domnule președinte, spuse administratorul-delegat. Această politică a fost inițiată de mine și mă simt îndreptățit să spun că, până-n momentul de față, societatea a realizat beneficii substanțiale de pe urma ei. Totuși, dacă un membru al consiliului se opune atit de categoric continuării ei, eu, desigur, nu voi stărui pe lângă consiliul de administrație. Vremurile sînt nesigure și, firește, oricît de prudente ar fi evaluările noastre, această politică comportă riscuri.

„Ce-i asta? gîndi Soames, cum se explică atitudinea lui?“

— Foarte frumos din partea dumatăle, Elderson. Domnule președinte, socot că este foarte frumos din partea administratorului nostru delegat

„Bătrîn adormit și laș! Frumos! Babă sfrijită!“

Glasul cam aspru al președintelui întrerupse tăcerea.

— Aceasta este o problemă gravă a politicii noastre. Îmi pare rău că lordul Fontenoy nu este de față.

— Dacă vreți să semnez această dare de seamă zise Soames apăsător, trebuie să decideți astăzi. Eu m-am hotărît. Dumneavoastră puteți proceda cum doriți.

Ultimele cuvinte le rosti dintr-un fel de simț de colegialitate — știa cit este de neplăcut să fii constrîns! După o tăcere de cîteva clipe, discuția reincepu cu volubilitatea și agitația care se ivesc ori de cîte ori trebuie să se ia o hotărîre impusă și nu consimțită. Astfel trecu un sfert de ceas; în cele din urmă, președintele luă cuvîntul.

— Așadar, domnilor, sîntem de acord ca darea de seamă să cuprindă înștiințarea că, avînd în vedere nesiguranța situației monetare de pe cîntinent, abandonăm deocamdată orice asigurare în străinătate.

Soames cîștigase. Ușurat și tulburat, plecă singur.

Le dovedise că are caracter. Își dădea seama că respectul lor pentru el crescuse, simpatia însă scăzuse... dacă avuseseră vreodată simpatie pentru el. Soames se îndoia! Dar pentru ce a dat înapoi Elderson? Își aduse aminte că administratorul-delegat, tulburat, clipise din ochi atunci când Soames spusese că are de gând să ridice problema în fața adunării generale.

Aceasta a fost lovitura de grație! De ce? Oare, cifrele erau false? Desigur că nu, ar fi fost prea greu față de contabilitate. Dacă Soames credea în cineva, apoi credea în experții contabili. Sandis și Jevon erau niște oameni și jumătate. Deci, nu despre asta putea fi vorba! Soames ridică privirea de pe trotuar. Cupola catedralei Sf. Paul era aproape una cu cerul înserării — abia se zărea! Ce n-ar fi dat să poată vorbi cu cineva! Dar n-avea pe nimeni. Luți pasul prin mulțimea grăbită. Virind mîna adînc în buzunarul pardesiului, dădu de un corp străin și lipicios. „Doamne! Își zise, baloanele!“ Să le arunce în canal? Ce bine ar fi dacă Fleur ar avea un copil, i le-ar duce lui! Trebuie s-o convingă pe Anette să-i vorbească lui Fleur. El știa din propria-i experiență — e mult de atunci! — unde duc aceste încăpățînări contra naturii. La urma urmei, pentru ce nu i-ar vorbi chiar el? La noapte va dormi la ei! Dar, deodată, îl cuprinsese un sentiment ciudat: era neajutorat pentru că nu știa cum stau lucrurile. Tinerii din ziua de azi!... Oare, ce gîndesc și ce simt? Să fi avut dreptate bătrînul Mont? Se poate să nu-i intereseze nimic în afară de clipa prezentă? Se poate să nu mai creadă în continuitate și progres? Este adevărat că Europa se află într-un impas și se destramă. Dar care era situația după războaiele napoleoniene? Nu-și putea aduce aminte de bunicul său, „Superior Dosett“, bătrînul murise cu cinci ani înainte de nașterea sa, dar își aducea perfect de bine aminte cum vorbea mătușa Ann, născută în anul 1799, despre „înpăimîntătorul acela de Bonaparte... noi, dragul meu, îi ziceam Boney“; își amintea cum tatăl său lua dobinzi de opt sau zece la sută, și cît au fost de impresionate, mult

mai tirziu, mătușile Juley și Hester de „cartiștii aceia”¹. Cu toate acestea, epoca victoriană a fost o epocă de aur... merita să colecționezi lucruri, merita să ai copii. Oare, acum de ce n-ar fi la fel? Rentele consolidate s-au urcat aproape neîntrerupt de la moartea lui Timothy încoace. Chiar dacă tinerii de azi nu cred nici în rai nici în iad, nu acesta poate fi motivul; nici unul dintre unchii săi n-a crezut, și totuși au făcut avere, și toți, în afară de Timothy și Swithin, au avut familie. Nu! Aici nu este vorba de lipsa de credință în rai și iad! Dar atunci, care este motivul schimbării... dacă, într-adevăr, este o schimbare? Bruce, Soames avu o revelație: tineretul din ziua de azi vorbește prea mult... prea mult și prea repede! Își satisface prea repede curiozitatea în toate domeniile. Mănincă viața și-i aruncă apoi coaja... și... și... Dar pînă una-alta, tabloul acela de la George trebuie cumpărat!... Oare, tineretul din ziua de azi are mai multă minte decît generația lui? Dacă da... pentru ce oare? Să fi fost din pricina regimului alimentar? Cocteilul de omar, pe care i l-a oferit Fleur acum două săptămîni, l-a înghițit... dar era oribil! Totuși, nu i-a deschis pofta de vorbă. Nu! Așadar, nu poate fi vorba de regimul alimentar. De altfel... Mîntea... unde se găsesc astăzi minți care s-ar putea asemui cu mințile din epoca victoriană — Darwin², Huxley³, Dickens, Disraeli, chiar bătrînul Gladstone? Păi el își aducea aminte de magistrați și avocați care, în comparație cu cei din ziua de azi, erau niște giganți! Își aducea aminte că tatăl său James spunea că judecătorii din vremea tinereții lui erau niște giganți față de judecătorii din vremea tinereții lui Soames. Dacă lucrurile ar fi astfel, ar însemna ca mîntea

¹ Cartism (de la cuvîntul englezesc *charter* — cartă), prima mișcare politică revoluționară de masă a proletariatului din istoria mișcării muncitorești, care a avut loc în Anglia, începînd de la mijlocul deceniului al 4-lea pînă la sfîrșitul deceniului al 5-lea al secolului al XIX-lea.

² *Charles Darwin* (1809—1882), savant englez, întemeietorul teoriei materialiste despre originea și evoluția speciilor.

³ *Thomas Huxley* (1825—1895), naturalist englez, prieten și adept al lui Darwin.

să decadă continuu. Trebuie să fie o altă pricină. Există acum o teorie căreia îi ziceau psihanaliză, care, după ce te înțelese el, susținea că acțiunile oamenilor nu erau influențate, ca în zilele fericite de odinioară, de ceea ce mîncaseră la micul dejun sau de piciorul cu care au coborît din pat, ci de un oarecare șoc pe care l-au avut în trecutul îndepărtat și pe care l-au uitat cu desăvîrșire. Subconștientul! Idei fixe! Idei fixe și microbi! Adevărul este că generația aceasta nu digeră bine. Tatăl său și unchiul său, toți s-au plîns de ficat, dar, de fapt, n-aveau nimic... ei n-au avut nevoie de vitamine, dinți falși, psihoterapie, ziare, psihanaliză, spiritism, controlul nașterilor, osteopatologie, radio și alte asemenea. „Mașinile, își zise Soames, nu m-aș mira dacă totul s-ar trage de aici!“ Cum să mai creadă omul în ceva, cînd în jurul lui totul se învîrtește atît de iute? Cum să-ți numeri puii... dacă fug încoace și-ncolo? Dar Fleur are un căpșor bun! „Da, își zise, și are dinți de franțuzoaică, digeră orîșice. Doi ani!... Am să-i vorbesc înainte de a se obișnui cu gîndul... Mama ei n-a pierdut vremea!“ Ajuns în fața clubului „Connoisseurs“, Soames intră.

Portarul ieși din gheretă și-l anunță că-l așteaptă un domn.

- Ce fel de domn? întrebă peste umăr Soames.
- Cred că este nepotul dumneavoastră, domnul Dartie.
- Val Dartie! Hm! Unde e?
- În camera mică, domnule.

Camera mică — singura încăpere pusă la dispoziția persoanelor străine de club — se afla la capătul unui coridor; era mobilată fără gust, de parcă clubul „Connoisseurs“ voia să spună: „Vezi ce înseamnă să nu fii dintre ai noștri?“ Soames intră și-l văzu pe Val Dartie fumînd o țigară și privind cu atenție unicul obiect interesant din încăpere: imaginea lui răsfîrîntă în oglinda de deasupra căminului.

Ori de cîte ori îl întîlnea pe nepotul său, se aștepta să-i spună: „Ascultă, unchiule Soames, am ajuns la sapă de lemn“. Alt sfîrșit nici nu putea avea! Crescător de cai de curse!

— Bună ziua! îi zise. Ce mai faci?

Fața din oglindă se întoarse și în locul ei se răsfrînse o ceafă blondă, cu părul tuns scurt.

— Oh! foarte bine, mulțumesc! Arăți bine, unchiule Soames. Voiam să te întreb: trebuie neapărat să primesc gloabele bătrînului Forsyte? Sînt niște mîrtoage îngrozi-toare!

— Cauți la măsele caful de dar? întrebă Soames.

— Ai dreptate, zise Val, dar sînt niște mîrtoage cum n-am mai văzut. Dacă plătesc taxele de moștenire și transportul pînă la un tîrg să le vînd, nu-mi mai rămîne nici un ban. Una dintre ele cade de-a-n picioarele numai dacă te uiți la ea. Iar celelalte două au năduf. Bietul flăcău bătrîn, le-a ținut pentru că nu putea scăpa de ele! Trebuie să aibă cam cinci sute de ani.

— Credeam că iubești caii. Nu-i poți trimite la păscut?

— Ba da, răspunse Val sec, dar eu trebuie să-mi cîștig existența. Nici nu-i-am spus soției mele, de teamă să nu-mi dea și ea același sfat. Mi-e frică să nu le visez noaptea, dacă le vînd. Nu sînt bune decît de lepădat. Oare, nu le-aș putea scrie executorilor testamentului că nu sînt destul de înstărit pentru a le primi?

— Poți, zise Soames, iar cuvintele: „Ce face soția ta?” i se stinseră pe buze înainte de a le rosti. Era fata tinărului Jolyon, dușmanul său. Individul era mort, dar faptul era fapt.

— Așa am să fac, zise Val. Cum a decurs înmormîntarea?

— Foarte simplu... eu nu m-am ocupat.

Vremea înmormîntărilor apusese. Nici flori, nici cai, nici pene... un automobil-dric, cîteva automobile reprezentau întreaga atenție acordată în ziua de azi unui mort. Încă un semn al vremurilor!

— La noapte dorm în Green Street, zise Val. Dumnezeu nu vei fi acolo, nu-i așa?

— Nu, zise Soames, observînd pe fața nepotului său o ușurare.

— Oh, ce-am mai vrut să te întreb... mă sfătuiești să cumpăr acțiuni „P.P.R.S.“?

— Dimpotrivă. Vreau s-o sfătuiască pe mama ta să le vîndă. Spune-i că mine trec pe la ea.

— Pentru ce? Credeam că...

— Nu întreba ce motive am, i-o retează Soames scurt.

— Atunci... cu bine!

Își strinseră rece mina, iar Soames privi în urma nepotului său.

Cu bine! O expresie veche, din vremea războiului buriilor, cu care nu se obișnuise niciodată... după părerea lui n-avea prea mult sens! Întră în sala de lectură. Unii membri ședeau în fotolii, alții stăteau în picioare, iar Soames, care nu era deloc sociabil, își căută un loc izolat, într-o nișă de lângă fereastră. Se așează și, în timp ce medita asupra vieții, începu să-și lustruiască unghia degetului arătător, frecîndu-și-o de dosul palmei. La urma urmei, ce rost avea? Bunăoară, George! A avut o viață ușoară... n-a muncit niciodată! Iar el a muncit mult! Totuși, mai devreme sau mai târziu o să fie și el înmormîntat, probabil cu un automobil-dric! Apoi se gîndi la ginerele său, tinărul Mont, care vorbește tot timpul despre fel de fel de lucruri și... la băiatul acela cu obraji supti care-i vinduse baloanele după-amiază... și la bătrînul Fontenoy, și la chelnerul de alături... la muncitorii care au de lucru și la șomeri, la indivizii din parlament și la preoții din amvon... ce rost aveau toți aceștia? Apoi îi veni în minte bătrînul grădinar de la Mapledurham care, săptămîină de săptămîină, trece cu tăvălugul peste pajiște... cum ar arăta pajiștea aceea dacă el n-ar mai munci? Iată ce este viața: grădinarul cu tăvălugul peste pajiște! Admițînd c-ar exista o altă viață dincolo de aceasta — Soames nu credea în ea, dar, de dragul argumentării, punea și această ipoteză — desigur este aïdoma. Tăvălugul peste pajiște... pentru ca să rămînă pajiște! Dar ce rost are pajiștea? Din-

du-și seama că era pesimist, Soames se ridică. Era mai cu minte să se ducă la Fleur... la ora asta, ei se îmbrăcau pentru cină! Probabil că și îmbrăcatul acesta pentru cină avea un rost, așa cum și pajiștea avea un rost... a doua zi, iarăși tăvălugul... iarăși haine de seară, și așa mereu! Iarăși, și iarăși, același lucru pentru a-ți menține o situație, asta era totul! Da! Dar ce rost avea situația?!

Cotind spre South Square, se ciocni de un tânăr, care umbla cu capul întors, de parcă privea în urma cuiva de care se despărțise. Nștiind dacă e cazul să-și ceară sau să aștepte scuze din partea celui alt, Soames se opri în loc.

Tânărul zise scurt:

— Iertați-mă, domnule, și merse mai departe. Era brun, îngrijit ca înfățișare și avea o privire infometată, dar se vedea că infometarea nu era a stomacului.

Soames spuse încet: „Nu face nimic!“ mai merse câțiva pași și sună la locuința fiicei sale. Fleur îi deschise, îmbrăcată cu blana și cu pălăria pe cap... Abia intrase. Soames își aduse aminte de tânărul de adineauri. O condusesse oare pe Fleur? Ce față simpatică avea! Astăzi trebuie să-i vorbească neapărat! Dacă va începe să umble hai-hui?

Michael fiind plecat la întrunirea electorală pentru candidatul laburist — parcă n-ar fi avut ceva mai bun de făcut! —, Soames amină conversația pînă în momentul cînd se pregăteau să se retragă în odăile lor și zise:

— Ești căsătorită de doi ani, copila mea, și cred că te gîndești la viitor. În ziua de azi se spun multe vorbe goale în legătură cu copiii. Problema e mult mai simplă. Cred că-ți dai seama.

Fleur ședea cu spatele rezemat de pernele divanului și-și legăna un picior. Ochii ei căpătară o expresie neliniștită, dar culoarea obrazilor nu i se schimbă.

— Firește! îi spuse, dar n-am de ce mă grăbi, tată dragă!

— O fi... eu nu știu! murmură Soames. Francezii și familia regală au un obicei foarte sănătos, de a împlini acest lucru cît mai curînd. Omul alunecă atît de ușor... un copil

Il ferește de rele. Ești foarte atrăgătoare, fetițe... și n-ai vrea să te văd ducind o viață nelalocul ei. Ai fel de fel de prieteni.

— Da, zise Fleur.

— Te împaci bine cu Michael, nu-i așa?

— Oh! Da!

— Păi atunci, de ce nu? Nu trebuie să uiți că fiul tău va fi un... cum îi ziceți.

Prin aceste cuvinte, Soames făcu o concesie repulsiei sale instinctive față de titlurile de noblete și alte asemenea mofturi.

— Poate să nu fie băiat, îi atrase atenția Fleur.

— La vîrsta ta și asta se remediază ușor.

— Oh, tată! Nu vreau un cîrd. Unul sau poate doi.

— Eu, zise Soames, aproape că aș prefera o fată, așa ca... așa ca tine.

Privirile ei se îndulciră și zburară neliniștite de la chipul lui Soames la piciorul ei, la cățel, înconjurînd întreaga încăpere, apoi spuse:

— Nu știu ce să zic... un copil te leagă într-un fel, e ca și cum ți-ai săpa singur groapa.

— Nu cred că e chiar atît de grav, murmură Soames pe un ton convingător.

— Nici un bărbat nu crede, tată dragă.

— Mama ta n-ar fi putut trăi fără tine, zise Soames, dar aducîndu-și aminte că mama ei fusese într-adevăr pe punctul de a nu mai trăi și că... dacă n-ar fi fost el, ar fi sacrificat copilul, se mulțumi să privească în tăcere legătura piciorului ei.

— Bine, zise în cele din urmă. Eu am vrut să-ți spun părerea mea... Pentru mine... pentru mine fericirea ta e totul!

Fleur se ridică și-l sărută pe frunte.

— Știu, tată dragă, îi spuse, iar eu sînt o egoistă fără seamăn. Am să mă mai gîndesc. De fapt... m-am și gîndit.

— Atunci e bine, zise Soames, e foarte bine! Tu ai cap... Aceasta e o mare mîngiere pentru mine. Noapte bună, scumpa mea!

Soameş se urcă în camera lui. Dacă viaţa avea un rost, apoi rostul ei este perpetuarea propriei tale fiinţe, cu toate că şi aici rămîne o problemă de discutat. „Oare, n-ar fi trebuit s-o întreb dacă nu cumva tinărul acela?...“ gîndi Soames. Dar pe tineri e mai bine să-i laşi în pace! Fapt este că el nu-i înţelegea. Ochii săi se opriră asupra pungii de hîrtie cu... baloanele pe care le cumpărase. O scosese din buzunarul pardesiului pentru a se descotorosi de ele... dar cum? Dacă le aruncă în foc, o să miroasă urît. Stînd în faţa mesei de toaletă, scoase unul din pungă şi-l privi. Doamne, Dumnezeule! Apoi, brusc, şterse gîtul balonului cu batista şi începu să-l umfle pînă îşi simţi falcile ostenite. Atunci prinse între degete gîtul balonului, luă o bucăţică din mosorul de aţă cu care-şi curăţa dinţii în fiecare seară şi-l legă. Iată balonul umflat! Cu un gest minios, îi făcu vînt. Globul purpuriu şi extravagant îşi luă zborul şi se opri pe pat. Hm! Scoase din pungă pe al doilea şi procedă la fel. Unul purpuriu, celălalt verde! A naibii treabă! Dacă intră cineva în cameră şi-l vede? Soames deschise fereastra şi le făcu vînt, unul după altul, în noapte, apoi închise fereastra. Acum plutesc afară, în întuneric! Buzele i se crispară într-un zîmbet nervos. Mîine o să le vadă oamenii. Dar ce altceva ar fi putut face cu asemenea obiecte?

CAPITOLUL XIII

PRINS ÎN MREAJĂ

Michael se dusesese la întrunirea electorală a candidatului laburist pe de o parte pentru că-l interesa, pe de alta pentru că avea faţă de „bătrînul Forsyte“ simpatia omului înţeleghător şi conştient că-i răpise ceva. Socrul său fiind foarte discret în ceea ce o privea pe Fleur, Michael căuta în schimb,

pe cit îi stătea în putință, să-i procure bătrînului plăcerea de a fi singur cu ea.

Intrunirea dintr-o circumscripție electorală, cu mulți muncitori ocazionali și puțini muncitori sindicalizați, le oferea intelectualilor din partid prilejul de a-și „da drumul”. Sentimentalismul nemaifiind la ordinea zilei, iar vedetismul prost cîtat, oratorii puteau rosti cuvîntări sănătoase, pe teme economice, lăsînd la o parte factori discreditați ca, de pildă, firea omenească. Michael era obișnuit cu discursurile în care erau huliți aceia care se opuneau oricărei schimbări, pe motiv că natura umană este mereu aceeași; era obișnuit să audă că mila este un sentiment demn de dispreț; știa că trebuia să gîndească numai sub un aspect pur economic. Totuși, discursurile din circumscripția aceasta erau preferabile celor demagogice și agitatorice din cartierele North sau Park, care-i trezeau un sentiment josnic, ce mocnea în sufletul lui: spiritul de castă.

Cînd Michael sosi, intrunirea era în plină desfășurare. Candidatul expunea fără milă deficiențele capitalismului, care, după părerea lui, a dus la război. Pentru a se evita un nou război, capitalismul trebuie înlocuit cu un sistem care oferă garanția că nici o națiune nu va dori prea vehement un anumit lucru. Individul — spunea candidatul — este în toate privințele superior națiunii din care face parte, iar problema ce se pune este să se asigure condițiile economice adecvate pentru ca individul să-și poată manifesta liber această superioritate înăscută. Numai pe această cale, spunea candidatul, vor dispărea provocările și mișcările de mase, care pun în primejdie pacea lumii. Vorbea bine. Michael asculta, torcînd aproape ca o pisică, dar la un moment dat își dădu seama că se gîndea la el însuși, la Wilfrid și la Fleur. Va ajunge el oare la o atît de liberă desfășurare a superiorității sale înăscute, încît să nu o mai dorească atît de mult pe Fleur? Dar, oare, voia el acest lucru? Nu! Iată cum firea omenească intervenea în argumentarea vorbitorului. Oare, nu există pentru fiecare om un lucru pe care-l dorește cu

vehementă? Și nu e firesc? Dacă este așa, nu va exista oare, întotdeauna, cîte o dorință colectivă intensă, o acumulare de dorințe primare, ca, de pildă, aceea de a pluti cu capul deasupra apei? Deodată, discursul candidatului i se păru banal, lipsit de combativitate... parecă vorbea un bărbat așezat într-un fotoliu, după o masă modestă. Michael privi chipul șiret, uscat și bănuitor al oratorului. „N-are miez!” își zise, iar cînd „individul” isprăvi și se așeză, Michael se ridică și părăsi sala.

Întîmplarea cu Wilfrid îl tulburase peste măsură. Cu toate că încerca să și-o alunge din minte, cu toate că se străduise s-o ia în deridere, toată această poveste îi măcina sentimentul de securitate și fericire. Soția și cel mai bun prieten al lui! De o sută de ori pe zi își spunea că are încredere în Fleur. Numai că Wilfrid era mult mai atrăgător decît el, iar Fleur merita tot ce era mai bun pe lume. Apoi, Wilfrid trecea printr-un chin îngrozitor și gîndul acesta îl tulbura pe Michael! Cum să pună capăt acestei povești, cum să procedeze pentru a-i reda liniștea sufletească lui, ei și sîeși? Nu mai aflase nimic și îi era pur și simplu imposibil să întrebe. Nu-și putea manifesta nici măcar îngrijorarea! Întreaga poveste era cufundată în „întuneric” și, după cîte vedea el, trebuia să zacă mai departe astfel; deci, nu-i rămînea altceva de făcut decît să scrișnească din dinți, să se poarte cît mai frumos cu ea și să încerce să nu se mai amărase din pricina lui Wilfrid. Infernal!

Coti spre cheiul Chelsea. Cerul era întunecat, vast și plin de stele. Riul era întunecat, vast și plin de raze strălucitoare, reflecția felinarelor de pe chei. Imensitatea din jur îl ușură. Dă-o încolo de tristețe! Lumea aceasta este o zăpăceală veselă și tristă, dulce și amară! Un uriaș joc de noroc, indiferent cum cad momentan cărțile! În tranșee, își zicea: „Dacă scap de aici, cîte zile oi avea nu mă mai sîchisesc de nimici!” Dar cît de rar își aducea aminte acum de aceste vorbe! Se zice că trupul omenesc se reînnoiește din șapte în șapte ani. Deci, peste trei ani, corpul lui nu va mai fi iden-

tic cu cel din tranșee, ci va fi un corp din vreme de pace, cu tendință de vestejire. Ce bine ar fi dacă Fleur i-ar spune pe față ce simte și ce are de gând cu Wilfrid... pentru că ea trebuie să aibă un plan! Ah, poeziile lui Wilfrid! Oare, această pasiune blestemată se va manifesta în poezie, așa cum spusese Bart? Dacă da, cine i le va edita? Urită treabă! În sfârșit, noaptea era frumoasă și-i mare lucru să nu fii mîrșav! Frumusețe și să nu fii mîrșav! Mai mult decît atîta nu se poate spune! Nu mai rămîne decît să rîzi... de latura comică! Orice-ar fi, omul să nu-și piardă umorul! Mergînd agale pe sub platanii pe jumătate desfrunziți, ale căror ramuri, în întuneric, păreau a avea pene, Michael căuta să descopere comicul situației în care se afla. Nu-l găsea. Dragostea nu părea să aibă nimic comic în ea. Poate că, într-o bună zi, o să-i treacă amorul, dar această zi n-o să vină atîta vreme cît Fleur îl va ține prins în mrejele ei. Oare, o făcea în mod conștient? Desigur, nu! Fleur nu putea fi ca femeile care-și țineau bărbații infometati și nu-i săturau decît atunci, cînd voiau rochii, blănuri și bijuterii! Revoltător!

Dădu cu ochii de Westminster. Abia zee și jumătate! Ce-ar fi dacă ar lua un taxi și s-ar duce la Wilfrid, pentru a încerca să se lămurească cu el? Ar fi ca și cînd ai vrea să pui arătătoarele unui ceas să meargă de-a-ndoaselea. Ce rost ar avea să-i spună: „O iubești pe Fleur... ei bine, să n-o mai iubești!“ Sau ce rost ar avea dacă Wilfrid i-ar spune lui același lucru? „În definitiv, eu am fost primul!“ își zise. O pură întîmplare, poate, dar faptul era fapt! Ah! Se prea poate ca tocmai aici să zacă primejdia! El nu mai prezenta nimic nou pentru Fleur... Fleur nu mai putea avea surprize în ceea ce-l privea! De nenumărate ori căzuseră de acord că noutatea era sarea vieții, esența a tot ce este interesant și dramatic. Acum Wilfrid îi oferea noutatea! Doamne! Doamne! Drep-turile lui de soț sînt departe de a-l face proprietarul lui Fleur! Ieși de pe chei și cîți spre casă. Frumoasă parte a Londrei, frumos scuar; totul ar fi fost frumos dacă nu era această complicație infernală. Ceva moale, parcă era o frunză mare,

fi atinse de două ori urechea. Mirat, întoarse capul: scuarul era pustiu, și nici un pom în apropiere. În întuneric văzu plutind un obiect rotund; încercă să-l prindă, dar îl scăpă. Ce? Balonul unui copil? În cele din urmă, îl prinse în amândouă mâinile și-l duse sub un felinar; era verde. Ciudat! Ridică privirea. Două ferestre luminate: una dintre ele era a lui Fleur! Să fi fost acesta simbolul propriei lui fericiri: un balon aruncat în voia vântului? Ce idee morbidă! Ce nerozie! Vântul mai tare... a smuls jucăria unui copil și a adus-o aici! Michael ținu balonul cu multă grijă. Voia să-l ducă acasă și să i-l arate lui Fleur. Deschise ușa de la intrare. În hol, lumina era stinsă... Se duseseră sus! Urcă scările cu balonul legat de un deget. Fleur stătea în fața unei oglinzi.

— Dar ce mai e și asta? zise ea.

Lui Michael îi veni inima la loc. Se mira și el de spaima pe care o trăsesese gândindu-se că Fleur avea vreo legătură cu balonul!

— Nu știu, iubito, mi-a căzut pe pălărie. Cred că vine din cer, îi zise, și-i făcu vînt.

Balonul zbură, căzu, se lovi de podea, sări de două ori în sus, se învîrti și se opri.

— Ești un copil, Michael. Cred că tu l-ai cumpărat.

Michael se apropie de ea și se opri nemișcat.

— Pe cuvînt... e o nenorocire să fii îndrăgostit!

— Crezi?

— „*Il y a toujours un qui baise, et l'autre qui ne tend pas la joue*”¹.

— Dar eu ți-l ofer!

— Fleur!

Fleur zimbi și zise:

— Hai, sărută-mă!

Îmbrățișînd-o, Michael gîndi: „Mă ține în mreje... face cu mine ce vrea; nu știu nimic despre ea!”

Deodată, se auzi un zgomot ușor: Ting-a-ling adulmeca balonul.

¹ Există întotdeauna unul care sărută și altul care nu întinde obrazul (fr.).

Partea a doua

CAPITOLUL I

SCADE MARCA

De la adunarea generală a „P.P.R.S.,” Soames era din ce în ce mai iritat de situația mondială. Adunarea fusese banală, ca atâtea alte asemenea adunări la care participase: generalități trăncănite de președinte; elogii aduse de către doi acționari, oameni de încredere; oarecare critici aduse de acționari, oameni de mai puțină încredere, și, la urmă, obișnuita discuție despre dividende. Se dusese la adunare posomorit și plecase și mai posomorit. Când lui Soames îi intra în cap o idee, îi ieșea mai încet decât pleacă viermii din brânză. Două săptămâni din volumul afacerilor erau contracte cu străinătatea, și aproape în întregime în Germania! Iar marca era în scădere! Începuse să scadă din clipa în care consimțise la plata dividendelor. De ce oare? Ce plutea în aer? Contrar obiceiului lui, începu să citească atent coloanele de politică ale ziarului său. Francezii — niciodată nu avuseseră încredere în ei, și mai ales după ce se căsătorise a doua oară — francezii, dacă nu se înșela rău de tot, vor să dea o lovitură! Soames observase că ziarele lor nu pierdeau nici un prilej de a da o ușoară lovitură politicii britanice; ei cred că englezii vor juca întotdeauna după cum cîntă ei! Marca, francul și toate celelalte monede erau în scădere. Soames simțea o vagă bucurie la gândul că cineva, care ar poseda o singură bancnotă a țării sale, poate cumpăra o grămadă de bancnote ale altor țări; își dădea însă seama că întreaga

poveste era absurdă, ireală; era din ce în ce mai convins că, în anul viitor, „P.P.R.S.“ nu va plăti dividende. „P.P.R.S.“ era un concern mare, iar lipsa de dividende va fi un indiciu destul de important al unei proaste administrații. Asigurările erau una dintre puținele afaceri de pe pământ care s-ar putea face și ar trebui să se facă fără riscuri reale. Dacă n-ar fi fost convins de acest lucru, n-ar fi intrat niciodată în consiliul de administrație. Iar acum constata că asigurările nu s-au făcut în baza acestui principiu și că a colaborat la o administrație greșită... oribil! În orice caz, el o sfătuisese pe Winifred să-și vândă acțiunile, cu toate că erau în ușoară scădere. „Eu am crezut că sint foarte bune, Soames, îi spusese ea pe un ton plângăreț, e stupid să pierzi bani la acțiuni!“ El îi răspunsese scurt: „Dacă nu vinzi acum, ai să pierzi și mai mult“. L-a ascultat. Dacă ai lui Roger și ai lui Nicholas, care s-au luat după el, n-au vîndut... era treaba lor! El o rugase pe Winifred să le atragă atenția. În ceea ce-l privea, n-avea decît acțiunile necesare pentru postul pe care-l ocupa: chiar dacă nu lua dividende un an sau doi, jetoanele de prezență compensau din plin lipsa lor. Așadar, nu era îngrijorat din motive personale, în legătură cu asigurările din străinătate, ci din motive de ordin general; îl supăra mai ales eșecul infailibilității sale.

Crăciunul trecu fără zarvă la Mapledurham. El nu putea suferi aceste sărbători, dar le ținea pentru că soția lui era de origine franceză și ziua de Anul Nou era sărbătoare mare la ei. Soames socotea, însă, c-ar fi exagerat să-i dea proporții prea mari, încurajînd astfel o datină străină. Apoi, Crăciunul fără copii... El mai ținea minte Crăciunul copilăriei lui, la Park Lane, cu lume multă, cu vîsc, cu daruri și cu jocuri de societate... și cit era de dezamăgit dacă în felia lui de *pudding* găsea un subiect simbolic, degetar sau inel, și nu un șiling. La Park Lane nu venea niciodată Moș Nicolae¹, deoarece copiii nu mai credeau în el și pentru că nu mai era la modă.

¹ În original, *santa Claus*.

Mama lui, Emily, ținea să nu fie demodată. Da, îi veni în minte și William Gouldyng Ingerer, care i-a pus cu botul pe labe pe indivizii de la oficiul heraldic, iar pe el l-a silit să renunțe la cercetări. Dacă ar fi continuat, ar fi însemnat să le dea indivizilor acelora bani pentru o satisfacție sentimentală, din care nu ciștiga nimic. Tipul acela cu capul strimt, „bătrînul Mont“, se mîndrea cu strămoșii lui: iată încă un motiv ca el să n-aibă strămoși cu care să se mîndrească. Neamul Forsyte și Gouldyng erau de soi bun: englezi de la țară... restul n-avea importanță. E adevărat că Fleur și copilul ei — dacă va avea unul — au și singe francez... dar acum nu mai era nimic de făcut.

În ceea ce privea eventualitatea unui nepot, Soames nu era mai bine informat ca în octombrie. Fleur petrecuse Crăciunul cu familia Mont, dar îi făgăduise că, în curînd, va veni și la Mapledurham; atunci, mama ei îi va pune cîteva întrebări!

Vremea era foarte plăcută. Soames ieșise chiar și cu barca la pescuit: îmbrăcat într-un palton mai gros, trăgea în urma lui undița pentru a prinde bibani și ciortani și, din cînd în cînd, cîte o plătică; dar asemenea pești n-aveau nici o căutare... în ziua de azi, servitorii nu mînceau așa ceva! Ochii lui cenușii priveau îngindurați peste apa cenușie, sub cerul cenușiu; iar mintea lui era preocupată de scăderea mărcii. Într-adevăr, în ziua de 11 ianuarie, cînd francezii au ocupat Ruhr¹-ul, marca se prăbușise vertiginos. La micul dejun, Soames îi spusese lui Anette:

— Compatrioții tăi au înnebunit! Uită-te unde a ajuns marca!

— Ce-mi pasă mie de marcă? îi răspunsese, bindu-și cafeaua cu lapte. Eu n-am decît o grijă: germanii să nu-mi mai cotopească țara. Sper să sufere și ei măcar o parte din ce am suferit noi.

¹ Centru industrial în apusul Germaniei, bază metalurgică și carboniferă a industriei germane. Între 1923—1935, ocuparea Ruhr-ului de către francezi a adus grave prejudicii economiei germane.

— Tu? zise Soames, tu n-ai avut nimic de suferit.

Anette duse mîna la piept, în locul unde Soames, uneori, se îndoia c-ar exista o inimă.

— Aici am suferit, îi zise.

— N-am observat. Tu ai avut întotdeauna unt pe pline. Îți închipui că fața Europei nu se va mai schimba vreme de treizeci de ani? Ce se face comerțul englez?

— Noi, francezii, nu vedem mai departe de lungul nasului, zise Anette pe un ton cald. Noi știm că învinsul trebuie să rămînă învins, căci de nu, se răzbună. Voi, englezii, sinteți prea lasă-mă să te las.

— Noi, lasă-mă să te las? se miră Soames? Vorbești ca un copil. Ar fi putut un asemenea popor ajunge la situația noastră în lume?

— Aceasta se datorește egoismului vostru. Sinteți reei și egoiști.

— Reci, egoiști și lasă-mă să te las... acestea nu merg împreună. Caută alte calificative.

— Asta se vedește în felul vostru de a gândi și vorbi; succesul se datorește instinctului vostru, iar instinctul vostru englezesc este rece și egoist, Soames. Voi toți sinteți un amestec de ipocrizie, prostie și egoism.

Soames luă puțină marmeladă.

— Bine, îi zise, dar cum sint francezii? Cinici, zgirciți și răzbunători, iar germanii sint sentimentali, repeziți și brutali. Ne putem insulta reciproc. Nu ne rămîne altceva de făcut decît să ne lăsăm în pace. Francezii, însă, nu vor acest lucru.

Anette își încordă frumoasa ei siluetă.

— Cînd ești legat de un om, așa cum sint eu legată de tine, Soames, sau cum sintem noi francezii legați de germani, trebuie să fii ori stăpîn, ori slugă.

Soames, care tocmai ducea la gură o bucată de pline prăjită, se opri:

— Adică, tu te crezi stăpînă în casa asta?

— Da, Soames.

— Oh! atunci poți să te întorci chiar mâine în Franța. Sprîncenele lui Anette se ridicară batjocoritoare.

— În locul tău, aş mai aştepta puţin, amice, eşti încă prea tinăr.

Soames regreta cuvintele rostite; la vîrsta lui, nu dorea o asemenea răsturnare, şi-i spuse mult mai calm:

— Compromisul este esenţa oricărei convieţuiri rezonabile, fie între indivizi, fie între popoare. Nu e bine să torni mereu gaz peste foc.

— Asta e tipic englezesc, murmură Anette. Noi, ceilalţi, nu ştim niciodată ce vor face englezii. Voi aşteptaţi întotdeauna să vedeţi de unde sare iepurele.

Deşi lui Soames îi convenea această caracteristică rezonabilă, în condiţii normale ar fi dezminţit-o... nu se cuvenea să recunoşti că tot timpul stai să pîndeşti cum bate vîntul. Dar, într-un moment cînd marca germană se prăbuşea ca o construcţie de carton, era atît de agitat, încît nu-şi putea ascunde firea.

— La urma urmei, de ce să ne purtăm altfel? Pentru ce să ne repezim şi apoi să ne retragem? Nu vreau să argumentez. Fapt este că francezii şi englezii nu s-au înţeles niciodată şi nu se vor înţelege niciodată.

Anette se ridică.

— Adevărat grăieşti, amice. *Entente, mais pas cordiale*¹. Ce program ai azi?

— Vreau să mă duc în oraş, zise Soames posomorit. Distinsul nostru guvern, din pură răzbunare, a răsturnat căruţa afacerilor.

— Rămii şi noaptea la Londra?

— Nu ştiu.

— Atunci, *adieu, jusqu'au revoir*!² zise Anette şi ieşi.

Soames rămase la masă îngîndurat, privind marmelada. Mintea lui era preocupată de căderea mărcii; era bucuros

¹ Înţelegere, dar nu cordială (fr.).

² Adio, pînă cînd ne vom vedea din nou (fr.).

că nu mai vedea frumoasa siluetă a Anettei; în momentul acela, n-avea răbdare să suporte toate franțuzești. Era iritat și simțea dorința arzătoare de a-i spune cuiva: „Vezi, ți-am spus eu!“ Totuși, trebuia să mai aștepte pînă va găsi pe cineva căruia să i-o spună.

Era o zi frumoasă, destul de caldă; Soames își luă umbrela, asigurare în contra schimbării vremii, și plecă la gară.

În compartiment, lumina vorbea despre Ruhr. Cu avertisunea pe care o avea față de discuții în public, Soames asculta dindărătul ziarului. Surprins, constată că opinia generală era identică cu a lui. În măsura în care ocuparea Ruhr-ului îi atingea pe germani, era binevenită; în măsura în care atingea comerțul britanic, era prost venită; în măsura în care dragostea pentru comerțul britanic, în momentul de față, era activă și ura față de germani era pasivă, ocupația era mai mult prost, decît binevenită. Remarca făcută de un francofil, că francezii aveau dreptate să se asigure cu orice preț, fu primită cu răceală în compartiment. În stația Maidenhead, se urcă un bărbat. Într-o clipă, Soames își dădu seama că tipul va provoca contrarietate. Avea mult păr cărunt, fața congestionată, ochii vii, sprîncene împreunate; nu trecură nici cinci minute și întrebă cu voce ascutită dacă cineva auzise de Societatea Națiunilor. Soames, văzîndu-și bănuiala confirmată, privi de după colțul ziarului său. Da, tipul avea, desigur, o idee fixă! Așa și era! „Problema, zise noul-venit, nu este ca germanii să primească o lovitură în ochi, englezii în pungă, sau francezii în inimă, ci ca lumea să trăiască în pace și bună învoire.“ Soames lăsă ziarul mai jos. „Dacă oamenii vor pace, continuă tipul, trebuie să renunțe la interesele lor individuale și să gindească prin prisma interesului colectiv. Bunăstarea tuturor înseamnă bunăstarea fiecărui individ în parte!“ Soames văzu imediat eroarea: așa o fi, dar bunăstarea unuia nu înseamnă bunăstarea tuturor. Își dădu seama că trebuie să se stăpînească, pentru a nu-i demonstra tipului acest lucru. Dar nu putea intra în vorbă cu un străin, iar din discuții contradictorii nu iese

niciodată nimic bun. Din nefericire, însă, tăcerea lui Soames, în timp ce toți cei din compartiment susțineau că Societatea Națiunilor nu face nici două parale, îl făcu pe noul-venit să-l creadă partizan al acestei idei și începu a da din sprincene către el! Soames se gândi că dacă ridică din nou ziarul, face un gest prea ostentativ, de aceea, pe măsură ce trenul se apropia de gara Paddington, situația lui devenea din ce în ce mai falsă. În sfârșit, sosi, coborî și se grăbi să ia un taxi. În spatele lui, auzi pe cineva spunându-i:

— Nu-i nimic de făcut cu oamenii aceștia, domnule! Mă bucur că dumneavoastră sînteți de părerea mea.

— Da! zise Soames. Taxi!

— Dacă Societatea Națiunilor nu ia ființă, sîntem toți condamnați la gheenă.

Soames dădu să deschidă ușa taxiului.

— Da! îi răspunse din nou, apoi către șofer: „La Poultry!“ și se urcă. N-avea de gând să se lase tras de limbă. Tipul era, desigur, un agitator!

Abia cînd se văzu în taxi, își dădu seama cit era de tulburat. Spusese „Poultry“, fosta adresă a birourilor „Forsyte, Bustard and Forsyte“, de unde se mutaseră acum 22 de ani, cînd, prin unirea cu firma „Cuthecott, Holliday and Kingson“, deveniseră „Cuthecott, Kingson and Forsyte“. După ce rectifică eroarea, rămase îngîndurat, cu capul aplecat. Căderea mărcii! Anglia avea o atitudine sănătoasă în această privință; dar dacă „P.P.R.S.“ nu plătește dividende în anul viitor, acționarii îi vor învinui oare pe francezi și nu consiliul de administrație? Nu se știe! Administratorii ar fi trebuit să prevadă! Aceasta li se poate spune celorlalți membri ai consiliului, nu lui! El, personal, n-ar fi dus niciodată o asemenea politică. Ce n-ar fi dat să poată discuta întreaga chestiune cu cineva... dar pe bătrînul Gradman, lucrul acesta îl depășea. Ajuns la birou, Soames îl privi cam enervat pe bătrînul, mereu același, care sta în fotoliul său turnant.

— Ah! Domnule Soames, speram să veniți azi de dimineață. A trecut pe aici un tînăr de la „P.P.R.S.“ N-a vrut

să-mi spună ce dorește, zicea că vrea să vă vorbească personal. Mi-a lăsat numărul de telefon.

— Oh! făcu Soames.

— Băiat tânăr... zice că e funcționar acolo.

— Cum arăta?

— Bărbat tânăr, simpatic, curățel. Mi-a făcut o impresie destul de bună, îl cheamă Butterfield.

— Dă-i te rog un telefon și spune-i că sînt aici. Apoi se duse la fereastră, se opri și privi calcanul alb al casei vecine.

Așa cum se cuvine unui asociat pasiv, biroul lui era în fundul casei, departe de orice agitație. Un tânăr! Ce vizită bizară! Întorcîndu-se, zise peste umăr:

— Cînd va veni, să nu ieși, Gradman, nu știu nimic despre omul acela.

Lumea se schimbă, oamenii mor, marca germană cade, dar Gradman era în același loc — întruchiparea cenușie și fidelă a datoriei, a integrității — ca o ancoră.

Glasul timid, scîrțîit al lui Gradman, începu:

— Veștile acestea din Franța... nu-s bune, domnule Soames. Ce popor impulsiv! Îmi aduc aminte de tatăl dumneavoastră, domnul James, cum a venit la birou în dimineața cînd s-a declarat războiul franco-prusac — era încă în plină vigoare, cred că nu împlinise șaiszeci de ani. Țin minte vorbele lui: „Ai văzut?... Le-am spus-o eu! Iată-i din nou... iar au început. Adevărul este că sînt ca și ciinele cu pisica.“

Soames se întoarse din nou spre fereastră și privi în gol. Sărmanul Gradman, era bătrîn și învechit! Ce-ar zice dacă ar auzi că „P.P.R.S.“ a făcut contracte de asigurare în străinătate? Mintea lui, stimulată de atmosfera de odinioară, creată prin prezența lui Gradman, începu să hoinărească mai liberă. Poate că mai are de trăit vreo douăzeci de ani. Ce i-o fi dat să mai vadă? Unde va fi Anglia după două decenii? „În ciuda gazetelor, noi nu sîntem atît de proști cît părem, își zise. Numai de ne-am ține departe de orice speculații ușuraticе și ne-am respecta obligațiile!“

— Domnul Butterfield, domnule! zise Gradman.

Hm! Tinărul a fost foarte sprinten! La adăpostul primirii joviale și mieroase făcute de Gradman, Soames îl „cintări”, după cum zicea unchiul Roger. Tinărul, într-un costum curățel, cămașă cu guler răsfrînt și cu pălăria în mînă, îi făcu umpresia unui om modest. Soames dădu din cap.

— Doriți să vorbiți cu mine?

— Da, dacă se poate între patru ochi, domnule.

— Domnul Gradman este mîna mea dreaptă.

Glasul răgușit al lui Gradman îl incurajă cu căldură.

— Poți să vorbești liniștit, tinere. Nimic nu trece dincolo de acești patru pereți.

— Sint funcționar la „P.P.R.S.”, domnule. Fapt este că întimplarea a făcut să-mi cadă în mînă anumite informații și sint foarte incurcat. Știind că sînteți jurisconsult, am preferat să vin la dumneavoastră, în loc să mă duc la președinte. În calitate de jurist, vă rog să-mi spuneți dacă nu cumva prima mea datorie este să fiu credincios societății al cărei salarîit sint.

— Fără indoială, zise Soames.

— Mie nu-mi place situația în care mă aflu aici și nădăjduiesc că veți înțelege că n-am venit la dumneavoastră din motive personale — am venit pentru că am socotit de datoria mea să vă vorbesc.

Soames îl privi atent. Ochii mari și spălăciți ai tinărului îl impresionaseră prin asemănarea lor cu ochii unui cîine.

— Despre ce este vorba? îl întrebă.

Tinărul își umezi buzele.

— Despre asigurările noastre din Germania, domnule. Soames își ciuli urechile, destul de ascuțite de la natură.

— Este o chestiune foarte serioasă, continuă tinărul, și nu știu ce urmări va avea pentru mine, dar fapt este că azi-dimineață am auzit, fără să vreau, o convorbire particulară.

— Oh! zise Soames.

— Da, domnule. Am înțeles tonul dumneavoastră, dar după ce am auzit primele cuvinte, mi-a fost pur și simplu imposibil să apar. Cred că-mi veți da dreptate, domnule.

— Cine erau cele două persoane?

— Administratorul-delegat și un bărbat cu numele Smith — după accentul său, mi se pare că numele lui adevărat este mai străin decât acesta — el a fost agentul nostru în majoritatea asigurărilor germane.

— Care au fost primele cuvinte?

— Mai întâi, a vorbit administratorul-delegat, domnule după aceea, Smith a spus: „Aveți dreptate, domnule. Elderson, dar noi nu v-am plătit comisionul pentru toate aceste contracte, așa, pe degeaba. Dacă marca germană se prăbușește cu desăvârșire, dumneavoastră trebuie să aveți grijă ca societatea să ne despăgubească!”

În clipa aceea, Soames fu cuprins de dorința arzătoare să tragă un fluierat, dar văzînd fața lui Gradman, se stăpîni. Gura bătrînului rămase căscată în mijlocul bărbii lui cărunte, ochii săi se holbară de parcă erau de ciine și zise prelung: „A...o...u...u!”

— Da, zise tînărul, eu am rămas buimac!

— Unde erați? întrebă Soames aspru.

— În gangul dintre biroul administratorului-delegat și sala de consiliu. Tocmai ieșeam din sala de consiliu, unde fusesem să clasez niște hirtii; ușa biroului domnului Elderson era crăpată de vreun deget sau două. Firește, eu cunosc bine vocile lor.

— Și apoi?

— L-am auzit pe domnul Elderson spunînd: „S-s-t! Nu vorbi astfel!” iar eu m-am întors tiptil în sala de consiliu. Cît auzisem îmi era de ajuns, vă asigur, domnule.

Soames simți că-i stă mintea-n loc din pricina atîtor bănuieli și presupuneri. Oare, tînărul acesta spunea adevărul? Un om ca Elderson... riscul era înspăimîntător! Dacă era adevărat, ce răspundere aveau membrii consiliului de administrație? Dar probe... probe? Se uită fix la tînărul din

fața lui: era tulburat și palid, dar ochii lui nu clipeau. Voi încerca să-l scutur! gîndi Soames și zise pe un ton aspru:

— Luați bine seama la ceea ce spuneți! Este foarte serios!

— Știu, domnule. Dacă aș fi ținut seama de interesele mele, n-aș fi venit niciodată aici. Eu nu sînt spion.

Cuvintele păreau sincere, dar Soames rămase, totuși, circumspect.

— Ați avut vreo neplăcere în serviciu?

— Nu, domnule. Puteți să vă informați. N-am nimic împotriva domnului Elderson și dinsul n-are nimic împotriva mea.

Brusc, Soames își zise: „Doamnă, Dumnezeuule! Mi-a întins o cursă, și încă în fața unui martor! Iar martorul i l-am oferit chiar eu.“

— Aveți vreun motiv să credeți că și-au dat seama de prezența dumneavoastră în gang?

— Cred că nu.

Implicațiile acestor destăinuiri deveneau din secundă în secundă mai alarmante pentru Soames. I se părea că destinul, pe care toată viața l-a ținut în frâu, preîntîmpinîndu-l cu atenția și îndeminarea sa, i-a tras brusc o lovitură sub centură. Totuși, n-avea rost să-și piardă firea... trebuie să cîștige timp pentru a reflecta.

— Sînteți dispus să repetați cele spuse și în fața consilierului, dacă ar fi necesar?

Tinărul își împreună palmele.

— Poate era mai bine dacă tăceam din gură, domnule. Dar dacă dumneavoastră socotiți că lucrurile trebuie să ajungă atît de departe, cred că e necesar să merg pînă la capăt. Eu nădăjduiesc, sînt aproape sigur, că vă veți opri aici; poate că nici nu este adevărat... dar dacă nu este adevărat, pentru ce n-a spus domnul Elderson: „Mincinos ncrușinat ce ești!“?

„Așa este! Pentru ce n-a spus?“ își zise Soames, mîrlînd foarte necăjit.

— Mai aveți ceva de adăugat?

— Nu, domnule.

- Foarte bine! I-ați mai vorbit cuiva?
— Nu, domnule.
— Atunci, vă rog să nu mai spuneți nimănui. Lăsați totul pe seama mea.
— Sînt încîntat, domnule. Bună ziua.
— Bună ziua.

Ba nu... foarte rea zi! Această neașteptată adevărire a presentimentelor sale profetice cu privire la Elderson nu-i dădea nici o satisfacție. Nici una!

— Ce crezi despre tînărul acesta, Grădman? Oare, minte?

Grădman, incremenit de emoție, se trezi ca din vis și începu să-și frece nasul gros și lucios.

— O vorbă poate fi contrazisă de alta, domnule Soames, dacă nu puteți aduce și alte probe. Dar nu văd ce interes avea tînărul...

— Nici eu, dar nu se știe niciodată... Problema este să gădesc probe. Fără ele nu pot acționa.

— E foarte delicat, zise Grădman.

Din aceste cuvinte, Soames înțelese că trebuie să se descurce singur. Cînd Grădman spunea că o problemă e delicată, însemna că face parte din speța în care el este obișnuit să primească ordine — nu să-și dea o părere! Dar, oare, bătrînul avea vreo părere? Nu se știe niciodată! Grădman este în stare să șadă acolo, în fotoliu, și să-și frece nasul pînă la sfîrșitul veacurilor!

„N-am să acționez în pripă, își zise, cîm minios, deocamdată nu văd cum se va sfîrși.“

Fiecare oră ce trecea confirma această afirmație. Soames se duse să ia masa la clubul său din City¹; informațiile telegrafice anunțau scăderea continuă a mărcii — la adîncimi nemaiauzite! Cum de puteau ceilalți vorbi despre golf, cînd mintea lui nu se putea gîndi decît la această problemă? Era de neînțeles pentru el!

¹ Cartier comercial al Londrei.

„Trebuie să-l văd pe Elderson, își zise. Am să fiu foarte prudent. Poate mai aflu ceva.“ Așteptă pînă se făcu ora trei și se duse la „P.P.R.S.“.

Ajuns la sediu, urcă în sala de consiliu. Președintele era în conferință cu administratorul-delegat. Soames se așeză liniștit și ascultă convorbirea lor, urmărind tot timpul fața lui Elderson. Fața nu trăda nimic. Ce prostii vorbesc cei care susțin că poți citi caracterul oamenilor pe fețele lor! Nu-l poți citi decît de pe fața unui idiot desăvîrșit. Dar el privea un om cu experiență și cultură, care cunoștea fiecare fibră a vieții financiare și mondene. Fața spină, cu trăsături aspre, nu exprima decît îngrijorarea firească a omului a cărui politică primise o lovitură atît de drastică. Căderea mărcii exclu-dea de pe acum orice posibilitate de beneficiu pentru prima jumătate a anului viitor. Dacă moneda germană nu se redre-sează, toate asigurările din Germania reprezintă un balast serios. Într-adevăr, a fost o crimă că nu s-au limitat asigu-rările în străinătate! Cum i-a putut scăpa lui această chestiune cînd a intrat în consiliul de administrație? De fapt, el n-a aflat-o decît mai tîrziu. Cine ar fi putut prevedea o nebu-nie ca întîmplarea aceasta cu Ruhr-ul, sau cine și-ar fi putut închipui că încrederea colegilor săi în acest individ blestemat era neîntemeiată? În fața ochilor săi, se desenară cuvintele „neglijență gravă“. Ce se va întîmpla dacă cineva va intenta o acțiune în contra consiliului? Neglijență gravă! La vîrsta și experiența lui! Da! Lucrul este limpede ca lumina zilei: pentru faptul că n-a prevăzut o sumă limită pentru contrac-tele din străinătate, individul acesta a primit un comision! Probabil zece la sută din toate asigurările... desigur, o fi încasat multe mii! Totuși, omul trebuie să fi fost în mare încurcătură, dacă a luat asupra lui un asemenea risc! Din-du-și seama că imaginația lui o luase razna, Soames se ridică și se întoarse cu spatele la ei. Imediat îi veni o nouă idee. Se va prefăce că e furios, poate că astfel individul își va pierde puterea de stăpînire. Întorcîndu-se din nou spre ei, zise pe un ton iritat:

— Domnule administrator-delegat, cum ați putut încheia aceste contracte fără a fixa o limită a sumelor asigurate? Un om cu experiența dumneavoastră! Ce motive ați avut?

Elderson coborî puțin pleoapele și strînse din buze. Cu toate că Soames apăsase pe cuvîntul „motive“, individul nu reacționă.

— La primele mari pe care le încasam, nu puteam fixa o limită, domnule Forsythe. Situația este dezastruoasă și mă tem că trebuie să considerăm că am avut ghinion.

— Din nefericire, zise Soames, nu există „noroc“ sau „ghinion“ într-o societate de asigurare condusă așa cum se cuvine. Dacă nu mă înșel, lucrul se poate dovedi. Nu m-aș mira dacă s-ar intenta o acțiune în contra consiliului, pentru „neglijență gravă“!

Aceasta îl lovi în moalele capului pe președinte!... În moalele capului! Așa se vorbea în ziua de azi! Te pomenești că o fi însemnînd exact contrariul a ceea ce credea el! Mai știi?... În ceea ce-l privea pe Elderson, Soames avu impresia că simulează o oarecare enervare. De la un individ de teapa lui, degeaba încerca să scoată ceva pe această cale. Dacă ceea ce știa el era adevărat, individul trebuie să fie absolut desperat, gata să facă orice. Dar, deoarece Soames, păzit de firea lui prudentă, nu cunoștea aspectul desperat al vieții, adevăratele abisuri, situațiile imposibile, în care omul este silit să joace totul pe o carte, nu-și putea închipui starea sufletească a lui Elderson sau comportarea lui dacă era vinovat. În orice caz, poate că individul avea în buzunar otravă sau un revolver, ca tipii din filme! Întreaga afacere era nespus de îngrijorătoare și neplăcută. Fără a mai spune o vorbă, Soames plecă. Nu aflase nimic nou, în afara faptului că totalul obligațiilor contractate cu Germania reprezenta mai mult de două sute de mii de lire sterline, în cazul cînd marca nu se redresează. Trecu iute în revistă averea colegilor săi din consiliu. Bătrînul Fontenoy o ducea greu; despre președinte nu știa nimic; Mont era moșier, valoarea pămîntului era în

scădere și, pe lângă aceasta, moșia lui era ipotecată; bătrînul Mothergill n-avea nimic în afară de nume și jetoanele de prezență; Meyricke are, desigur, venituri considerabile, dar pe cît de ușor îi vin banii, pe atît de ușor îi cheltuiește, ca majoritatea acestor avocați cu mulți pepeni într-o mină și cu certitudinea că vor intra în magistratură. În toată șleahta, nu era nici un om cu adevărat bogat, în afară de el! Cu capul plecat, își văzu de drum, tîrșindu-și picioarele. Societăți anonime! Ce sistem idiot! Trebuie să te încrezi în altul și iată unde ajungi!

— Baloane, domnule... culori splendide, circumferință de cinci picioare. Luați unul, domnule!

„Doamne ferește! își zise Soames. Parcă balonul spart al asigurarilor germane nu mi-ar ajunge!“

CAPITOLUL II

VICTORINE

În toată luna decembrie, afacerea cu baloanele a mers slab. Abia în săptămîna Crăciunului a fost puțină mișcare, iar soții Bicket erau mai departe de Australia decît fuseseră vreodată. Victorine, cu sănătatea oarecum refăcută, nu-și recăpătă postul de vinzătoare la raionul de bluze din magazinul „Bonney Blayds and Co.“ Îi dădură acasă cîte ceva de cusut, dar în ultima vreme nu-i mai dăduseră chiar nimic de lucru și Victorine umbla de co-lo-colo să-și caute o îndeletnicire mai stabilă. Ce îi îngreuna situația — și i-o îngreunase întotdeauna — era înfățișarea ei. Avea o față neobișnuită. Oamenii nu știau ce să creadă despre o femeie tînără cu chipul acesta. Cum să angajeze o femeie oare, fără să fi fost bogată, elegantă sau de neam, sau pricepută (după cîte știau ei), le

dădea impresia că, în comparație cu ea, erau toți vulgari? Dramatismul feței ei — oricât i-ar fi interesat pe oameni ca Fleur și Michael — nu era important la confecționarea sau vânzarea bluzelor, la încercarea și vânzarea pantofilor, la scrierea adreselor pe plicuri, la fabricarea coroanelor mortuare sau la alte îndeletniciri rivnite de Victorine. Ce se petrecea, oare, în dosul ochilor ei mari și a buzelor ei tăcute? Această întrebare îi neliniștea pe patronii magazinului „Bonney Blayds and Co“. și mai ales pe acei ai firmelor de comerț cu toptanul. Îndeletnicirile mai rentabile — figurantă de film sau manechin — nici nu-i trecuseră prin gând acestei fete născute în Putney și care, modestă din fire, se sub-
evalua.

Dimineața, când Bicket pleca cu taraba plină de baloane încă neumflate, ea rămânea în picioare, mușcându-și degetul, ca și când ar fi vrut să găsească o scăpare din traiul acesta de azi pe mâine. Bărbatul ei era slab ca o scindură, trudit ca un ciine și jerpelit ca o vrabie fără pene; muncea într-o meserie care nu făcea de el și totuși, nu câștiga mai mult decît le trebuia ca să aibă un acoperiș deasupra capului. De altfel, se lămuriseră de mult că vânzarea de baloane nu era o îndeletnicire de viitor și că nu le asigura decît un trai de azi pe mâine. Astfel, în Victorine, tăcută și pasivă, începu a mocni o revoltă plină de minie. Dorea un trai mai bun, pentru ea, pentru el... mai ales pentru el.

În dimineața cînd marca se prăbușea, Victorine se îmbracă în jacheta de catifea, puse în cap bereta din același material (cele mai bune rămășițe din garderoba ei) și plecă: luase o hotărîre. Bicket nu pomenea niciodată despre fosta lui slujbă și în Victorine se născuse bănuiala că motivul concedierii lui n-a fost un motiv obișnuit. Ce-ar fi dacă ar încerca să intervină pentru reprimirea lui? Bicket spunea adeseori: „Domnul Mont e un geteleman și un fel de socialist; a' fost și în război; el nu-și dă aere de stăpîn.“ Bine ar fi dacă ar putea ajunge la acest „fenomen“! Nădejdea și curajul îi îmbujorară obrajii gălbejiți și se opri în fața vitrinelor „Strand“

pentru a se privi. Jacheta de catifea verde ca jadul nu putea decît să-i placă unui om cu simț al culorii, dar fusta neagră... nu face nimic, poate se va putea așeza în fața teighelei și n-o să se vadă cît e de veche și tocită. Oare, avea destul tupeu pentru a spune că venise în chestiunea unui manuscris? Buzele ei repetau în tăcere cuvintele pe care le va rosti cu un accent distins: „Vreți să fiți amabil să-l întrebați pe domnul Mont dacă mă poate primi? Este vorba de un manuscris.“ Dă, dar după aceea urmează întrebarea: „Pe cine să anunțe?“ „Doamna Bicket?“ Imposibil! „Domnișoara Victorine Collins?“ Toate scriitoarele își păstrau numele de fată. Victorine... merge! Dar Collins?! Nu sună bine. De altfel, nimeni nu cunoaște numele ei de fată. De ce nu și-ar căuta altul? Scriitoarele își iau adeseori alt nume. Începu să-l caute. Ar fi bun ceva italianesc... de pildă... de pildă... Chiar proprietăreasa, cînd s-au mutat în casă, l-a întrebat pe Bicket: „Soția dumitale este italiancă?“ Oh! Da! Manuelli! Acesta era, desigur, un nume italian; așa-l cheamă pe omul care vinde înghețată în Little Ditch Street! Victorine mergea, repetîndu-l în tăcere. Oh, numai de-ar reuși să dea ochi cu domnul Mont!

Intră tremurînd. Totul a decurs după cum prevăzuse, chiar și accentul ei fusese distins. În timp ce aștepta răspunsul ce urma să vină prin pilnia tubului acustic, căuta să-și ascundă miinile cu mînușile foarte vechi. Portarul o întrebă: — Domnișoara Manuelli are fixată o întrevvedere? În editură nu este nici un manuscris.

— Nu, răspunse Victorine, încă nu l-am trimis. Voiam să vorbesc mai întîi cu domnia-sa.

Tînărul portar o privi pătrunzător. Se duse din nou la tubul acustic, apoi zise:

— Așteptați, vă rog, un minut... secretara domnului Mont coboară acum.

Victorine lăsă capul în piept, inima îi era pierită. Secretara! Dacă-i așa, nu va mai intra cît lumea! Brusc, o cuprinse spaima afirmațiilor false. Dar gîndindu-se la Tony, care

stătea în colțul străzii, acoperit cu baloane pînă peste cap, așa după cum îl văzuse de mai multe ori, fără ca el s-o fi observat, simți că deznădejdea îi dă putere.

Glasul unei tinere fete zise:

— Domnișoara Manuelli? Sînt secretara domnului Mont, poate îmi puteți spune mie despre ce este vorba.

Ochii tinerei secretare, cu obrajii proaspeți, o măsurară de cîteva ori din cap pînă-n picioare. Victorine făcu un efort pentru a avea un accent distins și zise:

— Oh! mă tem că n-am să pot.

Privirile secretarei se opriră asupra obrazului ei și zise:

— Dacă vreți, poftiți cu mine; am să încerc, poate vă primește.

Victorine stătu nemișcată, singură. Într-o mică anticameră, pînă se deschise ușa: apărură fața unui bărbat tînăr și auzi cuvintele:

— Poftiți, vă rog.

Victorine respiră adînc și intră. Ajunsă în fața lui, își plimbă privirea de la Michael la secretară, apoi iarăși la Michael, întrebîndu-se dacă nu cumva tinerețea, eleganța, aspectul lui sportiv îl vor face să-i refuze o întrevvedere între patru ochi. În același timp, Michael gîndi: „Cred că vrea bani. Ce fată interesantă!” Lăsîndu-și colțul buzelor în jos, secretara părăsi biroul.

— Va să zică, domnișoara... Manuelli?

— Nu Manuelli, vă rog... doamna Bicket; bărbatul meu a fost pe-aci.

„Ce? își zise Michael. Băiatul care a șterpelit *Moneda de aramă!* Pfuu! Povestea lui Bicket... soția... pneumonial! După cum arată, pare s-o fi avut, într-adevăr!”

— Mi-a vorbit adeseori despre dumneavoastră, domnule. Vă rog... acum n-are de lucru. Nu i-ați putea găsi din nou un loc aici, domnule?

Michael tăcea. Oare, fata aceasta, cu chipul atît de interesant, știa ceva despre furt?

— Vinde baloane pe stradă și eu nu mai pot îndura să-l văd astfel. Stă lângă catedrala Sf. Paul și nu prea câștigă; noi am vrea să plecăm în Australia. Știu că este foarte nervos și nu se prea înțelege cu oamenii. Dar poate, totuși, l-ați putea reprimi....

Nu! Femeia nu știa!

— Îmi pare foarte rău, doamnă Bicket. Îmi aduc bine aminte de soțul dumitale, dar n-avem nici un loc pentru el. Sinteți sănătoasă acum?

— Oh, da! Dar nu găesc nici eu de lucru.

„Ce față bună pentru o copertă! În genul Monei Lisa¹! Romanul lui Storbert! Ha!”

— Am să stau de vorbă cu soțul dumitale. Nu cumva ai fi dispusă să pozezi ca model unui artist care ar picta o copertă de carte? Dacă dorești, poți găsi de lucru în această direcție. Ești exact tipul pe care-l caută un prieten al meu. Cunoști tablourile lui Aubrey Greene?

— Nu, domnule.

— Sint foarte bune... adică foarte bune pentru arta decadentă. Ai vrea să-i fii model?

— Vreau orice, numai să pot strânge ceva bani. Dar aş prefera să nu-i spuneti soțului meu că am vorbit cu dumneavoastră. Poate mi-o ia în nume de rău.

— Bine! Atunci am să caut să-l întilnesc din întâmplare! Ai spus lângă catedrala Sf. Paul, nu-i așa? Dar, doamnă Bicket, aici n-are nici o șansă. De altfel, mi-a spus că din ceea ce câștiga aici nu putea trăi.

— Când eram bolnavă, domnule.

— Firește, atunci era altceva.

— Da, domnule.

— Am să-ți dau o recomandatie către domnul Greene. Vrei să iei loc un minut?

¹ *Mona Lisa* sau *Gioconda*: celebrul tablou al lui Leonardo da Vinci (1452–1519), genial pictor italian din epoca Renasterii.

În timp ce Victorine aştepta, Michael îi aruncă o privire pe furiş. Într-adevăr; chipul ei palid, cu ochii mari, cu părul negru ca pana corbului, tuns, buclat la virfuri, era extraordinar de interesant... puţin cam prea rafinată şi anemică pentru public; dar dă-l încolo de public! Nu i se pot face mereu coperte cu ochi albaştri, păr de culoarea spicului de grâu şi obraji bucălaţi, în genul lui Reckitt. „Nu este o piersică, îi scria lui Aubrey Greene, din specia care se bucură de aprecierea generală; dar este atât de aparte în genulei, încît poate deveni cu adevărat un «tip», ca portretele lui Beardsley sau Dana.“

După ce Victorine plecă cu scrisoarea, Michael sună secretara.

— Nu, domnişoară Perren, nu mi-a cerut bani. Dar e un „tip“, nu-i aşa?

— M-am gîndit c-o să vă facă plăcere s-o vedeţi. Nu era scriitoare, nu-i aşa?

— Departe de asta!

— Sper că, totuşi, n-a plecat cu cererea nesatisfăcută.

Michael zîmbi şi zise:

— În parte, domnişoară Perren... în parte. Dumneata crezi că eu sînt un mare prost, nu-i aşa?

— Sînt sigură că nu; dar cred că sînteţi prea bun la suflet.

Michael îşi trecu degetele prin păr.

— Te-ai mira dacă ţi-aş spune că am făcut o afacere?

— Da, domnule Mont.

— Atunci, n-am să-ţi spun despre ce este vorba. Şi acum, după ce-ţi trece bosumflarea, vom continua scrisoarea către tatăl meu, în legătură cu *Duet*: „Regretăm că, în actuala stare de lucruri din întreprindere, nu putem reedita dialogul dintre acei doi bătrîni veştejiţi; de altfel, am pierdut şi la prima ediţie!“ Trebuie să traduci, bineînţeles. Dar ce să spunem ca să-i ridicăm moralul bătrînului? Ce-ar fi dacă i-ai scrie: „După ce francezilor le va veni mintea la cap şi păsările vor începe să cînte, adică, pe scurt, la primăvară, sperăm să putem reconsidera problema în lumina“.... în lumina... ce zicem, domnişoară Perren?

— „Experienței ciștigate“. Să las pe dinafară rindurile despre francezi și păsări?

— Foarte bine! Scrie semnătura: „Cu toată stima, ai dumneavoastră, Danby and Winter“. Nu ești de părere că faptul de a fi adus cartea în această editură a fost un nepotism scandalos, domnișoară Perren?

— Ce înțelegeți prin nepotism?

— Să profiți de situația fiului tău! Niciodată n-a ciștigat doi bani cu cărțile lui.

— Este un scriitor foarte distins, domnule Mont.

— Iar noi îi plătim distincția. Este un bătrîn baronet cumsecade. Cu aceasta, am terminat pentru azi-dimineață, sper că te așteaptă o masă bună. Fata de adineauri nu avea o față obișnuită, nu-i așa? Este slabă, dar se ține drept. Iată o întrebare pe care am vrut să ți-o pun întotdeauna, domnișoară Perren: pentru ce fetele moderne umblă îndoite și cu capul întins înainte? Doar n-or fi toate făcute astfel?

Obrajii secretarei se rumeniră:

— Există un motiv, domnule Mont.

— Bine! Și anume?

Obrajii secretarei se înroșiră și mai tare.

— Nu știu dacă se cade să...

— Îmi pare rău! Am s-o întreb pe soția mea. Numai că și ea umblă drept....

— Ei bine, domnule Mont, iată cum este: moda cere să n-ai nimic la... la spate, și firește că toate fetele au ceva... așa încît nu pot realiza linia perfectă decît dacă se îndoie din piept și-și întind capul înainte. Fotografiiile din jurnalele de modă și manechinele se țin astfel.

— Am înțeles, zise Michael. Mulțumesc, domnișoară Perren, mi-ai făcut un mare serviciu. Dar sper că nu se vor îndoi mai tare decît atît, nu-i așa?

— Cred că nu. De altfel, eu nu umblu așa.

— Nu, și bine faci!

Secretara coborî pleoapele și ieși.

Michael se așeză și desenă un chip pe sugativă. Nu era al Victorinei....

Înarmată cu scrisoarea către Aubrey Greene, Victorine prinzi ce de obicei: o ceașcă de cafea și o bucată de turtă nedospită, apoi se urcă în metroul care mergea spre Chelsea. Nu reușise, dar domnul Mont fusese prietenos și a încurajat-o.

La ușa atelierului, un tânăr foarte elegant, într-un costum de *tweed* gri „Harris”; siluetă subțire, fără pălărie pe cap, cu păr blond foarte deschis, dat pe spate și splendid periat; introducea o cheie în broască. Cu un glas blând, îi zise:

— Model?

— Da, vă rog, domnule. Am o scrisoare din partea domnului Mont.

— De la Michael! Poștește înăuntru.

Victorine intră în urma lui. Camera, toată, era verde ca marea; avea tavanul foarte înalt, susținut de grinzi aparente și era luminată printr-un oberliht; sus, pe pereți, se aflau o mulțime de picturi și desene, dintre care unele păreau să fi alunecat pe jos. Pe un șevalet, un tablou, reprezentând două doamne cam dezbrăcate, o tulbură pe Victorine. Apoi, văzu cum ochii verzi ai tânărului domn, care aveau aceeași culoare cu pereții, alunecau pe trupul ei în sus și-n jos.

— Sînteți dispusă să pozați orișicum? o întrebă.

Victorine răspunse mecanic:

— Da, domnule.

— Vreți să scoateți pălăria?

Victorine își scoase bereta și-și scutură părul.

— Ah! zise pictorul. Mă întreb....

„Ce s-o fi întrebînd?” gîndi Victorine.

— Vreți să vă așezați pe podium?

Victorine privi încurcată în jurul ei. Un zîmbet păru să învâluie fruntea și părul blond lucios al tânărului.

— Așadar, sînteți debutantă?

— Da, domnule.

— Cu atât mai bine, îi zise, arătându-i un mic podium. Victorine se urcă și se așează într-un fotoliu negru de stejar.

— Îmi pare că vă este frig.

— Da, domnule.

Tinărul se duse la un dulap și se întoarse cu două pahărele pline cu un lichid cafeniu.

— Beți un „Grand Marnier“?

Observă că pictorul îl bău pe-al lui dintr-o singură înghițitură și făcu la fel. Era dulce, tare, foarte bun la gust, dar îi tăie răsuflarea.

— Pofțiți o țigaretă?

Victorine luă una din tabachera pe care i-o întinse și o puse în gură. El i-o aprinse. Din nou, un zîmbet învălui întreaga figură a tinărului, pînă în creștet.

— Văd că tragi în piept, îi zise. Unde ești născută?

— În Putney, domnule.

— Foarte interesant. Stai, te rog, un moment nemișcată. Nu e atât de dureros ca atunci cînd ți se scoate o măsea, dar durează mai mult. Important este să nu adormi.

— Da, domnule.

Pictorul luă o bucată mare de hîrtie și o bucată dintr-o substanță neagră și începu să deseneze.

— Spuneți, domnișoară....

— Collins, domnule... Victorine Collins. Fără să vrea, își spusese numele de fată. I se părea mai nimerit pentru această meserie.

— Sînteți liberă? Pictorul se opri și din nou un zîmbet învălui părul lui blond. Sau aveți vreo altă îndeletnicire?

— Momentan nu, domnule. Sînt căsătorită, altceva nimic.

După aceste vorbe, cităva vreme tinărul domn tăcu. Era interesant să te uiți la el: ridica privirea, trăgea o linie pe hîrtie, apoi iar privea. Sute de priviri, sute de linii. În cele din urmă, spuse:

— Deocamdată, ajunge. Ne vom odihni puțin. Dumnezeu te-a trimis aici, domnișoară Collins. Vino și te încălzește.

Victorine se apropie de foc.

— Știi ceva despre expresionism?

— Nu, domnule.

— Ei bine, înseamnă genul în care nu te preocupă exteriorul decât în măsura în care exprimă ceea ce este în interior. Ai înțeles ceva?

— Nu, domnule.

— Nu face nimic! Mi se pare c-ai spus că ești dispusă să pozezi orișicum.

Victorine îl privi pe tinărul domn zvelt și strălucitor. Nu înțelegea ce voia să spună, dar simțea că este vorba despre ceva neobișnuit.

— Cum-adică, domnule?

— Nud.

— Oh! zise și lăsă ochii în pământ. Apoi îi ridică și se uită la portretul celor două doamne dezbrăcate.

— Ca acestea?

— Nu, pe dumneata nu te tratez în gen cubist.

Obrajii ei palizi se îmbujorară ușor și zise încet:

— Asta înseamnă că aș câștiga mai mult?

— Da, încă pe jumătate... poate și mai mult. Dar dacă nu vrei, nu pozezi. Poți să te mai gîndești și-mi spui data viitoare.

Victorine ridică privirea și spuse:

— Vă mulțumesc, domnule.

— Toate bune, dar, te rog, nu-mi mai spune „domnule“.

Victorine zîmbi. Această modificare funcțională a mușchilor feței ei păru a produce un efect bizar. Pictorul zise în grabă:

— Dumnezeule! Cînd zîmbești, domnișoară Collins, te văd sub aspect impresionist. Dacă te-ai odihnit, așază-te din nou acolo.

Victorine se întoarse pe podium.

Pictorul luă o nouă bucată de hirtie.

— Poți să te gîndești la ceva ce te-ar face să zîmbești mai multă vreme?

Ea dădu din cap. Într-adevăr, n-avea la ce se gîndi.

— Ceva comic? Sper că nu ești îndrăgostită de bărbatul dumitale.

— Oh! ba da!

— Atunci gîndește-te la el.

Victorine încercă, dar nu-l putea vedea pe Tony altfel decît vînzînd baloane.

— Asta nu merge, zise pictorul. Nu te mai gîndi la el! Spune, ai văzut vreodată *L'après-midi d'un Faune*¹?

— Nu, domnule.

— Ei bine, mi-a venit o idee: *L'après-midi d'une Dryade*². În ceea ce privește nuditatea, nu trebuie să-ți pese. Este absolut impersonal. Gîndește-te la artă și la cincisprezece șilingi pe zi. Umbrele lui Nijinski³... văd întreaga lucrare!

În timp ce vorbea, ochii lui se plimbau neconținut de la ea la hirtie și de la hirtie la ea. Victorine păru a fi cuprinsă de o exaltare bolnăvicioasă. Cincisprezece șilingi pe zi! Fluturi albaștri!

Urmă o tăcere adîncă. Ochii și mina lui nu-și găseau astîmpăr. Pe fața lui Victorine se așternu un vag zîmbet... aduna banii pe care i-ar putea cîștiga.

În sfîrșit, ochii și mina pictorului nu se mai mișcă; privea hirtia din fața lui.

¹ *După-amiaza unui Faun* (fr.), preludiu orchestral și muzică pentru balet, aparținînd compozitorului francez Claude Debussy (1862—1918), pe versuri de Stéphane Mallarmé (1842—1898).

² *După-amiaza unei Driade* (fr.). *Driadă*, nimfă, zeiță a pădurilor, în mitologia greacă.

³ *Vatslav* (sau *Venceslas*) *Nijinski* (1890—1950), celebru dansator rus, interpret al baletului *După-amiaza unui faun*.

— Pentru azi ajunge, domnișoară Collins. Acum trebuie să reflectez. Vrei să-mi dai adresa dumitale?

Victorine se gândi puțin și zise:

→ V-aș ruga, domnule, să-mi scrieți la post-restant. N-aș vrea ca soțul meu să știe că eu... eu...

— Că ai o îndeletnicire artistică? Fie! Spune-mi oficiul postal.

Victorine i-l spuse și-și puse bereta.

— Un ceas și jumătate, cinci șilingi, mulțumesc. Mîine, la ora două și jumătate, domnișoară Collins... dar să nu-mi spui „domnule“.

— Da, dom... vă mulțumesc.

În timp ce aștepta autobuzul în aerul rece de ianuarie, Victorine începu să șovăie la gândul că ar putea poza nud. Cum să stea ea în pielea goală în fața unui domn străin? Ce-ar zice Tony dacă ar ști? Iarăși singele îi rumeni obraji palizi. Se urcă în autobuz. Dar cincisprezece șilingi! Șase zile pe săptămînă, înseamnă patru lire și zece șilingi! În patru luni, ar putea cîștiga banii de drum. Judecînd după tablourile de acolo, trebuie să fie o groază de femei care pozează. Tony nu trebuia să afle nimic, nici chiar că îi pictează fața. Era foarte nervos și atît de îndrăgostit de ea! Și-ar închipui fel de fel de lucruri; de altfel, îi spusese el că artiștii erau ca niște animale. Dar domnul acesta fusese foarte politicos, deși parcă lua totul în deridere. I-ar fi plăcut să vadă și ea ce desenase. Poate că, într-o bună zi, o să se vadă într-o expoziție. Dar dezbră... oh! Și brusc, se gândi: „Dacă aș minca puțin mai mult, aș arăta și eu mai bine!“ Apoi, ca și cînd ar fi vrut să scape de acest gînd îndrăzneț, își aținti privirea asupra femeii din fața ei. Avea bărbia dublă, chipul liniștit, neted, rumen și niște ochi albaștri care-i întîmpinară privirea. Toți oamenii se gîndesc, dar nu poți ști la ce! Și zîmbetul dorit de Aubrey Greene se așternu pe chipul modelului său.

MICHAEL SE PLIMBĂ ȘI VORBEȘTE

Fața pe care Michael o desenă începu prin a fi a Victoriei și sfârși prin a fi aceea a lui Fleur. Fleur își ținea trupul drept... dar oare, ținuta ei morală era tot atât de dreaptă? Ori de câte ori își punea această problemă, își zicea că este un ticălos. Nu observase nici o schimbare în viața ei, iar lealitatea îl împiedica să cerceteze ce făcea Fleur când el n-o vedea. Dar, fiind mai atent, își dădu din ce în ce mai bine seama de un anumit cinism al ei: parcă tot timpul ar fi afirmat convingerea că toate valorile erau egale și că nici una nu avea prea mare preț.

Deși era încă la Londra, Wilfrid nu mai apăruse iar numele lui nu mai fu rostit. Motto-ul părea să fie: „ochii care nu se văd și glasurile care nu se aud se uită”. Dar Michael nu reușea să-l aplice, se gîndea încontinuu la Wilfrid. Dacă Wilfrid nu o vedea pe Fleur, cum putea suporta chinul de a sta atât de aproape de ea? Dacă Fleur nu dorea ca Wilfrid să rămînă pe loc, pentru ce nu-i spusese să plece? Apoi, îi venea greu să ascundă în fața străinilor că rupsese prietenia cu Desert. Adeseori, se trezea în el dorința aprigă de a se duce la Wilfrid pentru a se lămuri, dar se stăpînea. Ori între ei nu era nimic în afară de ceea ce știa el, ori era ceva, și atunci Wilfrid ar nega. Michael acceptase fără comentarii această stare de lucruri, pentru că o femeie nu poate fi lăsată așa cu una cu două! Dar nu voia să fie mințit de un camarad din război. Cu Fleur nu mai schimbase nici un cuvînt; era convins că vorbele nu l-ar lămuri, ci că ar pune în primejdie legătura lor, destul de șubredă și fără acest incident. De Crăciun au fost la vinătoare, la reședința strămoșească a familiei Mont. A doua zi, la ultima bătaie, Fleur a ieșit cu el, ținîndu-l pe Ting-a-ling în lesă. Ctinele chinezesc era emoționat din cale-afară, sărea în aer ori de câte ori cădea un fazan, în schimb,

focurile de armă păreau a nu-l impresiona. Michael, care nu era un bun țintaș, așteptând să-i treacă fazanul prin față, urmărea chipul ei viori, învelit în blana cenușie, și trupul ei aplecat pe spate, trăgându-l pe Ting-a-ling. Vinătoarea era ceva nou pentru ea și când o noutate o stimula, era întotdeauna bine dispusă. Îi făcea plăcere chiar și atunci când trăgea un foc greșit! Fleur exclama: „Oh! Michael!” Ea fusese punctul de atracție al întregii reuniuni, ceea ce însemna că Michael nu apucase s-o vadă decât seara, cu capul pe pernă, picînd de somn. Dar la țară scăpase măcar de neliniștea insinuantă de la Londra.

După ce desenă pe sugativă ultimele linii ale părului scurt, se ridică. Fata îi spusese: la catedrala Sf. Paul. Ce-ar fi dacă ar trece întâmplător pe acolo, pentru a-l vedea pe Bicket? Poate că-i va veni o idee. Își strînse cordonul pardesiului bleumarin și, subțire și sprinten, o porni cu o mică durere în inimă.

Era o zi frumoasă și senină. În timp ce se îndrepta spre răsărit, nimic nu-l impresiona mai mult decât faptul că era în viață, sănătos și avea de lucru. Atît de mulți oameni erau morți, bolnavi sau șomeri! Intră în piața Covent Garden. Uluitoare piață! Poporul, care poate suporta Covent Garden decenii după decenii, nu era în primejdie de a se stinge din pricina nenumăratelor sale metehne. De altfel, Covent Garden te liniștea și după ce treceai pe aici, nu mai luai nimic în serios. Pe această insulă pătrată, mărginită la apus de edituri, la răsărit de operă, și la mieznoapte și miezăzi de fluvii de oameni, se aflau toate vegetalele lumii și toate fructele pămîntului. Michael trecea printre camioane care se descărcau, printre hîrtii și paie aruncate încoace și-ncolo, adulmecînd aerul. Covent Garden are un miros specific: miroase a pămînt, dar încă nu a putregai! Nu mai văzuse — nici chiar în război — un loc atît de lipsit de formă. Extraordinar de englezesc! Nimeni nu părea a avea vreo legătură cu pămîntul: conducătorii vehiculelor, toți gură-cască, ambalorii și negustorii din gherete păreau a nu fi făcut niciodată cunoștință

cu soarele, vîntul, apa, pămîntul sau aerul. Toți tipuri de citadini! Iar fețele lor... Doamne, cît erau de strimbe, schimonosite, stoarse și umflate, care mai de care cu trăsături mai lipsite de armonie. Care era tipul englezesc în această nesfîrșită varietate de deformări? Nu exista! Ajunse la fructe: mormane colorate, liniștite și strălucitoare — fructe străine, venite din țările însorite — globuri de aceeași mărime și culoare. Lui Michael îi lăsă gura apă. „Într-adevăr, soarele are o putere!“ își zise. Iată, de pildă, Italia, țările arabe, Australia — australienii sînt originari din Anglia și ce tip diferit au azi! Totuși, ce simpatie e un *cockney*!¹ Cu cît corpul și trăsăturile omului sînt mai regulate, cu atît este mai egoist! De pildă, greșfruturile acelea păreau nespuse de multuminte în comparație cu cartofii!

Merse mai departe, gîndindu-se la englezi. Ei bine! Astăzi, englezii sînt una dintre cele mai urîte și mai deformate rase din lume și, totuși, există vreo altă rasă care s-ar putea compara cu ei în ceea ce privește buna dispoziție și calmul? Într-adevăr, pentru a trăi în orașele englezești pline de fum și într-o țară cu clima atît de proastă, trebuiau să aibă aceste însușiri — caracterul englezului modern este o pildă remarcabilă de adaptare la mediu! „Eu pot identifica oriunde pe un englez, își zise, cu toate că, din punct de vedere fizic, astăzi nu mai există un tip propriu-zis!“ Ce popor uluitor! E atît de urît în masă și, totuși, produce flori de o frumusețe atît de rară și lăstare atît de ciudate — de pildă, ca micuța doamnă Bicket! Într-adevăr, uluitor popor: o colectivitate atît de lipsită de fantezie care totuși a dat atîția poeți mari! Ce-ar zice oare bătrînul Danby dacă Wilfrid ar duce la altă editură viitorul său volum? Sau, mai bine, ce i-ar spune el, Michael — prietenul intim al lui Desert — bătrînului Danby? Aha, da, știa ce-o să-i spună:

„Da, domnule, trebuia să-l ierțați pe bietul băiat care a furat volumele *Monedei de aramă*. Desert n-a uitat că atunci

¹ Om simplu, născut la Londra.

l-ați refuzat.“ Asta-i una bună pentru bătrînul Danby și veșnica lui „dreaptă judecată“! *Moneda de aramă* s-a vîndut excepțional de bine. Volumul următor va fi probabil și mai bun. Cartea aceasta era o dovadă a ceea ce el, Michael, spunea întotdeauna: „epoca vorbelor goale a trecut“. Oamenii cereau din nou viață. Sibley, Walter Nazing, Linda — și toți cei care n-aveau nimic altceva de spus, decît că erau superiori acelor care aveau ceva de spus — erau sfirșiți, coșciugele le erau pregătite. Dar nici cînd vor fi așezați în ele, nu-și vor da seama că sînt morți; nu, defel! Vor continua să țină nasul sus și să-i disprețuiască pe ceilalți!

„Eu m-am săturat de ei, își zise Michael. Numai de și-ar da seama și Fleur că îngimfarea este un semn de inferioritate!“ Brusc, îi veni ideea că Fleur știa, probabil, acest lucru. Wilfrid a fost singurul, din toată șleahta, cu care se împrietenise; pe ceilalți îi frecventa pentru că... pentru că era Fleur și îi plăceau toate lucrurile noi. Cînd nu vor mai fi o noutate — și aceasta se va întîmpla în curînd — o să-i părăsească pe toți. Dar pe Wilfrid n-o să-l părăsească. Nu, era convins că pe Wilfrid nu-l părăsise și nu-l va părăsi niciodată.

Michael ridică privirea. Ajunsese la Ludgate Hill! „Lîngă catedrala Sf. Paul, vinde baloane!“ Într-adevăr, acolo era bîietul om!

Bicket își dezumfla baloanele pentru a se duce să bea o ceașcă de cacao. Aducîndu-și aminte că-l întîlnea întîmplător, Michael se opri o clipă pentru a-și pregăti exclamațiile de surpriză. Ce păcat că sărmanul băiat nu putea intra într-unul din globurile acelea colorate și să zboare peste catedrala Sf. Paul, la sfîntul Petru! Părea atît de prăpădit și trist, în timp ce storcea aerul din ele. Deodată, își aminti de balonul din scuar... 1 noiembrie.... ce noapte frumoasă! Deosebită! Fleur! Poate că baloanele aduceau noroc. Se duse spre el și-i spuse cu un glas mirat:

— Dumneata, Bicket? Cu asta te ocupi acum?

Ochii mari ai lui Bicket îl priviră pe deasupra unui balon cafeniu de șase *penny*.

— Domnule Mont! Adesea m-am gândit că mi-ar face plăcere să vă mai întâlnesc!

— Și eu la fel, Bicket. Dacă n-ai nimic de făcut, vino să gustăm ceva împreună.

Bicket dezumflă complet balonul și închizînd capacul tarabei, zise:

— Serios, domnule?

— Da! Tocmai mergeam spre o pescărie.

Bicket desfăcu taraba legată cu o curea în jurul gîtului.

— Am să las cutia la măturătorul din colț.

O duse acolo, apoi porni alături de Michael.

— Cîștigi ceva, Bicket?

— Cît să ne ținem zilele.

— Ce zici, intrăm aici? Să luăm niște stridii.

În colțul gurii lui Bicket se strinsese puțină salivă, pe care o șterse cu limba lui palidă.

Michael se așează la o masă mică așternută cu mușama albă și un serviciu de oțet și untdelemn.

— Două duzini de stridii și tot ce se cuvine; apoi două *sole*¹ bune și o sticlă de „Chablis“. Grăbește-te, te rog.

După ce omul cu șorț alb plecă să aducă comanda, Bicket zise simplu:

— Dumnezeuule!

— Da, lumea asta e foarte ciudată, Bicket!

— Adevărat, așa este! Nu m-aș mira dacă masa aceasta v-ar costa o liră. Eu nu cîștig peste douăzeci și cinci de șilingi pe săptămînă.

— Ai pus mina pe rană, Bicket. În fiecare zi mă roade conștiința.

Bicket dădu din cap.

— N-aveți dreptate, domnule. Dacă aveți bani, cheltuiți-i. Eu la fel aș face. Fiți fericit, dacă puteți, nu-s mulți care pot....

¹ *Solă*, specie de pește.

Chelnerul cu șorț alb începu să tot care la stridii. Le aduse stridii proaspăt deschise, câte trei deodată. Michael le prepară pe ale sale. Bicket le înghiți întregi. Apoi, uitându-se la cele douăsprezece scoici goale, zise:

— Vedeți, aici greșesc socialiștii, domnule. Nimic nu mă încurajează mai mult decât când văd pe alții cheltuind bani. Toți putem ajunge în situația asta, dacă avem un pic de noroc. Dacă toată lumea ar coborî la nivelul unei lire pe zi, și nici măcar la atita, după cum se zice, n-ar fi bine, domnule. Eu prefer să am mai puțin, dar să pot spera la mai mult. Dacă nu poți juca la loterie, viața nu mai are haz. În sănătatea dumneavoastră!

— Tu vrei să mă convingi să fiu capitalist, Bicket!

Chipul slab, cu ochi mari, începu a se îmbujora în spatele paharului verzui cu „Chablis“.

— Doamne, ce n-aș da să fie și soția mea aici, domnule! V-am vorbit despre pneumonia ei. Acum e întremată, dar e cam slabă. Ea este lozul cel mare al vieții mele. Nu, eu nu vreau să trăiesc într-o lume unde nu poți trage lozuri. Dacă totul ar merge pe dreptate și pe merit, nu m-ar fi luat nici odată. Mă înțelegeți?

„Da“, gîndi Michael, reamintindu-și fața ei.

— Fiecare dintre noi avem visele noastre; eu visez la fluturi albaștri... la Australia Centrală. Socialiștii n-au să mă ajute să ajung acolo. Raiul lor nu trece mai departe de Europa.

— Uf! Doamne! zise Michael. Dorești unt topit, Bicket?

— Mulțumesc, domnule.

În timp ce mînceau peștele, tăcură amindoi.

— Cum ți-a venit ideea să vinzi baloane, Bicket?

— Nu trebuie să le faci reclamă, și-o fac singure.

— Ai văzut prea multă reclamă la noi, nu-i așa?

— Să știi, domnule, că eu aveam obiceiul să citesc coperetele. Și, drept să vă spun, am fost surprins de câte cărți mari există.

Michael își trecu mîinile prin păr.

— Coperte! Aceeași femeie tinăra, sărutată de același bărbat tinăr, cu aceeași bărbie ascuțită. Dar ce putem face, Bicket? Asta-i place publicului. Tocmai azi de dimineață am încercat să le dau altceva — să vedem ce va ieși. „Și sper că tu n-ai să vezi!”, gîndi Michael. Ce m-aș face eu dacă Fleur ar apărea pe coperta unui roman?”

— Înainte de a pleca de la dumneavoastră, am observat o nouă tendință, zise Bicket. Am văzut pe coperte stînci sau peisaje și cîte două păpuși șezînd pe nisip sau în iarbă; păreau a nu si găsi locul.

— Da, murmură Michael, am încercat și asta. Căutam să nu fie vulgar. Dar publicul s-a săturat foarte curînd. Ce mai dorești... brînză?

— Vă mulțumesc, domnule. Am mîncat prea mult, totuși, nu pot spune nu.

— De două ori „Stilton”, zise Michael.

— Ce mai face domnul Desert, domnule?

Michael roși.

— Oh! E bine.

Bicket roși și el.

— V-aș ruga... v-aș ruga să-i spuneți că a fost un pur accident... că am pus mîna tocmai pe cărțile dumisale. Îmi pare rău pînă în ziua de azi.

— Eu cred că întotdeauna cînd furăm bunurile altcuiva, aceasta se datorește unui accident, zise Michael încet. Nici-odată nu *crem* s-o facem.

Bicket ridică privirea.

— Nu, domnule, nu sînt de acord. Jumătate din oameni sînt hoți, da' eu nu sînt dintre aceștia.

Lealitatea din Michael încercă să spună bilblind: „Nici el”. Îi întinse lui Bicket tabachera.

— Vă mulțumesc, domnule, foarte mult.

Ochii lui Bicket se umeziră și Michael își zise: „A dracului treabă! Devenim sentimentali. Îmi iau rămas bun și plec!” Făcu semn ospătarului.

— Dă-mi adresa dumitale, Bicket. Dacă ai nevoie de ceva îmbrăcăminte, pot să-ți dau câteva lucruri.

Bicket își scrisese adresa pe dosul notei de plată și zise timid: „Dacă cumva doamna Mont are cite ceva ce nu mai poartă... Soția mea este înaltă cit mine.“

— Sper că are. O să ți le trimitem acasă. Văzu cum buzele băiatului tremurau: întinse mina și-și luă pardesiul. Dacă se ivește ceva, am să-mi aduc aminte de dumneata. La revedere, Bicket, și noroc!

Deoarece Bicket se îndrepta spre apus, Michael o porni spre răsărit, repetind în gînd maxima: „Mila e o nerozie... mila e o nerozie!“ Apoi se urcă într-un autobuz, care-l duse din nou prin fața catedralei Sf. Paul. Privind cu prudență, prin fereastra autobuzului, îl „cîntări“ — după cum spunea bătrînul Forsyte — pe Bicket umflînd un balon; abia îi putu zări fața în dosul globului roșu. Apropiîndu-se de Blake Street, simți că n-are nici o poftă de lucru și merse mai departe, pînă la Trafalgar Square. Bicket îl tulburase peste măsură. Uneori, lumea era de un comic insuportabil. Bicket, Wilfrid și Ruhr! „Sentimentalismul e o prostie! Mila e o nerozie!“ Coborî din autobuz și, trecînd pe lîngă leii din jurul statuii, se îndreptă spre Pall Mall. Ce-ăr fi dacă ar intra la „Snook“ să-l caute pe Bart? N-avea rost... pe Fleur nu o putea găsi acolo. De fapt, el asta dorea: s-o vadă pe Fleur în timpul zilei. Dar unde să dea de ea? O puteai găsi pretutindeni... ceea ce însemna că n-o găseai nicăieri.

Fleur n-avea astîmpăr. Să fi fost, oare, din vina lui? Dacă Wilfrid ar fi fost în locul lui, oare, ar fi avut tot atît de puțin astîmpăr? „Da, își zise cu încăpăținare, nici Wilfrid n-are astîmpăr.“ Dintre oamenii pe care-i cunoștea, nici unul n-avea astîmpăr. Mai bine-zis, cei tineri n-aveau astîmpăr, nici în viață și nici în literatură. Iată romanele lor! Abia unul la douăzeci era mai așezat, adică făcea parte dintre cărțile la care te întorci ca într-un colțișor de refugiu. Majoritatea lor izbeau, improșcau, se repezeau și treceau pe lîngă tine în gîna mare, ca motocicletele, violente și, of!... deștep-

te! Dar, vai, cât era de sătul de deșteptăciune! Citeodată aducea acasă un manuscris pentru a-i cere părerea lui Fleur. Ținea minte că-i spusese odată: „Este întocmai ca viața, Michael, trece în goană, nu se oprește nicăieri pentru a avea timp să dea lucrurilor un sens. Autorul n-a vrut, desigur, să scrie o satiră, dar dacă o publicați, te sfătuiesc să scrii pe copertă: «Această teribilă satiră a vieții moderne».” Și așa au și procedat, adică au tipărit pe copertă: „Această minunată satiră a vieții moderne”. Așa era și Fleur! Își dădea seama de goană, dar, întocmai ca autorul minunatei satire, nu știa că și ea se învîrtea de colo-colo și gonea... sau poate știa? Oare, își dădea seama că-și consuma viața așa cum flacăra consumă aerul?

Ajunsese la Piccadilly. Brusc, își aminti că de mult nu mai trecuse pe la mătușa ei. Poate că Fleur era acolo. Își îndreptă pașii spre Green Street.

— Doamna Dartie e acasă?

— Da, domnule.

Michael își mișcă nările. Parfumul lui Fleur?... Nu, nu simți decît miros de tămîie. Winifred aprindea în casă bețe parfumate, pentru că i se părea că răspîndesc miresme distînse.

— Pe cine să anunț?

— Domnul Mont. Nu cumva soția mea e aici?

— Nu, domnule. Nu este decît doamna Val Dartie.

Doamna Val Dartie! Da, o ținea minte. „Drăguță femeie... dar nu mi-o înlocuiește pe Fleur!” Totuși, o dată intrat, mersé în urma servitoarei.

În salon erau trei persoane: socrul său, cenușiu și îngîndurat, așezat într-un fotoliu Empire, privea aripile fluturilor albaștri din Australia, așezate sub placa de cristal a unei mese rotunde, roșii. Winifred adăugase la fondul *empire* al salonului său o serie de obiecte mai potrivite cu moda zilei. Winifred îl salută pe Michael cu o distincție caldă.

— Ce amabil din partea dumatăle că ai trecut pe la mine, cînd ești atît de ocupat cu toți acești tineri poeți!

Am citit *Moneda de aramă* — ce titlu simpatic! — este o cărțuție foarte interesantă. Cred că domnul Desert e deștept! La ce lucrează acum?

— Nu știu, răspunse Michael și se trînti pe divan, lângă doamna Val Dartie. Necunoscînd străvechea dușmănie din familia Forsyte, nu era conștient de ușurarea pe care prezența lui o adusese în salon. Soames zise ceva despre francezi, se ridică și se duse la fereastră. Winifred se apropie de el... păreau a discuta ceva confidențial.

— Ce mai face Fleur? întrebă vecina lui Michael.

— Mulțumesc, foarte bine.

— Vă place casa în care locuiți?

— Oh, da, mult de tot. Nu vreți să veniți s-o vedeți?

— Nu știu dacă lui Fleur i-ar face...

— De ce nu?

— Oh! Da!

— Este extrem de sociabilă.

Lui Michael i se păru că doamna Val Dartie îl privea cu mai mult interes decît merita persoana lui, parcă voia să-i citească ceva pe față, de aceea adăugă:

— Sînteți rude atît de sînge cît și prin alianță, nu-i așa?

— Da.

— Atunci, de ce ezitați?

— Oh! Nu! Am să viu, desigur. Numai că... Fleur are atît de mulți prieteni!

Michael gîndi: „Îmi place femeia aceasta!“ și zise:

— De fapt, am trecut pe aici în după-amiaza aceasta, sperînd s-o găsesc pe Fleur. Mi-ar place mult dacă v-ar cunoaște. În agitația în care trăiește ea, ar prețui mult o ființă calmă.

— Vă mulțumesc.

— N-ați locuit niciodată la Londra?

— Nu, decît pînă la vîrsta de șase ani.

— Tare aș dori să se odihnească puțin — păcat că nu este prin apropiere un de... deșert... Michael se cam bițbițise, deși cuvîntul nu era aidoma... În sfîrșit! Dezorientat,

privi fluturii de sub sticlă și zise: Tocmai adineauri am stat de vorbă cu un tinăr *cockney*, al cărui „S.O.S.” ar fi Australia Centrală. Dar, ce părere aveți dumneavoastră: trebuie să ne mîntuim sufletele?

— Așa am crezut, dar acum nu mai sînt sigură... în ultima vreme am observat ceva.

— Ce anume?

— Ei bine, am observat că toți oamenii care nu sînt construiți armonios, oamenii cu nasul strîmb, ochii holbați sau privirea sticloasă, cred în existența sufletului; iar oamenii armonioși, cu trăsături normale, proporționate, nu par a fi preocupați de suflet.

Michael ciuli urechile și zise:

— Așa este! Strașnică idee! Fleur este admirabil proporționată și... pare să nu-și pună problema. Eu nu sînt și... eu mi-o pun, desigur. Oamenii din Covent Garden trebuie să aibă mult suflet! Dumneavoastră credeți că sufletul este rezultatul unei deficiențe în angrenajul organismului... un fel de conștiință aparte a omului care nu e făcut dintr-o bucată?

— Da, cam așa ceva... sînt aproape sigură că este ceea ce se numește „forță psihică”.

— Spuneți, vă rog, sînteți pusă la adăpost în viață? După teoria dumneavoastră, ar însemna că trăim într-o epocă plină de suflet. Trebuie să mă gîndesc la familia mea. Cum e a dumneavoastră?

— Neamul Forsyte! Oh, toți sînt prea bine proporționați!

— De acord. După cîte am văzut, nu au nici o deformare. Francezii, de asemenea, sînt foarte bine plămădiți. Ideea dumneavoastră este într-adevăr interesantă, numai că, firește, majoritatea oamenilor gîndesc altfel. Ei spun că sufletul produce disproporția, că sufletul dă ochi sticloși, nas strîmb și alte asemenea; iar acolo unde sufletul este mic, el nu încearcă să iasă din corp și produce oameni asemănători cu păpușile de ceară din vitrinele frizerilor. Am să mă

mai gindesc la ceea ce ați spus. Mulțumesc pentru idee. Vă rog, veniți să ne vedeți. La revedere! Cred că e mai bine să nu-i deranjez pe cei de lângă fereastră. Fiți vă rog bună și le spuneți că eram foarte grăbit. Strinse mina subțire, înmănușată, primi o privire zîmbitoare, căreia îi răspunse cu aceeași privire, și ieși, tiptil, zicîndu-și: „Dracu' să-l ia de suflet... unde o fi trupul ei?”

CAPITOLUL IV

TRUPUL LUI FLEUR

În clipa aceea, trupul lui Fleur se afla într-una din situațiile dificile, care amenință permanent o viață de compromis. De fapt, era în brațele lui Wilfrid, într-o situație care o făcu să spună:

— Nu, Wilfrid... mi-ai făgăduit să fii cuminte.

Într-adevăr, Fleur își supraevalua puterea de a se juca cu focul, crezînd că-l va putea domoli doar spunîndu-i „fii cuminte!” Se împliniseră unsprezece săptămîni de cînd tinărul Desert se credea la un pas de împlinirea visului său pătimaș și iată-l acum tot despărțit de ea prin doi pumni proptiți în pieptul lui și prin cuvîntul „cuminte”; și toate acestea, după ce n-o văzuse doară săptămîni!

Cînd Fleur rosti cuvîntul, Wilfrid își luă cu violență brațele de pe ea și se așeză într-un fotoliu. Numai gîndul că e rușinos să repete mereu aceleași vorbe îl împiedică să spună: „Așa nu mai merge, Fleur!” Ea o știa prea bine! Totuși... mergea! Se minuna și el cum de mai „merge”! Cum putea răbda și spera o săptămînă după alta, ca un nenorocit, spunîndu-i ei și sieși: „acum ori niciodată!”, cînd de fapt nu era nici „acum”, nici „niciodată”? Singurul gînd

—subconștient—care îl susținuse în această așteptare, a fost acela că numai în clipa când va fi „acum“, Fleur se va lămuri cu ea însăși. Sentimentele lui erau atât de intense, încît aproape o ura pe Fleur pentru că era nehotărîtă. Dar se înșela. Nu era vorba numai despre nehotărîre. Fleur avea nevoie de bogăția de sentimente și emoții pe care iubirea lui Wilfrid o aducea în viața ei, dar nu voia să piardă și să primejduiască nimic din ceea ce avea. Era firesc! Numai patima lui înspăimîntătoare făcuse toată încurcătura. Dar nu era vina ei, ea nu dorise ca Wilfrid să fie atât de pătimaș. Totuși, era plăcut să inspire o pasiune și, desigur, în adîncul sufletului știa că nu este „un sistem“ să-l șicanezi pe bărbatul care te iubește, mai ales cînd viața îți răpise omul cu adevărat iubit.

Scăpată din brațele lui, își netezi rochia și zise:

— Vorbește-mi despre ceva serios; ce-ai mai scris?

— Poftim.

Fleur citi. Înroșindu-se și mușcîndu-și buzele zise:

— Este îngrozitor de amar!

— Este îngrozitor de adevărat. *El*, te-a mai întrebat vreodată dacă mă vezi?

— Niciodată.

— Pentru ce?

— Nu știu.

— Dacă te-ar întreba, ce i-ai răspunde?

Fleur dădu din umeri.

Desert spuse calm:

— Da, aceasta este atitudinea ta. Așa nu mai merge, Fleur.

Wilfrid stătea lîngă fereastră. Fleur puse hîrțile pe birou și se îndreptă spre el. Sărmanul Wilfrid! Acum, că-l vedea liniștit, îi era milă de el.

Wilfrid spuse brusc:

— Stai pe loc! Nu te mișca. E jos, în stradă.

Fleur se dădu înapoi și zise cu răsufierea tăiată:

— Michael! Oh! Dar cum... cum a putut afla?

Desert zise cu un aer sălbatic:

— Atît de puţin îl cunoşti? Crezi că dacă te ştia la mine, ar fi venit aici?

Fleur tresări.

— Atunci, pentru ce este acolo?

— Probabil vrea să stea de vorbă cu mine. Îmi face impresia că nu se poate hotări. Nu-ţi fie frică, n-am să-i deschid.

Fleur se aşeză; simţea că i se înmuiaseră picioarele. I se părea că alunecă pe o pojghiţă de gheaţă, sub care curge o apă îngrozitor de rece.

— Te-a văzut? îl întrebă.

— Nu.

Într-o clipă, îl străfulgeră gîndul: „Dacă aş fi un nemernic, i-aş putea forţa mîna; n-ar trebui decît să fac un pas şi să fac un semn din deget. Din păcate, nu sînt un nemernic — cel puţin nu în măsura aceasta — totul ar fi mult mai simplu!“

— Ce face acum?

— Pleacă.

Fleur suspină uşurată şi zise:

— E bizar, Wilfrid, nu-i aşa?

— Ți-ai putut închipui că el e liniştit?! Te pomeneşti!

Fleur îşi muşcă buzele. O ironiza pentru că nu iubea şi nu putea iubi cu adevărat pe nici unul din ei. Era nedrept. Ea ar fi putut iubi — ea iubise! Wilfrid şi Michael... pot să se ducă naibii amîndoi!

— Mai bine nu veneam niciodată aici, zise brusc Fleur, şi nici n-am să mai vin vreodată!

Wilfrid se duse la uşă şi o deschise.

— Ai dreptate.

Fleur stătea nemişcată, cu bărbia vîrită în gulerul de blană, cu buzele strînse şi mînioase, cu ochii limpezi şi strălucitori aţîntiţi asupra feţei lui.

— Crezi că sînt o fiară fără inimă, spuse încet. Aşa sînt... acum. La revedere!

El nu-i strînse mîna, nu spusese nici o vorbă, ci doar se înclină. Ochiul său avea o expresie tragică. Fleur, tremurînd de neceaz, ieși. În timp ce cobora, auzi ușa închizîndu-se în urma ei. La capătul scării, se opri șovăind. Dacă Michael se întorsese în fața casei? Aproape peste drum, era galeria de tablouri, unde-l întîlnise pentru prima dată pe el și pe... Jon. O să se-ndrepte iute într-acolo! Dacă-l găsește dînd tîrcoale în capătul străzii lui Wilfrid, îi va spune cu conștiința liniștită unde fusese. Ieși în stradă și-și roti privirile. Michael nu se vedea nicăieri! Trecă repede strada și intră în expoziție. I se spusese că peste un minut se închide — era aproape patru! Puse un șiling pe masă și trecu în sală. Trebuia să vadă despre ce era vorba... dacă cumva... Privi în jurul ei... Expunea un singur pictor: Claud Brains! Plăti încă un șiling și luă un catalog, pe care-l citi în timp ce ieșea: „Nr. 7: *Femeie speriată*“. Aceasta îi spunea totul; simți cum i se ia o greutate de pe inimă și-și văzu de drum. Apoi se urcă într-un taxi, ca să ajungă acasă înaintea lui Michael! Se simțea ușurată, aproape veselă. Sărmanul Wilfrid! Nu trebuia să fie ironic. La urma urmei, ce știa el despre ea? Nimeni nu știa nimic! Era singură pe lume. Puse cheia în ușă. Michael nu sosise. Se așeză în salon, în fața căminului, și luă ultima carte a lui Walter Nazing. Citi de trei ori aceeași pagină. La fiecare lectură, pagina avea din ce în ce mai puțin sens... nu se limpezea; Nazing făcea parte din categoria autorilor ale căror cărți trebuiesc citite în galop și lăsate din mînă înainte ca prima impresie de agitație să se transforme în plictiseală. Dar, printre rînduri, Fleur vedea ochii lui Wilfrid. Milă! Nimănui nu-i era milă de ea; atunci, pentru ce i-ar fi ei milă de alții? De altfel, mila era „o prostie“, după cum ar spune Amabel. Situația ei cerea niște nervi de fier. Dar ochii lui Wilfrid! Da... n-o să-i mai vadă niciodată! Ce frumoși erau cînd zîmbeau sau cînd — mult mai des — o priveau cu nesaț, așa cum îi apăreau ei acum, peste fraza: „Solemn și cu un egoism delicios, el o dorea mai mult decît cumplit, pe ea, care se retrăsese grațioasă și roză în scoica

stacojie a perifrizei sale întortocheate și atât de îndrăznețe...“ Sărmanul Wilfrid! Mila era o „prostie“, dar exista mândria! Oare, dorea ca Wilfrid să plece cu ideea că ea „l-a dus de nas“ din orgoliu, așa cum spunea Walter Nazing că se poartă americancele? Oare, dorea ea acest lucru? N-ar fi fost mai modern, și într-adevăr dramatic, dacă „mergea până la capăt“ măcar o dată? N-ar fi fost oare, acesta, un fapt la care amîndoi s-ar fi putut gândi... el acolo, în Orientul despre care-i vorbea mereu, și ea aici, în Occident? Pentru o clipă, această idee stăruia în organismul care purta numele de Fleur, organism care era însă prea bine proporționat pentru a avea un suflet — conform ultimei teorii a lui Michael. Dar, ca orice idee de o clipă, ea nu dăinuia. Mai întâi: oare, i-ar fi făcut plăcere? Fleur credea că nu. Îi ajungea un bărbat pe care nu-l iubea. Apoi, mai era pericolul de a intra sub dominația lui Wilfrid. Era un *gentleman*, dar era pătimaș: o dată ce ar fi sorbit din pahar, ar fi consimțit oare să-l mai lase din mînă? Dar și mai mult decît atât o influențase bănuiala din ultimele două sau trei săptămîni; bănuia că în trupul ei se petrecea ceva: un lucru care cerea o verificare în timp și-i dădea un aer grav. Se ridică în picioare și-și pipăi corpul; simți o repulsie vădită la gîndul că Wilfrid ar putea face același lucru. De fapt, dorea prietenia, admirația lui, dar nu cu acest preț! Deodată, și-l închipui pe Wilfrid căzînd ca o bombă pe pardoseala ei de aramă... Cu gîndul se repezi la el, îl prinse și-l aruncă afară în scuar... Sărmanul Wilfrid! Mila e o „prostie“! Dar, în definitiv, de ce nu i-ar fi milă de ea însăși pentru că-l pierduse? O dată cu el pierdea și idealul femeii moderne, pe care i-l expusese într-o seară Marjorie Ferrar, răsfățata „supramodernilor“, al cărei păr roșu-auriu trezea admirația tuturor: „Draga mea, am ambiția să fiu soția perfectă a unui bărbat, amanta perfectă a altuia și mama perfectă a unui al treilea; toate în același timp. Este foarte posibil... așa fac femeile din Franța.“

Dar, chiar dacă mila este o prostie, era oare cu puțință? Cum să fie soția perfectă a lui Michael, cînd din cea mai mică

scăpare ar putea afla că fusese amanta perfectă a lui Wilfrid? Cum să fie perfectă față de Wilfrid, cînd, de fiecare dată cînd era perfectă față de Michael, însemna un pumnal în inima lui Wilfrid? Apoi, admitînd că bănuiala ei se lămurește și devine o certitudine, cum ar putea fi o mamă perfectă, cînd sau tortura doi bărbați, sau îi mințea pe amîndoi ca o femeie de nimic? Nu, nu era perfect posibil! Chiar defell „Ah, ce bine ar fi dacă aș fi fost în întregime franțuzoaică!” își zise Fleur...

Zgomotul ușii ce se deschise o făcu să tresară — motivul pentru care nu era în întregime franțuzoaică intrase. Tatăl ei era foarte cenușiu, parcă se frămîntase prea mult. O sărută și se așază, prost dispus, în fața căminului.

— Dormi aici, tată dragă?

— Dacă se poate, murmură Soames. Am treburi.

— Ceva neplăcut, scumpule?

Soames ridică privirea, de parcă se speriasse.

— Neplăcut? Pentru ce ar fi neplăcut?

— Mi s-a părut... după fața ta...

Soames tuși ușor și zise:

— Povestea aceea din Ruhr! Ți-am adus un tablou. Chinezesc!

— Oh, tată dragă! Ce nostim!

— Nu e deloc nostim, zise Soames, este o maimuță care mănîncă fructe.

— Perfect! unde este? În vestibul?

Soames dădu din cap.

Fleur dezveli tabloul, îl aduse în salon, îl așază pe divanul verde și se depărtă cîtiva pași pentru a-l privi. Maimuța albă, puternică, cu ochii căprui mari și expresivi, avînd aerul că, brusc, fructul asemănător cu o portocală, pe care-l ținea în laba crispată, încetase să o mai intereseze, fundalul cenușiu, cojile goale risipite în jur — pete luminoase pe un fond sumbru — o impresionară din primul moment.

— Tată, e o capodoperă! Sînt sigură că este dintr-o epocă foarte bună.

— Nu știu, zise Soames. Am să-i studiez pe chinezi.
— N-ar trebui să mi-l dăruiești mie, are, desigur, o valoare mare. Ar fi mai bine să-l păstrezi în colecția ta.

— Ei nu i-au cunoscut valoarea, zise Soames, și un zimbet vag îi luminează fața. Am dat trei sute pe el. Aici e într-un loc mai sigur.

— Nu încapе îndoială că e în loc sigur. Dar pentru ce ar fi „mai sigur“?

Soames se întoarse spre tablou.

— Nu pot să-ți spun. Dar din treaba asta pot ieși multe încurcături.

— Din care treabă, tată?

— „Bătrînul Mont“ vine astă-seară pe aici?

— Nu e încă la Lippinghall.

— Bine, n-are importanță... tot nu-mi poate fi de folos.
Fleur îi luă mina și i-o strînse.

— Spune-mi, despre ce este vorba.

Inima lui Soames tresări mișcată. Fleur să vrea să știe ce supărări are! Dar buna creștere și spaima de a-și da în vileag teama îl opriră să-i răspundă.

— Ceva la care tu nu te pricepi, îi zise. Unde vrei să atîrni tabloul?

— Cred că acolo, dar trebuie să-l așteptăm pe Michael.

Soames mirii:

— Adineauri l-am întîlnit la mătușa ta. Așa-și vede el de treburî?

„Poate era în drum spre birou, își spuse Fleur. Cork Street este mai mult sau mai puțin în drum! Dacă a trecut pe la capătul străzii, și-a adus aminte de Wilfrid și poate a vrut să discute despre cărțile lui.“ Zise:

— Oh, uite-l pe Ting! Ce mai faci, iubitule?

Văzîndu-l pe Soames, cîinele chinezesc, pe care providența părea să-l fi adus în salon, se așeză cu botul ridicat, iar ochii-i strălucitori păreau a-i spune: „Expresia feței dumitale îmi place. Noi, amîndoi, aparținem trecutului, amice, și am putea cînta împreună imnuri!“

— Caraghios mai e. zise Soames, mă recunoaște.

Fleur îl luă în brațe, zicînd:

— Vino să vezi maimuța nouă, scumpule!

— Nu-l lăsa să lingă tabloul.

Fleur îl ținea strîns de cureaua verde ca jadul din jurul gîtului, dar Ting-a-ling, văzîndu-se în fața unei bucăți de mătase care mirosea a vechi, își înălță capul din ce în ce mai sus, pentru a putea adulmeca, și scoase limba, pentru a gusta și mai bine emanațiile din patria lui.

— E o maimuță frumoasă, nu-i așa, iubitele?

— Nu, zise Ting-a-ling apăsătoare deslușit. Pune-mă jos!

Văzîndu-se pe jos, Ting-a-ling își căută un locșor între două covoare și începu să lingă liniștit arama.

— Domnul Aubrey Greene, doamnă!

— Ilm! făcu Soames.

Pictorul intră, dichisit și cu pași ușori, cu părul lucios dat spre spate, cu ochii verzi plini de vioiciune.

— Ah, zise arătînd spre pardoseala de aramă. Asta m-a adus aici.

Fleur, uluită, îi privi degetul.

— Ting! zise pe un ton sever, ajunge! Linge mereu arama.

— Absolut chinezesc! Chinezii fac tot ce nu facem noi.

— Tata... Aubrey Greene. Chiar adineaori, tata mi-a adus acest tablou. Ce zici, Aubrey, nu-i o comoară?

Pictorul se opri nemișcat, ochii nu i se mai învîrteau încoace și-ncolo, părul nu-i mai ședea lins.

— Oho! zise.

Soames se ridică. Se aștepta la o remarcă negativă; dar tonul pictorului părea respectuos, dacă nu chiar înspăimîntat.

— Dumnezeule! zise Aubrey Greene, ce ochi! Unde l-ai găsit, domnule?

— A aparținut unui văr al meu, pasionat de curse. Era unicul său tablou.

— Bravo lui! Trebuie să fi avut gust.

Soames deschise ochii mari. Gîndul că George a putut avea gust aproape îl spîria.

— Nu, zise străfulgerat de o inspirație, ceea ce-i plăcea la acest tablou, este faptul că-ți produce o senzație neplăcută.

— Păi asta este! Eu nu știu să mai fi văzut undeva o satiră mai ascuțită a vieții omenești.

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți, zise Soames pe un ton sec.

— Cum nu, domnule? Este o alegorie perfectă! Să mă-ninci fructele vieții, să azvirli cojile și să fii prins asupra faptului. Ochii unei maimuțe, cînd sînt liniștiți, intruchipează tragedia umană. Uitați-vă la ei! Crede că mai este ceva dincolo și este tristă sau minioasă pentru că nu poate ajunge la acel ceva. Tabloul acesta ar trebui să stea la „British Museum”¹, domnule, sub eticheta: *Civilizația dezvoltată*.

— Ei bine, n-are să fie la muzeu, zise Fleur, are să fie aici, cu eticheta: *Maimuța albă*.

— Păi asta este!

— Cinismul, zise Soames pe un ton rece, nu duce la nimic. Dacă ați fi spus *Modernismul dezvoltat*...

— Asta am vrut să spun, domnule. Dar pentru ce să privim lucrurile sub un aspect limitat? Doar nu credeți cu adevărat că epoca aceasta este mai rea decît oricare alta?

— Ba da, zise Soames. După părerea mea, lumea și-a atins apogeul prin al optulea deceniu al veacului trecut și nu-l va mai atinge niciodată.

Pictorul îl privi cu ochi mari.

— Este extrem de interesant. Eu nu eram născut și cred că dumneavoastră aveți cam vîrsta mea pe atunci. Credeți în Dumnezeu și umblați cu *diligența*.

¹ Celebru muzeu din Londra, înființat în 1753.

Diligența! Cuvîntul trezi în Soames o imagine caracteristică acelor vremuri.

— Da, îi zise, și pot să vă povestesc o întîmplare din zilele acelea, pe care n-o mai puteți întîlni azi. Eram adolescent și-mi petreceam vacanța în Elveția, împreună cu familia mea. Două dintre surorile mele mîncau niște cireșe negre; după ce mîncară citeva, descoperiră că toate erau viermănoase. Un turist englez, văzînd cît erau de tulburate, a luat cireșele rămase și le-a mîncat/pe toate — cam două livre¹ — viermi și simburi cu tot. Iată ce fel de oameni erau în vremea aceea.

— Oh! Tată!

— Vai, vai! Desigur, era îndrăgostit de ele.

— Nu, zise Soames, nu cred. Îl chema Powley și purta favoriți.

— Și fiindcă veni vorba despre Dumnezeu și diligențe, trebuie să vă spun că ieri am văzut un *hansom*².

„Ar fi fost mai nimerit să spui că l-ai văzut pe Dumnezeu“, gîndi Soames, dar nu rosti cu glas tare nimic. De fapt, era surprins, el nu văzuse niciodată așa ceva.

— Poate că dumneavoastră nu știți că astăzi sînt mai mulți oameni credincioși decît erau înainte de război — au descoperit că nu au numai trup...

— Oh! zise Fleur, mi-a venit o idee, Aubrey. Cunoști vreun mediu? Poți să-mi aduci aici unul? În casă la noi, cu Michael postat în fața ușii, știu precis că nu poate face nici o șmecherie. Spune-mi, te rog, oamenii care fac *séance*³uri în întuneric, le fac și în afară de locuința lor? Am auzit că sînt foarte palpitate.

¹ Unitate de măsură pentru greutate, echivalentă cu 453,544 grame.

² Cabrioletă cu două roți, pentru două persoane, cu vizitiul așezat în spate și hățurile trecute peste capră.

³ Ședință, aci cu sensul de „ședințe de spiritism“ (fr.).

— Spiritism! Hm! zise Soames, și nici dacă ar fi vorbit o jumătate de ceas nu s-ar fi putut exprima mai deslușit. Ochiul lui Aubrey Greene alunecară spre Ting-a-ling și zise:

— Am să fac tot ce pot, dacă-mi împrumuți pechinezul dumitale pentru un ceas sau două, mâine după-amiază. Ți-l aduc înapoi în lesă și îi ofer tot confortul.

— Pentru ce-ți trebuie?

— Michael mî-a trimis astăzi un model excepțional. Dar femeia nu știe să zîmbească.

— Michael?

— Da, un gen cu totul nou; am și făcut o scîniță. Zîmbetul ei este ca soarele ce apune într-o vale din Italia! Dar nu poate zîmbi la comandă. M-am gîndit că poate pechinezul dumitale o va face să zîmbească.

— Pot s-o văd și eu? zise Fleur.

— Da, vino mîine cu cățelul; dacă reușesc s-o conving, poate va poza nud.

— Oh! Îmi organizezi aici un *séance*, dacă ți-l împrumut pe Ting?

— Da.

— Hm! zise Soames din nou. *Séance*-uri, soare în Italia, nud! E timpul să se gîndească iarăși la Elderson și la ceea ce are de făcut, să lase fleacurile la o parte, în timp ce Roma e în flăcări!

— La revedere, domnule Greene, îi spuse, nu mai am timp...

— Bine, domnule, zise Aubrey Greene.

„Bine!” zise Soames în gînd, imitîndu-l, și ieși.

Peste cîteva minute, plecă și Aubrey Greene. În vestibul, întîlni o doamnă care-i spunea valetului pe nume.

Singură cu trupul ei, Fleur se pipăi din nou. „Nudul” îi reaminti primejdiile unui comportament „dramatic”.

SUFLETUL LUI FLEUR

— Doamna Val Dartie, doamnă.

Acest nume, pe care nici chiar Coaker nu-l putea deforma, avu asupra lui Fleur efectul unui deget apăsător în capul nervului sciatic. Holly! N-o mai văzuse din ziua în care nu se măritase cu Jon. Holly! Un torent de amintiri... Wansdon, dealurile, groapa de calcar, livada cu meri, riul, păduricea de la Robin Hill! Nu! Revederea cu Holly nu-i făcea plăcere. Zise:

— Grozav de frumos din partea ta c-ai venit să mă vezi!

— Azi după-masă l-am întâlnit pe soțul tău în Green Street, el m-a poftit. Ce cameră plăcută!

— Ting-a-ling, vino să te prezint! Acesta este Ting-a-ling; nu-i reușit? Acum e puțin cam tulburat din pricina maimuței. Ce mai face Val? Ce mai e pe la Wansdon? Frumoasă regiune! Era atita liniște pe acolo.

— Este un loc retras, dar plăcut. Eu nu mă satur de el.

— Și... zise Fleur cu un ris scurt, aspru — Jon?

— Cultivă piersici în North Carolina. În Columbia Britanică nu i-a plăcut.

— Oh! S-a căsătorit?

— Nu.

— Cred că o să se căsătorească cu o americană.

— N-are nici douăzeci și doi de ani, după cîte știi.

— Dumnezeu! zise Fleur. Eu n-am decît douăzeci și unu? Mă simt de patruzeci și opt.

— Așa este cînd trăiești în vîltoarea lumii, cînd vezi atît de mulți oameni... și ai atît de multe relații...

— Fără a cunoaște cu adevărat pe nimeni!

— Cum se poate?

— Bine. Așa se cade. Cu toții ne zicem pe nume, dar *après...*¹
— Bărbatul tău îmi place foarte mult.
— Oh, da! Michael e adorabil. Ce mai face June?
— Ieri am văzut-o. A descoperit un nou pictor... Claud
Brains. Cred că este ceea ce se cheamă un vertiginist.

Fleur își mușcă buzele.

— Da, sint mulți în genul acesta. Dar probabil June
crede că el e singurul.

— În orice caz, crede că e un geniu.

— E admirabilă.

— Da, zise Holly, e cea mai leală făptură din lume, atîta
vreme cît e entuziasmată. La ea e ca într-o crescătorie de
păsări, de îndată ce puii au ieșit din găoace... L-ai văzut
vreodată pe Boris Strumolowski?

— Nu.

— Nici să nu cauți să-l cunoști.

— Cunoșc un bust pe care i l-a făcut unchiului lui Michael.
E destul de normal.

— Da. June a fost de părere că-l sculptase pentru a cîștiga
bani, iar el n-a uitat niciodată această apreciere. Dar June
avea dreptate. De altfel, de îndată ce un protejat al ei începe
să cîștige bani, își rotește privirile în căutarea altuia. E tare
drăguță.

— Da, murmură Fleur, și mie mi-a fost dragă.

Alt torent de amintiri... cofetăria în care au luat ceaiul,
Tamisa, mica sufragerie a lui June, apoi momentul cînd în
Green Street și-a dezbrăcat rochia de mireasă, sub privirile
ochilor albaștri ai lui June. Fleur puse mîna pe tabloul cu
maimuța albă și-l ridică.

— Nu este aceasta o imagine a vieții? Poate că ideea
nu i-ar fi trecut prin minte dacă Aubrey Greene nu i-ar fi
sugerat-o, totuși, în momentul acela i se păru foarte justă.

— Sărmana maimuță! zise Holly. Întotdeauna mi-e milă
de maimuțe. Dar tabloul acesta mi se pare minunat.

¹ Apoi (fr.).

— Da. Am să-l atrin aici. Dacă mai fac rost de încă unul, mi-am mobilat complet odaia, păcat că în ultima vreme lucrurile chinezești sînt foarte căutate. Acesta mi-a picat întimplător, prin moartea cuiva... George Forsythe, îl știi, acela cu mania curselor.

— Oh! zise Holly cu glas dulce. Ultima dată îl văzuse în biserică, la cununia lui Fleur. Privea cu ochii lui batjocoritori și șoptise răgușit: „Oare, va rezista la cursă?” Într-adevăr, se întreba Holly, oare, va rezista mica mînză? Apoi își aduse aminte de vorbele soțului ei: „Tare aș dori să se odihnească puțin, păcat că nu este prin apropiere un deșert!” Totuși, neputîndu-i pune o întrebare atît de personală, Holly se refugie într-o remarcă de ordin general.

— Ce credeți despre viață, voi, tineretul distins din zilele noastre, Fleur? Un om ca mine, care a trăit douăzeci de ani în Africa și n-a făcut parte niciodată din-lumea aceasta, se simte depășit.

— Viața! Ei bine, noi știm că este o enigmă, dar am renunțat s-o dezlegăm! Nu căutăm decît să petrecem cît mai bine, deoarece știm că nimic nu durează. Dar cred că nu știm nici să petrecem. Mergem înainte și sperăm să izbuțim. Mai este și arta, firește, dar majoritatea dintre noi nu sîntem artiști și apoi, după cum spune Michael, expresionismul este lipsit de conținut. Vorbim mult despre el, dar cred că, de fapt, n-are nici un sens. Frecventez o mulțime de scriitori și pictori, se spune că sînt amuzanți.

Holly o asculta uluită. Cine ar fi crezut că fetișcana aceasta gîndea? Poate că gîndea greșit, dar gîndea!

— Totuși, îi spuse, cred că vă distrați.

— Da, mie-mi place să adun în jurul meu obiecte frumoase și oameni interesați; îmi place tot ce este nou și demn de atenție, sau cel puțin mi se pare a fi pentru moment. Dar, de fapt... nimic nu durează. Precum vezi, nu fac parte dintre cei ce „gustă din plin viața” și nici dintre adepții „credinței noi”.

— „Credința nouă”?

— Oh! Nu o cunoști? Este un fel de autoterapie prin credință, nu în genul concepției vechi: „Bunul Dumnezeu, Dumnezeu e bun!“, ci un fel de combinație între voință, psihanaliză și credință: „Totul va fi bine dacă-ți repeți mereu că «va fi bine».“ Trebuie să fi întâlnit vreunul dintre ei. Sint foarte convinși.

— Da, zise Holly, le strălucesc ochii.

— S-ar zice că da. Eu nu cred în ei — eu nu cred în nimeni, sau, mai bine-zis, nu prea cred în nimic. Cum or fi putând unii să creadă?

— Dar ce crezi despre oamenii simpli, care muncesc din greu?

Fleur oftă și zise:

— Da, este și asta o problemă. În orice caz, măcar în ceea ce-l privește pe Michael... el nu-i răsfățat. Să luăm ceaiul! Ceai... Ting?

Aprinse luminile și sună.

După ce musafirul ei neașteptat plecă, Fleur se așeză tăcută în fața căminului. Venise tocmai azi, cind era cit pe-acum să i se dăruiască lui Wilfrid! Va să zică, Jon încă nu era căsătorit! Aceasta nu schimba nimic din situația ei! În viață, lucrurile nu se petrec ca în romane! În orice caz, sentimentalismul e o prostie! Trebuie smuls din rădăcini! Aruncindu-și părul pe spate, se ridică, luă un ciocan și un cui și începu să caute un loc pentru maimuța albă. Între cele două cutii de ceai, cu figuri colorate de sidef, va fi cel mai bine pusă în valoare. Dacă nu l-a putut avea pe Jon ce importanță mai avea... Wilfrid sau Michael, amîndoi sau nici unul? Măninci portocala pe care o ai în mină și azvirli coaja! Brusc, își dădu seama că Michael era în salon. Intrase foarte încet și stătea în fața focului, în spatele ei. Îl privi în fugă și zise:

— A fost pe-aici Aubrey Greene, în legătură cu modelul pe care i l-ai trimis, apoi Holly — doamna Val Dartie — spunea că te-a întâlnit. Oh! Uite ce ne-a adus tata! Nu-i așa că e perfect?

Michael nu scoase nici o vorbă.

— Ți s-a întâmplat ceva, Michael?

— Nu, nimic, îi răspunse și se apropie de maimuță.

Fleur, în spatele lui, îi urmărea profilul. Instinctul îi spunea că Michael era schimbat. S-o fi văzut ducându-se la Wilfrid sau plecând de la el?

— Da, o maimuță! zise el. Dar, în altă ordine de idei, nu cumva ai avea niște rochii pe care nu le porți... pentru soția unui om necăjit? Nu trebuie să fie cine știe ce.

Ea îi răspunse mecanic:

— Firește că am. Dar mintea ei lucra febril.

— Vrei să mi le pregătești? Am să strâng câteva lucruri de-ale mele pentru el și le-aș putea trimite deodată.

Da! Michael era alt om, parcă i se rupsese arcul interior. Lui Fleur aproape că-i veni rău. Michael prost dispus! Parcă se stinsese focul în sobă, într-o zi friguroasă. În momentul acela, poate pentru prima dată, își dădu seama că veselie lui Michael avea o reală importanță pentru ea. Îl privi luându-l în brațe pe Ting-a-ling și așezându-se. Apoi făcu câțiva pași, se opri în spatele lui și se aplecă spre el, pînă cînd părul îi atinse obraji. În loc să-și lipească obrazul de al ei, Michael rămase nemișcat, iar inima lui Fleur era plină de teamă.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă pe un ton lingusitor.

— Nimic!

Îl prinse de urechi.

— Totuși, ai ceva. Ai aflat probabil că am fost la Wilfrid. El vorbește împietrit:

— Ei și?

Fleur îl lăsă și ridicînd capul sus, zise:

— M-am dus numai pentru a-i spune că nu vreau să-l mai văd.

Lui Fleur, acest semiadevăr i se păru adevărul întreg.

Brusc, Michael ridică privirea: un fior trecu peste figura sa; o prinse de mîină.

— Foarte bine, Fleur. Știi că poți proceda cum îți place. Numai așa este cinstit din partea mea. Am mâncat prea mult la prînz.

Fleur se retrase în mijlocul salonului.

— Ești un inger, îi spuse încet, și ieși.

Ajunsa sus, căută cu sufletul nedumerit niște rochii.

CAPITOLUL VI

MICHAEL PRIMEȘTE LOVITURA

După vizita din Green Street, Michael se întoarse nehotărît în Piccadilly și, urmînd imboldul interior care-l duce pe om în preajma locului de unde-i vine frămîntarea, porni spre Cork Street. Se opri o clipă în capul străzii lui Wilfrid.

„Nu, își zise în cele din urmă, fac prinsoare zece la unu că nu este acasă și douăzeci la unu că, dacă-l găsesc acasă, situația mea va fi mai rea decît este acum!” Mergea încet pe Bond Street, cînd o cucoană mărunțică și subțirică ieși din strada lui Wilfrid și, pentru că citea în timp ce mergea, se izbi de spatele lui.

— De ce nu umbli ca lumea?... Oh! dumneata ești? Nu cumva ești tinărul care s-a căsătorit cu Fleur Forsyte? Eu sînt verișoara ei, June. Mi se pare c-am zărit-o chiar adineauri. Mergea legănînd în mină un catalog, de parcă era aripa unei păsări în zbor. Era peste drum de sala mea de expoziții. N-am putut vorbi cu ea pentru că a intrat într-o casă... mi-ar fi făcut plăcere s-o revăd.

Într-o casă! Michael își căută tabachera. Stringînd-o în mină, ridică privirea. Ochii albaștri ai micuței doamne se plimbau încoace și-ncolo pe fața lui, scrutîndu-l cu inocență.

— Sînteți fericiți împreună? îl întrebă.

Pe fruntea lui Michael se așternu o sudoare rece. Brusc, avu senzația că nici ea, nici el însuși nu sînt în toate mințile.

— Iertați-mă, n-am înțeles... îi zise cu suflarea tăiată.

— Sper că sînteți fericiți. Fleur trebuia să se mărite cu fratele meu mai mic... dar sper că sînteți fericiți. E o fată dulce.

Michael, deși buimăcit de loviturile pe care le primea, era uluit de inconștiența cu care micuța doamnă i le dădea. Își auzi dinții scrișnind și zise aproape fără glas:

— Cu cine? Cu fratele dumitale mai mic?

— Cu Jon! Cum? Nu l-ai cunoscut pe Jon? Era, desigur, prea tinăr, ca și ea de altfel, dar au fost îndrăgostiți unul de altul pînă peste cap. Dușmănia dintre familiile noastre i-a despărțit. Da... dar asta a trecut. Eu am fost la nunta voastră. Sper că sînteți fericiți. Ai văzut expoziția lui Claud Brains din galeria mea? E un geniu. Nu intri cu mine aici? Vreau să iau o prăjitură. Trebuie să-i vezi tablourile.

June se opri în ușa unei cofetării. Michael își duse mina la piept.

— Vă mulțumesc, îi spuse, chiar acum am înghițit una... adică două. Iertați-mă!

Micuța doamnă îl prinse de cealaltă mină și zise:

— Atunci, la revedere, tinere! Sînt încîntată că te-am întîlnit. Nu ești o frumusețe, dar îmi place fața dumitale. Spune-i fetei salutări din partea mea. Trebuie să te duci să vezi lucrările lui Claud Brains. E un adevărat geniu.

Încremenit în fața ușii, Michael o văzu cum se întoarce și intră în patiserie cu mișcări agitate, de parcă zbură, producînd tulburare printre cei așezați la mese. Apoi, cu țigăreța neaprinsă în gură, plecă mai departe, buimăcit, ca un boxer care a primit întîi o lovitură ce l-a trîntit într-o parte, și apoi a doua, care l-a readus în poziția dreaptă.

Fleur, la Wilfrid... în clipa aceasta este sus, în apartamentul lui... poate în brațele lui! Michael gemu. Un tinăr bine hrănit, cu pălărie nouă pe cap, se opri în loc, auzindu-l. Nu! Nu mai e de îndurat! Trebuie să dispară din viața lui Fleur!

O crezuse cinstită! Viață dublă! Alaltăieri noaptea îi zimbise. Oh! Doamne! Trecu în goană strada și intră în Green Park. Mai bine s-ar lăsa călcat de un automobil! Ce-o fi cu fratele mai mic al aiuritei aceleia... Jon... dușmănie între familii? Iar el... un înlocuitor... luat fără iubire... manta de vreme rea! Acum își aducea aminte că Fleur îi spusese într-o seară, la Mapledurham: „După ce voi ști că nu-mi pot împlini dorința, poțisă revii!“ Va să zică, asta a fost dorința pe care nu și-a putut-o împlini! Manta de vreme rea! „Frumos! își zise. Oh! foarte frumos!“ Atunci, nimic nu-i de mirare! Ce-i pasă ei dacă e un bărbat sau altul! Biata fată! Nu-i spusese niciodată, nimic... n-a suflat o vorbă! A fost oare cinstit din partea ei... sau a fost o perfidie? „Nu, își zise, chiar de-mi spunea, nu se schimba nimic... eu tot o luam. O luam cu orice preț. A fost frumos din partea ei că nu mi-a spus.“ Dar cum de nu aflase el de la nimeni? Dușmănie familială? Neamul Forsyte! În afară de bătrînul Forsyte nu avea nici o relație cu ei, iar bătrînul Forsyte era mai mut decît un pește. Ei bine, primise o lovitură! În parc cobora amurgul. Michael gemu din nou. În fața lui, apărură palatul Buckingham, mare, întunecat și sumbru. În sfîrșit, își aduse aminte de țigăreta din gură, se opri, aprinse un chibrit și trase un fum adînc în plămîni... prima vagă senzație de ușurare.

— Nu aveți cumva o țigară de prisos, domnule?

O siluetă ștearsă, cu un obraz decent și trist, stătea lângă statuia Australiei, deprimantă prin abundența ei.

— Firește că da! zise Michael, luați-le pe toate. Goli tabachera în mina omului. Luați și tabachera — dar din Westminster — căpătați treizeci de șilingi pe ea. Noroc! Plecă grăbit mai departe. În urma lui, auzi vag: „Hei, domnule...“ dar nu se întoarse. Mila e o nerozie! Sentimentalismul, gunoi! Să se ducă acasă și să aștepte pînă cînd Fleur... termină și sosește. Niciodată! Porni spre Chelsea, mergînd cît putea mai iute. Magazine cu luminile aprinse... Eaton Square... Chester Square... Sloane Square... King's Road... toate mari și posomorite... Michael mergea, mergea mereu! Tortura gelo-

ziei sexuale biciuite era mai grea, mult mai grea decît suferința îndurată în tranșee! De fapt, l-ar fi chinuit și mai mult, dacă nu primea și a doua lovitură. Era mai puțin dureros acum, cînd știa că Fleur a fost, poate este încă, îndrăgostită de vărul ei și că... poate... nici Wilfrid nu înseamnă nimic pentru ea. Biata fată! „Cum să joc mai departe?“ se întrebă. Ce era, la urma urmei, jocul vieții... pe vreme rea, la ananghie? În război ce făcea un soldat? Căuta, într-un fel sau altul, să nu se creadă prea important și ajungea să-și creeze o stare de resemnare fatalistă: „Ce înseamnă moartea unui om dacă Anglia trăiește!“ Sentimentalism ieftin. Dar jocul vieții? Era, oare, altceva? „Însingurat, dar nu doborît“ pot fi vorbe goale: totuși... ridică-te chiar de ești trîntit la pămînt! Colecnvitatea e mare, individul e mic! Este îngăduit oare ca pasiuticia și gelozia să-ți distrugă mentalitatea de sportiv, așa cum ar pofti Nazing, Sibley și Linda Frewer? Cuvîntul *gentleman* nu mai înseamnă nimic? Să-și fi pierdut sensul? Trebuie, oare, să te ții tare sau să te înjosești, chelălăind și lovindu-ți adversarul cu picioarele în pîntece?

„Nu știu, gîndi Michael, nu știu ce voi face cînd voi da ochi cu ea... pur și simplu, nu știu.“ Se lăsa seara; cerul era albastru ca oțelul și în jur platanii erau desfrunziți; riul mare curgea liniștit și aerul era înghețat! Porni spre casă. Deschise ușa tremurînd, și intră în salon tot tremurînd..

După ce Fleur se dusesse, lăsîndu-l singur cu Ting-a-ling, nu știa dacă crede cele ce-i spusese Fleur ori ba. Dacă atîta vreme i-a ascuns povestea cu vărul ei, îi putea ascunde orice! Oare, înțelesese vorbele lui: „...Poți proceda cum îți place. Numai așa este cîstit din parte-mi“? I le spusese aproape mecanic, dar cuvintele erau adevărate. Dacă nu-l iubise niciodată cît de puțin, n-avea dreptul să aștepte nimic; fusesse mereu ca un om căruia ea îi dădea de pomană. Nimic nu poate sili o ființă să dea mereu de pomană. După cum nimic nu poate sili un om să primească pomană... în afară de durerea dorinței, durerea, durerea!

— Drăcușorul! Broscoi fericit ce ești! Dă-mi și mie ceva din calmul tău... atom chinezesc ce ești!

Ting-a-ling holbă ochii spre el. Parcă-i spunea: „Cînd vei avea în urma ta o civilizație veche ca a mea... dar, pînă una alta, scarpină-mă pe burtică.“

În timp ce-i scărpină blana gălbuie, Michael își zise: „Adună-ți puterile! Un bărbat la Polul Sud nu începe să cînte: «Vreau acasă! Vreau acasă!» la primul viscol, ci-l rabdă!“ Il puse pe Ting-a-ling jos și porni spre biroul său. Il așteptau manuscrite despre care comitetul de lectură de la „Danby and Winter“ spusese: „Nu sînt rentabile, dar constituie o lucrare originală care merită atenție“. Lui Michael îi revenea sarcina de a le acorda acea atenție; lui Danby, aceea de a lichida afacerea cu vorbele: „Scrieți-i o scrisoare amabilă, spuneți-i că ne-a interesat foarte mult, dar că, cu tot regretul, deocamdată n-o putem edita. Sperăm, însă, să avem plăcerea de a citi viitoarea încercare — și așa mai departe... Asta este!“

Aprinse lampa de birou și luă un manuscris, a cărui lectură o începuse.

*Nu poți da-napoi, nu poți da-napoi; biruință sau
moarte pentru cei ce nu pot da-napoi;*

*Nu poți da-napoi, nu poți da-napoi; biruință sau
moarte pentru cei ce nu pot da-napoi!*

Mintea lui Michael nu putea cuprinde mai mult decît refrenul servitorului negru din vechea operă *Polly*¹. Totuși trebuia să citească manuscrisul acela blestemat! Cu mare greutate, isprăvi un capitol. Își aduse aminte: manuscrisul vorbea despre un bărbat care, în copilărie, văzuse în camera din fața odăii lui o servitoare dezbrăcîndu-se pentru a se primi; acest lucru a produs o impresie atît de puternică asupra lui, încît întreaga lui viață conjugală a fost o luptă con-

¹ Titlul unei opere satirice, scrisă de John Gay în 1729, ridiculizînd guvernul din vremea aceea.

tinuă să nu-și înșele nevasta cu servitoarele. În cele din urmă, complexul de care suferea a fost descoperit și omul era pe cale să scape de obsesie. Restul manuscrisului arăta, desigur, modul cum s-a procedat, expunând cu conștiinciozitate toate amănuntele de ordin fizic, pentru că omiterea lor ar fi însemnat o timiditate specifică epocii victoriene. Originală lucrare, nu-i vorbă, dar lectura ei... timp irosit! Bătrînul Danby se plictisise peste măsură de Freud; de data aceasta, Michael nu se supără că Danby avea dreptate. Puse hîrtille la loc în sertar. Ora șapte! Să-i spună lui Fleur ceea ce auzise despre vărul ei? Pentru ce? *Aici* nu se ma putea drege nimic. Măcar dacă l'Fleur i-ar spune adevărul despre Wilfrid! Se duse la fereastră... sus stele, jos fișii de umbre întunecate: curți și grădini din dosul caselor. „*Nu poți da-napoi, nu poți da-napoi, biruință sau moarte pentru cei ce nu pot da-napoi!*”

Un glas spuse:

— Cînd sosește tatăl dumitale la Londra?

„Bătrînul Forsyte!” Doamne, Dumnezeu!

— Cred că miine *sîr*. Intrați, vă rog. Mi se pare că nu-mi cunoașteți vizuina.

— Nu, zise Soames. Confortabil! Caricaturi. Îți plac? Lucruri mediocre!

— Dar nu sînt moderne, *sîr*... Artă reînviată.

— Să-ți bați joc de semenii tăi...mie, caricaturile nu mi-au plăcut niciodată. Acest gen nu înflorește decît atunci cînd treburile lumii merg prost și cînd oamenii au renunțat să privească drept înaintea lor.

— Dumnezeu! zise Michael. E bine spus. Vreți să luați loc, *sîr*?

Soames se așeză picior peste picior, ca de obicei. Zvelt, cenușiu, închis ca o carte sigilată, legată frumos! Care era oare complexul lui? Oricare ar fi fost, al lui n-a fost adus la suprafață. Această operație, în ceea ce-l privea, era aproape de neînchipuit.

— N-am să-mi iau tabloul Goya, zise pe neașteptate, considerîndu-l proprietatea lui Fleur. De fapt, dacă aș ști că vă

preocupă viitorul, v-ș^a asigura și mai mult. După părerea mea, în câțiva ani, taxele de moștenire vor fi prohibitive.

Michael se încruntă și zise:

— Aș dori să știți, o dată pentru totdeauna, *sir*, că ceea ce faceți pentru Fleur, faceți pentru Fleur. Eu pot trăi ca Epicur¹, cu pline, și în zile de sărbătoare o bucătică de brinză.

Soames ridică ochii, privindu-l pătrunzător.

— Știu, zise, am știut-o întotdeauna.

Michael se înclină.

— Cred că această scădere a valorii terenurilor rurale îl atinge rău de tot pe tatăl dumitale.

— El zice că vrea să intre în afaceri — săpun sau automobile — dar nu m-aș mira dacă ar mai face o ipotecă pe moșie și ar duce-o mai departe.

— Titlu de noblețe fără moșie, zise Soames, nu este natural. Ar trebui să aștepte pînă nu mai sînt eu, dacă rămîne ceva serios în urma mea. Dar ascultă ce-ți spun: eu m-am gîndit. Voi de ce nu aveți copii? Nu sînteți fericiți împreună?

Michael șovăi, apoi rosti încet:

— Cred că n-am avut nici o neînțelegere sau alte asemenea. Am fost... și sînt... foarte îndrăgostit de Fleur; dar dumneavoastră știți, mai bine decît mine, că eu n-am strîns decît... cioburile.

— Cine ți-a spus?

— Domnișoara June Forsyte — astăzi.

— Femeia *aceea*! zise Soames. În toate-și viră nasul. O poveste între doi copii... care se isprăvisc cu cîteva luni înainte de a vă căsători.

— Da, dar o poveste profundă, *sir*, îl contrazise Michael cu blîndețe.

— Profundă... cine poate ști, la vîrsta aceea? Profundă? Soames se opri. Ești băiat bun, Michael... am știut-o întotdeauna. Ai răbdare... privește în perspectiva viitorului.

¹ Unul dintre cei mai de seamă filosofi din epoca elenismului (341—270 î.e.n.).

— Da, *sîr*, așa am să fac, zise Michael nemișcat în fotoliu, dacă voi putea.

— Ea e totul pentru mine, mîrîi Soames scurt.

— Și pentru mine... dar aceasta nu mă ușurează cu nimic.

Brazda dintre ochii lui Soames se adînci.

— Poate că nu. Dar trebuie să perseverezi! Fii cît vrei de blind, dar perseverează. Este încă tînără. O să mai umble încoace și-ncolo, dar asta n-are importanță.

„Oare, știe ceva despre cealaltă poveste?” se întrebă Michael.

— Am și eu necazurile mele, continuă Soames, dar toate acestea sînt fleacuri față de ceea ce aș simți dacă ea n-ar fi fericită.

Michael simți o tresărire de simpatie neobișnuită pentru această figură cenușie și închisă.

— Am să fac ce pot, spuse liniștit, dar eu n-am înțelepciunea lui Solomon.

— Nu știu, zău, zise Soames, nu știu, zău. În orice caz, un copil... da, un copil ar fi un fel de... de asig... Nu putu rosti cuvîntul întreg, nu era tocmai ce trebuia...

Michael îngheță.

— În această privință, nu vă pot spune nimic.

— Nu, zise Soames cu un aer gînditor, cred că nu. E timpul să ne îmbrăcăm pentru seară.

Îmbrăcat... cină, cină... somn, somn... vise! Și după aceea, ce vise pot veni?

Mergînd spre camera de toaletă, Michael îl întîlni pe Coaker cu o față speriată.

— Ce s-a întîmplat, Coaker?

— Cățelul, domnule... i s-a făcut rău în salon.

— Ce spui?

— Da, domnule, cred că pentru că a fost lăsat singur acolo. Atrage atenția asupra lui însuși, domnule. Întotdeauna am spus: este un cățel important...

În timpul mesei, Soames — ca și cum ar fi avut remușcări pentru că le dăduse sfaturi și două tablouri în valoare de

citeva mii de lire sterline — începu să povestească, așa cum făcea James în zilele lui de glorie. Vorbi despre francezi, despre căderea mărcii germane, despre urcarea rentelor de stat și încăpăținarea lui Dumetrius, negustorul de tablouri, cu privire la un cer de Constable¹, pe care Soames voia să-l cumpere și Dumetrius voia să-l dea, dar ținea morțiș la un preț pe care Soames nu voia să-l plătească. Povesti cum prevăzuse el neplăcerile pe care le au Statele Unite în urma frumoasei legi a prohibiției. Americanii sînt niște încăpăținați. Dacă le intră în cap o idee, o duc pînă-n pinzele albe. În ceea ce-l privea, nu fusese niciodată băutor, dar îi plăcea să știe că dacă ar avea poftă, ar putea bea. Americanilor, însă, le place să știe că, atunci cînd cineva ar avea poftă să bea, nu poate să-și satisfacă dorința. Asta-i tiranie. Prea sînt din cale-afară... N-ar fi de mirare dacă pe acolo toată lumea s-ar deda beției. În ceea ce privește Societatea Națiunilor, azi de dimineată un palavragiu o ridică în slăvi. De fapt, e o gogoriță, care nu e în stare de nimic... o să mănînce bani și o să aranjeze lucruri care s-ar fi aranjat de la sine, dar nu va face niciodată ceva important, ca, de pildă, să nimicească bolșevismul sau să interzică gazele toxice; cine crede altfel e un guguman. Verva lui Soames era aproape un record pentru un om atît de taciturn și era de mare folos celor doi tineri, care nu doreau decît ca el să vorbească încontinuu, pentru ca ei să se poată gîndi la altceva. Singurul lucru despre care s-a mai vorbit a fost purtarea lui Tinga-a-ling. Fleur era de părere că pardoseala de aramă era de vină. Soames credea că trebuie să fi mîncat ceva în Square. Cîinii își viră întotdeauna botul în fel de fel de lucruri. Michael spunea că protestase împotriva faptului că nu rămăsese nimeni în încăpere pentru a-l vedea cît este de mulțumit de sine.

Nu poți da-napoi, nu poți da-napoi, biruință sau moarte pentru cei ce nu pot da-napoi!

¹ John Constable (1776—1837), cunoscut pictor peisagist englez din secolul al XIX-lea.

După ce Fleur plecă, amindoi avură senzația că trebuie să mai treacă vreme pînă cînd vor putea suporta din nou o conversație între patru ochi. Soames zise:

— Trebuie să fac niște socoteli... mă duc în camera mea. Michael se ridică.

— Nu vrei să lucrezi în vizuina mea, *sir*?

— Nu, zise Soames. Trebuie să mă concentrez. Spune-i lui Fleur „noapte bună“ din partea mea.

Michael rămase fumînd în fața fructelor spaniole de porțelan. Maimuța albă nu putea să mănînce aceste fructe și să azvîrle apoi cojile! Oare, fructele vieții lui vor fi de aici înainte din porțelan? Să trăiești în aceeași casă cu Fleur și să te simți înstrăinat de ea? Să trăiești mai departe cu Fleur, ca acum, și să te simți străin, chiar un străin inoportun? Să plece... să se înscrie în aviație sau în corpul pentru „Salvarea copiilor“? Care dintre aceste trei soluții este cea mai puțin dureroasă? Scrumul țigării de foi creșcu și căzu; apoi se făcu la loc; fructele de porțelan păreau a-și bate joc de el cu strălucirea și coloritul lor; Coaker viri capul pe ușă, apoi se retrase. (Stăpînul e amărit — om de treabă stăpînul!) Undeva, îl aștepta o hotărîre... cîndva... hotărîrea lui Fleur, nu a lui. El era prea nenorocit și prea dezorientat pentru a ști ce vrea; ea, însă, probabil că știa. Numai ea știa cum stau lucrurile cu Wilfrid și cu vărul acela, numai ea își cunoștea sentimentele și acțiunile... numai ea putea decide. Da, hotărîrea va veni, dar ce importanță poate avea într-o lume în care mila era o nerozie.

Totuși, nu-i permis să ți se facă rău în salon, încearcă să te ții bine, chiar dacă nu e nimeni care să vadă cită importanță îți dai!...

Adormise în camera lui... era aproape întuneric. Deodată, i se păru că vede ceva alb lingă pat. Parfum, căldură dulce în preajma lui. Un glas zise încet:

„Eu sint, Michael. Lasă-mă să viu în pat la tine“. Ca un copil... ca un copil! Michael întinse brațele. Căldura albă

se lăsă cuprinsă de ele. Buclele îi acoperiră gura, glasul îi spuse la ureche: „N-aș fi venit... nu-i așa că n-aș fi venit... dacă s-ar fi întimplat ceva?“ Inima lui Michael, pățimașă, nebună, bătea lipită de inima lui Fleur.

CAPITOLUL VII

NUDUL

Tony Bicket, sătul, avusese noroc în acea după-amiază frumoasă; își vinduse baloanele ușor și porni spre casă bine dispus, biruitor.

Victorine avea și ea obraji îmbujorați. El îi povesti după-amiaza lui și, în schimb, ea i-o povesti pe a ei. O poveste mincinoasă în schimbul unei povești adevărate... nici o vorbă despre „Danby and Winter“, despre domnul care o învăluia în zimbet, despre paharul de „Grand Marnier“ sau despre nud. N-avea muștrări de conștiință. Era taina și surpriza ei. Dacă, pozind îmbrăcată sau dezbrăcată — încă nu era decisă — va putea strânge banii de drum... o să-i spună, la urmă, că i-a câștigat la curse. În seara aceea, îl întrebă de mai multe ori:

— Sint chiar atât de slabă, Tony? Așa aș vrea să mă îngraș!

Bicket, care încă mai regreta că Victorine nu putuse lua parte la dejunul cu domnul Mont, o bătu ușor pe umăr și-i spuse că nu va mai trece mult și o să fie grasă ca untul... dar nu-i explică anume ce va face.

Amândoi visară fluturi albaștri și se deșteptară în lumina rece a lămpii de gaz, apoi mîncară cacao și piine cu unt. Ceață! Bicket nu făcu nici zece pași de la ușă și ceața îl înghiți din fața ochilor ei. Victorine se întoarse în camera de

culcare cu inima plină de minie. Cine o să cumpere baloane când e ceață? Mai bine face ea orice, numai să nu stea Tony afară în zile atât de cețoase! Se dezbracă din nou și începu să se spele bine de tot. Dacă cumva!... Abia isprăvisese, când proprietăreasa îi dădu de veste că o caută un comisionar. Avea în brațe un pachet enorm, pe care scria: „*Dr. Bicket*“.

Înăuntru era un bilet. Îl citi:

„*Dragă Bicket*. Iată boarfele. Sper să-ți fie de folos. Al dumitale,

Michael Mont.“

Cu glas tremurător, îi spuse comisionarului:

— Mulțumesc, e în ordine. Poftim doi *penny*.

În timp ce comisionarul dispăru fluierînd prin ceață, Victorine se așează pe jos, extaziindu-se în fața „boarfelor“. Cele de femeie erau despărțite de cele bărbătești printr-o foiță. Un costum albastru, o pălărie plușată, pantofi maro, trei perechi de ciorapi, dintre care doi aveau câte o gaură, patru cămăși puțin destrămate la manșete, două cravate negru cu alb, șase gulere nu prea noi, câteva batiste, două vește minunate, groase, două perechi de indispensabili și un pardesiu maro cu cordon, avînd două sau trei pete mici. Își puse în față costumul albastru; pantalonii și mincile trebuiau doar scurtate cu vreo două degete. Le așează în piramidă și se întoarse cu evlavie la prada de sub foiță: O fustă cafenie tricotată, cu nasturi mici galben-deschis... nepătată, neboțită. Cum se poate cineva îndura să dea așa ceva?... O pălărioară maro de catifea, cu un mic moț de pene cafenii-aurii. O puse pe cap. Un corset roz, foarte puțin decolorat, cu balene care treceau doar cu trei degete deasupra taliei și cu cinci degete dedesubt, cu panglici și jartiere de mătase roz... un adevărat vis. Nu se putu abține și-l puse pe ea. Două perechi de ciorapi cafenii, pantofi maro, două combirezoane, un camizol împletit, un tricou alb de mătase, cu o gaură într-o mincă, o fustă de pînză liliachie, puțin decolorată de

la spălat, o pereche de chiloți de mătase roz-pal și, sub toate acestea, un palton cafeniu, aproape negru, lung, călduros și moale, cu nasturi negri, lucioși, iar în buzunar șase batiste mici. Aspiră adinc parfumul dulce — geranium!

Gîndurile îi zburară spre viitor. Îmbrăcată, încălțată, înzestrată cu tot ce-i trebuie... fluturi albaștri... soare! Nu-i lipseau decît banii de drum. Brusc, se văzu stînd goală în fața domnului cu ochii neastîmpărați. Nu-i păsa! Banii!

Toată dimineța lucra fără întrerupere: scurtă pantalonii și mînecele lui Tony, cîrpi găurile din ciorapi, drese manșetele destrămate. Apoi mîncă un biscuit, bău încă o ceașcă de cacao... cacao ingrașă... și începu să cîrpească gaura din tricoul alb de mătase. Ora unu. Speriată, se mai dezbracă o dată, își puse un cîmbinezon curat, o pereche de ciorapi, corsetul, apoi se opri... Superstițioasă, își zise: „Nu! Măduc cu aceeași rochie și pălărie... ca ieri! Lucrurile noi le păstrez pînă cînd!...” Porni în grabă spre autobuz; îi era cînd cald, cînd frig. Poate că o să-i mai dea un pahar din băutura aceea bună. Ce n-ar da să se ametească și să nu-i pese de nimic!

Cînd bătu ora două, ajunse în fața atelierului: ciocăni. Înăuntru era plăcut și cald, mult mai cald decît în ajun; brusc, se cutremură... bănuia pentru ce se făcuse mai mult foc în atelier. În fața căminului, era o doamnă cu un cățel în brațe.

— Domnișoara Collins — doamna Michael Mont. Doamna ne împrumută pechinezul ei, domnișoară Collins.

Doamna — cam de vîrsta ei, frumoasă din cale-afară — îi întinse mina... geranium! Va să zică ale ei fuseseră hainele!...

Îi dădu mina, dar nu putu scoate nici o vorbă. Dacă doamna aceasta va rămîne aici, ea nu se va putea dezbrăca. În fața ei — atît de frumoasă, atît de minunat îmbrăcată — oh! nu!

— Și acum, Ting, fii cuminte și cît poți mai amuzant. La revedere, Aubrey! Noroc la tablou! La revedere, domnișoară Collins. Ar trebui să iasă splendid.

A plecat! Parfumul de geranium era din ce în ce mai slab, cățelul adormea pe lângă ușă, iar domnul cu ochi neastîmpărați venea spre ea cu două pahare în mînă.

„Ah!” își zise Victorine, și-l dădu pe git.

— Și acum, domnișoară Collins, cred că nu ai nimic împotriva! În cabina de alături, găsești tot ce-ți trebuie. De fapt, nu e absolut nimic. O să pozezi culcată cu fața în jos, cu coatele pe pardoseală, capul ridicat, întors puțin spre mine; părul, cît se poate de desfăcut, iar cu ochii să privești osul acesta. Trebuie să-ți închipui că este un faun sau ceva asemănător. Cîinele o să te ajute, cînd o să înceapă să ronțăie la el. Să fim bine înțeleși: privești un faun!

— Da, zise Victorine, cu glasul stins.

— Mai dorești, un pahar?

— Oh! da, vă rog!

I-l aduse.

— Te înțeleg, dar să știi că, într-adevăr, e absurd. Dacă ai fi la doctor, ai avea ceva împotriva? Aici e la fel. Uite, pun acest clopoțel pe jos; după ce te-ai așezat cum ți-am spus, sună, și eu sosesc. Așa o să-ți fie mai ușor.

Victorine murmură:

— Sinteți foarte bun.

— Ba deloc... este natural. Începe, te rog. Lumina asta nu durează o veșnicie. Cincisprezece șilingi pe zi, după cum am vorbit.

Victorine îl văzu dispărînd în dosul unui paravan, apoi se uită la clopoțelul de pe jos. Cincisprezece șilingi! Și încă cincisprezece șilingi! Și încă cincisprezece șilingi! Și de multe, de multe ori cincisprezece șilingi!... Dar nu va poza decît atîta vreme cît Tony, legănîndu-se de pe un picior pe altul, va sta oferind baloane. Acest gînd o însufleți într-atît, încît cobori mecanic de pe podium și intră în camera de toaletă a modelelor. Iarăși cald, plăcut, un halat verde de mătase aruncat pe un fotoliu. Se dezbracă de rochie. Frumusețea corsetului ei roz o impresionează din nou. Poate că domnul ar prefera cu... nu, asta ar fi și mai rău!...

Auzi un zgomot; Ting-a-ling se plingea de singurătate. Dacă mai târăgănește, n-o să se dezbrace niciodată!... În timp ce se dezbrăca în grabă, se privi în oglindă. Ce bine ar fi dacă imaginea aceea zveltă, sîdfie, ar ieși pe podium și ea ar putea rămîne aici! Oh! Era îngrozitor... îngrozitor! Nu putea... nu! Nu putea și pace. Își puse din nou cămașa. Cincisprezece șilingi! Da, dar cincisprezece șilingi! În fața ochilor ei, apărură o viziune, sumbră și înspăimîntătoare: o catedrală uriașă și Tony, mic de tot, cu multe baloane mici în mîna întinsă! Deodată, își simți inima învăluită de un strat rece de oțel, așa cum țurțuri de gheață învăluie o fereastră. Dacă alții nu-l ajută pe Tony cu nimic, îl va ajuta ea! Lăsa să-i cadă cămașa și amețită, năucă, ieși goală. Ting-a-ling, cu osul între fălci, mirii uitîndu-se la ea. Victorine se opri lîngă clopoțel, se culcă pe pîntece așa cum i se spusese, cu picioarele încrucișate și ridicate de la genunchi, cu bărbia sprijinită într-o mînă, și apoi sună din clopoțel. Nu auzise niciodată un clopot sunînd astfel, cățelul începu să latre — părea caraghios de tot!

— Perfect, domnișoară Collins! Rămii așa!

„Cincisprezece șilingi! Cincisprezece șilingi!”

— Întinde un pic mai tare degetele de la piciorul stîng. Așa e bine! Tonul cărnii este perfect! Uf, Doamne, mult trebuie să urce omul pînă ajunge sus! Desenul e foarte plictisitor, domnișoară Collins; ar fi bine dacă aș putea desena numai cu pensula; sculptorul desenează cu dalta... dacă e un Michelangelo¹. Cîți ani ai?

— Douăzeci și unu, spuse Victorine cu un glas care i se păru că vine de departe.

— Eu am treizeci și doi. Se zice că generația noastră s-a născut atît de bătrînă, încît nu mai poate îmbătrîni. N-avem iluzii. E drept! Eu nu țin mînte să fi crezut vreodată în ceva. Dumnezeu, da?

¹ *Michelangelo. Buonarroti* (1475—1564) genial sculptor, pictor, arhitect și poet italian din timpul Renașterii.

Victorine era atît de zăpăcită, încît nu era în stare să-i răspundă, dar n-avea importanță... el vorbea înainte:

— Noi nu credem nici măcar în strămoșii noștri. Cu toate acestea, începem să-i imităm. Cunoști o carte intitulată *Broasca țestoasă plînge în hohote*?... A făcut atîta vîlvă! Tipic Sterne, dar foarte bine scris; tipic Sterne... și autorul își bate joc de cititori. La drept vorbind, toți ne batem joc de semenii noștri — semn rău, domnișoară Collins. Dar să n-ai nici o grijă, n-am să-l întrec pe Piero Cosimo¹ cu acest tablou. Capul oleacă mai sus, bucla aceea ia-o, te rog, de pe ochi. Mulțumesc! Stai așa! Ia spune-mi, ai sînge italianesc? Cum o chema pe mama dumitale?

— Brown.

— Cu numele acesta, nu știi niciodată... Poate să fi fost Brune sau Bruno. Eu cred că mama dumitale era de origine spaniolă. Probabil că toți locuitorii Britaniei, lăsați în viață de saxoni, au fost numiți Brown. De fapt, toate astea sînt palavre, domnișoară Collins. Dacă mergem înapoi pînă la Eduard Confesorul² — doar cu vreo treizeci de generații în urmă — fiecare dintre noi avem cîte o mie șaptezeci și patru milioane, cinci sute șaptezeci și trei de mii, nouă sute optzeci și patru strămoși, iar populația acestei insule era în vremea aceea sub un milion de oameni. Sîntem cu totii născuți prin încrucișări în interiorul aceleiași familii, ca și caii de curse; dar nu sîntem tot atît de plăcuți la vedere, nu-i așa? Dumeata însă, *miss* Collins, te asigur, ești atît de plăcută la vedere, încît ferice de cine te poate privi. Așa este și doamna Mont. E frumoasă, nu-i așa? Uită-te la ciine, te rog!

Ting-a-ling, proptit în labele din feță, cu botul încrețit, avea ochii ațintiți cu sălbăticie asupra Victorinei, de parcă și ea era un os de ronțait.

¹ *Piero di Lorenzo* sau *Piero di Cosimo* (1462—1521), pictor italian; a lăsat opere remarcabile prin amploare și colorit.

² Ultimul rege anglo-saxon al Angliei (1042—1066). A trăit mult timp în Normandia; protector al nobilimii și al bisericii normande, de unde porecla „Eduard Confesorul“.

— E caraghios, zise ea, dar din nou i se păru că glasul ei vine de departe. Apoi gîndi: „Oare, doamna Mont ar sta culcată aici, dacă ar ruga-o? Vai, cît ar fi ea de frumoasă! Dar ea n-avea nevoie de cincisprezece șilingi!”

— Ți-e comodă poziția asta?

Speriată, murmură:

— Oh! da, mulțumesc!

— Îți e destul de cald?

— Oh! da, mulțumesc.

— Bine, capul puțin mai sus.

Încetul cu încetul, Victorine se obișnuie, senzația îngrozitoare de la început îi dispăru. Tony nu trebuie să afle nicio dată. Dacă nu afla, n-avea ce să-i pese. În ceea ce o privea, ar fi putut sta culcată așa, toată ziua... cincisprezece șilingi, și încă cincisprezece șilingi! Era ușor. Se uita cînd la degetele subțiri ale pictorului, care se mișcau cu repeziciune, cînd la fumul albastru al țigaretii lui, cînd la cățel.

— Vrei să te odihnești puțin? Ai uitat să-ți iei halatul, mă duc să ți-l aduc.

Îmbrăcată în halatul verde de mătase moale, minunat vătuit, Victorine se așază pe marginea podiumului, cu picioarele sprijinite de podea.

— O țigaretă? Mă duc să fac niște cafele turcești. Ar fi mai bine să umbli nițel.

Victorine îl ascultă.

— Ești ca un vis, *miss Collins*. Va trebui să te pictez în halatul acesta, în genul lui Mathew Maris¹.

Cafeaua, cum nu băuse alta în viața ei, îi dădu o senzație foarte plăcută și zise:

— Nu seamănă cu cafeaua obișnuită la noi.

¹ Pictor olandez (1839—1917), unul dintre cei trei frați Maris, aparținînd școlii din Haga.

Aubrey Greene ridică brațele în sus.

— Bine zici! Englezii sînt un popor mare, nimic n-o să le vină de hac. Dacă ar putea fi distruși, ar fi trebuit să fi murit de mult din pricina cafelei lor. Mai dorești una?

— Da, vă rog, zise Victorine. Ceașca e foarte mică.

— Ești gata? Putem continua?

Victorine se întinse pe podium, lăsînd să-i cadă halatul.

— Foarte bine! Lasă-l așa; ești întinsă pe iarba înaltă și verdele mă ajută. Păcat că e iarnă; aș fi închiriat o livadă.

Culcată într-o iarbă înaltă... poate și cu flori. Îi plăceau florile. Cînd era fetiță, ședea adeseori culcată în iarbă și făcea ghirlande din margarete, pe cimpul din spatele căsuței în care locuia bunica ei, la Norbiton. Bunica era îngrijitoare acolo. În fiecare an, se ducea pentru două săptămîni la ea. Îi plăcea mult la țară! Numai că întotdeauna era îmbrăcată. Ar fi fost mai frumos dacă era goală. Oare, în Australia Centrală sînt flori? Trebuie să fie, dacă sînt fluturi. Întinși la soare... ea și Tony... ca în grădina raiului!

— Mulțumesc, pentru azi e destul. O jumătate de zi... zece șilingi. Mîine dimineată, la unsprezece. Ești un model de prima calitate, domnișoară Collins.

În timp ce-și punea corsetul roz, Victorine avu o senzație de exaltare. O făcuse și pe asta! Tony nu va afla niciodată! Gîndul că Tony nu va afla îi făcu plăcere. Apoi, „acoperită“, ieși din atelier.

Aubrey Greene stătea în fața operei sale.

— Încă nu te uita, domnișoară Collins, îi zise, nu vreau să te deprimi. Șoldul acesta e prea sus. Nu face nimic, am să-l dreg mîine. Iartă-mă, mi-e mîna plină de cretă. *Au revoir!* La unsprezece. Nu cred să mai avem nevoie de cîine. Nu, tu nu pleci, îi zise cîinelui, care părea dispus s-o însoțească pe Victorine.

Ea ieși zîmbind.

CAPITOLUL VIII

SOAMES TRECE LA FAPTE

Așezat în fața sobei din camera lui de culcare, Soames se gîndi, pînă cînd Big Ben bătu de douăsprezece ori. Rezultatul reflecțiilor sale fu hotărîrea de a discuta, totuși, chestiunea cu „bătrînul Mont“. Deși era cam flușturistic, tipul era un *gentleman*, iar problema era delicată. Se așază în pat și adormi, dar se deșteptă la ora două și jumătate. „Poftim! își zise. N-am să mă gîndesc la afacerea aceasta!“ Și imediat începu să se gîndească la ea. O viață întreagă s-a ocupat de afaceri bănești, dar niciodată nu l se întimplase ceva asemănător. Principiul *sine qua non* al carierei sale a fost respectarea riguroasă a dreptului și a legii, chiar dacă legea era departe de a fi în mod riguros dreaptă. Se zice că cîntea e cea mai bună politică. Da, oare, nu e altceva? Un om perfect cîstit poate intra într-un perfect penitenciar, în termen de o săptămînă. Ar însemna, deci, că un penitenciar perfect nu are nici o legătură cu pușcăria și cu instanța care judecă falimentul fraudulos. De fapt, rostul cîstei este să-l ferească pe om de aceste două instituții. Pînă azi, el nu avusese asemenea griji. Care erau îndeletnicirile unui membru în consiliul de administrație, în afară de aceea de a bea ceaiuri și a încasa jetoane de prezență? Asta era problema! Iar dacă și le-a îndeplinit, în ce măsură era culpabil? Datoria unui membru al consiliului era să fie perfect cîstit. Dar dacă era perfect cîstit, el nu putea fi membru în consiliu. Aceasta era limpede. În primul rînd, trebuia să le spună acționarilor că nu prestează nici o muncă în schimbul jetoanelor de prezență pe care le încasează. Pentru că, ce făcea el la toate ședințele? Lua parte, stătea puțin de vorbă și își iscălea numele, aprobînd măsurile dictate de mersul afacerilor. Avea vreo inițiativă? Din an în paște! Făcea calcule? Nu, citea calculele

altora. Controla intrările și ieșirile din casă? Nu, aceasta o făceau cenzorii. Societatea avea o politică! Cuvîntul pare liniștitor, dar pentru ca un membru în consiliu să fie perfect cinstit, trebuia să nu se amestece în politica respectivă. Iată, bunăoară, cazul lui! Dacă și-ar fi făcut datoria în prima lună după intrarea lui în consiliu, ar fi trebuit să se opună la efectuarea asigurărilor în străinătate, cu atît mai mult cu cît, instinctiv, i se păruseră suspecte chiar din momentul cînd luase cunoștință de ele, și dacă n-ar fi reușit să determine sistarea lor, ar fi trebuit să-și dea demisia. Dar n-a făcut-o. Ba lucrurile păreau să meargă mai bine, ba nu era momentul oportun, ba... și alte asemenea! Dacă el și-ar fi făcut datoria ca un membru într-adevăr cinstit al consiliului, n-ar fi intrat niciodată în consiliul de administrație al „P.P.R.S.“ pentru că, înainte de a accepta numirea, ar fi cercetat mult mai îndeaproape politica acestei societăți. Totul i se trăgea din faptul că avusese încredere în numele lor și în prestigiul celorlalți membri ai consiliului și de la ideea că... un cal de dar nu-l cauți la dinți! Pentru a fi măcar acum riguros cinstit ar trebui să trimită tuturor acționarilor o circulară în care să spună: „atitudinea mea de *laissez faire*¹ v-a costat nici mai mult nici mai puțin decît două sute mii de lire sterline. Am depus această sumă la fideicomisii mei în beneficiul dumneavoastră și sînt pe cale de a-i urmări pe ceilalți membri ai consiliului pentru cota parte ce le revine“. Dar nu va proceda astfel, pentru... pentru că nu se face... și apoi, colegilor săi nu le-ar conveni. Așadar: va aștepta pînă cînd acționarii vor descoperi buclucul, în speranța că nu-l vor descoperi.

De fapt, proceda și el ca guvernul, încurca lucrurile în așa fel încît să-și creeze lui însuși o situație cît mai bună.

¹ *Laissez faire, laissez passer*: Lăsați lucrurile să se împlinească și să se dezvolte de la sine (fr.), deviza școlii economice a fiziocraților, apărută în Franța în secolul al XVIII-lea. În secolul al XIX-lea, în perioada capitalismului premonopolist, ea a devenit deviza așa-numitei doctrine a „liber-schimbismului“, care revendica pentru burghezie deplină libertate a comerțului.

Uşurat, Soames se gîndi la Irlanda: ultimul guvern a virit ţara într-o serie de încurcături cu Irlanda şi, la urmă, s-a lăudat că a pus capăt unei situaţii care n-ar fi trebuit să se producă niciodată! Aşa se petrece şi cu pacea, cu forţele aeriene, cu agricultura şi cu Egiptul, cele mai importante probleme la ordinea zilei. În fiecare caz, guvernul e cel care a aruncat castanele în foc! Dar au mărturisit aceasta, oare? Nu! Aşa ceva nu se mărturiseşte. De obicei, oficialitatea spune: „A fost un imperativ al politicii din momentul acela“, sau, şi mai bine, nu spune nimic şi se bizuie pe caracterul britanic. Stînd cu bărbia aşezată pe cearşaf, Soames se simţi pentru o clipă uşurat. Desigur, miniştrii din ultimul guvern nu transpiră acum între cearşafuri... nici vorbă... era convins! Apoi, cu ochii aţintiţi la cărbunii aproape stinşi din cămin, reflectă asupra inegalităţilor şi nedreptăţilor din viaţă. Iată, de pildă, indivizii care s-au ocupat de politică şi de afaceri: toată viaţa s-au jucat cu viaţa şi interesul altora şi la urmă au fost innobilati. Desigur, aceşti oameni nu s-au sinchisit niciodată, în timp ce el, după patruzeci de ani de muncă, ajunge pentru prima dată într-o situaţie periculoasă şi suferă cumplit. Se crease un cult desăvîrşit al metodelor de a induce în eroare publicul şi un cult desăvîrşit al mijloacelor de a se sustrage de la consecinţele actelor administrative, iar el, Soames, un om de lume, un om al legii, ignorase acest cult şi... şi iată că-i părea bine! Cu prudenţa lui înăscută şi cu orgoliul său, care avea o nuanţă de nobleţe, Soames se cutremură în faţa acestei concepţii grosolane despre cinste, după care erau conduse treburile poporului britanic. În toate chestiunile băneşti, el era şi fusese întotdeauna inflexibil şi fără compromisuri. Banul era ban, lira era liră şi nu era chip să zici altfel, dacă tu însuţi vroiai să te respecti. Cobori din pat, bău un pahar cu apă, respiră adînc de cîteva ori şi bătu cu picioarele în parchet. Cine îi spusese oare, dcunăzi, că nu există un lucru care să-i producă insomnie nici măcar pentru cinci minute? Tipul acela trebuie să fi avut un calm bovin

sau darul baronului Münchhausen¹. Luă o carte. Dar mintea lui era preocupată numai și numai de banii lichizi realizabili din averea lui. În cele din urmă, ajunsese la concluzia că, în afară de tablouri, averea lui reprezenta nu mai puțin de două sute cincizeci de mii de lire și că n-o avea decît pe Fleur, pe care o pusese mai mult sau mai puțin la adăpost. Soția lui avea pe numele ei o avere din care putea trăi perfect în Franța. În ceea ce-l privea pe el, nu-și făcea griji prea mari. O cameră la club, în apropiere de Fleur... va fi tot atît de fericit ca acum, poate chiar mai fericit! Deodată, i se păru că găsisese mijlocul de a scăpa de îngrijorare și spaimă: imaginîndu-și tot ce putea fi mai rău — pierderea averii lui — îl alungase pe diavol. Cartea *Broasca festoasă plînge în hohote*, din care nu citise nici o vorbă, îi căzu din mînă; adormise...

Întîlnirea cu „bătrînul Mont“ avu loc la „Snooks“, imediat după-prînz. Afișierul din hol, spre care-și aruncă privirea cînd intră, anunța din nou o scădere violentă a mărcii. Întocmai după cum prevăzuse: marca își pierdea orice valoare!

Baronetul ședea într-un fotoliu și își sorbea cafeaua. Vioiciunea acestui om îi păru lui Soames aproape jignitoare. „Fac prinsoare doi la unu, își zise, că n-ă priceput nimic! Las' pe mine, am să-i scîtur cu nervii slabi, după cum zicea bătrînul unchi Jolyon!“

Începu fără introducere:

— Ce mai faci, domnule Mont? Marca nu mai are valoare. Îți dai seama că, prin faimoasa politică de asigurări în străinătate a lui Elderson, noi am provocat „P.P.R.S.“-ului o pierdere de circa un sfert de milion de lire sterline? Nu sînt sigur că nu vom fi trimiși în fața curții, pentru că ne-am asumat riscuri nejustificabile. Dar eu am venit să discut cu dumneata o chestie precisă. Îi relată întrevederea cu funcți-

¹ *Karl Friedrich Hyeronimus Münchhausen* (1720—1797), ofițer german, proverbial prin minciunile și fanfaronadele ce i se atribuie; ulterior, eroul unor povestiri foarte populare în Germania și în lumea întreagă.

onarul Butterfield, urmărind mișcarea sprincenelor domnului Mont, și încheie cu vorbele: Ce zici de asta?

Sir Lawrence mișcă nervos un picior și parcă îi tremura trupul întreg. Apoi, își puse monoculul.

— Halucinații, dragul meu Forsyte! Îl cunosc pe Elderson de când lumea. Am fost colegi la Winchester.

Iar Winchester! Uf, Doamne! Iarăși! Soames zise încet:

— Asta nu înseamnă nimic. Un om, care a fost coleg cu mine la Marlborough, a fugit cu banii popotei și cu soția colonelului comandant de regiment și a făcut avere în Chili, fabricând conserve de roșii. Problema este următoarea: dacă povestea tinărului este adevărată, ne-am dat pe mîna unui om necinstit. Nu putem lăsa lucrurile așa. N-ai vrea să stai de vorbă cu el și să vezi ce părere are? Cred că nu ți-ar conveni dacă s-ar spune despre dumneata așa ceva. Vrei să mergem amîndoi?

— Da, zise brusc *sir* Lawrence. Ai dreptate, Forsyte. Mergem amîndoi. Îmi este neplăcut, dar vom merge amîndoi. Trebuie să afle și el.

— Acum?

— Acum.

Își puseră solemn țilindrii pe cap și ieșiră.

— Ar fi bine să luăm un taxi, Forsyte.

— Da, zise Soames.

Automobilul trecu încet prin fața leilor, apoi, cu viteza mărită, porni de-a lungul cheiului. Cei doi pasageri ședeau unul lângă altul, privind drept înainte.

— Acum o lună am fost cu el la vinătoare, zise *sir* Lawrence. Cunoști imnul *Oh, Doamne, ajutorul nostru de odinioară*? Este foarte frumos, Forsyte.

Soames nu răspunse. Individul începea din nou să trănănească!

— L-am cîntat în duminica aceea, continuă *sir* Lawrence. Elderson avea pe vremuri voce bună, cînta solo. Azi, vocea lui sună ca o sirenă, dar are ceva rezonanță. *Sir* Lawrence rîse scurt, de parcă chelălăia.

„Oare, tipul acesta poate fi vreodată serios?” gîndi Soames. Zise:

— Dacă se dovedește că ceea ce ți-am spus despre Elderson este adevărat și o ascundem, putem ajunge toți trei pe banca acuzaților.

Sir Lawrence își puse monochul și exclamă:

— A dracului!

— Vrei să vorbești dumneata, sau să vorbesc eu? întrebă Soames.

— Cred că e mai bine să vorbești dumneata, *Forsyte*. Să-l chemăm și pe tinărul funcționar?

— Rămîne de văzut, hotărî Soames.

Urcară în birourile „P.P.R.S.” și intrară în sala de consiliu. Focul nu era aprins, masa lungă era goală, un bătrîn funcționar, care se tîra ca o muscă pe fereastră, umplea călimările dintr-o sticlă mare de cerneală.

Soames îi spuse:

— Fii, te rog, bun și roagă-l pe domnul administrator-delegat să aibă amabilitatea de a veni aici, să vorbească cu *sir Lawrence Mont* și domnul *Forsyte*.

Bătrînul funcționar clipi din ochi, puse jos sticla de cerneală și ieși.

— Acum, zise Soames coborînd vocea, trebuie să fim foarte atenți. Va nega, desigur.

— Eu sper, *Forsyte*... eu sper... *Elderson* e un *gentleman*!

— Nimeni nu minte ca un *gentleman*, mirî Soames foarte încet.

După aceea, se opriră în picioare, în fața căminului fără foc, privindu-și țilindrii, așezați unul lîngă altul, pe masă.

— Un minut! zise brusc Soames și, trecînd prin cameră, deschise ușa din peretele opus. Acolo, după cum îi spusese tinărul funcționar, era un fel de gang între sala de consiliu și biroul administratorului-delegat, iar la capătul gangului era o ușă care dădea spre coridorul principal. Se întoarse, închise ușa, se opri lîngă *sir Lawrence* și priviră mai departe țilindrii.

— Geografic, informațiile sînt corecte, zise posomorit.

Intrarea administratorului-delegat fu semnalată de zgomotul monoclului lui *sir* Lawrence, care, căzîndu-i din ochi, ce lovi de un nasture al pardesiului. Elderson, îmbrăcat în săchetă neagră, ras cu perdaf, cu pungi sub ochii cenușii, ju obraji roșii, cu firele de păr lipite de capul chel în formă de ou, cu buzele cînd bosumflate, cînd lipite, cînd zimbitoare, îi reamintea lui Soames o imagine ridiculizată a bătrînului său unchi Nicholas, de pe la mijlocul vieții acestuia. Unchiul Nick fusese om deștept, „cel mai deștept om din Londra” ziceau unii, dar nimeni nu pusese la îndoială cinstea lui. Un val de neliniște și aversiune îl străbătu pe Soames. I se părea monstruos să-i spună unui om de vîrsta și situația lui Elderson ceea ce avea să-i spună. Dar ochii tînărului Butterfield... atît de cinstiți, parcă erau de cîine! Era cu putîntă să nascocască o asemenea poveste? Soames zise scurt:

— Ușa aceea e închisă?

— Da. Te trage? Întrebă administratorul-delegat. Vrei să spun să se facă focul?

— Nu, mulțumesc, spuse Soames. Uite ce este, domnule Elderson; ieri a venit la mine un tînăr funcționar al societății și mi-a povestit o întîmplare foarte bizară. Mont și cu mine credem că trebuie să o afli și dumneata.

Obișnuit să urmărească ochii oamenilor, Soames avu impresia că peste ochii administratorului se așternuse un văl ușor (așa cum se așterne uneori peste ochii papagalilor), care, însă, dispăru imediat, de parcă nici n-ar fi fost.

— Firește, îi răspunse.

Soames, care știa să-și stăpînească nervii în momentele importante, repetă calm, aproape cuvînt cu cuvînt, povestea pe care o învățase pe de rost în noaptea de veghe din ajun, și încheie astfel:

— Desigur că dorești să-l chemi aici; numele lui este Butterfield.

În timp ce Soames vorbea, *sir* Lawrence nu făcuse alt-
ceva decît să-și privească atent unghiile degetelor; în sfîrșit,
zise:

— Trebuia să-ți spunem, Elderson.

— Firește că da.

Administratorul-delegat se duse la sonerie. Roșeața din
obraji i se accentuă, i se vedeau dinții ascuțiți.

— Cheamă-l, te rog, pe domnul Butterfield, spuse unui
om de serviciu.

Urmă un minut în care tustrei se străduiau să nu se
urmărească unul pe altul. Apoi, tînărul intră; arăta îngrijit
— un om banal. Rămase cu ochii ațintiți la fața lui Elderson.
Soames avu, pentru moment, mustrări de conștiință. Tînă-
rul acesta își ținea soarta în propriile sale mîini, ca să spu-
nem așa... făcea parte din marea armată a oamenilor a căror
existență se baza pe respectabilitatea și modestia lor. La
prima abatere, erau o sută gata să-i ocupe locul. Cum era
oare replica aceea a unui actor de provincie de odinioară, de
care rîdea unchiul Jolyon?... „*Ca un martir palid a cărui
cămașă începuse să ardă*“.

— Va să zică dumneata, domnule Butterfield, ai avut
amabilitatea să-ți dai drumul la imaginație pe socoteala
mea.

— Nu, domnule.

— Va să zică menții această poveste imaginară a unui
om care ascultă la uși?

— Da, domnule.

— Atunci, nu mai avem nevoie de serviciile dumitale.
Bună ziua!

Ochii tînărului, cu privire că de cline, căutară fața lui
Soames; înghiți în sec, buzele i se mișcară fără a scoate un
sunet, se întoarse și ieși.

— S-a aranjat, zise Elderson, nu va mai găsi niciodată
slujbă.

Veninul din aceste vorbe îl izbi pe Soames ca mirosul
de untură prăjită. În aceeași clipă, avu senzația că atitudinea

aceasta dădea de gîndit. Elderson n-ar fi putut fi atît de drastic decît în cazul cînd ar fi fost nevinovat, sau vinovat și hotărît să se apere cu orice preț. Care din aceste ipoteze era valabilă?

Administratorul-delegat continuă:

— Vă mulțumesc că mi-ați atras atenția asupra acestei probleme, domnilor. De cîtăva vreme, îl urmăresc pe acest tînăr. Este profund necinstit.

Soames zise posomorît:

— Ce avea el de cîștigat prin această purtare?...

— Își prevedea concedierea și a crezut că mi-o ia înainte.

— A, da, înțeleg, zise Soames. Dar nu înțelegea nimic.

În mintea lui se repeta scena din birou, în fața lui Gradman, care-și freca nasul și dădea din capul lui cărunt, și cuvintele lui Butterfield: „Nu, domnule, n-am nimic împotriva domnului Elderson și dînsul n-are nimic împotriva mea”. Apoi, Soames își zise: „Trebuie să mai culeg informații asupra acestui tînăr”.

Glasul administratorului se auzi din nou:

— Am reflectat la ceea ce ați spus ieri, domnule Forsythe, cu privire la o acțiune în justiție împotriva consiliului de administrație, pentru neglijență. Nu avem de ce ne teme: politica noastră a fost expusă deslușit în fața acționarilor, la două adunări generale, și aprobată fără obiecțiuni. Acționarii sînt tot atît de răspunzători ca și consiliul.

— Hm! zise Soames, și-și luă țilindrul de pe masă. Vii, Mont?

Sir Lawrence tresări de parcă-l chemase cineva de departe și, ca electricizat, își așează monoculul la ochi.

— A fost foarte neplăcut, zise, trebuie să ne ierți, Elderson. Trebuia să-ți spunem. Cred că tînărul acesta nu e zdravăn la cap... are o privire ciudată. În orice caz, așa ceva nu se poate tolera. La revedere, Elderson.

Punîndu-și simultan țilindrii pe cap, ieșiră amîndoi. Merseră cîtăva vreme fără a scoate o vorbă. Apoi, *sir* Lawrence zise:

— Butterfield? Cumnatul meu are un șef-grădinar pe care-l cheamă Butterfield... om foarte de treabă. N-ar trebui să vedem ce este cu tinărul acela, Forsyte?

— Ba da, zise Soames, lasă că mă ocup eu.

— Sint încântat că te ocupi de el. Adevărul este că, atunci cînd ai fost coleg de școală cu cineva, ai anumite sentimente față de el. Mă înțelegi, nu-i așa?

Fără să vrea, Soames izbucni:

— După părerea mea, în ziua de azi nu poți avea încredere în nimeni. Așa mi se pare mie... nici eu nu știu de unde vine această impresie. În orice caz; pentru mine, chestiunea aceasta nu este încă rezolvată.

CAPITOLUL IX

COPOIUL

Clubul „Hotch-potch”¹ exista încă de prin anul o mie opt sute șaiszeci. Fusese întemeiat de un grup de tineri filfizoni din lumea bună și din cercurile politice, dornici să aibă un loc comod unde să se reunească, pînă cînd deveneau demni de a fi aleși în cluburile mai distinse ca „Snooks”, „Remove”, „Wayfarer”, „Burton”, „Ostrich”, „Feather” și altele. Grație unui remarcabil bucătar-șef, clubul își cîștigase de la început stabilitate și renume. Totuși, își păstrase o oarecare asemănare cu numele său — avea membri de tot felul — și acest fapt îl atrăsese pe Michael.

Puteai întîlni aici o mare varietate de oameni, începînd cu Walter Nazing și tineri semiscritori și protectori ai

¹ În limba engleză, *hotch-potch* înseamnă amestecătură, ghiveci, talmeș-balmeș.

scenei, care se duceau la Veneția și povesteau despre amori-
rurile lor în gondole sau despre diferite metode de a cuceri
femeile; de la semigenerali cu părul tuns scurt ca o perie,
care făcuseră parte din curți marțiale și împușcaseră fără șo-
văială oameni din pricina slăbiciunilor momentane ale firii
omenești, de la Wilfrid Desert (care în ultima vreme nu mai
dădea pe acolo) și până la Maurice Elderson, în sala de joc
îi întâlnea pe toți și putea lua temperatura modernismului.
Tocmai cu aceasta se indeletnicea Michael într-o după-amiază
în fumoarul clubului „Hotch-potch“, două zile după ce Fleur
venise în pat la el, când i se anunță:

— Un domn Forsythe vă așteaptă în hol. Nu este domnul
Forsythe care a fost membru la noi cîțiva ani înainte de a muri,
cred că este vărul lui.

Michael ieși, căci își dădea bine seama că actualii membri
ai clubului nu sînt relații ideale pentru socrul său, și că nici
el nu le este lor pe plac; îl găsi pe Soames urcat pe cîntar.

— Nu mi-am schimbat greutatea, zise, ridicînd privirea.
Ce mai face Fleur?

— Foarte bine, *sir*, mulțumesc.

— Locuiesc în Green Street. Am rămas în oraș din pri-
cina unui tînăr. Nu cumva ai un loc liber în editură pentru un
funcționar... obișnuit cu cifre? Caut o slujbă pentru el.

— Poftiți aici, vă rog, zise Michael intrînd într-o încăpere
mică.

Soames îl urmă și privi în jurul său.

— Cum îi ziceți acestei încăperi? îl întrebă.

— Vreți să știți? Ei bine, îi zicem „mormîntul“; este
plăcută și liniștită. Doriți un *sherry*?

— *Sherry!* repetă Soames. Voi, tinerii, credeți că voi ați
inventat această băutură. Pe vremea cînd eram copil, ni-
meni nu concepea o cină fără un pahar de *sherry* sec la supă
și un pahar de *sherry* bun, vechi, la desert. *Sherry!*

— Cred și eu, *sir*. De fapt, nimic nu este nou pe lume!
Bunăoară, Veneția. Nu era la modă și pe vremuri? Ca tri-

cotajul și capetele încoronate? Totul este ciclic. Tinărului dumneavoastră... i-au făcut vînt?

Soames deschise ochii mari.

— Nu știu nimic despre vînt. Îl cheamă Butterfield și are nevoie de o slujbă.

— Este îngrozitor de frecvent acest caz, în fiecare zi avem cîteva. Nu vreau să par pretențios, dar întreprinderea noastră cere oarecare specializare. După cum știți, se ocupă de cărți.

— Omul mi se pare capabil, ordonat și bine crescut, nu văd ce condiții mai trebuie să îndeplinească un funcționar. Are scris frumos și, din cîte am văzut eu, spune adevărul.

— Asta-i, desigur, important, zise Michael, dar știe să mintă tot atît de bine? Vreau să spun că, pare-mi-se, avem o slujbă liberă în sectorul voiajorilor, care umblă să vîndă cărțile speciale și alte asemenea. Puteți să-mi dați oarecare relații despre el? Nici o slăbiciune omenească nu este în defavoarea lui — nu zic că bătrînul Danby ar aprecia-o, dar el nu trebuie să afle.

— Hm! Păi... și-a făcut datoria chiar în pofida intereselor sale. De fapt, aceasta a însemnat ruina lui. Cred că este căsătorit și are doi copii.

— Ho-ho! Strașnic! Credeți că, dacă îi fac rost de o slujbă, o să-și facă și în viitor datoria?

— Eu îți vorbesc serios, zise Soames, îl am pe conștiință pe acest tinăr.

— Bine, spuse Michael îngîndurat, într-un asemenea caz, primul lucru de făcut este să-l dați în grija altcuiva. Pot să-l văd?

— I-am spus să treacă astă-seară, după cină, pe la voi. Am crezut că preferi să-l vezi în particular, înainte de a pune problema angajării lui.

— E bine că v-ați gîndit la mine, *sir*! Dar aș vrea să vă mai pun o întrebare: nu credeți c-ar trebui să știu și eu — confidențial! — cum anume și-a făcut datoria? Altfel, nu văd cum aș putea evita vreo gafă. Nu credeți?

Soames privi cu ochii larg deschiși fața ginerelui său, gura lui mare și, din nou, ca de multe alte ori, Michael îi inspiră o anumită simpatie și încredere; părea atât de cinstit!

— Ei bine, îi spuse, ducându-se spre ușă și verificându-i opacitatea la sunet, este vorba despre o chestiune care ne poate duce în fața curții pentru defăimare, de aceea atât în interesul dumatăle cât și al meu, te rog să păstrezi cel mai strict secret.

Apoi coborî glasul și-i povesti cu de-amănuntul toate cele petrecute, încheind astfel:

— După cum mă așteptam, tinărul a venit din nou la mine azi-dimineață. Este, firește, înspăimântat. Eu nu vreau să-l scap din mână. Cum nu am alte informații, nu știu încă dacă să merg mai departe ori ba. De altfel... Soames șovăi; îi venea greu să-i dea un argument nobil, când, de fapt, era vorba de interesul lui, și continuă: Eu... mie mi se pare că situația lui e grea. Avea un salariu de trei sute și cincizeci de lire pe an.

— Foarte greu! zise Michael. Știți că Elderson e membru aici?

Soames privi din nou bănuitor spre ușă; văzînd că este bine izolată, zise:

— Într-adevăr? Îl cunoști?

— Am jucat bridge cu el, zise Michael, mi-a luat ceva bani... e un jucător și jumătate!

— Ah! zise Soames — el nu jucase niciodată cărți. Am motive bine întemeiate să nu-l iau pe acest tinăr în întreprinderea mea, dar în tine pot avea încredere.

Michael salută cu mîna la timp.

— Măgulit peste măsură, *sir*. Ocrotitorul săracilor... și oleacă, copoi. Deseară am să stau de vorbă cu el și am să vă comunic ce-am mai putut scoate de la el.

Soames dădu din cap, zicîndu-și: „Dumnezeule, ce jargon!...”

Această întrevvedere îi făcu lui Michael serviciul de a-l obliga să se gîndească la altceva decît la el însuși. Tempera-

mental, era cu totul de partea tinărului Butterfield. Aprinse o țigară și intră în sala de joc. Așezat pe galeria înaltă din fața căminului, fu impresionat de camera aceea pătrată, cu trei mese de joc pătrate, așezate de-a curmezișul lângă perete, cu cîte trei jucători așezați în triunghi la fiecare din ele.

„Dacă al patrulea jucător ar ședea sub masă, gîndi Michael, tabloul ar fi complet. Jucătorul mort se plimbă și strică armonia.“ Deodată tresări, văzînd că, la o masă, al patrulea jucător era Elderson! Indiferent, cu gesturi rezezi, tăia virful unei țigări. Uf, Doamne! Chipurile oamenilor sînt ca niște cărți sigilate! Fiecare cu paginile ei pline de gînduri, interese, planuri, fantezii, pasiuni, nădejdi și temeri personale... apoi, deodată, moartea — pac! — și ființa e ștearsă de pe fața pămîntului, ca o muscă de pe perete, și nimeni nu mai poate urmări micul lui mecanism interior, care funcționează tainic, după vrerea, gîndurile și importanța lui. Nimeni nu mai poate ști dacă această brumă de activitate era cinstită sau mîrșavă. Greu de spus! Oamenii apar în cele mai variate forme! Bunăoară, Elderson!... Să fi fost, oare, un nemernic, sau un miel al lui Dumnezeu nebănuit de curat? „Mie mi se pare, își zise Michael că e un afemeiat. Așa să fie, oare?“ Își duse mîinile la spate și, în fața focului, începu să-și frece palmele ca o muscă ce se luptă să-și dezlipească aripile, după ce căzuse în sirop. Dacă omul nu știe să spună ce se petrece în capul propriei lui soții, în propria lui casă, cum să poată citi ceva pe chipul unui străin, mai ales al unuia care are cel mai ascuns mecanism interior din lume: un *gentleman* englez și om de afaceri? Bine-ar fi dacă viața ar fi ea în *Idiotul* sau *Frații Karamazov*, și fiecare om și-ar descărca sufletul în gura mare, față de lumea întreagă! Bine-ar fi dacă sălile de joc din cluburi ar fi prevăzute și cu instalații speciale pentru a provoca acces de epilepsie! Dar... nu-i nimic... nimic! Lumea era plină de taine minunate, pe care fiecare și le păstra pentru el, fără a le des-tăinui!

Un valet intră, văzu de foc, se opri un moment nemișcat și lipsit de expresie ca un cocostirc, așteptă un ordin, care

sună ca un *stacatto* în zumzetul încăperii, se întoarce și plecă.

Mecanisme! Pretutindeni mecanisme! Mijloace atât de perfecte pentru a te îndepărta de viață, încît aproape că nu mai rămîne viață de care să te îndepărtezi.

„Mi se pare că viața seamănă cu un om care-și trimite lui însuși o scrisoare recomandată, își zise Michael. Poate că așa e bine. Dar, oare, viața este un lucru bun? Aș vrea, oare, s-o văd iarăși în formă brută?”

Elderson se așeză la locul lui și Michael îi putea privi ceafa. Nu-i dezvălui nimic.

„Nu sînt copoi, își zise, ar trebui să pot deduce ceva din faptul că, la spate, părul său nu e pieptănat cu cărare“. Apoi se ridică de pe paravanul sobei și se duse acasă.

La masă, se surprinse aruncîndu-i priviri iscoditoare lui Fleur și își displăcu. Copoi! Totuși, cum să nu încerci a afla adevăratele gânduri și sentimente ale unei ființe care-ți ține inima ca pe un acordeon, făcînd-o să scîrție sau să geamă, după bunul ei plac!

— Am văzut modelul pe care i l-ai trimis ieri lui Aubrey, îi zise. Nu mi-a spus nimic despre rochii, dar m-a privit foarte ciudat! Ce față, Michael! Unde ai dat de ea?

Pe Michael îl străfulgeră gîndul: „Ce-ar fi s-o fac geloasă?“ Dar tot el se indignă. Ce idee josnică, mîrșavă și ordinară!

— M-am pomenit cu ea la birou, îi zise. Soția unui mic ambalor, care a șterpelit cîteva exemplare din... niște cărți. Acum vinde baloane și au mare nevoie de bani.

— Înțeleg. Știai că Aubrey o pictează nud?

— Pfiu! De unde să știu? Eu m-am gîndit c-ar fi bună pentru o copertă. Auzi colo! Crezi c-ar trebui să-l împiedic? Fleur zîmbi.

— Cîștigă mai mult și, la urma urmei, o privește. Pe tine nu te atinge, nu-i așa?

Iarăși gîndul de adineauri, iarăși indignare!

— Numai în măsura în care bărbatul ei este un hoț cumsecade și n-aș vrea să am și mai multe motive să-l compătăimesc.

— Ea n-o să-i spună, desigur, nimic.

Fleur rosti aceste cuvinte cu atîta naturalețe și simplitate, încît își dezvălui întreaga mentalitate. Nu i se spun bărbatului lucruri care ar putea să-l supere pe bietul om! După clipirea pleoapelor ei albe, Michael observă că Fleur își dăduse seama că se trădase. Oare, n-ar fi momentul să profite de ocazie și să-i spună ce auzise de la June Forsyte, să dea totul pe față, să afle totul? Dar la ce bun? Ce-ar realiza? S-ar schimba ceva? Ar face-o pe Fleur să-l iubească? N-ar reuși decît s-o chinuiească și mai mult, iar el să aibă senzația că o pierde, vrînd s-o cucerească! Nu! Mai bine să adopte principiul tăcerii, pe care, fără să vrea, Fleur i-l enunțase, să scrișnească din dinți și să zîmbească. Mormăi:

— Mă tem să n-o găsească cam slabă.

Fleur, cu ochii strălucitori ațintiți asupra lui, îl privi; gîndul acela josnic îi reveni: „Dacă aș face-o?...“

— N-am văzut-o decît o singură dată, adăugă Michael, și era îmbrăcată.

— Nu sînt geloasă, Michael.

„Nu ești, gîndi Michael, dar numai Dumnezeu știe cît aș dori să fii!“

Cuvintele: „Un tînăr cu numele Butterfield vă caută, domnule“, avură efectul unei chei răsucite în ușa unei celule de închisoare.

Tînărul „cu numele Butterfield“ stătea în vestibul, uimit de Ting-a-ling.

„Judecîndu-l după ochi, e mai cline decît javra asta mică!“ gîndi Michael și zise:

— Poftim sus, în biroul meu. Aici, jos, e frig. Socrul meu mi-a spus că ești în căutarea unei slujbe.

— Da, domnule, zise tînărul, și urcă scările în urma lui

— Ia loc, te rog, zise Michael. O țigaretă? Știu totul despre necazul dumitale. Judecînd după mustață, s-ar zice c-ai

făcut războiul, ca și mine. Nu-i așa? Spune-mi drept, ca între tovarăși de suferință: povestea dumitale e absolut adevărată?

— Așa să-mi ajute Dumnezeu că totul e adevărat, domnule. Bine ar fi fost să nu fie adevărat. N-aveam nimic de câștigat și totul de pierdut. Făceam mai bine dacă-mi țineam gura. Între noi doi, cuvântul lui avea greutate — și iată-mă pe drumuri. Era prima mea slujbă de la război încoace; iar scrisoare de recomandatie n-am să văd de la el cît îi lumea.

— Ai, mi se pare, soție și doi copii.

— Da, i-am condamnat la foame din pricina conștiinței mele! În viața mea n-am să mai procedez astfel, asta o știu! Ce-mi păsa mie că societatea este înșelată? Soția mea are dreptate: am fost un timpit, domnule.

— Poate, zise Michael. Te pricepi la cărți?

— La registre, domnule. Sînt un bun contabil, știu cum să le păstrez.

— Sfinte Dumnezeule! *Noi* facem exact contrariul: vrem să scăpăm de ele! Avem o casă de editură. Ne gindeam să angajăm un voiajor special. Ai darul convingerii?

Tinărul zîmbi vag.

— Nu știu, domnule.

— Ei bine, ascultă aici, zise Michael, răpit de privirile ochilor lui, nu trebuie decît să-ți turuie gura. Dar, firește, asta trebuie s-o înveți. Cred că nu citești prea mult.

— Așa este, domnule.

— Asta poate să fie un avantaj. Ceea ce ai de făcut este să-i convingi pe sărmanii librari că fiecare dintre cărțile de pe lista dumitale — cam treizeci și cinci la număr — este necesară în prăvălia lui, și încă în cantități mari. Ai noroc că ai hotărit să-ți înfrinezi conștiința, pentru că, de fapt, majoritatea lor nu sînt necesare. Mă tem, însă, că nu există nici o instituție unde ai putea lua lecții de persuasiune; dar îți poți inchipui cam despre ce este vorba și, dacă vrei să vii aici pentru un ceas sau două în săptămîna aceasta, eu te informez despre autorii noștri și te pregătesc pentru a te prezenta în fața lui Petru.

— Care Petru, domnule?

— Petru cu cheile... din fericire, el este domnul Winter, nu domnul Danby. Sper să-l pot convinge să te primească pentru o lună, de probă.

— Am să-mi dau toată osteneala, domnule. Soția mea se pricepe la cărți, ea poate să mă ajute mult. N-am cuvinte să vă mulțumesc pentru bunătatea dumneavoastră. Adevărul este că această concediere m-a distrus. Avind doi copii, n-am putut pune nimic deoparte și acum mi se pare că s-a scufundat lumea.

— Capul sus! Vino mâine-seară la ora nouă aici și am să te inițiez. Cred că fața dumitale se potrivește cu slujba, dar trebuie să înveți turuiala. Numai una din douăzeci de cărți este, într-adevăr, necesară, restul sînt un lux. Performanța dumitale va fi să-i convingi că nouăsprezece sînt necesare, și aceea una este un lux, dar că fără ea nu se poate. Este întocmai ca în alimentație, sau îmbrăcăminte, sau în alte domenii ale civilizației.

— Da, domnule, am înțeles.

— Atunci, totul e în ordine. Noapte bună și succes!

Michael se ridică și-i întinse mîna. Tînărul i-o strinse, făcînd o mică plecăciune. Peste un minut, era în stradă; în vestibul, Michael își zise: „Mila e o nerozie! Am uitat cu desăvîrșire că eram copoi!“

CAPITOLUL X

FAȚA

Michael se ridică de la masa din sufragerie o dată cu Fleur. Trecuseră două zile de cînd Fleur fusese la Wilfrid și buna dispoziție nu-i revenise. Relațiile cu oamenii cei mai

distinși, colanele împletite din florile cele mai rare ale Londrei, care îi îmbujoraseră obrazii, i se păreau serbede și fără rost. Cele trei ore, în care, după șocul din Cork Street, se întorsese acasă pentru a primi șocuri în salonul ei, o zguduiseră atât de tare, încât nu-și mai simțea pământul sub picioare. Rana pe care Holly o redeschisese aproape că se vindecase din nou. Un măgar viu era de preferat unui leu mort. Dar acum nu se mai regăsea. Ce se petrecuse, oare?... Ce? De două zile încerca să-și regăsească un rost și nu izbutea. Michael era tot bizar, Wilfrid pierdut, Jon înmormântat de viu și nimic nu părea nou sub soare. Singura plăcere în aceste două zile de tristețe și dezamăgire i-o dădu *Maimuța albă*. Cu cât o privea mai mult, cu atât i se părea mai chinezească. Ea rezuma adevărul satiric, pe care Fleur îl percepea poate doar în subconștient, că întreaga ei agitație, goana după ceea ce era modern și zborul spre viitor, erau, de fapt, dovada că nu credea în nimic altceva decât în trecut. Lumea modernă a întrecut măsura și omul trebuie să se întoarcă la strămoșii săi pentru a căpăta credință. Fleur simți o vagă nostalgie, asemenea unui peștișor sclipitor crescut într-un liman cald, care se trezește într-o apă rece, străină lui.

În sufrageria spaniolă, Fleur, singură cu sentimentele ei, privi îndelung fructele de porțelan. Străluceau, erau reci și nu le puteai minca. Luă unul în mână. Să fie, oare, un fruct al patimii? Halal patimă! Îl puse la loc peste piramida de fructe și tresări la zgomotul surd. Oare, sărutările ei îl orbiseră pe Michael? Îl orbiseră să nu vadă... ce? Incapacitatea ei de a avea o pasiune?

„Dar eu nu sînt incapabilă, își zise, nu sînt! Într-o bună zi, am să-i arăt, lui și tuturor.“ Ridică privirile spre Goya de pe peretele din față. Cită hotărîre în linii, cită intensitate de viață în ochii negri ai femeii cam trecute! Aceasta știa ce vrea și știa să-și satisfacă dorința! În portretul acesta nu era nici compromis, nici nehotărîre... femeia aceasta nu se învîrtea în jurul vieții, nu căuta să-i afle sensul, nu se

Întreba dacă merită să fie trăită, ci o trăia din plin, de dragul vieții!

Fleur își puse minile pe gît, la marginea decolteului. Carnea ei era tot atît de tare, da... ea era de zece ori mai frumoasă decît femeia aceea spaniolă, fină și îndrăcită, cu ochii negri și dantela minunată! Apoi se întoarse cu spatele la tablou și ieși în vestibul. Se auzea glasul lui Michael, care vorbea cu un domn! Coborau scările! Trecu tiptil în salon și luă în mînă un manuscris cu versuri, asupra căruia Michael îi ceruse părerea. Fleur ședea fără a citi și se întreba dacă Michael va intra în salon. Auzi ușa principală închizîndu-se. Nu! Plecase și el! Simți o ușurare... dar ce fior rece! Casa, fără căldura și veselia lui Michael... Dacă mai durează mult, va fi greu de suportat! Se ghemui pe divan și încercă să citească. Poeme serbede... versuri libere, albe, introspective, toate vorbesc despre viața interioară a autorului! Fără viață, fără elan! Prostii! I se păru că le mai citise de multe ori. Se întinse pe divan și, nemișcată, asculta sîsîiturile și trosniturile buștenilor din sobă! Dacă ar fi întuneric, ar adormi. Stinse lampa și se întoarse pe divan. Se privea... un tablou la lumina flăcărilor, singură, părăsită, patetică, avînd tot ce poțea și totuși... neavînd nimic! Se bosumflă. Își dădea seama că era nerecunoscătoare ca un copil răsfățat. Dar ceea ce era mai grav, era că se vedea pe sine privindu-se... făptură modernă triplu-distilată, atît de bine învăluită în compartimente subtile și perfect etanșate, încît nu se putea scufunda. Ce bine ar fi dacă ar putea pătrunde în ea ceva din frigul nedomolit de afară, ceva din sălbăticia și imensitatea Londrei, ale cărei flori le culegea. Lumina focului, molcomă și nestatornică, cădea cînd pe un colț, cînd pe altul, lăsînd să se întrevadă porțiuni din camera chinezească; era ca la teatru, în scenele pline de mister și încordare, cînd, în sunetul tamburinei, aștepți momentul

următor al desfășurării dramei. Întinse mina și luă o țigară; se privea aprinzînd-o și scoțînd fumul pe gură... degetele-i îndoite, buzele deschise, brațul alb, rotund. Era decorativă! La urma urmei, nu era destul? Să fii decorativă și să înfrumusețezi o lume care nu era frumoasă! În *Moneda de aramă* era un poem despre o cameră luminată de flăcările din căminul în fața căruia stătea o colombină răsfățată, în timp ce afară hoinărea un arlechin ca „spectrul unui trandafir”. Deodată, pe neașteptate, Fleur simți o durere în inimă. Durere în toată puterea cuvîntului, chiar chinuitoare... Alunecînd de pe divan, se așeză jos, în fața focului, și-și lipi obrazul de Ting-a-ling. Cîinele chinezesc, ridicînd capul, o privi cu ochi negri și stranii în lumina flăcărilor.

Îi linse obraji și întoarse botul. Uf! Pudră! Dar Fleur zăcea ca moartă. Se vedea întinsă pe jos... rotunjimea șoldului, luciul castaniu al părului ei scurt... auzea bătăile neîntrerupte ale inimii. Ridică-te! Ieși pe stradă! Fă ceva! Dar ce... ce merita să fie făcut? Ce avea sens? Se vedea făcînd lucruri extravagante... îngrijind femeii bolnave, dădăcînd copii palizi, ținînd un discurs în parlament, alergînd călare peste cîmp, îmbrăcată în pantaloni bufanți și cultivînd napi... decorativă! Ședea culcată, nemișcată, înfășurată parcă în plasa propriei sale viziuni. Atîta vreme cît se putea privi, nu va face nimic, era convinsă, pentru că nimio nu merită osteneală! Dar cum ședea culcată acolo, nemișcată, i se păru că mai rău decît orice ar fi să nu se mai poată privi. În sfîrșit, își dădu seama că acest sentiment o făcea prizonieră pentru totdeauna.

Ting-a-ling mîrli și întoarse botul spre fereastră. Parcă zicea: „Nouă, aici în casă, ne e bine; ne gîndim la trecut. N-avem nevoie de nimeni din afară. Oricine ar fi în fața ferestrei... îl rog să plece!” Apoi mîrli din nou... un mîrlit încet, prelung.

— Ce este, Ting?

Ting-a-ling se sprijini în labele din față și întoarse botul spre fereastră.

— Vrei să te scot la plimbare?

— Nu! Părea a mîrîi.

Fleur îl luă în brațe și zise:

— Nu fi prost, Ting! apoi se duse la fereastră. Perdelele chinezești bogate, bine căptușite, erau trase și nu lăseau să pătrundă noaptea în salon. Fleur le desfăcu puțin cu o mîină și se retrase speriată. La fereastră sta o față: fruntea-i era lipită de geam, ochii închiși... parcă stătea de multă vreme așa. În întuneric, trăsăturile îi erau șterse, nu i se vedea decît paloarea. Fleur simți trupul ciinelui încremenind în brațele ei... tăcea. Inima ei bătea tare. Era înspăimîntător... o față fără trup.

Brusc, fruntea se dezlipi de geam, ochii se deschiseră. Văzu fața lui Wilfrid. Oare, el vedea ce se petrece în camera întunecată... știa că ea îl urmărea? Tremurînd toată, închise perdelele. Să-i facă semn? Să-l lase să intre? Să iasă la el? Să-i facă semn să plece? Inima îi bătea puternic. De cîtă vreme o fi stînd acolo ca o nălucă? Ce-o fi vrînd de la ea? Scăpîndu-l pe Ting-a-ling din brațe, își duse minile la frunte și încercă să se lămurească cu ea însăși. Apoi, brusc, se apropiu de fereastră și dădu perdelele la o parte. Nici o față! Nimic! Plecase! Scuarul întunecat, bătut de vînt... pustiu, nici un suflet de om! O fi fost aievea... sau numai în imaginația ei? Dar Ting-a-ling? Ciinii n-au imaginație. Ciinele se întoarse lingă sobă și se întinse la locul său.

„Nu e vina mea, își zise enervată. Nu e vina mea! Eu n-am vrut să se îndrăgostească de mine. Eu n-am vrut decît... decît!...“ Iarăși căzu în fața căminului. „Oh, Ting, fie-ți milă de mine!“ Dar ciinele chinezesc nu uitase că adineauri îl scăpase din mîină, și nu-i răspunse...

LICHIDAREA

După ce nu-și împlinise sarcina de copoi față de tinărul Butterfield, Michael se opri șovăitor în vestibul. În cele din urmă, nu se întoarse în birou, ci ieși încetitor, trecu prin fața parlamentului și o porni în sus, spre Whitehall. În Trafalgar Square își aduse aminte de tatăl său. Bart putea fi la „Snooks“, la „Coffee House“ sau la „Aeroplane“; apoi, cu gândul că „ar fi odihnitor“, se duse la cea mai modernă dintre cele trei instituții.

— Da, domnul Lawrence Mont este în hol, domnule.

Sedea picior peste picior, cu o țigară între degete, așteptând pe cineva cu care să stea de vorbă.

— Ah! Michael! Poți să-mi spui, oare, pentru ce am venit aici?

— Pentru a aștepta sfârșitul lumii, *sir*.

Sir Lawrence rîse pe sub mustață.

— Bună idee! ți spuse. Când zeii vor distruge civilizația, acesta va fi cel mai bun afișier telegrafic din Londra. Dorința de a fi de față la moartea ei este, poate, cea mai puternică dintre pasiunile noastre, Michael. Nu mi-ar place deloc să sar în aer, mai ales după cină, dar aș fi și mai supărat dacă aș pierde spectacolul următor, dacă va fi, într-adevăr, un spectacol interesant. La drept vorbind, raidurile aeriene erau distractive.

Michael oftă.

— Da, ți spuse, războiul ne-a învățat să ne gândim la eternitate, iar după ce s-a sfârșit, ne-a lăsat cu eternitatea plutind deasupra noastră. Iar acum nu vom avea liniște pînă cînd nu o dobîndim. Pot să iau o țigară, *sir*?

— Dragul meu, l-am recitit pe Frazer¹! Este extraordinar cum superstițiile și-au pierdut orice valoare, acum, cînd am descoperit adevărul ultim: nici o cunoaștere nu este valabilă în mod absolut.

Michael voia să-și aprindă o țigară, dar se opri.

— Crezi, într-adevăr, ceea ce spui, *sîr*?

— Cum să nu cred? Azi nici un om rezonabil nu se mai îndoiește că, prin progresul tehnic, omul devine victima propriilor lui invenții. Ultimele evenimente te duc inevitabil la această concluzie. *Per ardua ad astra*², după cîteva lovituri zdravene, vedem stele verzi.

— Dar întotdeauna lucrurile s-au petrecut la fel, *sîr*, și iată-ne încă în viață.

— Așa se zice, dar eu mă îndoiesc. Mie mi se pare că, de fapt, sîntem morți, Michael. Eu cred că nu trăim decît în trecut. După părerea mea, nu putem spune că sperăm în viitor. Vorbim despre el, dar nu cred că sperăm să mai avem un viitor. Cu toate că protestăm, în subconștientul nostru am tras concluzii. Judecînd după harababura din ultimii zece ani, ne putem da seama de harababura din cei treizeci de ani ce vor urma. Omul, cu firea lui, poate discuta despre piciorul din spate al unui măgar, dar, pînă la urmă, măgarul rămîne tot cu patru picioare.

Deodată, Michael se așeză și zise:

— Ești un Bart rău și îndrăzneț.

Sîr Lawrence zîmbi.

— Mi-ar place să fiu convins că oamenii cred, într-adevăr, în umanitate și alte asemenea, dar, după cum știi și tu, ei nu cred... nu cred decît în noutate și în interesele lor proprii. Cu rare excepții, toți sînt niște maimuțe, mai ales cei din specia oamenilor de știință, iar cînd pui praf de pușcă.

¹ George Frazer (1854—1914), scriitor scoțian, autor de lucrări avînd drept temă religiile comparate, totemismul, folclorul. *Creanga de aur*, cea mai importantă lucrare a sa, a apărut în colecția „B.P.T.” în anul 1980 (nr. 1040—1044).

² Prin îndrăzneală, spre stele (lat.).

și un fitil aprins în labele unei maimuțe, ea se aruncă în aer de dragul jocului. Maimuțele nu trăiesc în siguranță decât dacă n-au posibilitatea să facă prostii și să-și primejduiască viața.

— Ai haz! zise Michael.

— N-am decât hazul cerut de împrejurări, băiete dragă. M-am gândit mult. Avem aici, la club, un membru care cunoaște un șiretlic de douăzeci de ori mai bun decât orice șmecherie aplicată în război... un tip de o valoare extraordinară. Guvernul e cu ochii asupra lui. El îi va ajuta pe ceilalți tipi de valoare din Franța, Germania, America și Rusie, să intre în istorie. Aceștia vor realiza ceva cu adevărat grandios... ceva ce depășește toate realizările omenești pînă în ziua de azi... le lichidează. De altfel, să știi de la mine, Michael, noua deviză a lui *homo sapiens* este... lichidarea.

— Ei, zise Michael, și ce ai de gând să faci?

Sprîncenele lui *sir* Lawrence se ridicară aproape pînă la mijlocul frunții.

— Ce să fac? Ce-aș putea face eu, dragul meu? Pot să mă duc la el și la guvern să-i prind de turul pantalonilor? Pe ei, pe toți tipii de valoare și guvernele din alte țări? Nu! Tot ceea ce pot face este să-mi fumez țigara și să spun: „Dumnezeu să vă apere, domnilor, și să vă ferească de necazuri!“ Cum, cum nu? Ei își vor atinge scopul, dar, dacă lucrurile se desfășoară normal, eu nu le maiapuc în viață.

— Eu, da, zise Michael.

— Tu, da, dragul meu... Dar gîndește-te la explozii, la spectacolul acela, la miasme... Totuși, tu mai ai un scop în viață. Cîteodată aș vrea să am vîrsta ta. Dar cîteodată — și *sir* Lawrence își aprinse din nou țigara — n-aș vrea. Cîteodată mă gîndesc că m-am săturat de fățărniciiile noastre și că nu ne mai rămîne decât să murim ca niște gentlemen.

— Plîngerile lui Ieremia, tată!

— O fi, zise *sir* Lawrence răsucindu-și mustăcioara cărunță, mi-ar părea bine să mă înșel. Dar ne apropiem cu pași repezi de momentul în care situația va fi de așa natură

încît milioane de oameni vor putea fi uciși apăsîndu-se pe cîteva butoane. Ce motive avem să credem că omenia din noi se va dezvolta atît de mult, încît să ne împiedice de a folosi aceste mari și noi jucării de distrugere, Michael?

— „Unde nu cunoști terenul, înscrie pe hartă «spaimă».”

— Bine zis, Michael, de unde ai mai scos-o și pe asta?

— Din viața lui Cristofor Columb.

— Da, bătrînul Cristofor Columb. Cîteodată, parcă aș fi preferat ca omul să nu fi fost atît de curios! Parcă oamenii trăiau mai tihniți cînd nu știau atîtea. Ar fi fost mai bine dacă nu-i descoperea pe yankei.

— O fi, zise Michael, dar eu cred că ieșim și din asta. În altă ordine de idei, ce zici despre afacerea Elderson? L-am văzut pe funcționarul acela... nu mi se pare să fi inventat toată povestea.

— Ah! Da! Dar dacă Elderson a putut face una ca asta... să știi că totul este posibil pe lume. Ar fi, într-adevăr, uluitor. Juca atît de bine crichet, întotdeauna cîștiga partida. El și cu mine i-am bătut pe cei de la Eton cu cincizeci și patru de puncte. Bătrînul Forsythe ți-a povestit, nu-i așa?

— Da, m-a rugat să-i găsesc o slujbă tînărului Butterfield.

— Butterfield? Întreabă-l dacă nu cumva e rudă cu bătrînul grădinar Butterfield. Asta ar însemna ceva. Nu ți se pare că bătrînul Forsythe e cam pisălog?

Din lealitate față de Fleur, Michael nu se pronunță.

— Nu, eu mă înțeleg foarte bine cu el.

— Recunosc că e un om cîstit.

— Da, zise Michael, foarte cîstit.

— Dar cam reticent.

— Da, zise Michael.

După această concluzie, tăcură amîndoi, ca și cum dincolo de ea era neștiință și deci spaimă. Imediat, Michael se ridică.

— Zece și ceva, mă duc acasă.

În timp ce se întorcea pe drumul pe care venise, nu se putea gîndi la nimic altceva decît la Wilfrid. Ce n-ar

fi dat să-l audă spunînd: „Totul e în ordine, amice! Mi-a trecut!“ și să-i stringă iar mina. Pentru ce trebuia să se îmbolnăvească omul de această boală fatală numită „iubire“? Pentru ce trebuia să devii pe jumătate nebun din pricina ei? Se zice că iubirea este precauțiunea naturii față de spaimele lui Bart, față de tipii aceia de valoare! O pornire nestăvilită pentru ca rasa să nu se stingă. Dacă e așa... e cam prozaic! De fapt, Michael nu ținea ca Fleur să aibă copii. Ce pasăre vicleană era bătrîna natură... cum știa să-și ascundă planurile! Dar poate că zbură prea sus! Dacă Bart avea dreptate, în curînd copiii nu vor mai fi la modă. Nu va mai trece mult și oamenii nu vor mai vrea copii. Cine va mai dori să-i aibă pentru simpla plăcere de a-i vedea zburăți în aer, otrăviți sau morți de foame? Cîțiva fanatici vor mai avea, ceilalți vor rămîne sterpi. Lichidarea! Instinctiv, Michael își îndreaptă spatele; trecea tocmai pe sub Big Ben. Ajunse în mijlocul pieței parlamentului, cînd o siluetă, care venea spre el, coti brusc la stînga și porni spre Victoria. Un bărbat înalt, cu pas legănat. Wilfrid! Michael se opri pe loc. Venea dinspre... South Square! Brusc, porni în urma lui. Nu fugea, dar mergea cît putea de iute. Sîngele îi zvîcnea în temple și neliniștea pe care o simțea era de neîndurat. Wilfrid trebuie să-l fi văzut, căci altfel nu l-ar fi ocolit, n-ar fi fugit ca de dracu'. Nu e bine! Nu e bine! Nu-l putea ajunge din urmă, Wilfrid avea picioare mai lungi... pentru a-l întrece, ar fi trebuit să ălerge! Atunci Michael fu cuprins de o emoție intensă. Cel mai bun prieten și soția lui! Totul avea o limită! Omul trebuie să aibă atîta mîndrie încît să nu lupte într-o asemenea împrejurare! Lasă-l să-și vadă de drum! Se opri, urmări silueta grăbită pînă dispăru și încet, cu capul aplecat, de data aceasta avînd senzația „lichidării“, porni spre casă. Merse agale, liniștit, resemnat în fața destinului. Văicăreala n-are rost! Nici scandal, nici dare înapoi! În timpul cît făcu cele cîteva sute de pași pînă-n scuarul unde locuia, își dădu seama mai ales de înălțimea caselor și de micimea oamenilor. Niște musculițe făcuseră această monstruoasă imensitate și

au luminat-o în așa fel încît părea o grămadă enormă de lumini strălucitoare, a cărei văpaie umbrea culoarea cerului! Cît de vastă este activitatea acestor musculițe! Era absurd să crezi că iubirea ta față de o altă musculiță avea vreo importanță! Învîrți cheia în broască, își scoase pălăria și, „lichidat“, intră în salon. Întineric... nu era nimeni? Ba da. Fleur și Ting-a-ling erau pe jos, în fața căminului! Michael se așeză pe divan și brusc își dădu seama că tremura și că transpirase de parcă fumase o țigară prea tare. Fleur se ridică, își încrucișă picioarele și îl privi. El aștepta să i se mai potolească tremurul. Pentru ce nu vorbea ea? Pentru ce ședea aici, în întineric? „Știe, își zise el, amîndoi știm că ceva s-a sfîrșit. Doamne, ajută-mă să mă port ca lumea!“ Luă o pernă, și-o așeză la spate, puse picior peste picior și se rezemă de ea. El însuși fu surprins auzindu-și glasul:

— Pot să te întreb ceva, Fleur? Vrei să fii bună și să-mi răspunzi cu o sinceritate desăvîrșită?

— Da.

— Iată despre ce este vorba: știi că nu m-ai iubit cînd te-ai măritat cu mine. Cred că nici acum nu mă iubești. Dorești să dispar din viața ta?

Lui Michael i se păru că trecuse multă vreme pînă cînd auzi:

— Nu.

— Ești convinsă?

— Da.

— Pentru ce?

— Pentru că nu vreau să pleci.

Michael se ridică.

— Vrei să-mi răspunzi la încă o întrebare?

— Da.

— Wilfrid a fost astă-seară aici?

— Da... nu. Adică...

Minile lui se încleștară; văzînd că Fleur le urmărește, se potoli.

— Fleur! Nu...?

— Nu mint. A venit aici, la fereastră. I-am văzut fața. Atita tot. Fața... și ce față! Oh!... Michael, nu fi rău cu mine astă-seară!

Rău! Rău! Inima lui Michael se răzvrăti la auzul acestui cuvânt straniu.

— Totul e în ordine, bîlbîi Michael, atita vreme cît îmi spui ce dorești.

Fleur zise, fără a se clinti:

— Aș dori să fiu mîngîiată.

Ah! Știa întocmai ce trebuie să spună și cum s-o spună! Michael ingenuche și începu s-o mîngîie.

CAPITOLUL XII

SPRE ORIENT

Nu trecură nici cîteva minute și amîndoi avură o senzație neplăcută. Michael, care stătea în genunchi mîngîind-o pe Fleur, fu cuprins de o neliniște din ce în ce mai mare. În seara aceasta crezuse spusele ei cum nu le crezuse de cîteva luni încoace. Dar ce făcea Wilfrid? Pe unde hoinărea? Fața lipită de fereastră... fața fără glas, care nu încercase să ajungă la Fleur! Michael simți o durere în inimă, căci inima nu cunoaște lege. O lăsă pe Fleur din brațe și se ridică.

— Ai vrea să văd ce se întîmplă cu el? După ce totul a trecut, ar putea... aș putea...

Fleur se ridică și ea. Se calmase.

— Mă duc la culcare.

Îl luă pe Ting-a-ling în brațe și porni spre ușă; fața ei, între blana roșiatică a cîinelui și părul ei castaniu, era foarte palidă, foarte liniștită.

— Între altele, îi zise, este a doua lună că n-am avut... Michael, cred că înseamnă o...

Lui Michael i se tăie răsuflarea. Era incapabil să scoată o vorbă; valuri de emoție se ridicau, coborau, îl amețeau.

— Noaptea cu balonul, îi zise ea; îți e neplăcut?

— Neplăcut? Doamne, Dumnezeu! Neplăcut!

— Atunci e bine. Nici mie. Noapte bună!

Fleur plecă. Fără motiv, Michael gândi: „La început a fost cuvîntul și cuvîntul era de la Dumnezeu, și Dumnezeu era cuvîntul“. Rămase nemîscat, parcă înghețase; se simți puternic și cu pămînt solid sub picioare. Un copil! I se păru că barca vieții lui, aruncată încoace și-ncolo de valuri, ajunsese la liman... ancora era coborîtă. Se întoarse și dădu brusc la o parte perdelele. Noapte înstelată! Ce lume minunată! Frumos... foarte frumos! Dar Wilfrid? Își lipi obrazul de fereastră. Pe geamul de afară își lipise Wilfrid obrazul. Dacă închidea ochii, și-l putea închipui. Nu e drept! Cîine rătăcit... om rătăcit! S.O.S.! Ieși în vestibul și scoase din cufărul de marmură, fără molii, cel mai gros pardesiu. Se urcă în primul taxi care-i ieși în cale.

— Cork Street! Repede!

Să cauți un ac într-un car cu fin! Big Ben arăta unsprezece și un sfert! Adîncă ușurare, pe care o simți întreaga lui ființă în zdruncinăturile taxiului, i se păru brutală. Salvarea! Da, așa era... Michael era convins de acest lucru și parcă avu o viziune stranie: Fleur, „închisă“ într-o lumină foarte puternică, statornică în ciuda mișcărilor ei grațioase. Familie! Continuare! El n-a putut-o ancora, pentru că nu era trup din trupul ei! Dar copilul va putea și o va face! Poate că, în timp ce-și va alăpta copilul, va începe să-l iubească și pe el. Pentru ce o iubea el, oare, atît de mult? Nu se cade! El și Wilfrid erau niște măgari... erau demodați, nu mai țineau pasul cu vremea!

— Am ajuns, domnule... la ce număr doriți?

— E bine! Oprește motorul și așteaptă-mă. Vrei o țigară?

Puse și el o țigaretă în gură — buzele îi erau foarte uscate — și porni pe strada lui Wilfrid.

Lumină în apartament! Sună. Ușa se deschise, fața valetului apăru.

— Ce doriți, domnule?

— Domnul Wilfrid e acasă?

— Nu, domnule. Domnul Desert a plecat chiar acum în Orient. Mîine îi pleacă vaporul.

— Oh! zise Michael absent. Din ce port?

— Plymouth, domnule. Treanul pleacă la miezul nopții din gara Paddington. Poate că-l mai puteți prinde.

— Neașteptat... zise Michael, nu mi-a vorbit niciodată despre...

— Domnul Desert este un domn care face lucruri neașteptate, domnule.

— Bine, mulțumesc. Încerc să-l mai prind.

Se urcă în taxi și-i spuse șoferului:

— Paddington! Dă-i drumul cît poți de iute!

Apoi se gîndi la cuvintele valetului: „Domnul Desert este un domn care face lucruri neașteptate“. Bine spus! Își aduse aminte de scurta lor întrevvedere de lingă bustul lui Lionel Charwell; într-adevăr, neașteptată discuție! Prietenia lor se născuse pe neașteptate și se terminase pe neașteptate... chiar și poemele lui Wilfrid erau neașteptate. Țîșneau dintr-un suflet impetuos! Michael nu-și găsea astîmpăr, taxiul îl zguduia, îl legăna încoace și-ncolo, iar întreaga lui ființă tremura. Să-și fi pierdut mințile? De ce nu lăsa lucrurile să-și urmeze cursul lor? Mila e o nerozie! Și totuși... O dată cu Wilfrid pleca o părticică din inima lui și, în ciuda tuturor celor petrecute, ar fi vrut ca Wilfrid să știe lucrul acesta. Upper Brook Street, Park Lane! Străzi pustii, noapte rece, platani desfrunziți, proiectați în lumina felinarelor, în bezna albăstruie... Michael gîndi: „Hoinărim cu toții! Spre ce... care ne e țelul? Să-ți faci datoria și să nu circești! Dar, oare, care e datoria mea? Care e datoria lui Wilfrid? Ce se va întîmpla cu el acum?“

Taxiul coborî în viteză panta dinspre gară și se opri la peron. Douăsprezece fără zece minute... Un tren greoi și lung era tras pe linia întâi.

„Cum să procedez? gîndi Michael. Idioată situație! Să trec din vagon în vagon? N-ar fi mai bine, bătrîne, să te las să pleci fără sentimentalisme?”

Văzu niște marinari. Erau beți, sau aproape beți! Încă opt minute! Michael porni încet de-a lungul trenului. Abia trecuse pe lângă patru ferestre, cînd dădu cu ochii de cel pe care-l căuta. Desert ședea cu spatele la locomotivă, în colțul de lângă fereastră, într-un compartiment de clasa întâi, gol. În gură avea o țigară neapinsă, gulerul de blană îi era ridicat pînă la ochi, iar ochii ațintiți asupra unui ziar îndoit pe genunchi. Ședea nemișcat. Michael se opri și-l privi. Inima îi bătu tare. Aprinse un chibrit, făcu doi pași și zise:

— Foc, bătrîne?

Desert ridică ochii și-l privi țintă.

— Mulțumesc, îi zise și luă chibritul. În lumina lui, fața îi era slabă, trasă, ochii întunecați, adînciți în orbite, osteniți. Michael se rezemă de fereastră. Nu vorbiră.

— Ocupați-vă locul, dacă plecați, domnule.

— Eu nu plec, zise Michael, emoționat peste măsură.

Apoi:

— Unde pleci, bătrîne? zise brusc.

— La dracu'!

— Dumnezeu! Wilfrid! Îmi pare rău!

Desert zîmbi.

— Despre asta să nu mai vorbim!

— Da, știu! Îmi dai mîna?

Desert întinse mîna.

Michael i-o strînse tare.

Se auzi un fluierat.

Desert se ridică brusc și se întoarse spre plasa de deasupra lui. Scoase un pachet dintr-un geamantan.

— Poftim nefericitele astea! ti zise. Publică-le, dacă
vrei.

Michael simți că ceva îl înecă.

— Mulțumesc, bătrine! E grozav! La revedere!

Pe fața lui Desert se așternu o anumită frumusețe.

— Rămâi cu bine! ti zise.

Trenul se puse în mișcare. Michael își luă coatele de pe fereastră; incremenit, privi cum dispare figura nemișcată, dusă de tren. Vagoanele treceau pe lângă el unul după altul, pline de marinari cu coatele pe geamuri, strigînd, cîntînd, fluturînd batiste și sticle. Apoi vagonul de bagaje... lumina de la capătul trenului... totul șters... o ceață roșie... Se duce... se duce... spre Orient... A plecat!

Totul s-a sfîrșit! Viri pachetul în buzunarul pardesiului. Acum trebuie să se întoarcă la Fleur! Așa e viața... hrană pentru unul, otravă pentru altul! Trecu mina peste ochi. A dracului treabă... erau plini de sentimentalism!

Partea a treia

CAPITOLUL I

SĂRBĂTOARE

Ziua de Rusalii era sărbătoare oficială și, ca de obicei, lumea năvălea spre Hampstead Heath. În mulțimea ce roia într-acolo, se aflau doi oameni care aveau de gând să ciștige dimineața bani, pentru a-i cheltuia după-amiază.

Tony Bicket cu baloanele și cu soția lui se urcară devreme în metroul ce ducea spre Hampstead.

— Ai să vezi, îi spuse, pînă la prinz le vînd pe toate și după masă petrecem!

Victorine îl strînse de braț și, cu cealaltă mînă, pipăi ușor prin rochie o mică umflătură de deasupra genunchiului drept. Era pricinuită de cincizeci și patru lire sterline cusute în partea de sus a ciorapului. Acum nu o mai supărau baloanele. Le aduceau atît cît le trebuia pentru hrană, în timp ce ea va strînge încă cîteva lire necesare pentru drum. Tony tot mai credea că va stoarce din binecuvîntatele lui baloane salvarea; era plin de nădejde, cu toate că ceea ce ciștiga abia le ajungea să nu moară de foame. Victorine zîmbi. Secretul ei îi permitea să fie indiferentă față de îndeletnicirea înjositoare de negustor ambulant pe marginea trotuarului. Își tichuise povestea. Informațiile necesare despre curse și le luase din ziarele de seară și din convorbiri în autobuz cu oamenii preocupați de această distracție națională. Vorbise și cu Tony despre curse, el avea informații culese din colțul

străzii. Victorine își pregătise, până în cele mai mici detalii, povestea a două lovituri imaginare: un suveran¹ cîștigat din cusutul unor bluze imaginare, investit în cîștigătorul premiului de două mii de guinee², iar cîștigul investit apoi într-unul din cei doi cai cîștigători ai premiului „Jubiliar“, care a dat prime bune; iar acesta, ca un al treilea cal cîștigător, pe care urma să-l mai născocoască, îi va produce cîștigul imaginar pînă la suma celor șaizeci de lire care îi erau necesare, premiu pe care în curînd și-l va strînge din „nud“. Această istorie i-o va servi lui Tony peste o săptămînă sau două, spunîndu-i pe de rost povestea despre norocul nemai-pomenit pe care-l avusese și pe care i l-a ascuns pînă la completarea banilor de drum. Dacă o să se uite prea ferm în ochii ei, o să-și lipească fruntea de ochii lui și o să-l sărute pe buze pînă-l va zăpăci. Iar a doua zi dimineața, se vor deștepta și-și vor cumpăra biletele de drum. Acesta era planul Victorinei. Avea cinci hîrtii de zece lire și patru de cîte o liră, cusute în ciorapul prins cu jartierele corsetului de mătase roz,

După-amiaza unei Driade fusese de mult terminată și era expusă în galeriile lui Dumetrius, împreună cu alte lucrări ale lui Aubrey Greene. Victorine plătise un șiling pentru a o putea vedea și stătuse pitită cîteva minute privind corpul alb, luminos, culcat în iarbă printre flori de cîmp, iar fața ei, întoarsă spre public, părea a spune: „Eu am un secret!“

— Genial tip Aubrey Greene, fața aceasta este extraordinară! zisese cineva.

Speriată, ascunzîndu-și fața, Victorine ieșise pe furiș din expoziție.

Din ziua în care s-a oprit tremurînd în fața atelierului lui Aubrey Greene, Victorine a avut de lucru zi de zi. A pictat-o de trei ori și a fost întotdeauna amabil, politicoș, ca un *gentleman*! Apoi, i-a dat scrisori de recomandare. Unii au pictat-o îmbrăcată, alții pe jumătate acoperită cu

¹ Veche monedă, în valoare de 20 de șilingi.

² Veche monedă de aur engleză, echivalentă cu 21 șilingi.

voaluri, alții goală, dar aceasta n-o mai supăra, căci banii se înmulțeau în ciorap și Tony nu bănuia nimic. Nu toți au fost „drăguți”; unii i-au făcut curte, dar ea le-a tăiat avântul de la început. Dacă nu-i respingea, ar fi putut strînge banii mai iute, dar... Tony! Mai avea două săptămîni și nu va mai trebui să pozeze nimănui. Adeseori, în drum spre casă, se oprea în fața vitrinei cu fructe, spice de grîu și fluturi albaștri.

Așezați unul lîngă altul în compartimentul înghesuit, în timp ce Bicket își ținea taraba pe genunchi, discutau care era locul cel mai nimerit.

— Eu cred că cel mai bine ar fi lîngă lac, la măgăruși. Oamenii au mai mulți bani decît după ce coboară din călușari și după ce și-au cumpărat nuci de cocos; tu poți să te duci să te așezi pe o bancă la marginea lacului, ca pe plajă... nu vreau să stai cu mine pînă-mi vînd toată marfa.

Victorine îl strînse de braț.

Peste deal și pe toate cărările dinspre miazăzi și miază-noapte, roiau oameni bine dispuși, ca în zi de sărbătoare, ducînd în mînă pungi de hîrtie. Pe marginea lacului, copii deșirați, cu picioarele subțiri, vinete, se jucau în apă, țîpînd și chicotînd; erau prea exagerat de mulțumiți pentru a putea zîmbi. Perechi de oameni mai vîrstnici, burtoși, cu fețe palide, mergeau încet, aproape tîrîndu-se, neobișnuiți cu urcușul. Fete și băieți, erau puțini, căci se răspîndiseră prin bălării, căutîndu-și distracții mai vioaie. Pe bănci, pe scaune cu mușama verde sau de lemn vopsit, ședeau sute de oameni contemplîndu-și picioarele, de parcă și închipuiau că privesc valurile mării. Din cînd în cînd, cei trei măgăruși mînați de la spate plecau, purtîndu-și povara în jurul lacului. Negustorii ambulanți își strigau marfa în gura mare. Femei grase și negre ghiceau în cărți sau în palmă. Polițiști cinici se ațineau în preajma lor. Un bărbat vorbea, vorbea mereu și strîngea bani în pălărie.

Tony Bicket își pregăti taraba. Cu accentul său specific de *cockney*, cu glasul ademenitor, puțin cam răgușit, își oferea neîncetat baloanele multicolore. Zile ca asta să tot

fiel! Afacerea mergea strună! Din cînd în cînd, își arunca privirile peste mulțimea înghesuită, spre celălalt mal al lacului, acolo unde, într-un scaun de pinză verde, ședea Victorine, făptură cu totul deosebită de toate cele pe care le cunoștea.

— Baloane frumoase!... Baloane frumoase!... Șase la șiling! Unul mare, doamnă? Numai șase *penny*. Uitați-vă cît e de mare! Luați, vă rog! Luați! Luați unul pentru băiețel!

Pe aici nu erau „consilieri municipali“, ci mulți oameni dispuși să-și cheltuiască banii pentru o fărîmă de bucurie!

Cu cinci minute înainte de amiază, Tony își strînse taraba... nu-i rămăsese nici un balon nevîndut. Dacă ar fi șase sărbători pe săptămînă, ar face avere! Luă cutia sub braț și începu să înconjoare lacul. Copiii erau drăgălași, dar — Doamne! — ce slabi și palizi mai erau! Dacă el și Vic ar avea un copil... Nu, nu se poate pînă nu pleacă de aici! Acolo or să aibă un prunc negru și durduliu, care o să alerge după fluturi albaștri și o să fie strălucitor ca soarele! După ce înconjură lacul, merse încet pe lîngă bănci. Într-un scaun ședea Victorine, rezemată pe spate, elegantă, picior peste picior, cu ciorapi cafenii care se vedeau pînă la genunchi, cu pantofi maron cu barete... Era o încîntare, s-o privești! Parcă nu era din lumea aceasta! Bîcket simți un nod în gît. Nu se poate! Trebuie s-o îmbrace elegant!

— Ce faci, Vic? La ce te gîndeai?

— Mă gîndeam la Australia.

— Ah! Mai avem de așteptat. Dar nu-ți face griji... azi am vîndut tot. Ce facem? Coborîm printre pomi, sau ne ducem imediat la carusele?

— La carusele, zise Victorine.

„Valea sănătății“ răsuna de voie-bună. Mulțimea se scurgea încet, ca un curent mut, printre strigătele negustorilor din chioșcurile cu răcoritoare, ale proprietarilor de carusele și ale vînzătorilor de nuci de cocos. „Încercați-vă norocul!... Un *penny* o aruncătură! Toate-s zemoase!... Cine se dă în leagăn?... Înghețată... Înghețată!... Banane frumoase!...“

Sub o umbrelă uriașă, se învîrtea un carusel cu treizeci de călușei atârnați de lanțuri, plin de fete și băieți. Cînta muzica... se învîrteau încet, mai iute, pînă cînd, cu lanțurile întinse, zburau toți în aer, în cercuri din ce în ce mai mari; oamenii se sprijineau în spetează, cu picioarele proptite în băncile din față; încetul cu încetul, risetele și vorbăria se stingeau, fețele deveneau solemne, privirile pierdute, mîinile încheștate pe lanțuri. Se învîrtea iute, din ce în ce mai iute, apoi încetineea și, în sfîrșit, se oprea, iar muzica tăcea.

— Strașnic! murmură Victorine. Hai și noi, Tony!

Își cumpărara bilete și-și ocupară locurile. Instinctiv, Victorine, care era așezată în margine, își fixă bine picioarele unul peste altul și strînse bine mîna pe lanțuri, în timp ce-și mlădia corpul după cum se învîrtea caruselul. Cu buzele întredeschise, șopti:

— Minunat, Tony!

Iute, mai iute... învîrtirea îi absorbea nervii, simțurile! Oh! Ce senzație splendidă... să zbori, să plutești deasupra lumii! Mai iute... și mai iute! Mai încet... și mai încet... apoi cobori pe pămînt.

— Tony, așa trebuie să fie în cer!

— Mi se face cam gol în stomac cînd mă aruncă așa în aer!

— Mie mi-ar place să mă ridice cît mai sus. Haide să ne mai dăm o dată!

— Bine.

Se învîrtiră încă de două ori pe carusel, cheltuind jumătate din cîștigul zilei! Dar nu le păsa! El era încîntat de fața ei. După aceea, aruncară de șase ori după nuci de cocos zemoase, dar nu nimeriră nici o lovitură. Luară cîte o înghețată, apoi porniră de braț în căutarea unui loc unde să-și mănînce merindele. Pentru Bicket, momentele cele mai plăcute fură acelea de după *ginger beer*¹ și sandvișuri; fumă o țigară cu

¹ Băutură răcoritoare, produsă prin fermentarea ghimberului, plantă subtropicală, cu rizom aromatic.

capul în poala Victorinei, sub cerul albastru, fără nori. Stătu multă vreme așa. În cele din urmă, Victorine se mișcă.

— Haide să mergem să vedem cum se dansează.

Pe o pajiște înconjurată de o potecă, dansau vreo douăzeci de perechi, în sunetele unei melodii cîntate de o orchestră.

Victorine îl trase de mîneacă.

— Aș vrea să dansăm și noi.

— Bine, haide și noi, zise Bicket. Băiatul acesta schilod o să-mi țină cutia.

Intrară pe pajiște.

— Stringe-mă mai tare, Tony!

Bicket o ascultă. Era, de altfel, tot ce dorea. Încetîșor, picioarele lor se mișcau la dreapta și la stînga. Stăteau aproape pe loc, învîrtindu-se în ritmul muzicii, dar nu le păsa de impresia pe care o făceau.

— Dansezi bine, Tony!

— Tu dansezi minunat! zise Bicket cu suflarea tăiată.

În pauze, gîfîind, îl urmăreau din ochi pe băiatul schilod, apoi reîncepeau dansul, pînă cînd muzicanții tăcură definitiv.

— Ascultă, Tony! zise Victorine. Să știi că și pe vapor se dansează!

Bicket o strînse de mijloc.

— Să știi că fac rost de bani, de-ar fi să jefuiesc o bancă. Pentru tine fac orice, Vic.

Victorine zîmbi. Ea se descurcase fără știrea lui.

Mulțimea, cu obraji rumeniți, ostenită, bine dispusă, mirosind a nădușeală, se plimba agale pe cîmpul de bătaie acoperit cu pungi de hîrtie, coji de banane și ziare.

— Haide să bem un ceai și să ne mai dăm o dată pe carusel, zise Bicket, apoi trecem în partea cealaltă, printre pomi.

Dincolo, pe celălalt mal, erau multe perechi. Soarele apunea încet. Bicket și Victorine ședeau sub un tufiș și-l priveau cum dispăre. O ușoară adiere mișca frunzele de

mesteacăn. Abia auzeau glasuri omenesti. Parcă toată lumea venise să aibă liniște, parcă toți așteptau să coboare întunericul peste foșnet. Din cînd în cînd, un polițist trecea pe furia ca o iscoadă, măsurîndu-i din ochi.

— Vulpoi! zise Bicket. Doamnel ce n-aș da să le pot trage citeva peste bot!

Victorine suspină, lipindu-se de el.

Cineva cînta acompaniat de un banjo. Se întuneca, dar undeva răsărea luna... umbre subțiri se așterneau pe pămînt.

Vorbeau în șoaptă. Li se părea că e păcat să ridice glasul în această pădurice fermecată. Cu timpul, se răriră și șoaptele. Căzu rouă, dar n-o luară în seamă. Stringîndu-se de mină, cu obrajii lipiți, ședeau nemișcați. Bicket avu o idee: asta era poezie... da, așa era poezia! Se întunecase de-a binelea, totul era învăluit într-o lumină slabă, argintie; un om beat cînta, pe Spaniards Road se auzea vijîitul automobilelor întîrziate, venind dinspre miazănoapte... și, pe neașteptate, strigă o bufniță.

— Aoleu! murmură Victorine, cutremurîndu-se. Bufniță! Auzi tu? La Norbiton țipa adesea o bufniță. Sper că nu e piază-rea!

Bicket se ridică și-și dezmoțî oasele.

— Hai să mergem, îi spuse. Am petrecut o zi!... Vezi, să nu răcești!

Braț la braț, urcară încetîșor, delușorul prin păduricea de mesteacăn. Era întuneric. Lămpile și strada, gara plină de lume le făcură plăcere, de parcă se sătuseră de singurătate.

Înghesuit în compartimentul metroului, Bicket răsfoia alene un ziar aruncat. Victorine ședea lingă el, furată de atîtea gînduri; părea că nu se mai gîndește la nimic. Caruselul, păduricea întunecată și banii din ciorap... Se mira și ea cum de n-a auzit Tony cum țîșneau din cînd în cînd...

N-avea un ascunziș sigur pentru ei! Dar la ce se uită cu ochii atît de încrămeniți? Aruncă o privire și citi: „*După-amiaza unei Driade*. Interesantul tablou al lui Aubrey Greene, expus în galeriile «Dumetrius».”

Inima i se opri în loc.

— Ce dracu’? zise Bicket. Uită-te și tu, nu seamănă cu tine?

— Cu mine? Da de unde!

Bicket aduse ziarul mai aproape.

— Ba da. E leită tu. Am să rup fotografia. Aș vrea să văd tabloul.

Victorinei i se urcă singele în obraji, împins de inima care-i bătea foarte iute.

— E cam indecent, zise ea.

— Nu știu ce să zic, dar prea seamănă cu tine. Uite că are chiar și zîmbetul tău.

Tony îndoi ziarul și începu să rupă foaia cu reproducerea. Degetele subțiri ale Victorinei pipăiau bancnotele din ciorap.

— Ciudat, zise ea încet, să fie pe lume oameni care să semene atît de mult!

— Eu n-aș fi crezut să mai existe o femeie ca tine. Charing Cross. Trebuie să schimbăm metroul.

Alergînd prin culoarele metroului, Victorine își strecură ușor mîna în buzunarul bărbatului ei și, peste cîteva clipe, în timp ce alergau în imbulzeală, bucățele mici de ziar fluturau în urma ei. Numai de nu și-ar aduce aminte unde era expus tabloul!

Noaptea, stînd de veghe, Victorine gîndi:

— Nu-mi pasă. Eu trebuie să cîștig și restul de bani. Așa trebuie și pace!

Dar inima îi bătea atît de ciudat! Se simțea ca un om care, pe neașteptate, a pus brusc piciorul pe marginea alunecoasă a unei mlaștini.

LA BIROU

Michael revedea șpalturile volumului *Contrafaceri*, lăsat de Wilfrid.

— Îl primiți pe domnul Butterfield, domnule?

— Da.

La auzul numelui Butterfield, Michael se simți mândru, dar cam stingherit. Tinărul îndeplinea cu un succes din ce în ce mai mare funcțiunea ce-i fusese încredințată, de probă, cu patru luni în urmă. Șeful voiajorilor îl denumise chiar o „descoperire“. După *Moneda de aramă*, Butterfield era cea mai frumoasă până la pălăria lui Michael. Librarii nu cumpărau, dar Butterfield vindea cărțile, cel puțin așa sunau rapoartele. Se părea că natura îi dăruise talentul de a inspira o încredere neîntemeiată. „Danby and Winter“ îi încredințaseră chiar vânzarea la particulari a volumului *Duet* în ediția de lux, pe hîrtie velină, sperînd să recupereze cu ea pierderile suferite la ediția obișnuită. Acum, Butterfield se ocupa tocmai cu întocmirea unei liste de personalități care ar putea aprecia capodopera. Această metodă de contact personal cu cumpărătorii particulari fusese sugerată de el.

— Uite ce este, domnule Mont, îi spusese o dată Butterfield, cunosc cîte ceva despre Coué. În branșa noastră nu pot folosi teoria, librarii nu sînt înclinați spre credință. Dar la ce te poți aștepta din partea lor? În fiecare zi cumpără fel de fel de cărți, bazîndu-se întotdeauna pe vinzările din trecut. Nu găsești unul la douăzeci care să privească în viitor. Pe cînd cu particularii — domni și îndeosebi doamne — poți proceda după metoda Coué: le spui mereu că zi de zi autorul progresează din toate punctele de vedere, și fac prinsoare unu la zece că această idee le intră în subconștient și, cînd treci pe la ei a doua oară, sînt aproape convinși, mai ales dacă-i prinzi după masa de prînz sau de seară, cînd sînt puțin

somnoroși. Dați-mi puțin timp, domnule Mont, și vă plasez întreaga ediție.

— Bine, Butterfield, îi răspunse Michael, dacă reușești să inspire încredere în viitorul tatălui meu, meriți mai mult decît cele zece procente ale dumatăle.

— Am să reușesc, domnule, căci este numai o problemă de credință.

— Dumneata crezi, într-adevăr, în ceea ce faci?

— La drept vorbind, nu cred în autor, dar am credința că-i pot face pe ei să creadă în el; acesta este punctul principal.

— Am înțeles, e ca șmecheria cu cele trei cărți: inspire celorlalți credința pe care nu o ai, că a patra carte urmează, iar ei o cer. Apoi, decepția nu este imediată și, probabil, dumneata pleci la timp de la clienți. Dă-i înainte, Butterfield!

Tinărul Butterfield zîmbi.

Cu toate că, ori de cîte ori auzea acest nume, Michael era mîndru de descoperirea sa, se simțea totuși stînjinit din pricina bătrînului Forsyte, care îi spunea mereu că nu știe... nu știe ce să zică... povestea aceasta a tinărului Butterfield în legătură cu Elderson încă n-a putut-o lămuri.

— Bună dimineața, domnule. Îmi puteți acorda cinci minute?

— Intră, Butterfield. Te-ai împotmolit cu *Duet-ul*?

— Nu, domnule. Am plasat pînă acum patruzeci. Este vorba despre altceva.

Tinărul aruncă o privire spre ușa închisă și se apropie.

— Lucram la lista alfabetică a clienților pe care urmează să-i vizitez. Ieri am ajuns la litera E. Coborî glasul și zise: domnul Elderson.

— Pfui! zise Michael. Poți să-l scutești de vizita dumatăle!

— Nu, domnule, m-am dus.

— Ce? Ai avut îndrăzneala?

— Da, domnule. Ieri-seară.

— Bravo, Butterfield! Ce s-a întîmplat?

— Nu mi-am anunțat numele. Am trimis numai cartea de vizită a editurii.

Michael observă, în glasul și expresia tinărului, o răutate profund omenească.

— Ei și?

— Domnul Elderson își bea vinul. Eu mă pregătisem, și am început să vorbesc, de parcă nu l-aș fi văzut niciodată. Ceea ce m-a izbit a fost că a luat-o de bună.

— Nu te-a dat afară în pumni și palme?

— Departe de așa ceva, domnule. A spus imediat: „Înscrie-mă cu două exemplare“.

Michael zîmbi cu înțeleș.

— Amîndoi aveți nervi buni.

— Vă înșelați, domnule. Domnul Elderson era în toate stările. Vizita mea nu i-a convenit deloc.

— Nu pricep, spuse Michael.

— Eu, angajat la firma aceasta. Cred că știe că dumneavoastră sînteți asociat aici și că sînteți ginerele domnului Forsyte. Nu-i așa?

— Da, desigur.

— Ei bine, domnule, a fost impresionat de faptul că doi membri ai consiliului de administrație m-au crezut pe mine, nu pe *el*. Iată pentru ce nu l-am ocolit. Mi-am închipuit că o să fie cutremurat. Întimplător, i-am putut vedea fața în oglinda unui bufet, cînd am ieșit. Era foarte speriat.

Michael își mușca degetul arătător; își dădea seama că are o vagă simpatie pentru Elderson, ca pentru o muscă prinsă cu piciorul din spate, într-o pînză de paianjen.

— Îți mulțumesc, Butterfield, și zise.

După ce tinărul plecă, Michael rămase pe loc, înțepînd sugativa de pe birou cu un cuțit de tăiat hirtie. Ce ciudat este sentimentul de clasă! Sau era numai un sentiment de solidaritate cu un om incolțit, emoția față de modul cum toate lucrurile se descoperă? Purtarea lui Elderson era o mărturie evidentă și trebuia să i-o comunice tatălui său și „bătrînului Forsyte“. Desigur că Elderson și-a pierdut firea, pentru că

altfel ar fi trebuit să zică: „Ieși afară! nerușinatule, nemernicule!“ Nu încapе îndoială că aceasta ar fi fost singura primire posibilă din partea unui om nevinovat și singura primire rezonabilă din partea unui om vinovat. Dar, chiar și cel mai stăpîniți oameni își pierd uneori cumpătul. Dovadă, șpaltul căruia îi făcuse adineauri corectura:

CURTEA MARTIALĂ

*Acesta sînt. Făcut din nervi și sînge,
La fel cu voi. Rostul meu nu-i să stau
În glod pînă la coate,
Stană de piatră degerată.
Îndurați ce-am îndurat eu și veți vedea!
Da, răsfățați, frumoși cu multe galoane,
Dac-ați fi gustat și voi din ce
Gustat-am eu în acea zi
Și inimile voastre mîrșave nu s-ar fi lăsat dobortte
Aveați dreptul să spuneți:*

*— Scoateți-l în zăpadă și trageți,
Împușcați-l pentru mișelie!
Cel ce-și servește regele și țara
Trebuie să știe că nu există
Nervi și sînge!*

„Bătrînul meu Wilfrid! Bun băiat!“

— Ce dorești, domnișoară Perren?

— Mi-ați spus să vă reamintesc de scrisoarea către domnul James Foggart, domnule Mont. Puteți s-o primiți pe domnișoara Manuelli?

— Domnișoara Manu...? Oh! Desigur.

Fata aceea, soția lui Bicket, a cărei figură se află pe coperta romanului lui Storbert, modelul lui Aubrey Greenel... Michael se ridică, tînașa intrase în birou.

„Îmi aduc aminte de rochia aceasta, își zise Michael, lui Fleur nu-i plăcuse niciodată.“

— Cu ce vă pot servi, doamnă Bicket? Ce mai face Bicket?

— Binișor, mulțumesc, domnule.

— Tot cu baloane?

— Da.

— De fapt, cam toți sîntem în balon, doamnă Bicket.

— N-am înțeles, mă iertați, domnule.

— Adică în aer... nu ești de aceeași părere? Dar nu pentru asta ați venit la mine, nu-i așa?

— Nu, domnule.

Obrajii ei supti se îmbujorară ușor, mîinile se agitău pentru a ascunde degetele mănușilor tocite, buzele-i șovăiau, dar ochii aveau o privire fermă. Într-adevăr, fata era deosebită!

— Vă aduceți aminte de scrisoarea de recomandare pe care mi-ați dat-o către domnul Greene?

— Da. Am văzut și rezultatul ei. Este extraordinar, doamnă Bicket.

— Da, dar a apărut și în ziare... soțul meu l-a văzut aseară și, firește, el nu cunoaște indeletnicirea mea.

Pfiu! În ce-o virise pe biata fată!

— Am cîștigat o grămadă de bani, domnule... aproape tot ce ne trebuie pentru a pleca în Australia... Dar acum sînt înspăimîntată. El mi-a spus: „Seamănă aidoma cu tine“. Am rupt ziarul, dar mă tem c-o să-și ducă aminte de numele galeriei și o să se ducă să vadă tabloul! Tabloul seamănă și mai tare cu mine! Apoi, poate să se ducă și la domnul Greene. Așa încît, nu vă supărați, domnule, dacă vă rog să vorbiți cu domnul Greene și să-l rugați ca, în cazul cînd Tony va merge la dînsul, să-i spună că n-am fost eu.

— Cum să mă supăr? zise Michael. Dar crezi că Bicket se va supăra atît de tare dacă-și dă seama cît ai cîștigat? Aceasta poate fi o profesiune foarte respectabilă.

Victorine duse mîinile la piept.

— Da, zise simplu. Am fost foarte respectabilă. Am făcut-o numai pentru că amindoi doream să plecăm și pentru

că nu mai puteam îndura să-l văd stînd la marginea trotuarului și vînzînd baloane în ceață. Dar acum sînt foarte speriată, domnule.

— Uf, Doamne! îi zise. Banii sînt lucrul dracului! Victorine zîmbi ușor.

— Lipsa de bani, domnule.

— Cît îți mai lipsește, doamnă Bicket?

— Numai vreo zece lire, domnule.

— Eu ți i-aș putea da.

— Oh! Vă mulțumesc; nu-i vorba despre asta, i-aș putea, cîștiga ușor, cîteva zile de muncă nu înseamnă nimic.

— Dar ce-o să-i spui?? De unde îi spui că ai banii?

— Îi voi spune că am jucat la curse.

— Slab! zise Michael. Ascultă-mă pe mine! Spune-i c-ai venit la mine și ți i-am împrumutat eu. Dacă Bicket mi-i trimite din Australia, ți-i depun aici, la o bancă. Într-un fel, eu te-am băgat în incurcătură și tot eu aș vrea să te scot.

— Oh, nu, domnule! Dumneavoastră mi-ați făcut un serviciu. Nu vreau să vă pun în situația de a spune un neadevăr din pricina mea.

— Pe mine nu mă supără defel, doamnă Bicket. Eu pot minți pînă-n pinzele albe, dacă nu-i fac nimănui rău. Pentru dumneata, important este să plecați cît mai curînd de pe aici. Mai sînt multe tablouri ale dumitale.

— Oh, da, o mulțime! Cu toate că, după părerea mea, în multe nu m-ați recunoaște, sînt atît de colțuroase și caraghioase.

— Oh, da! Totuși, Aubrey Greene te-a prins admirabil.

— Da, seamănă leit cu mine, așa zice Tony.

— Așa este. Atunci, am să-i vorbesc lui Aubrey, îl văd la prînz. Poftim cele zece lire! Ne-am înțeles, nu-i așa? Ai venit azi la mine. Spune-i că ți-a venit subit această idee. Eu înțeleg bine situația dumneavoastră. Dumneata ești gata să faci orice pentru el, el este gata să facă orice pentru dumneata. Acum e în ordine... n-ai de ce plînge!

Victorine își înghiți lacrimile. Mina cu mănusa tocită o strinse pe a lui Michael.

— Eu, în locul dumitale, i-aș spune chiar astă-seară, zise Michael, iar eu sînt gata să-l primesc să stau de vorbă cu el.

După ce Victorine plecă, Michael gîndi: „Sper că Bicket n-o să-și închipuie că am primit ceva în schimbul acestor șaizeci de lire!“ Apăsînd pe sonerie, începu să sfîrtece mai departe sugativa de pe birou.

— Da, domnule Mont.

— Acum să începem scrisoarea, domnișoară Perren.

„Stimate domnule James Foggart !

Am citit cu cel mai mare interes posibil lucrarea dumneavoastră. Sîntem de părere că ideile atît de bine exprimate, asupra actualei stări a Angliei în raport cu restul lumii, sînt de mare valoare pentru... pentru toți oamenii care gîndesc, dar credem că nu sînt destui oameni care... care gîndesc, pentru a ne îngădui să publicăm această carte fără pierderi materiale pentru editură. Teza dumneavoastră că... Anglia trebuie să-și caute salvarea printr-o ajustare a piețelor, a populației, a cererii și ofertei, în cadrul imperiului — aceste idei, expuse într-un limbaj atît de deslușit, vor reuși — și de aceastan e temem — să supere toate partidele politice; după cum noi credem că planul dumneavoastră de emigrare a băieților și fetelor în număr mare, înainte ca aceștia să fie înrăiți de viața urbană din orașele Angliei, nu va putea decît să irite clasa muncitoare, care nu cunoaște nimic în afară de starea de lucruri din țara noastră și este, evident, ostilă ideii ca fiii ei să-și încerce norocul în altă parte.“

— Să scriu chiar așa, domnule Mont?

— Da, dar mai temperează-o puțin și...

„În sfîrșit, părerea dumneavoastră că pămîntul trebuie folosit pentru cultivarea produselor agricole este foarte neo-

bişnuită în ziua de azi, așa încît ni se pare că lucrarea dumneavoastră ar fi primită cu ostilitate din partea presei, în afară de presa vechii gărzi, a celor care nu se dau bătui, sau de cîțiva oameni cu perspectivă.”

— Și... domnule Mont?

„Într-o perioadă de prefaceri... de tranziții... — așa să scrii, domnișoară Perren — cînd devine evidentă irealitatea speranțelor care de mult și-au mîncat mîlaiul... — încearcă s-o spui într-un fel oarecare, domnișoară Perren — orice plan de viitor, care promite recolta peste douăzeci de ani, eșo din cale-afară de nepopular. Din toate aceste motive, sper să vedeți cît este de imperioasă necesitatea de a... căuta un alt editor. Pe scurt, noi nu o putem publica.

Cu... — cu ce-ți place dumitale, domnișoară Perren — rămînem, preastimate domnule Foggart, ai dumneavoastră preasupuși servitori.

«*Danby and Winter*».”

— După ce o traduci, adu-mi-o s-o semnez, domnișoară Perren.

— Da. Numai că... eu am crezut că sinteți socialist, domnule Mont. Or, scrisoarea acesta mi se pare mai degrabă... lertați-mi întrebarea...

— Domnișoară Perren, în ultima vreme mi-am dat seama că sloganurile au apus. Cum poate avea un om o anumită credință, cînd totul plutește în aer? Uită-te la liberali. Ei nu pot privi situația în ansamblu din pricina comerțului liber; partidul laburist n-o poate vedea din pricina exproprierii capitalului; conservatorii nu o văd din pricina taxelor de protecție vamală... toți sînt persecutați de solganuri! Bătrînul *sir* James Foggart are dreptate, dar nimeni n-o să-i dea ascultare. În momentul de față, lumea n-are simțul rea-

lității și, dintre toate popoarele, noi sintem cei mai lipsiți de simțul realității.

— Pentru ce oare, domnule Mont?

— Pentru ce? Pentru că noi avem temperamentul cel mai tradițional și perseverăm în concepții care ne sînt mult mai dăunătoare decît altora. În orice caz, domnul Danby n-ar fi trebuit să mă însărcineze pe mine să scriu această scrisoare, dar, fiindcă tot mi-a dat-o, socot că mi-a permis totodată să mă distrez scriind-o. Oh! și fiindcă veni vorba, trebuie să refuz și noua carte a lui Harold Master. Este o eroare, dar nu vor s-o editeze.

— De ce nu, domnule Mont? *Broasca țestoasă plînge în hohote* a avut mare succes!

— Ei bine, în această nouă carte, Master a avut o idee care-l obligă neapărat să spună ceva. Winter este de părere că cei ce au ridicat în slăvi *Broasca țestoasă plînge în hohote*, socotind-o o operă de artă, vor critica cea de-a doua lucrare, iar domnul Danby pretinde că această carte este o insultă la adresa naturii umane. Deci nu-i nimic de făcut. Așadar, să-i scriem:

„*Dragă Maestre,*

Sînt convins că, în timpul elaborării subiectului dumneavoastră, nu v-a trecut prin minte că s-ar putea să dați greș cu el. În *Broasca țestoasă plînge în hohote* ați fost cu desăvîrșire la unison cu jumătate din orchestră și chiar cu jumătatea cea mai gălăgioasă. Erați de un arhaism încîntător și de un netăgăduit singe rece. De data aceasta însă ce-ați făcut? Ați luat ultimul locuitor din insulele Marchize, ați făcut din el eroul cărții dumneavoastră și l-ați adus în orașul Londra! Cartea este o satiră aspră, o adevărată critică a vieții. Sînt sigur că n-ați urmărit să fiți de acord cu contemporanitatea și nici să dezvăluiți realitatea în toată goliciunea ei; dar subiectul v-a răpit. Singele rece

este cu totul altceva decît un acid rece, o ştiţi prea bine, pentru a nu mai vorbi despre faptul că aţi fost silit să renunţaţi la stilul arhaic. În ceea ce mă priveşte, eu sînt de părere că această nouă carte este de o mie de ori mai bună decît *Broasca testoasă*... care a fost o poveste foarte plăcută, dar nu era ceva extraordinar. Însă eu nu sînt publicul şi nici critica. Oamenii tineri şi slabi vor fi nemulţumiţi din pricina lipsei de modernism, vor spune că sînteţi moralizator; cei bătrîni şi graşi vor zice că sînteţi amar şi distructiv, iar publicul obişnuit îl va lua în serios pe marchizul dumneavoastră şi se va supăra pentru că l-aţi făcut superior lui. După cum vedeţi, perspectivele nu sînt îmbucurătoare. Credeţi c-am putea edita o asemenea carte? Ei bine, nu se poate. Aceasta este sentinţa firmei noastre. Eu nu sînt de acord cu ea. Dacă ar fi după mine, aş edita-o mîine, dar cine li se poate împotrivi lui «Danby and Winter»? Aşa încît, cu toate regretele mele personale, vă restitui manuscrisul unei adevărate capodopere.

Întotdeauna al dumneavoastră,
Michael Mont.“

— Ce zici, domnişoară Perren? Cred că asta nu trebuie s-o traduci.

— Mi-ar veni foarte greu.

— Atunci, las-o cum e şi tradu-o pe cealaltă. Mă duc s-o iau pe soţia mea să-i arăt un tablou. Mă întorc pe la patru. Oh! Dacă băiatul acela, Bicket, care a lucrat la noi, mă caută, spune-i să vină sus, dar te rog să mă înştiinţezi în prealabil. Te rog să anunţi la poartă.

— Bine, domnule Mont. Spuneţi, vă rog, n-a fost domnişoara Manuelli modelul pentru coperta romanului domnului Storberty?

— Ba da, domnişoară Perren. Eu am descoperit-o.

- E foarte interesantă, nu-i așa?
- Mă tem că este unică în genul ei.
- Cred că nu-i pare rău.
- Depinde, zise Michael, și continuă să-și găurească sugativa.

CAPITOLUL III

„DUPĂ-AMIAZA UNEI DRIADE“

Fleur își ascundea cu grație ceea ce Michael numea al unsprezecelea baronet“, cu toate că, peste vreo două luni, trebuia să nască. Părea să fie cu trup și suflet preocupată de buna și liniștita dezvoltare a moștenitorului. Michael știa de la început că Fleur, urmînd sfaturile mamei sale, se străduia să influențeze sexul copilului. De aceea, Fleur repeta în gînd, în fiecare seară înainte de a adormi și în fiecare dimineață la deșteptare, cuvintele: „Zi de zi, pe toate căile, devine din ce în ce mai bărbat“, pentru ca astfel să-și influențeze subconștientul care, după cum spunea toată lumea, domina desfășurarea evenimetelor, dar se ferea de cuvintele „vreau un băiat“, pentru că acestea, după cum spunea toată lumea, produceau o reacție și puteau determina dezvoltarea unei fete. Michael observă că Fleur se apropiase din ce în ce mai mult de mama ei, ca și cum latura franceză sau mai naturalistă a ființei sale ar fi devenit predominantă în desfășurarea acestui proces fizic din trupul ei. Mergea adeseori cu automobilul lui Soames la Mapledurham, iar mama ei venea adeseori la South Square. Prezența frumoasei Anette, care, în ultima vreme, purta de preferință dantelă neagră, îi făcea plăcere lui Michael, care nu uita niciodată că ea îi ținuse partea în vremea cînd pierduse orice speranță că

Fleur se va mărita cu el. Deși își dădea seama că se află doar pe pragul inimii lui Fleur și se pregătea să cînte la „vioara a doua” după ce „al unsprezecelea baronet” va fi pe lume, se simțea mult mai liniștit de cînd plecase Wilfrid. Urmărea cu adorație și amuzament modul cum Fleur își concentrase toată pasiunea ei de colecționară asupra unui obiect care nu era nici la modă și nici demodat.

Expediția la galeriile „Dumetrius” era condusă de Aubrey Greene în persoană, după un dejun timpuriu luat la South Square.

— Driada dumitale a fost azi de dimineață pe la mine, Aubrey, zise Michael în automobil. M-a rugat să te rog, la rîndul meu, ca dacă cumva bărbatul ei vine să-ți ceară socoteală pentru că ai pictat-o pe soția lui, să negi. Se pare c-a văzut o reproducere a tabloului.

— Hm! murmură pictorul. S-o fac, Fleur?

— Firește că da, trebuie, Aubrey!

Zîmbetul lui Aubrey trecu de la ea la Michael.

— Bine, cum îl cheamă?

— Bicket.

Aubrey Greene privi în gol și murmură încet:

Un tînăr soț cu numele Bicket

Zise: „Întorce-te să-ți trag cîteva picioare

Mi-ai pictat nevasta goală în carne și oase,

Crezi, domnule Greene, că asta-i cinstită treabă?”

— Oh, Aubrey! făcu Fleur.

— Nu glumi, Aubrey! zise Michael. Eu vorbesc serios. E o fată foarte curajoasă. Și-a strîns banii necesari și a rămas respectabilă.

— În ceea ce mă privește pe mine, nu încapе îndoială.

— Eu te cred, zise Fleur.

— Pentru ce mă crezi, Fleur?

— Pentru că nu ești un aventurier ieftin, Aubrey!

— La drept vorbind, mi-a excitat simțul estetic.

— Asta n-ar fi apărât-o față de alți esteți! mîrîi Michael.

— De altfel, este de fel din Putney.

— Acesta este, într-adevăr, un argument. Așadar, vrei să negi totul dacă Bicket dă buzna la tine?

Aubrey Greene duse mîna la inimă:

— Am ajuns!

Din considerație față de „al unsprezecelea baronet“, Michael alesese, pentru vizionarea tabloului, ora la care adevărații admiratori ai lui Aubrey Greene ședeau încă la masă. În sală nu se aflau decît un tînăr cu părul vilvoi și trei fete palide cu obraji verzuți, care se plimbau printre tablouri. Pictorul îi conduse de-a dreptul la capodopera sa și, timp de cîteva minute, tustrei stătură paralizați, așa cum se cuvine. Cuvintele de laudă rostite prea devreme nu erau la locul lor, a spune prea tîrziu era lipsit de tact; prea multe elogii ar fi de prost gust, a murmura rece: „foarte frumos... într-adevăr, foarte frumos!“ ar putea ofensa. A spune brutal: „Ei bine, bătrîne, să-ți spun adevărul: nu-mi place deloc!“ l-ar fi supărat peste măsură.

În cele din urmă, Michael o ciupi ușor pe Fleur și ea spuse:

— Este, într-adevăr, încîntător, Aubrey, și seamănă enorm cu ea... adică...

— În măsura în care noi putem aprecia. Într-adevăr, bătrîne, ai prins-o bine! Mă tem că și Bicket va fi de aceeași părere!

— Dă-l dracului! mîrți pictorul. Cum găsești tonalitatea culorii?

— Splendidă, îndeosebi carnația. Nu ești de aceeași părere, Fleur?

— Ba da, dar mie mi-ar fi plăcut ca umbra aceea dintr-o parte să fi fost mai adîncă.

— Da? murmură pictorul. Poate că ai dreptate!

— Ai prins sensul lucrului, zise Michael. Ascultă ce-ți spun eu, bătrîne: lucrarea aceasta are un sens. Nu știu ce-o să spună criticii.

Aubrey Greene zîmbi.

— Acesta a fost defectul femeii. M-a pus pe gânduri. Era eu neputință să nu-i dau un sens.

— Eu, personal, nu sînt de acord cu tine; tu ce zici, Fleur?

— Firește că nici eu, dar așa ceva nu se spune.

— Ar fi timpul s-o spunem răspicat, în loc să facem temenele în fața lui „Café Crillon“. Părul este foarte bine și degetele de la picioare... se îndoiesc în timp ce te uiți la ele, zise Michael.

— Este o mare ușurare că, în sfîrșit, picioarele nu sînt ca niște cuburi vîrgate. Florile de aișor mă fac să mă gîndesc la florile lui Leonardo în *Madonna de pe stînci*, Aubrey.

— Întreaga bucată are ceva din Leonardo, bătrîne. Aici mai ai de luptat, să scapi de influență...

— Oh, Aubrey, tata a văzut acest tablou. Cred că l-a pus pe gânduri. L-a impresionat un lucru pe care l-ai spus... despre maimuța noastră albă, îți mai aduci aminte?

Aubrey Greene ridică mîinile.

— Ah! *Maimuța albă*!... Să pictezi așa ceva! Să măninci fructul, să arunci cojile și să întrebi din ochi: la ce bun?

— Morală! zise Michael. Bagă de seamă, bătrîne! Dar taxiul nostru taxează mereu. Haide, Fleur, să-l lăsăm pe Aubrey singur cu conștiința sa.

Așezați în automobil, o luă de braț.

— Sărmanul Bicket! Închipuiește-ți ce-ar fi să dau eu de tine, așa cum a dat el de soția lui?

— Eu n-aș fi fost atît de frumoasă.

— Ba da! Mult mai frumoasă. Cu toate că trebuie să recunosc, ea este destul de frumoasă.

— Atunci de ce să i-o ia în nume de rău, în epoca aceasta emancipată?

— Pentru ce? Doamne, Dumnezeuule, puiule! Doar nu-ți închipui că Bicket... Vreau să spun că noi, oamenii emancipați, ne-am obișnuit să credem că noi sîntem lumea... ei bine, să știi că nu sîntem. Sîntem doar o excrescență mărunță și gălăgioasă, vorbim de parcă toate vechile valori și preju-

decăți ar fi dispărut, dar, de fapt, ele n-au dispărut întocmai cum n-au dispărut șirurile de vile mici și căsuțele cenușii.

— Pentru ce te enervezi așa, Michael?

— Pentru că, iubita mea, m-am cam săturat de atitudinea clicii noastre. Dacă emanciparea ar fi adevărată, am putea vorbi despre ea, dar nu este. Nu există nici zece la sută deosebire între ce este azi și ce-a fost acum treizeci de ani.

— De unde știi? Nici nu erai născut!

— Nu, dar citesc ziarele, vorbesc cu omul de pe stradă, privesc fețele oamenilor. Clica noastră crede că sîntem fața de masă, dar de fapt nu sîntem decît ciucurii ei. Tu știi că numai o sută cincizeci de mii de oameni din țara noastră au auzit vreodată o simfonie de Beethoven? Și ce crezi, cîți îl consideră pe bătrînul Beethoven demodat? Poate vreo cinci mii din patruzeci și două de milioane. Cum merge asta cu emanciparea?

Michael se opri, observînd că Fleur închisese pleoapele.

— Mă gîndeam că ar trebui să-mi schimb perdelele din odaia de culcare, să le fac albastre, Michael. Ieri, la Harton, am văzut o culoare potrivită. Se zice că albastrul are o influență asupra stării sufletești... cele de-acum sînt, într-adevăr, prea țipătoare.

„Al unsprezecelea baronet!”

— Cum vrei tu, iubito. Dacă e necesar, vopsim și tavanul albastru.

— Oh, nu! Dar mă gîndesc să schimb și covorul. Am văzut la Harton unul foarte frumos, un albastru-verzui șters.

— Cîmpără-l, iubito. Vrei să te duci acum? Eu mă pot întoarce la birou cu metrourl.

— Da, cred c-ar fi bine să mă duc acum. Nu cumva să-l scap.

Michael scoase capul pe fereastră și spuse șoferului:

— La Harton, te rog!

Apoi își puse pălăria pe cap și o privi: „Emancipată!”

DUPĂ-AMIAZA UNUI BICKET

Cam în același moment, Bicket intră în casă și-și scoase taraba. Toată dimineața, la umbra catedralei Sf. Paul, retrăise sărbătoarea Rusaliilor. Simțea o mare oboseală în tălpi și în mușchii picioarelor, iar mintea lui nu-și găsea astimpăr. Își pusese în gând să arunce din cînd în cînd o privire odihnitoare asupra reproducerii care era aproape o fotografie a lui Vic. Dar pierduse tabloul! Cum s-a putut întîmpla, cînd nu scosese nimic din buzunare, iar acasă își agățase pardesiul în cui? Să-i fi căzut din buzunar în înghesuiala din stația metroului, sau să fi greșit și, în loc s-o pună în buzunar, s-o fi pus alături și i-a căzut în vagon? Totuși, dorea să vadă și originalul. Ținea minte că numele galeriei începea cu litera *D*; pe la vremea prînzului, sacrifică un *penny* și jumătate pentru a căuta într-un catalog. Era sigur că trebuie să fie un nume străin, din moment ce pictura reprezenta o femeie goală. „Dumetrius”? Aha!

Întors la post, avu un pic de noroc. „Consilierul municipal”, pe care nu-l văzuse de luni de zile, trecu pe lângă el. Instinctiv, zise imediat:

— Sper că sînteți sănătos, *sir*. N-am uitat bunătatea dumneavoastră.

„Consilierul municipal”, care privea fix în sus, de parcă văzuse o coțofană pe cupola catedralei Sf. Paul, se opri brusc, ca într-un spasm:

— Bunătate? îi zise, ce bunătate? Ah, baloane! Nu mi-au fost de folos!

— Sînt convins, *sir*, zise Bicket umil.

— Poftim, ia asta! mirii „consilierul municipal”, dar să nu crezi că se va mai repeta.

O jumătate de coroană! O jumătate de coroană întreagă! Ochii lui Bicket urmăriră silueta grăbită. „Ceasul bun! își

zise, și începu să-și strângă taraba. Mă duc acasă să-mi odihnesc picioarele, apoi o iau și pe Vic să vedem tabloul. O să ne distrăm privindu-l amândoi.“

Vic, însă, nu era acasă. Bicket se așază și fumă o țigaretă. Era necăjit că în prima după-amiază când se făcuse și el liber, ea plecase. Era firesc! Doar nu putea sta toată ziua în casă! Totuși!... Așteptă douăzeci de minute, apoi își puse costumul și pantofii lui Michael.

„Am să merg singur la tablou, își zise. Cheltuiala va fi pe jumătate. Cred că n-o să-mi ceară șase *penny*.“

I-au cerut un șiling... un șiling! A patra parte din ciștigul lui de o zi, pentru a vedea un tablou! Intră cu sfială. În sală erau cucoane care miroseau a parfum și vorbeau afectat, dar care nu erau nici pe departe atât de frumoase ca Vic! La spatele lui, una dintre ele zise:

— Uite-l pe Aubrey Greene în persoană! Iată, acesta este tabloul despre care vorbește toată lumea: *După-amiaza unei Driade*.

Doamnele trecură pe lângă el și merseră mai departe, Bicket le urmă. La capătul sălii, se opri în spatele lor și printre haine și cataloage aruncă o privire spre tablou. O ușoară nădușeală îi acoperi fruntea. Aproape în mărime naturală, printre flori și ierburi înalte, cu fața zîmbitoare întoarsă spre el... leită Vic! Poate exista pe lume o ființă care să semene atât de mult cu ea? Acest gând îl supăra, așa cum un colecționar se simte jignit când găsește un duplicat al piesei unice aflate în posesia lui.

— Este un tablou minunat, domnule Greene! Ce tip!

Un tinăr fără pălărie pe cap, cu păr blond dat pe spate, răspunse:

— O descoperire, nu-i așa?

— Da! Este admirabilă!... parc-ar fi o adevărată nimfă a pădurii, are atita mister!

Iată un cuvânt ce îi se potrivea lui Vic! Ce sacrilegiu! Iat-o culcată acolo, în văzul tuturor, și numai pentru că mai există pe lume o femeie blestemată, făcută ca ea! Un fel de furie se

urcă în gitlejul lui Bicket, obrajii îi ardeau și fu cuprins de o stranie gelozie fizică. Pictor! Ce-i veni să picteze o femeie atît de asemănătoare cu Vic, o femeie căreia nu-i e rușine să stea culcată așa? Iar ăștia pe-aici, vorbesc despre jocuri de lumini și umbre, despre păgînism și despre un individ căruia îi zice Leneardo! Dracu' să-i ia cu vorba lor tărăgănată și ifosele lor cu tot! Bicket încercă să plece, dar nu putu, era fascinat de această efigie, atît de asemănătoare cu femeia pe care o crezuse unică și numai a lui. Era o nebunie să se simtă atît de prost, și numai din pricina unei simple „coincidențe“. Totuși, îi venea să spargă sticla și să taie trupul acela în bucățele. Doamnele și pictorul trecură mai departe, lăsîndu-l în fața tabloului. Rămas singur, nu i se mai păru atît de grav. Fața părea cam tristă și abătută... iar zîmbetul ei era șăgalnic. Însă te urmărea, într-adevăr! „Acum, își zise Bicket, mă duc acasă la Vic. Bine că n-am adus-o și pe ea să se vadă în felul acesta. Dacă aș fi consilier municipal, aș cumpăra acest tablou afurisit și l-aș pune pe foc!“

În holul expoziției, stătea chiar „consilierul municipal“, vorbind cu un „venetic“! Bicket, uluit, încremeni.

— E un nume în plin avînt, domnule Forsyte! zise veneticul, prețurile lui se urcă.

— Toate bune, Dumetrius, dar nu e pe gustul publicului din ziua de azi... e prea finisat!

— Ei bine, domnule Forsyte, pentru dumneavoastră fac o reducere de zece la sută.

— Fă-o de douăzeci și-l cumpăr.

Veneticul ridică umerii pînă peste urechile-i păroase... chiar mai sus, și zîmbi... Ce zîmbet!

— *Mister Forsyte! Cincisprezece, sir!*

— Bine, știu că nu face atît... dar trimite-l la fiica mea în South Square... știi la ce număr. Cînd se închide expoziția?

— Poimîine, *sir*.

Va să zică, chipul lui Vic se duce la „consilierul municipal“! Bicket gemu încet, cu furie, și ieși tiptil.

Pășea frământat de sentimente bizare. Să-și fi făcut griji inutile? Doar nu era ea. Totuși, era greu de conceput să mai existe o femeie cu același zîmbet, cu același păr negru scurt, buclat, și cu aceeași unduire a liniilor! Se uita la fața fiecărei femei ce trecea pe lângă el... toate erau altfel, cu totul altfel decît fața lui Vic!

Cînd ajunse acasă, o găsi în mijlocul camerei, cu buzele lipite de un balon. De jur împrejur, pe jos, pe scaune, pe masă, pe cămin, erau baloane umflate; unul după altul zburau de pe buzele ei și-și căutau un loc de odihnă: globuri cafenii, verzi, portocalii, roșii, albastre, colorau această încăpere mică, mohorîtă. Toate baloanele lui fuseseră umflate! Iar ea, îmbrăcată cu ce avea mai bun, stătea în picioare, zîbind... ciudată și emoționată.

— Ce-i asta? zise Bicket.

Ridicîndu-și rochia, Vic scoase din ciorap cîteva bancnote care fișiau și i le întinse.

— Poftim! Șaizeci și patru de lire, Tony! Am făcut rost. Putem pleca.

— Ce?

— Mi-a venit o idee năstrușnică. M-am dus la domnul Mont, acela care ne-a dat hainele, și el ni i-a dat cu împrumut. O să-i dăm îndărăt cîndva. Spune și tu, nu-i o minune?

Bicket, cu ochi speriați ca de iepure, percepu zîmbetul, emoția, roșeața din obraji ei și trupul său fu străfulgerat de o senzație stranie, parcă ochii ei mințeau! Ființa aceasta nu semăna cu Vic! Nu! Deodată simți că-l prinde în brațe și buzele ei umede se lipiră de ale lui. Îl strînse atît de tare, încît nu se putea mișca. Era amețit.

— În sfîrșit! În sfîrșit! Nu-i splendid? Sărută-mă, Tony!

Bicket o sărută; era cu adevărat amețit, dar dincolo de amețeală, simțea că se înăbușă... ceva nu era în ordine!...

În inima nopții sau poate mai devreme, îl cuprinse îndoiala. Îi dădea tîrcoale ca o nălucă ce zbura ușor, oprindu-se din cînd în cînd asupra lui... apoi, în zori, îi sfredeli sufletul și rămase încremenit. Banii... tabloul... gazeta pierdută... și

senzația că ceva nu era în ordine! Povestea pe care i-o povestise Vic!... Erau oare cu puțință asemenea lucruri? Pentru ce să le împrumute domnul Mont banii de drum? De văzut l-a văzut, asta-i sigur. I-a descris camera, secretara, alit de exact, încît nu încapе îndoială că era domnișoara Perren. Totuși, pentru ce-l sfredelește indoiala? Banii... atît amar de bani! Să fie... cu domnul Mont? Nu... nicidecum... domnul Mont era un *gentleman*! Oh! Ce porc este că a putut gîndi așa ceva despre Vic! Se întoarse cu spatele la ea și încercă să doarmă. Dar cum să mai dormi, cînd te roade un asemenea gînd? Nu! Chipul ei printre baloane, modul cum îi acoperise ochii cu sărutări și-l zăpăcise la cap... așa încît să nu poată gîndi, să nu o poată privi în ochi și să nu-i poată pune întrebări! Chinuit de indoieli sumbre, de durere și incertitudine, de fiorii nădejzii și ai viziunii din „Australia“, Bicket se deșteptă dimineața năuc.

— Uite ce este, îi spuse în timp ce-și lua cacaoa cu pîine unsă cu margarină, desigur, trebuie să mă duc la domnul Mont. Apoi, brusc, adăugă: „Vic!“ și o privi drept în față.

Ea îi răspunse cu o privire fermă, da, fermă! Oh! el era un porc de cîine! ...

După ce Bicket plecă, Victorine rămase nemișcată, cu minile lipite de piept. Dormise și mai puțin decît el. Tăcînd ca un șoarece, se întrebaseră neconținut: „Oare, m-a crezut? Am reușit să-l păcălesc? Ce se întîmplă dacă nu crede?“ Scoase din nou bancnotele cu care cumpăraseră — sau vinduseră? — fericirea lor și le mai numără o dată. Sentimentul nedreptății o mistuia. A dorit ea să pozeze astfel în fața unor bărbați? Nu se purtase ca lumea în tot acest răstimp? Doar ar fi putut căpăta de acum trei luni cele șaiszeci de lire, de la sculptorul acela nebun după ea; cel puțin așa zicea că este! Dar ea a rezistat, da, a rezistat. De fapt, Tony nu-i putea reproșa nimic... chiar de-ar ști totul... O făcuse pentru el, da, mai ales pentru el, ca să nu mai vîndă baloane, zi de zi, pe orice vreme! De n-ar fi fost ea, ar fi rămas tot în starea aceasta; venea iarăși iarna, șomajul e în toi și gazetele spun că va fi din ce

În ce mai rău! Încă o iarnă în care ar fi stat afară în frig și ceață! Uf! Ea mai avea uneori senzații ciudate în piept, iar Tony era mereu răgușit. Apoi, această odăiță sărăcăcioasă, cu patul atît de îngust, încît nu se putea mișca fără să-l trezească din somn. Pentru ce se îndoieste de ea? Da, n-are încredere în ea... a simțit-o, a auzit-o în felul cum a spus: „Vic!” Oare, domnul Mont îl va convinge? Tony e deștept! Victorie lăsă capul în piept. Ce nedreptate! Unii oameni au tot ce poftesc, de pildă soția aceea frumoasă a domnului Mont! Iar cînd ea a încercat să găsească o cale pentru a-și încerca norocul în altă parte... iată... iată ce pățește! Își dădu părul pe spate. Tony *trebuia* s-o creadă... ar trebui!... Iar dacă nu va voi, să bage bine de seamă! Ea nu făcuse nimic de care i-ar putea fi rușine! Nu, într-adevăr! Plină de dorința de a merge înainte și de a-și căuta fericirea, scoase un cufăr vechi de tinichea și începu să-și așeze îngrijit și metodic lucrurile.

CAPITOLUL V

MICHAEL DĂ SFATURI

Michael lucra mereu la corectura în șpalturi a volumului *Contrafaceri*. În afară de „la dracu”, nu cunoștea altă adresă unde să le trimită. Orientul era mare și Wilfrid nu mai dăduse nici un semn de viață. Oare, Fleur se mai gîndea la el? Michael avea impresia că nu. Iar Wilfrid... probabil că o uitase și el. Chiar și pasiunea trebuie să fie susținută oleacă.

— Un domn Forsyte vrea să vă vadă, *sir*.

O apariție în lumea cărții!

— Da? Să poftescă.

Soames intră cu un aer bănuitor.

— Acesta e biroul duminică? îi zise. Am trecut pe aici să-ți spun că-am cumpărat tabloul acela al tinărului Greene. Aveți vreun loc unde să-l atârnați?

— Cred că da, zise Michael. E o bucată splendidă, nu-i așa?

— Da, mîrîi Soames. Pentru ziua de azi. Pictorul o să-și facă nume.

— Este un mare admirator al *Maimuței albe* pe care ne-ai dat-o.

— Ah! Am început să mă ocup de pictura chineză. Dacă mai cumpăr... Soames se opri.

— Sint ca un antidot, nu-i așa, *sir*? Acest *Rai pămîntesc*! Apoi giștele acelea... parcă nici nu le pasă că le poți număra penele, nu-i așa?

Soames nu-i răspunse; se vedea cît de colo că-și zice: „Cum Dumnezeu mi-au scăpat cînd au apărut pentru prima dată pe piață?“ Apoi, cu umbrela ridicată, făcu un semn îndreptat parcă spre comerțul cu cărți și întrebă:

— Cum merge cu tinărul Butterfield?

— Ah, da! Tocmai voiam să vă spun... ieri a venit la mine și mi-a povestit că fusese cu două zile în urmă la Elderson. Se dusese să-i vîndă un exemplar din „ediția de lux“ a tatălui meu. Elderson n-a spus nimic și a cumpărat două.

— Așa?

— Butterfield a avut impresia că vizita lui l-a speriat. Elderson știe, desigur, că eu lucrez în această editură și că sint ginerele dumneavoastră.

Soames se încruntă.

— Nu sint atît de sigur, îi zise, că-i bine să zgîndări un cîine care moțăie!... Dar acum merg chiar într-acolo.

— Vorbiți-i despre carte, *sir*, și vedeți cum reacționează Elderson. Doriți și dumneavoastră una? Sinteti pe listă. F.F... azi trebuie să treacă Butterfield pe la dumneavoastră. Scăpați de un refuz. Uite-o... frumos prezentată. Costă o guinee.

— *Duct*, citi Soames. Despre ce-i vorba? Muzică?

— Nu tocmai. Un fel de mieunat între spiritul lui G.O.M. și Dizzy.

— Eu nu-s amator de cărți, zise Soames, scoțînd o bancnotă. Pentru ce n-ai fixat prețul la o liră? Poftim și un șiling.

— Mulțumesc foarte mult, *sir*, sint convins că tata va fi măgulit peste măsură cînd va afla c-ai cumpărat un exemplar.

— Crezi? zise Soames cu un vag zîmbet. Spune-mi, te rog, faceți vreo treabă aici?

— Da, încercăm să cîștigăm cîțiva *penny*.

— Cam cît faceți pe an?

— Eu, personal, cam cinci sute de lire.

— Numai atît?

— Da, dar cred că nu merit mai mult de trei.

— Hm! Credeam că ți-a trecut „socialismul“.

— Mi se pare că mi-a trecut, *sir*. Nu prea era compatibil cu situația mea.

— Nu! zise Soames. Fleur pare să se simtă bine.

— Da! îi merge admirabil. Știți că este și ea adepta lui Coué?

Soames deschise ochii mari și zise:

— Asta-i de la mamă-sa... nu știu ce să spun. La revedere! Oh! Voiam să te întreb ce înseamnă expresia: „să-ți ieși din pepeni“?

— Ah, da, „să-ți ieși din pepeni“ înseamnă „să-ți sară țandăra“, asta cred c-o înțelegeți, e o expresie mai veche decît mine.

— Da, zise Soames, va să zică am priceput-o bine. Bună ziua! Se întoarse și ieși. Văzut din spate, era bine conturat și real. După ce ușa se închise în urma lui, Michael avu impresia că, o dată cu el, dispăruse și noțiunea de precizie.

Michael luă din nou șpalturile și citi două poeme. Amare — chinină! Pline de neliniște... atîta dor printre rînduri! Nimic chinezesc în ele! La urma urmei, cei bătrîni — ca bătrînul Forsyte și, cei cu totul în alt gen, ca tatăl său — erau ancorați undeva. „Pentru ce aceștia au pămînt sub picioare?”

gîndi Michael. Unde greșim noi? Sintem ageri la minte, deștepti, siguri de noi și nemulțumiți. Bine ar fi dacă ne-am putea entuziasma de ceva, dac-ar exista ceva care-ar putea face să ne sară țandăra! Noi am aruncat peste bord religia, tradiția, proprietatea, mila; și în locul lor am pus... ce? Frumosul? Vorbe goale! N-ai decît să te uiți la Walter Nazing și «Café Crillon»! Totuși, trebuie să avem și noi un ideal! O lume mai bună? N-am deloc impresia. Viața viitoare? Ce-ar fi dacă aș căuta să văd «ce zace în spiritism», cum ar zice bătrînul Forsyte? Dar să fii pe jumătate în lumea aceasta și pe jumătate în cealaltă... e și mai bizar, mai ales dacă spiritele or fi și mai agitate decît noi!

Așadar, spre ce... spre ce tinde viața aceasta?

„Dă-o-ncolo! Își zise Michael ridicîndu-se de la birou, am să încerc să dictez un anunț!”

— Domnișoară Perren, vrei să vii, te rog, aici? Pentru noul volum al lui Desert, în presa de specialitate: „Danby and Winter» vor publica în curînd *Contrafaceri*, semnată de autorul volumului *Moneda de aramă*, remarcabilul succes al ultimului sezon literar“. Mă întreb, domnișoară Perren, cîți editori au această pretenție și pentru cîte cărți apărute în anul trecut? „Aceste poeme tălmăcesc aceeași strălucire de stări sufletești și din punct de vedere tehnic depășesc primul volum al tinărului autor“. Asta merge, domnișoară Perren?

— Strălucire de stări sufletești, domnule Mont? Credeți că merge?

— Nu. Dar ce să spun? Chinuri și pesimism?

— Oh, nu! Dar poate: „aceeași strălucire în exprimarea stărilor sufletești bizare și variate“.

— Bine, dar costă mai mult. Spune: „O strălucită bizarerie“, asta le va atrage atenția. Sintem obsedați de „bizar“, dar nu-l prea găsim; *outré*¹, da, dar bizar, nu.

— Domnul Desert este, desigur..

¹ Extravagant (fr.).

— Da, uneori; dar în afară de el, nimeni. Pentru a fi bizar, trebuie să ai pe dracu' în tine, domnișoară Perren... iartă-mi expresia.

— Fără îndoială, domnule Mont. Tinărui Bicket așteaptă. Dorește să vă vorbească.

— El e, a venit? zise Michael scoțind o țigaretă. Lasă-mi puțin timp să-mi strâng chinga, domnișoară Perren, și spune-i să urce.

„Minciuna caritabilă, își zise, și acum ține-te bine!”

Bicket intră calm și cu pași apăsați în camera unde ultima lui apariție fusese atât de penibilă. Michael stătea rezemat de cămin și fuma; Bicket se opri cu spatele la un teanc de romane moderne pe care scria „Acest mare roman modern”. Michael dădu din cap.

— *Hallo*, Bicket!

Bicket dădu din cap.

— Sper că sînteți bine, *sir*.

— Foarte bine, mulțumesc. Urmă o tăcere.

— Ei bine, zise Michael într-un tîrziu, cred c-ai venit din pricina micului împrumut pe care i l-am dat soției dumitale. Totul e în ordine, nu e nici o grabă.

În timp ce rostea aceste vorbe, își dădu seama că bietul băiat era îngrozitor de tulburat. Ochii lui aveau o expresie ciudată, ochii aceia mari, ca de crevetă, păreau s-o ia înaintea ființei lui. Apoi continuă în grabă:

— Și eu sînt convins că Australia e o soluție. Cred că ai perfectă dreptate, Bicket, și cu cît plecați mai devreme, cu atît mai bine. Soția dumitale nu pare a fi întremată.

Bicket înghiți în sec.

— Domnule Mont, zise, dumneavoastră v-ați purtat ca un *gentleman* și-mi vine greu să vă spun anumite lucruri.

— Atunci nu mi le spune.

Lui Bicket îi năvăli stingele în obraji; efectul eră straniu pe fața lui palidă, năucă.

— Nu despre împrumut e vorba, zise, eu am venit să vă rog să-mi spuneți adevărul. Deodată, scoase din buzunar o

hîrtie boțită pe care Michael o recunoscuse a fi coperta unui roman.

— Am luat-o de pe o carte, trecînd prin fața teighelei de jos. Poftim! Nu-i soția mea? zise, întinzîndu-i hîrtia.

Michael, consternat, privi coperta romanului lui Storburt. Una era minciuna caritabilă pentru care se pregătise... dar a nega evidența, aceasta era cu totul altceva!

Bicket nu-i lăsă timp de reflecție.

— Ea este, se vede pe fața dumneavoastră, îi zise. Ce însemnează toate astea? Vreau să știu adevărul... trebuie să-l știu! Simt că-nnebunesc! Dacă asta de-aci e fața ei, atunci acolo în expoziție e trupul ei... Aubrey Greene... același nume. Ce înseamnă asta? Chipul lui Bicket devenise aproape înspămintător, accentul lui de *cockney* se înăspri. Ce ticăloșie a făcut? Nu plec de-aici pînă nu-mi spuneți tot.

Michael își apropie călcîiele și zise liniștit:

— Potolește-te, Bicket.

— Potolește-te! Dumneavoastră v-ați potoli dacă soția dumneavoastră!... Atît amar de bani! Nu *dumneavoastră* i-ați împrumutat... nu, nici vorbă să-i fi dat dumneavoastră... niciodată! Să nu-mi spuneți una ca asta!

Michael luase o hotărîre: nici o minciună!

— Eu i-am împrumutat zece lire ca să-și completeze suma... atîta tot; restul banilor i-a cîștigat ea... în mod onorabil; iar dumneata ar trebui să fii mîndru de ea.

Bicket rămase cu gura căscată.

— Mîndru? Adică cum... i-a cîștigat? Mîndru? Dumnezeu! Michael zise pe un ton rece:

— Ca model. Eu i-am dat scrisoare de recomandare către prietenul meu, domnul Greene, în ziua în care ai dejunat cu mine. Cred că ai auzit ce înseamnă un „model“, nu-i așa?

Bicket sfișie coperta, iar bucățile căzură pe jos.

— Modele! zise. Pictori!... da, am auzit despre ei... niște porci!

— Nu mai porci decât dumneata, Bicket. Fii, te rog, bun și nu-mi insulta prietenul. Vino-ți în fire, omule, și fumează o țigaretă.

Furios, Bicket dădu la o parte portțigaretul oferit.

— Eu... Eu... am iubit-o atât de mult, zise pătimaș, iar ea mi-a făcut una ca asta! Un fel de hohot îi ieși din plămîni.

— Ai iubit-o, zise Michael cu un glas biciuitor. Iar cînd ea face tot ce poate pentru dumneata, i-o iei în nume de rău... așa se cade? Crezi că i-a plăcut această indeletnicire?

Brusc, Bicket își acoperi fața cu mîinile.

— De unde să știu eu? mormăi pe sub mîini.

Un val de milă îl cuprinse pe Michael. Milă! Sentimentalism!

Îi spuse pe un ton sec:

— După ce te potolești, Bicket, adu-ți aminte, te rog, de ceea ce ai făcut *dumneata* pentru *ea*!

Bicket își descoperi fața și privi cu ochii mari, sălbatici.

— Dumneavoastră nu i-ați spus nimic?

— Nu, dar dacă nu-ți vii în fire, să știi c-am să-i spun totul.

— Ce-mi pasă mie dacă-i spunei, acum... cînd stă culcată acolo, s-o vază toți bărbații de pe lume! Șaizeci de lire! Prin muncă cinstită! Credeți c-o să-mi intre-n cap una ca asta? În glasul său era deznădejde.

— Ah! zise Michael. Nu crezi pentru că nu poți pricepe, nu poți pricepe întocmai ca porcul despre care mi-ai vorbit adineauri. O fată poate face ceea ce a făcut ea, rămînînd cu desăvîrșire cinstită, și eu n-am nici o umbră de indoială că așa este! N-ai decât să te uiți la ea și s-o asculți vorbind despre asta. A făcut-o pentru că nu mai putea răbda să te vadă vinzînd baloane. A făcut-o pentru a te scoate din rigolă și pentru ca să vă încercați norocul în altă parte. Iar acum, cînd ai această posibilitate, te răzvrătești în halul acesta. Dă-o-neolo, Bicket, vino-ți în fire! Crezi că dacă i-aș spune ce-ai făcut dumneata pentru ea... ar începe să se vaiete și să plîngă? Nu, defel! A fost un gest absolut omenesc din

partea dumitale și a fost absolut omenesc din partea ei, te rog să nu uiți acest lucru!

Bicket înghiți din nou în sec.

— Toate bune și frumoase, zise brusc, dar nu vi s-a întimplat dumneavoastră!

Deodată, Michael se întristă. Nu! Lui nu i se întimplase! Dar toate îndoielele cu privire la Fleur, de pe vremea lui Wilfrid, se redeșteptară în el.

— Ascultă-mă, Bicket, îi zise, te îndoiești de dragostea soției dumitale. Aici zace totul. Eu n-am văzut-o decît de două ori; totuși, nu pricep cum te poți îndoi de ea. Dacă nu te-ar iubi, pentru ce ar vrea să plece în Australia, cînd știe prea bine că aici ar putea cîștiga bani frumoși și ar putea petrece cum ar pofti? Pot jura pentru prietenul meu Greene. Este de o cinste exemplară și știu că s-a purtat cumsecade.

Dar pe fața lui Bicket citi întrebarea: „Oare toți ceilalți au fost tot de o cinste exemplară?”

— Uite ce este, Bicket! O dată în viață sîntem cu toții puși în această situație; este o încercare pentru fiecare dintre noi. Trebuie să ai încredere în ea, altceva nu este de făcut.

— Să se arate în fața lumii întregi?! Cuvintele păreau a ieși cu greu din gîtul slab. Ieri am fost de față cînd un consilier municipal, fără rușine, a cumpărat tabloul.

Michael nu se putu împiedica să zîmbească la această descriere a „bătrînului Forsyte”.

— De fapt, îi zise, socrul meu l-a cumpărat și ni l-a dăruit să-l atîrnăm la noi în casă. Trebuie să-ți spun, Bicket, că e o bucată bună.

— Ah! strigă Bicket, o bucată bună! Banii! Banii au cumpărat-o. Cu bani cumperi orice. Cu bani poți cumpăra inima din pieptul omului.

Michael gîndi: „Nu-i nimic de făcut cu el. Cum să-i vorbesc despre emancipare? El n-a auzit nimic despre greci! Și dacă ar fi auzit, ar zice că sînt niște străini destrăbălați. Trebuie să mă dau bătut.” Apoi, deodată, văzu lacrimi țîșnind din ochii de crevetă și curgînd peste obrazii supti.

Foarte tulburat, zise iute:

— După ce pleci de aici, nu te mai gîndi la asta. Dă-
ncolo, Bicket, fii bărbat! Ea a făcut ce-a putut. Eu, în locul
dumitale, m-aș prefăce că nu știu nimic. Așa ar fi făcut ea
dacă i-aș fi spus că ai șterpelit volumele acelea din *Moneda
de aramă*.

Bicket își încheștă pumnii — gestul nu se prea potrivea
cu lacrimile; apoi, fără o vorbă, se întoarse și ieși tirindu-și
picioarele.

Michael își zise: „Nu mă pricep să dau sfaturi, e limpede!
Bietul băiat!“

CAPITOLUL VI

SOCOTEALA

Bicket, pe jumătate orb, merse împleticindu-se de-a lun-
gul Strand-ului. Avînd o fire blajină, această criză de nervi
îi dădu o senzație de boală; creierii îi vijliau. Dar, încetul
cu încetul, soarele și mișcarea îi dădură oarecare putere de a
gîndi. Aflase adevărul. Dar, oare, acesta era tot adevărul și
numai adevărul? Să fi cîștigat ea toți banii aceștia fără a...?
Dacă ar putea crede acest lucru, poate că — departe de țara
asta, unde oamenii, în schimbul unui șiling, o pot vedea
goală — ar uita. Totuși... atîția bani! Admițînd că i-a cîști-
gat „onorabil“, cum spunea domnul Mont, în cîte zile i-a cîști-
gat și în ochii cîtor bărbați s-a expus? Gemu tare, în plină
stradă. Gîndul că se duce acasă, la ea, că va face o scenă, că
dacă va *face* o scenă, poate va mai afla ceva, era aproape de
neîndurat. Totuși, își dădea seama că nu putea proceda
altfel. I-ar fi fost mai ușor să stea lingă catedrala Sf. Paul,

pe marginea trotuarului, oferindu-și baloanele. Pentru prima dată în viață, semăna și el cu un „consilier municipal“ fără griji, care n-avea altceva de făcut decât să se ducă să-și cumpere un bilet pentru a pleca la fluturii aurii! Dar acest huzur era căpătat cu prețul unui chin pe care mintea unui om ca el nu-l putea îndura! Prefera să fi furat banii din casa unei prăvălii. Era mai bine să aibă pe suflet un furt decât tortura drăcească, amarnică, a geloziei sexuale. „Fii bărbat!“ Ușor de spus! „Vino-ți în fire! A făcut-o pentru dumneata!“ Era de o sută de ori mai bine dacă n-o făcea. Podul Blackfriars! Un salt și totul se sfirșește în milul de jos! Dar înainte de a muri, te ridici de trei ori la suprafață și te pescuiești de viu, apoi te mai și judecă... și n-ai câștigat nimic... nici măcar plăcerea de a te gândi că, atunci când Vic ar fi chemată să identifice cadavrul, și-ar da seama de ceea ce făcuse. Moartea era moarte și deci n-ar afla niciodată ce simțise ea în clipele acelea! Trecu podul tirindu-și picioarele și privind drept înainte. Ajunse în ulicioara Ditch Street... Cu cită grabă o cobora în trecut, mergind acasă, pe vremea când Vic avea pneumonie! Oare, va mai simți el vreodată ce simțise atunci? Trecu repede prin fața ferestrei și intră.

Victorine era încă aplecată asupra cufărului cafeniu de tinichea. Se ridică în picioare și pe fața ei se așternu o expresie rece, ostenită.

— Văd c-ai aflat, îi zise.

Camera era atât de mică, încât Bicket n-avu de făcut decât doi pași. Îi făcu, și-și puse minile pe umerii lui Vic. Apropiindu-și fața, cu ochii mari și încordați, îi scrută pe ai ei.

— Știu că te-ai expus să te vadă toată Londra; vreau să mai știu și... restul!

Victorine îl privi cu ochi mari.

— Restul! zise ea, nu ca o întrebare, ci o simplă repetare, cu un glas care nu exprima nimic.

— Ah! zise Bicket răgușit. Restul... aud?

— Dacă crezi că există și „restul“, mi-e de ajuns.

Bicket își smulse minile de pe umerii ei.

— U-u-u-f! Pentru numele lui Dumnezeu, nu mai fi misterioasă! Nu vezi că sînt pe jumătate nebun?

— Văd, zise Victorine, și văd mai mult decît atîta: nu ești cum te credeam eu. Crezi că mie mi-a plăcut să pozez? Își ridică rochia și scoase bancnotele. Poftim! Poți să pleci în Australia fără mine.

Bicket strigă răgușit:

— Ca să te las aici cu pictorii aceia blestemați?

— Să mă lași de capul meu. Ia-i!

Bicket se retrase pînă la ușă, privind cu oroare bancnotele.

— Ba nu!

— Bine! Eu nu pot să-i păstrez. I-am cîștigat pentru ca să te scot pe tine de aici.

Urmă o lungă tăcere: pe masa dintre ei erau întinși, încă zbirciți și puțin unsuroși, banii — mijlocul îndelung dorit și visat pentru eliberare, spre fericirea lor comună în țara însorită. Zăceau pe masă și nici unul nu voia să-i ia! Ce era de făcut?

— Vic, îi șopti în cele din urmă Bicket răgușit, jură-mi că niciodată nu i-ai lăsat să se atingă de tine!

— Da, asta pot să ți-o jur.

I-a jurat și i-a zîmbit în același timp — zîmbetul ei! Cum s-o creadă... după ce atîtea luni îi ascunsese indeletnicirea ei, iar la urmă i-a spus o minciună? Bicket se prăbuși într-un scaun de lîngă masă și-și puse capul pe brațe.

Victorine se întoarse și începu să-și lege cufărul cu o sfoară veche. Auzind un zgomot metalic, Bicket întoarse capul. Va să zică, Vic avea într-adevăr de gînd să plece! Își văzu toată viața pustiită, goală ca o coajă de nucă de cocos în Hampsted Heath, și toată puterea de stăpînire a sufletului său de *cockney* se topi. Lacrimile începură a-i curge din ochi.

— Cînd erai bolnavă, îi zise, eu am furat pentru tine. De aceea am fost pus pe liber.

Victorine se întoarse pe călcîie.

— Tony... nu mi-ai spus-o niciodată! Ce-ai furat?

— Cărți. Toată supraalimentația ta era din cărți furate.

Timp de un minut și mai bine, Victörine rămase nemișcată privind-l, apoi întinse mâinile, fără a spune o vorbă. Bicket i le prinse într-ale lui.

— Nu-mi pasă de nimic, zise gîfîind, așa să m-ajute Dumnezeu, Vic, atîta vreme cît mă iubești!

— Nici mie. Oh! Haide să plecăm de aici, Tony, din această odăiță oribilă, din țara asta îngrozitoare. Haide, să scăpăm de toate!

— Da, zise Bicket, și-și acoperi ochii cu mâinile ei.

CAPITOLUL VII

INTREVEDERE CU ELDERSON

Soames părăsi editura „Danby and Winter“ cu gîndurile împărțite între Elderson și *Maimuța albă*. După cum bănuise Fleur, el nu uitase cuvintele lui Aubrey Greene, referitoare la această bucată salvată din naufragiul lui George Forsyte. „Să măninci fructele vieții, să azvirli cojile și să fii prins asupra faptului.“ Soames le găsi aplicarea în domeniul afacerilor.

Țara trăia încă din capital. De cînd transporturile maritime și piețele europene nu mai erau o sursă de venituri, Anglia importa alimente, ceea ce reprezenta o cheltuială pentru care n-avea acoperire. După părerea lui, aceasta se va afla, și încă foarte curînd. Toate bune și frumoase în ceea ce privește creditul britanic, admirat de lumea întreagă, dar nu se poate trăi la infinit din admirație. Transporturile maritime încezau, concerenele engleze lucrau toate în pierdere, șomerii roiau... strașnică situație! Nu va trece mult

și chiar societățile de asigurare o vor resimți. Poate că individul acela, Elderson, prevăzuse toate acestea și își lua din vreme măsuri de precauție. Dacă pînă la urmă tot o pățești, pentru ce să-ți dai osteneala să fii cinstit? Această reflecție era, însă, de un cinism atît de manifest, încît Soames, cu mentalitatea lui de Forsythe, o respinse: totuși, gîndul acesta nu-i da pace. Într-un faliment general, ce rost avea să-și bată capul cu economia, prevederea și integritatea? Chiar și conservatorii refuzau să-și mai zică conservatori, de parcă și-ar fi dat seama că, în realitate, nu mai rămăsese nimic de conservat și cuvîntul însuși devenise ridicol. „Să mănînci fructele, să azvîrli cojile și să fii prins asupra faptului.“ Tînărul pictor a spus un lucru inteligent, da, și tabloul său era inteligent, cu toate că Dumetrius a cerut mai mult decît merita... ca de obicei! Oare, unde o să-l atirne Fleur? În hol? N-ar fi de mirare... e lumină bună, iar oamenii pe care-i frecventau ei nu vor fi contrariați de nud. Ce curios... Unde se duc, oare, toate nudurile? Nicăieri nu vedeai un nud, întocmai cum nu mai vedeai proverbialul măgar mort! Pentru o clipă, Soames avu o viziune: măgari muribunzi încărcăți cu tablouri reprezentînd nuduri, păseau în gol peste muchia lumii. Pentru a scăpa de această viziune extravagantă, ridică privirea, tocmăi în momentul cînd putea vedea catedrala Sf. Paul, uriașă ca viața! Micul sărăntoc cu baloane nu era acolo! De altfel, azi n-avea de gînd să-i dea nimic! Apoi gîndurile i se îndreptară spre țelul pelerinajului său: „P.P.R.S.“ și bilanțul bianual. După cum propusese Soames, afacerile din Germania erau în curs de a fi lichidate în bloc — o pierdere netă de două sute și treizeci de mii de lire. Așadar, nu există fond de dividende pentru prima jumătate a anului, iar debitul se reportează și asupra celeilalte jumătăți. În fine, e mai bine să-ți scoți dintele stricat imediat și să isprăvești cu el! Astfel, pînă la adunarea generală, acționarii au în fața lor șase luni pentru a se obișnui cu ideea pierderii. Așa cum s-a obișnuit el, se vor obișnui cu

timpul și ei. Acționarii deveneau rareori agresivi, dacă nu-
 speria cineva... sînt oameni foarte răbdători!

În sala de consiliu, același funcționar bătrîn umplea
călimările cu cerneală dintr-o sticlă mare.

— Domnul administrator-delegat e în birou?

— Da, domnule.

— Fii, te rog, bun și spune-i că sînt aici.

Bătrînul funcționar ieși. Soames se uită la ceas. Două-
sprezece! O rază subțire de soare cădea peste pereții înbrăcați
în tăblii de lemn și alunecă pe podea. În afară de o muscă
mare, albastră, și de ticăitul ceasului, în cameră nu se afla
nimic viu; nici măcar un ziar proaspăt. Soames urmări
musca. Își aduse aminte că în copilărie prefera muștele al-
bastre și verzi, celor obișnuite, pentru că aveau culori mai
vii. De aici se pot trage învățăminte: lucrurile arătoase, ca
și oamenii străluciți, erau primejdioase. Dovadă e kaizerul
și poetul acela faimos, italian... cum îl chema oare? Apoi,
acest fanfaron cu care avea el de-a face! N-ar fi de mirare dacă
Elderson ar fi un tip strălucit în viața particulară! Dar
pentru ce nu vine individul? O fi întîrziind din pricina întîl-
nirii cu tînărul Butterfield? Musca albastră se urcă pe fe-
reastră, căzu biziînd, apoi se urcă din nou; raza de soare se
prelungea pe podea. Sala de consiliu-era cu desăvîrșire pustie,
parcă întruchipa principiul asigurărilor: „Lucrările se păs-
trează în starea în care sînt“.

„Cît o să mai stau aici în picioare?“ își zise Soames, și se
îndreptă spre fereastră. Pe strada largă ce ducea spre Tamisa,
soarele ilumina cîțiva pietoni și un camion cu sticle de bere,
dar pe artera principală din capătul străzii, circulația semăna
cu un torent zgomotos. Londra! Ce oraș monstruos! Și totul
e asigurat! „Cum o să arate, oare, de azi în treizeci de ani?“
gîndi Soames. Era greu de conceput ca Londra să mai existe,
iar el să n-o poată vedea! Îi părea rău de oraș, de el însuși.
Nici bătrînul Gradman nu va mai fi. Probabil că societățile
de asigurare vor continua să funcționeze, dar nici asta nu
era sigur. Deodată, îl observă pe Elderson. Tipul era spilcuit,

intr-un costum elegant, cu haină și pantaloni de aceeași culoare și cu o garoafă roșie la butonieră.

— Meditați asupra viitorului, domnule Forsyte?

— Nu, zise Soames.

Cum de-î ghicise tipul gândurile?

— Mă bucur c-ați venit pe-aici și cu acest prilej vă exprim mulțumirile mele pentru interesul pe care-l acordați concernului nostru. E un lucru rar. De obicei, administratorul-delegat trebuie să-și rezolve singur problemele.

Oare, își bătea joc de el? În orice caz, părea foarte vioi și îndrăzneț. Lui Soames, buna dispoziție îi trezea întotdeauna bănuieli. În general, ea avea un motiv ascuns.

— Dacă fiecare membru al consiliului de administrație ar fi atât de conștiincios ca dumneavoastră, omul ar putea dormi liniștit în patul lui. Trebuie să vă mărturisesc că, până la venirea dumneavoastră, ajutorul pe care l-am primit din partea consiliului era... da... aproape inexistent.

Lingușeală! Tipul urmărește ceva!

Elderson continuă:

— Dumneavoastră vă pot spune un lucru pe care nu-l pot spune nici unuia dintre ceilalți: eu nu sînt defel mulțumit de modul cum merg afacerile. Domnule Forsyte, Anglia a ajuns pe punctul de a da în vileag starea ei reală.

În fața acestei uimitoare confirmări a propriilor sale gânduri, Soames reacționează.

— Nu-i bine să plingem înainte de a fi loviți, zise, lira se menține încă sus. Noi avem rezistență mare.

— Mă tem, însă, că sîntem la mare strîmtoare. Dacă nu se iau măsuri drastice... nu văd cum ne descurcăm. Dar, după cum știți, orice măsură drastică înseamnă dezorganizare și ani slabi pînă să culegi roadele.

Cum poate vorbi individul acesta astfel, arătînd în același timp strălucitor și scilofos ca un penny nou-nouț? Iată o confirmare a teoriei că nu-i păsa de ce se întîmplă! Brusc, Soames se hotără să încerce o lovitură.

— Fiindcă veni vorba despre „ani slabi“... eu am venit să vă spun că, după părerea mea, ar trebui să convocăm o adunare a acționarilor, pentru a discuta deficitul rezultat din asigurările în Germania. Cuvintele le rosti uitându-se în pământ, apoi ridică brusc privirea. Fu deziluzionat. Ochiul de un cenușiu-deschis al administratorului-delegat îi întâmpinără privirea fără a clipi.

— Mă așteptam la această propunere din partea dumneavoastră, îi zise.

„Pe dracu', te așteptai!“ gîndi Soames, căci lui însuși ideea nu-i venise decît abia în clipa aceea.

— Mă rog, o puteți convoca, zise mai departe Elderson, mă tem însă că nu-i convine consiliului.

Soames se opri să spună: „Nici mie“.

— Nici acționarilor, domnule Forsyte. După o îndelungată experiență, am ajuns la următoarea convingere: cu cît îi ții mai departe de chestiunile neplăcute, cu atît este mai bine pentru toată lumea.

— Așa o fi, zise Soames mai aspru, contrariat; dar această atitudine face și ea parte din viciul general de a nu privi lucrurile în față.

— Cred, domnule Forsyte, că în viitor nu mă veți învinui pe mine de faptul că n-am privit lucrurile în față.

În viitor! Ce-o fi vrînd să spună tipul prin aceste vorbe?

— Bine, am să pun problema la viitoarea ședință a consiliului, îi zise.

— Perfect! zise Elderson. Nimic nu e mai bine decît să pui lucrurile la punct, nu-i așa?

Iarăși aceeași ironie imperceptibilă, de parcă știa ceva și nu voia să-i spună. Soames privi mecanic spre manșetele tipului: splendid călcate, cu dungi albastre; jiletca de olandă, cravata cu bobite albe... un *dandy* în toată legea. Mai des-cărcă un foc asupra lui!

— Între altele, îi zise, Mont a scris o carte. Am cumpărat și eu una.

Nici o clipire! Dinții parcă se vedeau puțin mai mult — erau falși, fără îndoială.

— Eu am cumpărat două... săracul Mont, e băiat bun! Soames avu senzația unei înfringeri. Tipul era cuirasat ca un rac și lăcuit ca o masă spaniolă.

— Acum trebuie să plec, zise Soames.

Administratorul-delegat îi întinse mina.

— La revedere, domnule Forsyte. Vă sînt foarte recunoscător.

Intr-adevăr, individul îi strinse mina. Soames ieși nedumerit. I se întimpla atît de rar ca cineva să-i strîngă mina! Purtarea tipului îl depășea. Totuși, acest gest putea fi încununarea unei scene bine jucate. Nu știa ce să zică. Dar era mai puțin hotărit decît adineauri să ceară convocarea acționarilor. Nu, nici gînd! Propunerea lui nu fusese decît un foc de pușcă pentru a speria vinatul, dar dăduse greș. În schimb, focul tras de Butterfield a lovit în plin, desigur! Dacă Elderson ar fi fost nevinovat, ar fi trebuit să pomenească despre nerușinarea tinărului care venise la el. Însă singele lui rece era în stare să nu se pronunțe numai din plăcerea de a te enerva! Nu! Nu-i nimic de făcut... cum se zice în ziua de azi. Soames n-avea nici o dovadă a culpabilității lui; și, la drept vorbind, era încîntat. Un scandal de felul acesta n-ar folosi la nimic, în afară de compromiterea întregului concern, împreună cu consiliul de administrație și toți funcționarii. Oamenii erau atît de indiferenți, încît nu-și dădeau osteneala să reflecteze sau să-și îndrepte dezaprobarea acolo unde se cuvine. Așadar, nu-i rămînea altceva de făcut decît să deschidă bine ochii și să lase lucrurile să-și urmeze calea! Nu-i bine să zgîndări viesparele! Gîndurile îl aduseseră pînă la această concluzie, cînd un glas zise:

— Bine că te întîlnesc, Forsyte! Avem același drum? „Bătrînul Mont“ cobora scările clubului „Snooks“.

— Nu știu, zise Soames.

— Mă duc să dejunez la „Aeroplane“.

— Localul acela de modă nouă?
— Acum se ridică, Forsyte, să știi că e în plină ascensiune.
— Vin tocmai de la Elderson. A cumpărat două exemplare din cartea dumitale.

— Doamne, Dumnezeu! Sărmanul băiat!

Soames zîmbi ușor.

— Aceleași vorbe le-a spus el despre dumneata!
Cine crezi că i le-a vîndut? Tînărul Butterfield!

— E încă în viață?

— Azi-dimineață mai trăia.

Fața lui *sir* Lawrence se crispă.

— Uite ce e, Forsyte, m-am mai gîndit. Am auzit că Elderson întreține două femei.

Soames deschise ochii mari. Informația era interesantă, putea explica totul.

— Soția mea spune că e una în plus. Dumneata ce zici, Forsyte?

— Eu? zise Soames. Eu nu știu decît că tipul are un nemaipomenit singe rece. Eu intru aici. La revedere!

De la baronetul acesta nu poți avea nici un ajutor, nu e în stare să ia nimic în serios. Două femei! La vîrsta lui Elderson! Ce viață! Întotdeauna au existat bărbați de felul acesta, care nu se mulțumesc cu un singur lucru deodată și duc o viață primejdioasă. Pentru Soames, asta era un mister. Pe indivizii de teapa asta degeaba cauți să-i scrutezi, tot nu-i dibuiești. Totuși, astfel erau și pace! Trecu prin holul clubului „Connoisseurs” și intră în sala de mese. Luă lista de bucate de pe masa de serviciu și-și comandă o duzină de stridii; dar, aducîndu-și deodată aminte că luna aceasta nu era cu „r”, schimbă comanda¹ și ceru o solă prăjită.

¹ Potrivit unei vechi zicători englezești, stridiile nu trebuie consumate decît în lunile în a căror denumire apare litera „r”. Așadar, consumarea lor este interzisă în lunile calde — mai, iunie, iulie și august — în al căror nume nu intră litera „r”.

FUGA

— Nu, sufletul meu, s-a isprăvit cu natura!

— Ce vrei să spui, Michael?

— Ei bine, uită-te la romanele naturaliste care apar. Lucrări laborioase, avînd ca subiect stîncile din Cornish sau dealurile cu bălării din Yorkshire... Ai fost vreodată pe coclaurile din Yorkshire? Lumea zice că e impresionant; apoi, toate scrierile despre Dartmoor! Fleacuri! Dartmoor, leagămîntul tuturor pasiunilor... Ai fost vreodată la Dartmoor? Să ştii, însă, că nu-i adevărat ce spun poezii. Ce să mai zic despre toate operele inspirate de Oceanul Pacific? Oh, la, la! Dar despre poezii din şcoala modernă, cu versuri albe, impresioniste? Aceştia nici nu se apropie de natură. Şcoala celor ce se inspiră din „prostul satului“ e, fără îndoială, un pic mai bună. De fapt, bătrînul Wordsworth a descoperit natura şi a transformat-o într-un somnifer. Există, desigur, o natură brută, scrisă cu „n“ mic, dar dacă te izbeşti de ea, nu mai ai altă grijă decît să-ţi salvezi viaţa; „natura“ despre care vorbim noi este brevetată, bine combinată şi trasă în sticle. Nu este destul de modernă pentru stilul contemporan.

— Bine, Michael! Totuşi, haide să facem o plimbare pe Tamisa. Am putea lua ceaiul la „The Shelter“.

Ajunseră aproape de ceea ce Michael numea „această reşedinţă atrăgătoare“, cînd Fleur, aplecîndu-se, puse mîna pe genunchiul său şi-i zise:

— Nu sînt nici pe jumătate atît de bună cu tine, pe cît ai merita, Michael.

— Doamne, Dumnezeule, iubita mea! eu cred cam contrariul.

— Ştiu că sînt egoistă, mai ales acum.

— Numai „al unsprezecelea baronet“ e de vină.

— Da, e o mare responsabilitate. Sper însă să semene cu tine.

Michael visli pînă în apropierea debarcaderului la „The Shelter“, apoi își puse lopețile în barcă și se așeză lângă Fleur.

— Dacă-mi va semăna mie, îl voi renega. Dar, de obicei, băieții seamănă cu mama.

— Mă refeream la caracter. Teribil aș vrea să fie vesel, liniștit și să creadă că viața merită să fie trăită.

Michael, cu ochii mirați, îi privi buzele tremurînde și obrajii îmbujorați de soarele după-amiezii, apoi, aplecîndu-se într-o parte, își lipi obrazul de al ei.

— Sînt convins c-o să fie un puști vesel.

Fleur dădu din cap.

— N-aș vrea să fie avid și egoist; aceste însușiri eu le am în sine, Michael, după cum știi. Îmi dau seama că e oribil, dar n-am ce-i face. Cum izbutești tu să fii altfel?

Michael își ciufuli părul cu mina liberă.

— Nu e prea fierbinte soarele pentru tine, puîule?

— Nu. Vorbesc serios, Michael — cum izbutești?

— Dar și eu *sînt* avid și egoist. Uită-te, de pildă, la felul cum te doresc pe tine. Nimic nu mă va vindeca de asta.

O ușoară apăsare a obrazului ei de obrazul lui îi dădu curaj și zise:

— Îți aduci aminte de noaptea aceea, cînd ai coborît pe pajiște și m-ai găsit cu barca chiar în locul acesta? După ce ai plecat, îmi venea să-mi afund capul în apă ca ratele, ca să mi-l răcoresc. Îmi pierdusem mințile cu desăvîrșire; nu credeam să fie cu putință ca tu... Se opri. Nu! Nu era bine să-i reamintească... dar aceasta era noaptea cînd Fleur îi spusese: „După ce voi ști că nu-mi pot împlini dorința, poți să revii!“ Vărul necunoscut!

Fleur zise liniștită:

— M-am purtat cum n_u se poate mai urît cu tine, Michael, eram însă îngrozitor de nenorocită. Dar a trecut. Mi-a

trecut, în sfârșit... Totul ar fi bine dacă n-aș avea firea pe care o am.

Michael, conștient că simțămintele sale erau absolut demodate, zise:

— Dacă numai atîta te supără, nu-i nimic! Ce zici, bem un ceai?

Urcară pajiștea ținindu-se de braț. Nu era nimeni acasă; Soames la Londra, Anette la un *garden party*¹.

— Luăm ceaiul pe verandă, zise Fleur.

Așteptînd să li se servească ceaiul, Michael, fericit cum nu ținea minte să mai fi fost vreodată, îi recunoscuse naturii o oarecare valoare. Razele soarelui ce apunea, miresmele garoafelor și trandafirilor, suspinul plopilor tremurători... Porumbeii, răsfățații lui Anette, uguiau, riul curgea liniștit, iar dincolo de apă, de-a lungul malului opus, se înălțau, ascuțiți, ploi negri. Dar, la drept vorbind, toate acestea îl încîntau numai pentru că ședea lângă femeia iubită, pe care îi plăcea s-o privească, s-o mîngie, și pentru că în clipa aceea, prima dată în viața lor, i se părea că Fleur nu dorește să plece, să zboare spre altcineva sau spre altceva. Ce senzație ciudată este să știi că există, în afara ta, o faptură care-i răpește lumii orice importanță, adică îi „fură” întreaga „tolbă cu dorințe”... Și această faptură este propria ta soție! Omul e foarte ciudat! Deodată, o auzi spunînd:

— Mama e catolică, firește, dar trăind aici, singură cu tata, nu mai e practicantă. Nici pe mine nu m-a prea plictisit cu religia. Totuși, eu m-am gîndit, Michael... cum să procedăm cu el?

— Îl vom lăsa să aleagă singur.

— Nu știu dacă e bine. Trebuie să-i dăm o oarecare învățătură, pentru că va merge la școală. Trebuie să știi, Michael: catolicii au, într-adevăr, ceva de ales din religia lor.

¹ Recepție în aer liber.

— Da, supunere oarbă. De altfel, este singura cale logică în ziua de azi.

— Cred că dacă omul n-are o religie, i se pare că nimic nu are sens.

Michael ar fi vrut să spună: „L-am putea crește în cultul soarelui“, dar se opri și zise:

— După părerea mea, orice învățătură i-am da noi, ea nu va dăinui decît pînă în momentul cînd va gîndi el însuși, și atunci va alege credința care i se potrivește.

— Dar *tu* ce crezi despre aceste lucruri, Michael? Eu nu cunosc un om mai bun ca tine.

— Nu mai spune! murmură Michael, straniu măgulit. Chiar așa?

— Spune-mi ce crezi. Fii serios!

— Ei bine, scumpa mea, n-am nici o dogmă — adică n-am o religie. Eu cred că omul trebuie să respecte regula jocului... asta-i etica.

— Dar, fără îndoială, este un neajuns să nu te poți bizui decît pe tine însuși, nu-i așa? Cred că dacă o formă de credință, oricare ar fi ea, îți poate fi de ajutor, e bine s-o adopți.

Michael zîmbi, dar nu pe față.

— Ai să-l crești pe „al unsprezecelea baronet“ așa cum poțestești; eu te voi ajuta. Dar, avînd în vedere ereditatea lui, cred c-o să fie cam sceptic.

— Eu n-aș vrea să fie sceptic. Aș prefera să fie calm, să aibă convingeri și alte asemenea. Scepticismul te face să n-ai liniște și atîta tot.

— Să n-aibă nimic din *Maimuța albă*? Oh! N-aș crede! Mie mi se pare că această mentalitate plutește în aer. Singurul lucru important este să-l învățăm, cît mai curînd posibil, să țină seama de ceilalți oameni; dacă va fi nevoie, îl vom și atinge...

Fleur îl privi cu ochii luminoși și rîse.

— Da, zise. Mama a încercat să procedeze astfel cu mine, dar tata n-a lăsat-o.

Abia după ora opt ajunseră acasă. În vestibul, Michael zise:

— Sau tatăl tău, sau al meu este aici. Uite o pălărie preistorică.

— E a tatii. E gri pe dinăuntru. A lui Bart e bej.

În camera chinezească îl descoperiră pe Soames, cu o scrisoare deschisă în mână și cu Ting-a-ling la picioare. Fără a spune o vorbă, îi întinse lui Michael scrisoarea.

N-avca dată, nici adresă. Michael citi:

„Dragă -domnule Forsyte,

Sper că veți avea amabilitatea de a informa consiliul, la ședința de marți, că sint pe cale de a scăpa de consecințele ce decurg din mica greșeală pe care am săvârșit-o. În momentul cînd veți primi aceste rînduri, am și ajuns la adăpost. Am fost întotdeauna de părere că secretul vieții — și nu mai puțin acela al afacerilor — constă în a ști cînd nu trebuie să rămii pe loc. N-are nici un rost să mă acționați în justiție, deoarece persoana mea nu mai poate fi urmărită — așa cred că se zice în limbaj juridic — și n-am lăsat în urma mea nici un fel de avere. Dacă obiectivul dumneavoastră a fost să mă stringeți cu ușa, nu vă pot felicita pentru tactica folosită. Dacă, pe de altă parte, dumneavoastră i-ați dat tînărului ideea de a mă vizita, pentru a mă preveni că urmăriți mai departe chestiunea, nu pot decît să adaug noi mulțumiri la cele pe care vi le-am exprimat cu prilejul întîlnirii noastre de acum cîteva zile.

Primiți, vă rog, respectele mele, domnule Forsyte,

al dumneavoastră,
Robert Elderson.”

Michael zise pe un ton vesel:

— Ați scăpat ușor! Acum cred că sinteți mai liniștit, *sir*.

Soames își trecu mina peste obraz, străduindu-se, desigur, să-și ascundă expresia.

— Despre asta vorbim mai încolo, zise. Ciinele mi-a ținut de urit.

În clipa aceea, Michael îl admiră. Se vedea cât de colo că-și înghițise supărarea pentru a o cruța pe Fleur.

— Fleur e cam ostenită, zise Michael. Ne-am plimbat cu barca și am luat ceaiul la „The Shelter“. Doamna nu era acasă. Să cinăm numaidecît, Fleur.

Fleur îl luă în brațe pe Ting-a-ling, ferindu-și obrazul de limba lui lacomă.

— Îmi pare rău c-a trebuit să aștepti, tată dragă, murmură ea din dosul blănii galbene, mă duc numai să mă spăl, nu mă mai schimb.

După ce Fleur ieși, Soames întinse mina și luă scrisoarea.

— Urită treabă! mirii Soames. Nu știu cum se va isprăvi!

— Dar nu s-a isprăvit, *sir*?

Soames holbă ochii. Tinerii aceștia! El se află în preajma unui scandal public, care putea duce la cine știe ce... la pierderea numelui său în lumea afacerilor, poate și la pierderea averii; iar el vorbea de parcă!... N-avea nici un simț al răspunderii... nu, defell! De o oră încoace, de când la clubul „Connoisseurs“ îi fusese înminată această scrisoare, Soames era copleșit de pesimismul nervos al tatălui său — înclinarea lui James de a vedea lucrurile prin perspectiva cea mai întunecată. Numai „ținută“ specifică generației care i-a urmat lui James îl făcu să nu-și manifeste temerile decât în momentul când Fleur ieșise din cameră.

— Tatăl dumitale e la Londra?

— Cred că da, *sir*.

— Bine! îi zise, dar nu se simți ușurat. Baronetul acela era tot atît de lipsit de simțul răspunderii... Altfel nu l-ar fi dus într-un asemenea consiliu de administrație! Toate i s-au tras din faptul că a intrat în relații cu oameni crescuți într-un fel de nesăbuire incurabilă, oameni care nu știau ce e banul.

— Acum, că Elderson a fugit, zise Soames, totul iese la iveală. Mărturisirea lui e în mina mea...

— Pentru ce n-o rupeți, *sir*? De ce să nu spuneți că Elderson s-a îmbolnăvit de tuberculoză?

Incapacitatea acestui tânăr de a lua ceva în serios îi dăduse pe Soames de parcă ar fi avut o indigestie după o mâncare grea.

— Crezi că ar fi cinstit din partea mea? întrebă minios.

— Iertați-mă, *sir*, spuse Michael pe un ton serios. Pot să vă fiu de folos cu ceva?

— Da, devenind mai puțin ușuratic și având grijă ca Fleur să nu afle nimic.

— Am înțeles, zise Michael grav. Vă promit. Am să fac ca un pește. Dar ce aveți de gând să faceți de acum înainte?

— Trebuie să-i convocăm pe acționari și să le expunem proasta administrație. E foarte probabil că vor avea o reacție neplăcută.

— Nu văd pentru ce! Cum ați fi putut-o evita?

Soames strimă din nas.

— În viață, răsplata nu vine după faptă. Dacă războiul nu te-a învățat acest lucru, nu-l vei învăța niciodată.

— Așa e, zise Michael. Fleur trebuie să coboare imediat. Vă rog să mă iertați un minut; vom continua cu prima ocazie.

Această ocazie nu se ivi decât după ce Fleur se duse la culcare.

— Eu cred, *sir*, că bătrînul meu este la „Aeroplane“, zise Michael. Acolo merge el pentru a medita asupra sfîrșitului lumii. Vreți să-i dau un telefon, avînd în vedere că miine aveți ședință?

Soames dădu din cap. Știa că n-o să închidă ochii la noapte. Atunci, de ce să doarmă „bătrînul Mont“?

Michael se duse la cutia chinezească de ceai.

— Bart? Aici Michael. Bătrînul For... socru lmeu e aici; a avut o plictiseală... Nu! Elderson. Poți să treci pe-aici să afli totul?... Vine, *sir*. Rămînem aici sau ne urcăm la mine în birou?

— Răminem jos, mirii Soames, cu ochii ațintiți asupra *Maimuței albe*. Nu știu încotro se îndreaptă lumea aceasta... adăugă pe neașteptate.

— Dacă-am ști, am muri de plictiseală, *sir*.

— Vorbește numai în numele dumitale. Nu mai poți avea încredere în nimeni! Nu știu unde o s-ajungem!

— Probabil că vom ajunge undeva, *sir*, și acest „undeva” nu este nici cerul, nici iadul.

— Un bărbat de vîrsta lui!

— E de aceeași vîrstă cu tatăl meu. Eu cred, mai degrabă, c-a fost un an prost. Dacă ați fi făcut războiul, *sir*, ați lua lucrurile mult mai ușor.

— Într-adevăr! zise Soames.

— E drept că războiul a rupt osia căruței; dar, Doamne, Dumnezeuule, ce bine ne-a arătat cîtă rezistență are omul cînd trebuie s-o aibă!

Soames holbă ochii. Tînărul acesta îi ține o prelegere în contra pesimismului?

— Gîndiți-vă la tînărul Butterfield, continuă Michael, care deunăzi a prins taurul de coarne și s-a dus la Elderson! Gîndiți-vă la fata care a pozat pentru nudul pe care ni l-ați cumpărat! Este soția unui fost ambalor al nostru, concediat pentru că fura cărți. A cîștigat o mulțime de bani pozînd în pielea goală și a rămas cinstită pînă la urmă. Cu banii aceia, pleacă amîndoi în Australia. Da, și gîndiți-vă la micul nostru hoț, care furase pentru a-i salva viața dintr-o pneumonie și ajunsese s-o ducă atît de rău încît vindea baloane.

— Eu nu pricep despre ce vorbești, zise Soames.

— Numai despre rezistență, *sir*. Ați spus că nu știți ce vom deveni. Ei bine, gîndiți-vă la șomerii! Există pe lume o țară în care șomerii să reziste așa cum rezistă la noi? Nu știți de cîte ori gîndul că sint englez îmi dă curaj. Dumnea-voastră nu?

Aceste cuvinte îl mișcă pe Soames pînă-n adîncul ființei sale; dar, departe de a se trăda, continuă să privească *Maimuța albă*. Tristețea minioasă, inumană și totuși atît

de umană din ochii acelei făpturi! „Îi lipsește albul ochilor! gîndi Soames, cred că de aici vine expresia aceasta!“ Iar lui George i-a plăcut să atîrne acest tablou în fața patului său! Ce-i drept, George avea rezistență, a glumit pînă la ultima lui suflare! Era foarte englez, George! Toți cei din neamul Forsythe sînt foarte englezii! Bătrînul unchi Jolyon și atitudinea lui față de acționari, Swithin, drept, gras, enorm în fotoliul prea mic din salonul lui Timothy... Parcă-l auzea spunînd: „Toți acești oameni neînsemnați!“; iar unchiul Nicholas — cu care pe nedrept semăna individul acela, Elderson — sprinten și întotdeauna la locul lui, puțin cam senzual, dar pe care nimeni nu l-ar fi putut bănuî de necinste. Apoi bătrînul Roger, cu ciudățeniile lui și cu carnea de șerbec din Germania! Apoi tatăl său, James, înalt și firav ca o trestie... cit de mult a rezistat, cit de tare a ținut la viață! Dar Timothy, conservat în rente de stat, a murit la o sută de ani! Cu toate că aveau deprinderi ciudate, flăcăii aceștia, englezii din vechea generație, aveau rezistență morală și fizică. Astfel se trezi în Soames o puternică voință atavică. Va vedea el și vor vedea și ceilalți ce va mai fi... Deocamdată, n-avea altceva de spus!

Scîrțîitul roților unui taxi îi întrerupsese visarea. Sosise „bătrînul Mont“, bine-dispus și gîndindu-se, firește, la cine știe ce prostie, ca de obicei. Soames, în loc să-i întindă mina, îi întinse scrisoarea lui Elderson.

— Scumpul dumitale coleg de școală a fugit! îi zise.

Sir Lawrence citi scrisoarea și fluieră.

— Unde crezi c-a plecat, Forsythe? La Constantinople?

— Cred, mai degrabă, că la Monte Carlo, zise Soames posomorit. Comision nelegal... infracțiune pentru care nu se poate cere extrădare.

Contorsiunile bizare de pe fața baronetului îi făcuseră oarecare plăcere... În sfîrșit, tipul părea a fi impresionat.

— Eu cred c-a plecat pentru a scăpa de femeile lui.

„Baronetul acesta este absolut incorectibil!“ Soames ridică din umeri, aproape cu violență.

— Ai face mai bine dacă ți-ai da seama, îi spuse, că s-a turnat gaz: peste foc.

— Așa este; dragul meu Forsyte, dar gazul e pe foc de când francezii au ocupat Rulr-ul. Elderson a avut noroc; și-a stins focul. O să numim pe altcineva în locul lui. Nu văd de ce te îngrijorezi.

Soames avu o senzație ciudată: i se păru că exagerase în cinstea lui. Dacă un om onorabil, un al nouălea baronet, nu vedea implicațiile mărturisirii lui Elderson, existau oare consecințe sau le inventase el? Oare, era neapărat necesar să se facă zărvă și scandal? Dumnezeu îi era martor că el nu le dorea! Apoi, îi spuse pe un ton apăsător:

— Acuma avem dovada peremptorie a unei fraude; știm că, în mod ilegal, Elderson a fost plătit pentru a încheia tranzacții în urma cărora acționarii au suferit o pierdere netă. Cum le putem ascunde acest fapt?

— Paguba s-a produs, Forsyte. La ce le-ar folosi să știe și cum anume?

Soames se încruntă.

— Noi deținem posturi de încredere. Eu nu vreau să suport riscurile ce decurg din tănuirea adevărului. Dacă tănuim, sintem complicități lui. Faptul poate fi descoperit oricând.

Soames știa că o asemenea atitudine este dictată în primul rind de prudență, nu de cinste, dar nu putea face altfel.

— Aș fi încântat să cruț numele lui Elderson. Am fost doar împreună la...

— Îmi dau seama, zise Soames pe un ton sec.

— Dar cum crezi că s-ar putea descoperi, Forsyte? Elderson nu va vorbi; nici tânărul Butterfield, dacă-i spui dumneata să tacă. Cei care au plătit comisionul nu vor spune, desigur, nimic. În afară de noi trei, nu știe nimeni. Iar noi nu putem fi bănuți: c-am profitat într-un fel sau altul.

Soames tăcu. Argumentarea era plauzibilă. Desigur, era cu desăvîșire nedrept să fie penalizat el, pentru o faptă săvârșită de Elderson!

— Nu, zise brusc, așa ceva nu se poate. Dacă te îndepărtezi de lege, nu știi unde poți ajunge. Acționarii au suferit această pierdere și au dreptul să cunoască toate faptele pe care le cunoaște consiliul de administrație. Poate că există posibilități de despăgubire de care ei ar putea face uz. Noi nu putem judeca. S-ar putea să aibă și ei anumite drepturi împotriva noastră.

— Dacă așa stau lucrurile, Forsyte, sint alături de dumneata.

Soames era dezgustat. Mont n-avea dreptul să vorbească cu atita eleganță, fără a ține seamă de banii pe care-i reprezintă această eleganță, pentru că, dacă afacerea aceasta costa ceva, acest cost va cădea nu asupra lui Mont, a cărui moșie era ipotecată pînă peste cap, ci asupra lui, singurul care avea o avere ce putea fi ușor transformată în bani.

— Bine, zise Soames rece, așa să fii și mine. Mă duc la culcare.

Sus, în fața ferestrei deschise, Soames nu se simțea plin de virtuți, dar avea o senzație plăcută, de liniște. Luase o atitudine și va vedea ce va mai fi!

CAPITOLUL IX

SOAMES NU SE MAI SINCHISEȘTE

În luna ce urmă după primirea scrisorii lui Elderson, Soames îmbătrini cu mai mult de treizeci de zile. Impusese politica sa unui consiliu de administrație șovăitor: a da totul pe față. Adunarea generală extraordinară fusese convocată și, întocmai ca acum douăzeci și trei de ani, cînd se despărțise de Irene și divorțul îl silise să se expună în fața publicului, Soames suferea zi și noapte de groaza acestor

oameni lipsiți de discernămint. Francezii aveau un proverb: „*Les absents ont toujours tort!*”¹, dar Soames avea grave îndoieli în privința acestui proverb. Elderson va fi absent la această adunare generală a acționarilor, iar el, Soames, va fi prezent și, foarte probabil, va trebui să înfrunte blamul lor. În francezi nu poți avea încredere! Pe de o parte din pricina grijii ce i-o purta lui Fleur pe de alta din pricina neîncrederii în judecata publicului, dormea rău, mânca puțin și se simțea în stare de inferioritate. Anette îl sfătuisese să meargă la un doctor. Probabil că acesta a fost motivul pentru care nu s-a dus. Soames avea încredere în medici, când era vorba de alții; dar, după părerea lui, doctorii nu-i făcuseră niciodată nimic, probabil pentru că, până în momentul de față, n-avuseseră ce să-i facă.

Văzînd că nu-i urmează sfatul și că pe zi ce trece devine tot mai morocănos, Anette îi dădu o carte despre Coué. După ce o parcursese, avu de gînd s-o uite în tren; dar, deși i se păru extravagantă, teoria aceasta îl preocupa în oarecare măsură. De altfel, și Fleur o practica, nu costa nimic și poate că tot era bună la ceva! Așa a și fost. După ce, în aceeași seară, repetă de douăzeci și cinci de ori că-i merge din ce în ce mai bine, Soames dormi atît de bine, încît Anette, în camera vecină, nu dormi aproape deloc.

— Să știi, amice, îi zise la micul dejun, ai sforăit atît de tare astă-noapte, încît n-am auzit nici cocoșul cîntînd.

— Pentru ce trebuie să-l auzi? întrebă Soames.

— Nu face nimic, Soames... dacă tu ai avut o noapte liniștită. Oare, micul meu Coué ți-a dăruit vise atît de frumoase?

Soames evită răspunsul, pe de o parte de teamă ca nu cumva să-l încurajeze pe Coué, pe de alta de teamă ca nu cumva s-o încurajeze pe ea; totuși, avea o senzație ciudată: se simțea puternic și parcă nu-i păsa de ce spuneau oamenii despre el.

¹ Absenții sînt întotdeauna de vină (fr.).

„La noapte am să repet“, își zise.

— Știi, continuă Anette, temperamentul tău se potrivește perfect cu metoda lui Coué. De îndată ce te vindeci de îngrijorare, ai să te îngrași.

— Să mă îngraș! zise Soames, privind corpul ei durduliu. Mai degrabă îmi las barba.

Grăsimea și barba erau, după părerea lui, trăsături specifice francezilor. Așadar, dacă vroia să continue cu această... eh... cum să-i zică?... „nebunie“ nu-era cuvântul cel mai nimerit, cu toate că metoda îi cerea să faci douăzeci și cinci de noduri pe o bucată de sfoară... trebuie să bage bine de seamă: nu cumva să se îngrașe. De altfel, tot sistemul era foarte franțuzesc, întocmai ca rugăciunile cu mătănii! El n-a numărat decît pe degete! Tot timpul drumului pînă la Londra, Soames se simți puternic. Era convins că, dacă ar vrea, ar putea sta chiar în curent, fără să-i facă rău, că Fleur va naște un băiat fără complicații, iar în ceea ce privea „P.P.R.S.“ era gata să facă prinsoare zece la unu că numele său nu va fi menționat în nici unul din rapoartele prezentate.

Dejună devreme; apoi, la cafea, repetă de douăzeci și cinci de ori cuvintele liniștitoare și porni spre City.

Această ședință, ținută cu o săptămână înainte de adunarea generală extraordinară, semăna cu o repetiție generală. Confruntarea consiliului de administrație cu acționarii trebuia pregătită în toate amănuntele și Soames era preocupat mai ales să se păstreze o atitudine impersonală. Se opunea categoric la dezvăluirea faptului că tinărul Butterfield îi vorbise și că Elderson îi adresase lui scrisoarea. În timpul expunerii, se va folosi expresia „un membru al consiliului“. După părerea lui, atîta era suficient. În ceea ce privea explicațiile, ele intrau, firește, în competența președintelui și celui mai bătrîn membru din consiliul de administrație, lordul Fontenoy. Însă consiliul a socotit că el, Soames, era persoana indicată pentru a expune situația. După părerea lor, nimeni altul nu avea priceperea și puterea de convingere necesare; deci, președintele va face o scurtă prezentare a problemei,

apoi li va da cuvîntul lui Soames, pentru a spune tot ceea ce ştia. Lordul Fontenoy i-o spuse răspicat.

— Trebuie să vorbiți, domnule Forsyte. Dacă nu erați dumneavoastră, Elderson ar fi azi aici. De la început pînă la sfîrșit, dumneavoastră l-ați speriat, și ce bine era dacă n-o făceați! Întreaga afacere este profund neplăcută. Era un om foarte isteț și o să-i resimțim lipsa. Noul nostru administrator-delegat nici nu se poate asemui cu el. Chiar dacă Elderson a luat un șperț de cîteva mii, le-a luat de la nemți.

„Porc bătrîn!“ gîndi Soames, și replică pe un ton caustic:

— Iar sfertul de milion de lire cu care i-a păgubit pe acționari, de dragul celor cîteva mii? Un fleac, nu-i așa?

— S-ar fi putut foarte bine să cîștigăm după urma lui. În anul trecut, așa a fost. Fiecare din noi pariem cîteodată pe necîștigători.

Soames privi pe rînd fața fiecăruia. Se vedea că nu sînt de acord cu agresivitatea președintelui, dar Soames simțea că toți, poate cu excepția „bătrînului Mont“, erau furioși pe el. Fetele lor păreau a spune: „Pînă n-ai intrat dumneata în consiliu, nu ni s-au întîmplat asemenea lucruri“. Le tulburase liniștea și de aceea nu-l puteau suferi. Erau cu toții nedreptți! Apoi le spuse cu îndîrjire:

— Așadar, mă înscăunați pe mine? Foarte bine!

Ce înțelegea prin aceste cuvinte, sau dacă ele aveau un subînțeles, Soames nu știa, dar după ce le rostise, chiar și „porcul bătrîn“ deveni mai politicos. Plecînd de la ședință, Soames nu se simți deloc puternic, iar marțea viitoare va fi la fel: fără apărare, expus în fața publicului.

Trecu pe la Fleur pentru a o întreba de sănătate: o găsi culcată, nu se simțea prea bine. Apoi se întoarse acasă cu senzația că fusese trădat. În cele din urmă, ajunsese la concluzia că nu se putea bizui pe individul acela cu douăzeci și cinci de noduri. Chiar dacă el s-ar simți mai bine, nu putea

crede că fata lui, reputația lui și eventual averea lui, depindeau de subconștientul său. La cină fu taciturn, după aceea se urcă în galeria de picturi pentru a reflecta. Singur, în fața ferestrei deschise, în seara caldă de vară, rămase nemișcat timp de o jumătate de ceas; cu cât trecea vremea, își dădea mai bine seama că cele trei lucruri: fata, reputația și averea, reprezentau, de fapt, unul singur. De n-ar fi Fleur, ce i-ar păsa lui de reputație sau de avere? Reputația! O adunătură de proști... Dacă nu-s în stare să priceapă că, în limita posibilităților sale, el a fost prevăzător și cinstit, cu atât mai rău pentru ei! Averea! Ar fi bine să pună numaidecît pe numele lui Fleur și al copilului, încă o sumă de cincizeci de mii de lire, pentru a preveni eventualitatea unui accident. Ah! numai de s-ar termina odată cu nașterea! E timpul ca Anette să se mute definitiv la ea; se zice că există o metodă nouă, un fel de semianestezie. Nu putea îndura gîndul că Fleur avea să sufere.

Ziua se stîngea, soarele apunea în dosul pomilor pe care-i cunoștea atât de bine, iar mîinile lui Soames, care stringeau pervazul ferestrei, se umeziră de rouă; mirosul dulce de iarbă și apă se furișă pînă-n nările lui. Cerul pălise și începuse să se întunece; ici și colo apărură stele. Trăise multă vreme în casa aceasta, toată copilăria lui Fleur — cei mai buni ani ai vieții sale — totuși, nu i se rupea inima la gîndul că ar vinde-o. Inima lui era la Londra. Să vîndă? Asta ar însemna să intre în gura lupului. Nu! Nu! N-o să ajungă pînă *aici*! Plecă de la fereastră, aprinse luminile și începu al o mie și unulea tur în fața tablourilor sale. De la căsătoria lui Fleur încoace, făcuse cîteva achiziții bune, fără a-și irosi banii pe pictori la modă. Făcuse și cîteva, vînzări bune. Picturile din galeria lui, dacă nu se înșela, valorau de la șaptezeci pînă la o sută de mii de lire și dacă ținea seama de cîștigurile realizate prin vînzările sporadice, nu-l costaseră mai mult de douăzeci și cinci de mii. Rezul-

tatul acestui capriciu nu era prost, fără a mai vorbi de plăcerea pe care i-o prilejuise! Ar fi putut, firește, să colecționeze altceva: fluturi, fotografii, obiecte arheologice, cărți în prima ediție sau vreo altă distracție, pentru care ți se cere discernămint și ale cărei rezultate depind de judecata ta; dar n-a regretat niciodată că a ales tablourile. Nu, niciodată! În raport cu banii investiți, tablourile ofereau mai mult spectacol, mai mult renume, mai mult profit și mai multe riscuri! Această idee îl cam sperie; să fi ales tablourile din pricina riscului? Riscurile nu-i plăcuseră niciodată; sau, cel puțin, pînă azi nu-și dăduse seama să-l fi atras. Să fi avut oare subconștientul un rol în această treabă? Brusc, se așază pe un fotoliu și închise ochii. Ce-ar fi să mai încerce o dată exercițiul de azi-dimineață? Avusese o senzație foarte plăcută: „nepăsare“, nu ținea minte s-o mai fi avut vreodată! Întotdeauna i se păruse necesar să se frămînte... un fel de asigurare împotriva calamităților, dar frămîntarea te macină, fără îndoială, te macină. Cartea aceea spune să stingi lumina și să te relaxezi. În camera întunecoasă, plină de umbre, lumina stelelor pătrundea prin numeroase ferestre, așternîndu-se ca un praf peste realitate. Iar Soames ședea aproape nemișcat în jețul său. Se auzi un zumzet slab; buzele lui rosteau „mai gras, mereu mai gras“. „Ba nu, își zise în gînd, asta-i tocmai pe dos!“ Zumzetul reîncepu. Numără pe virful degetelor mai departe, mai departe... voia să aplice sistemul întocmai, pentru a-i da posibilitatea să-și producă efectul. Bine ar fi dacă omul n-ar mai avea de ce se frămînta! Repeta mereu: „mai bine, mereu mai bine!“ Numai de-ar!... Buzele lui nu se mai mișcau; capul cărunt căzu pe piept, în subconștient. Lumina stelelor se strecura prin ferestre, așternînd și asupra lui un praf ușor de irealitate.

NIMIC LA VOIA ÎNTÂMPLĂRII

Michael nu cunoștea lumea din City și, după principiul cartografiilor de odinioară: „Unde nu cunoști terenul, înscrie pe hartă: «spaimă»“, își văzu de drum prin labirintul străzilor din Poultry spre „sanctuar“, adică birourile „Cuthcott, Kingson and Forsyte“. Era într-o dispoziție meditativă, deoarece dejunase cu Sibley Swan la „Café Crillon“. Îi cunoștea pe toți invitații — șapte băieți, mai moderni chiar decât bătrînul Sib — în afară de un rus, care era atît de modern, încît nu știa francezește și nimeni nu putea vorbi cu el. Michael îi urmărise: dărimau totul și, ori de cîte ori se pomenea numele unui om viu, rusul închidea ochii, ca un copil bolnav. „Dați-i înaintea! își zicea Michael, în timp ce mai mulți dintre favoriții săi fuseseră răpuși în invălmășeală. Tăiați și spinzurați! La capătul drumului vă așteaptă gloria“. Dar nu-și manifestă necuviința pînă-n momentul plecării.

— Sib, îi zise ridicîndu-se de la masă, toți băieții ăștia sînt cadavre, crezi că e bine să umble pe afară în căldura asta?

— Ce vrei să spui? exclamă Sibley Swan, în mijlocul tăcerii aproape dureroase a băieților.

— Vreau să spun că... toți sînt în viață, deci trebuie să fie condamnați! Apoi, ferindu-se din calea unei bucăți de ciocolată care-l lovi pe rus, căută ușa.

Afară, își zise gînditor: „De fapt, sînt băieți buni! Nu-s nici pe jumătate atît de grozavi pe cît se cred. De altfel, foarte bine s-a întîmplat... rusul a căpătat una peste nas. Pînă! Ce căldură!“

Era prima zi a meciului dintre Eton și Harrow; toată căldura unei veri răcoroase părea să se fi adunat și revărsat asupra lui Michael, așezat pe platforma autobuzului; soarele

fierbinte cădea peste pălării de paie, fețe transpirate, peste nenumărate alte autobuze, peste oameni de afaceri, polițiști, negustori în ușa prăvăliei, vânzători de ziare, de șireturi de ghetete sau de jucării, peste șiruri nesfârșite de camioane și taxiuri, afișe și cabluri electrice, peste tumultul celei mai mari aglomerații din lume, orinduită aproape perfect de către un instinct invizibil. Michael privea cu ochi mirați și se întreba: „Este, oare, cu putință ca totul să meargă în ordine, cind fiecare își vede de treburile lui și este absorbit de interesele lui? Nici un mușuroi de furnici n-ar putea fi mai activ și, aparent, mai incilcit. Cabluri vii se încrucișează și se întretaie mereu; s-ar putea spune că labirintul lor este inextricabil și totuși viața, ordinea necesară vieții, dăinuieștel Viața unui oraș modern este un miracol!” își zise. Deodată, parcă miracolul se sfârși, nimicit la porunca nemiloasă a unui „Super Sibley Swan”: Michael se afla în fața unei fundături. Pe ambele părți se aflau case cu fațade netede, spoite de curînd în culoare galben deschis, extraordinar de asemănătoare, iar la capăt, o casă vopsită în aceeași culoare, tot atît de asemănătoare cu celelalte, avînd în față un caldarim cenușiu, aproape virgin, nemînjit de cai sau benzină. În fundătură nu se afla nici un automobil, nici o pisică, nici un camion, nici un polițist; nu se vedeau nici negustori ambulănți, muște sau albine, și nici vreun semn de viață omenească, în afara firmelor avocaților, de o parte și de alta a fiecărei uși deschise.

**„Cutheott, Kingson and Forsyte. Acte de notariat
Etajul întîi“**

„Trăiască Anglia!” gîndi Michael, urcînd treptele largi din piatră albă.

Intrînd în camera în care fusese introdus, dădu peste un bărbat bătrîn, buclat, cu barbă căruntă, îmbrăcat într-o haină de lustrină neagră; o jiletcă amplă de olandă

În învăluia mijlocul voluminos. Omul se ridică de pe scaunul turnant.

— Ooh! exclamă, domnul Michael Mont, dacă nu mă înșel. Vă așteptam. N-o să dureze mult după venirea domnului Forsyte. A ieșit pînă aici, alături. Sper că doamna Mont se simte bine!

— Mulțumesc, cît se poate de bine, acum...

— Da-a, cred că sînteți îngrijorat. Luați loc. Vreți să citiți ciorna?

După cum i se poruncise, Michael luă cîteva coli de hîrtie dintr-o mină grasă și se așază pe scaunul din fața biroului. Cu un ochi ațintit asupra bătrînului și cu celălalt asupra hîrtiilor, citi atent.

— Pare să aibă un sens, zise în cele din urmă.

Văzînd în mijlocul bărbii o gură căscată, de parcă era o broască pe cale să prindă o muscă, se grăbi să-și dreagă greșeala.

— Să prevezi ce se va întîmpla, dacă un alt lucru nu se întîmplă, asta mi se pare că seamănă cu indeletnicirea unui *bookmaker*¹.

Imediat își dădu seama că n-o nimerise. Urmă un miriit arțăgos:

— Noi, aici, n-avem vreme de pierdut. Iertați-mă, am de lucru.

Michael, plin de regrete, rămase pe scaun și-l privi cum verifică o lungă coloană de cifre. Semăna cu un dulău bătrîn, culcat în fața porții, care, în timp ce-și caută puricii, păzește casa de străini. Nu trecuseră nici cinci minute de tăcere desăvirșită, cînd intră Soames.

— Aici erai? îi zise.

— Da, *sir*. Am socotit că este bine să vin la ora fixată de dumneavoastră. Ce cameră plăcută, răcoroasă!

— Ai citit? îl întrebă Soames, arătînd spre ciornă.

Michael dădu din cap.

¹ Persoană care ține registrul de rămășaguri la curse.

— Ai înțeles-o?

— Cred că da, în oarecare măsură.

— Dobinzile *acestor* cincizeci de mii, zise Soames, sînt ale lui Fleur, pînă cînd cel mai mare dintre copiii ei, dacă primul născut este un băiat, implinește vîrsta de douăzeci și unu de ani; atunci, capitalul trece în întregime în proprietatea lui. Dacă este fată, Fleur reține jumătate din venitul sumei pe toată durata vieții ei, iar cealaltă jumătate i se va plăti fetei, cînd implinește vîrsta de douăzeci și unu de ani sau cînd se mărită; iar capitalul acestei jumătăți trece în părți egale asupra copilului sau copiilor săi legitimi, la majorat sau căsătorie. Cealaltă jumătate a capitalului intră în patrimoniul lui Fleur, care poate dispune de ea prin testament, sau se va moșteni conform dispozițiunilor legale referitoare la succesiune.

— Mi-ați explicat-o perfect, e limpede, zise Michael.

— Stai! îl opri Soames. Dacă Fleur n-are copii...

Michael holbă ochii.

— Totul este posibil, zise Soames pe un ton grav, și experiența m-a învățat că eventualitățile pe care nu le prevezi, apar, de fapt, adeseori. În acest caz, venitul întregii sume este al ei pe toată viața, iar la moartea mea, însuși capitalul devine al ei, de aceea, înainte de a muri, poate dispune de el după bunul ei plac. Dacă nu lasă dispoziții testamentare, el îi revine rudei celei mai apropiate. Acestea sînt măsuri de prevedere împotriva ridicării anticipate a banilor și alte asemenea.

— Atunci, trebuie să facă un nou testament? întrebă Michael, conștient de broboanele de sudoare de pe fruntea sa.

— Numai dacă dorește. Actualul testament este complet.

— Eu am ceva de făcut?

— Nu. Voiam doar să afli conținutul actului, înainte de a-l semna eu; atîta tot. Gradman, fii te rog bun, dă-mi actul și cheamă-l pe Wickson.

Michael îl văzu pe bătrîn scoțînd dintr-un sertar o frumoasă hîrtie de pergament, scrisă în relief și prevăzută cu

sigilii; o privi cu drag și o așeză în fața lui Soames. După o Gradman ieși, Soames spuse încet:

— Adunarea aceea de marți... nu știu ce va fi! Dar orice s-ar întâmpla, după cîte prevăd eu, acest act va fi valabil.

— Sînteți foarte bun, *sir*.

Soames dădu din cap, în timp ce încerca o peniță.

— Mă tem că l-am supărat pe bătrînul dumneavoastră zise Michael, imi este teribil de simpatic, dar întîmplător l-am comparat cu un *bookmaker*.

Soames zîmbi și zise:

— Gradman este un „caracter“. Nu sînt mulți ca el în ziua de azi.

Michael se întrebă: „Oare, poate fi cineva un «caracter» înainte de a împlini șaiszeci de ani?...“ „Caracterul reveni însoțit de un bărbat palid, îmbrăcat în haine închise

Soames întoarse nasul într-o parte și zise:

— Aceasta este o donație post-nupțială în favoarea fiicei mele. Am întocmit și semnez de bunăvoie acest act. Semnă și se ridică.

Bărbatul palid și Gradman semnară și ei, apoi primu ieși. Urmă o tăcere, parcă voiau să se reculeagă.

— Mai aveți nevoie de mine? întrebă Michael.

— Da. Vreau să mergi cu mine la bancă și să fii martor cînd îl depun, împreună cu actul dotal. Nu mă mai întorc, Gradman!

— La revedere, domnule Gradman.

Ieșind în urma lui Soames, Michael auzi cum bătrînul, pe jumătate vîrit în sertarul în care așezase ciorna actului, miriia ceva pe sub barbă.

— Aici a fost biroul meu, zise Soames în timp ce treceau pe Poultry, și al tatălui meu, înaintea mea.

— Cred că în vremea aceea era mai bine, zise Michael.

— Fideicomisii ne așteaptă la bancă, îți mai aduci aminte de ei?

— Parcă erau verii lui Fleur, nu-i așa, *sir*?

— Veri de-al doilea; cel mai mare fiu al tinărilor Roger, și al tinărilor Nicholas. I-am ales anume mai tineri. Cel mai tânăr Roger a fost rănit în război — nu lucrează nimic. Cel mai tânăr Nicholas este avocat.

Michael ciuli urechile și întrebă:

— Cum o să le ziceți celor din generația următoare, *sir*? „Și mai tânăr decât cel mai tânăr Roger“, ar fi aproape o insultă, nu credeți?

— N-o să mai fie alții, zise Soames... cu taxele de moștenire din ziua de azi. El nu poate face față; e un băiat cuminte. Cum o să vă botezați băiatul, dacă va fi băiat?

— Ne-am gândit la „Cristofor“, după constructorul catedrei Sf. Paul, și după Cristofor Columb, Fleur ar vrea să fie un caracter așezat, eu aș vrea să fie întreprinzător.

— Hm! Și dacă e fată?

— Oh! Dacă e fată... Anne.

— Da, zise Soames, e frumos. Iată-i.

Ajunseseră la bancă. La intrare, Michael văzu doi bărbați din familia Forsyte, între treizeci și patruzeci de ani, ale căror chipuri cu bărbii proeminente și le reamintea vag. Escortați de un om cu nasturi lucioși la haină, pășiră cu toții într-o încăpere, unde un om fără nasturi lucioși le aduse o cutie lăcuită. Unul dintre cei doi Forsyte o deschise cu o cheie; Soames mîrîi o formulă rituală și depuse actul. După ce el și nepotul cu bărbia mai proeminentă schimbară cîteva cuvinte cu directorul despre cotele băncii, ieșiră cu toții în hol, unde se despărțiră cu vorbele: „Ei bine, la revedere“.

— Acum, zise Soames în zgomotul și inghesuiala din stradă, după părerea mea, este asigurat. Cam pe cînd îl așteptați?

— Cred că peste două săptămîni.

— Crezi în... semisomnul acesta?

— Mi-ar place să cred, zise Michael, din nou conștient de broboanele de sudoare de pe frunte. Fleur este uimitor de calmă, practică dimineața și seara metoda Coué.

— Ah, da! zise Soames, fără a pomeni că și el o aplică, pentru a nu trăda starea de nervi în care se afla. Dacă te duci acasă, te însoțesc.

— Bine! zise Michael.

O găsi pe Fleur în camera ei, întinsă cu Ting-a-ling la picioarele divanului.

— Tatăl tău e aci, iubito. L-a „uns“ pe viitorul nostru copil cu alte cincizeci de mii. Sper c-o să-i facă plăcere să-ți povestească totul.

Fleur era agitată.

— Cobor numaidecît. Dacă o să fie cald ca acum, o să fie greu de suportat, Michael.

— N-o să fie, puiule. Peste trei zile vine furtună.

Michael îl prinse pe Ting-a-ling de bărbie, ridicându-i botul.

— Cum o să-ți porți tu nasul, bătrîne, după ce nu vei mai fi personajul principal? O să-ți ia altul locul.

— Știe că se petrece ceva.

— Este o mică bestie înțeleaptă. Nu-i așa, băiete?

Ting-a-ling își mișcă nările.

— Michael!

— Da, iubito!

— Mi se pare că acum nu-mi pasă de nimic... ce senzație ciudată!

— Din pricina căldurii.

— Nu. Cred că pentru că toată povestea durează prea mult. Totul este pregătit și așteptarea aceasta mi se pare fără rost. Un om mai mult sau mai puțin pe lume... ce importanță are?

— Nu vorbi așa, Fleur! Are foarte multă importanță!

— Încă un țințar care să danseze în aer, încă o furnică să alerge pe jos!

Michael, neliniștit, zise din nou:

— Nu vorbi așa, Fleur! Ai un moment de proastă dispoziție.

— A apărut cartea lui Wilfrid?

— Mîine apare.

— Îmi pare rău că te-am necăjit din cauza lui. Dar nu voiam să-l pierd.

Michael o luă de mină și spuse:

— Nici eu... martor mi-e Dumnezeu!

— Cred că n-a dat nici un semn de viață.

— Nu.

— Sper că acum i-a trecut. Nimic nu durează o veșnicie.

Michael își lipi obrazul de mina ei.

— Mă tem că *eu* durez.

Mina lui Fleur îi acoperi buzele.

— Spune-i tatii că-l sărut și că voi cobori la ceai. Uf! tare mi-e cald!

Michael șovăi o clipă, apoi ieși, blestemînd căldura care o adusese pe Fleur în starea aceasta.

Îl găsi pe Soames în picioare, în fața *Maimuței albe*.

— Eu, în locul dumitale, aș scoate-o din perete, mîrii, pînă ce trece.

— Pentru ce, *sir*? întrebă Michael mirat.

Soames își încreți fruntea.

— Ochii aceia!

Michael se apropie de tablou. Da! Bestia avea o privire care te urmărea!

— Totuși, este o capodoperă, *sir*!

Soames dădu din cap.

— Da, din punct de vedere artistic. Dar, în perioada această, trebuie să fii foarte atent la ceea ce vede Fleur.

- Cred că aveți dreptate. Hai să o scoatem.
- Eu îl țin, zise Soames, punînd mina pe partea de jos a tabloului.
- I-ați prins bine? Așa! Acum!
- Poți să-i spui că eu l-am luat pentru a cere avizul unui specialist cu privire la epoca lui, zise Soames, după ce puseră tabloul pe jos.
- În privința asta, cred că nu încapă nici o îndoială, *sir*... este din epoca actuală!
- Soames holbă ochii.
- Ce? Oh! Crezi că?... Ah! Hm! Caută să nu afle că maimuța e în casă.
- Nu va afla. Am s-o încui. Michael luă tabloul în brațe. Sînteți bun să-mi deschideți ușa, *sir*?
- Mă întorc la ora ceaiului, zise Soames. O să creadă că am plecat cu tabloul. Mai tîrziu, poți să-l atîrni la loc.
- Da! Bietul animal! zise Michael, și duse maimuța în exil.

CAPITOLUL XI

NATURA CU „n” MIC

Peste o săptămînă, într-o seară de luni, după ce Fleur se dusesese la culcare, Michael și Soames se așezau în camera chinezească, ascultînd murmurul Londrei, ce pătrundea împreună cu căldura înăbușitoare prin ferestrele deschise.

— Lumea zice că războiul a ucis orice sentiment, zise Soames pe neașteptate. E adevărat?

— Într-un fel da, *sir*. Am gustat atît de mult realitatea, încît nu mai vrem s-o trăim.

— Nu te înțeleg.

— Vreau să spun că numai realitatea te face să simți cu adevărat. Așadar, dacă pretinzi că nu există realitate, nu mai ai ce simți. Aceasta este foarte adevărat, până la un punct.

— Ah! zise Soames. Mama ei vine mâine-dimineață și rămîne aici. Ședința la „P.P.R.S.” are loc la ora două și jumătate. Noapte bună!

În fața ferestrei, Michael urmărea norii negri care se adunau deasupra scuărului încins de zăpușeală. Cîteva picături călduțe îi căzură pe mina întinsă. O pisică se furișă pe sub un felinar și dispăru într-o umbră deasă, de parcă nu era din lumea aceasta.

„Bătrînul Forsyte” pusese o întrebare stranie despre sentiment și era ciudat că a putut-o pune tocmai el! „Pînă la un punct! Dar, oare, nu trecem cu toții dincolo de acest punct?” gîndi Michael. Iată, de pildă, Wilfrid, și el însuși... după război, li se părea un păcat de moarte să admită că există ceva important în afară de mîncare și băutură, pentru că mîine puteau fi morți. Chiar și oameni ca Nazing și Master, care nu fuseseră în război, gîndeau la fel pînă-n ziua de azi. Totuși, Wilfrid a fost lovit crunt, iar el a tras o spaimă îngrozitoare și era gata să facă prinsoare că toți oamenii — excepțînd cîtiva, în ale căror vine curge cerneală în loc de sînge — vor primi, mai devreme sau mai tîrziu, o lovitură cruntă, sau vor trage o spaimă îngrozitoare. Cu cîtă plăcere ar lua asupra-și riscul și suferințele lui Fleur! Dar dacă nimic nu avea importanță, pentru ce simte el ceea ce simte?

Plecînd de la fereastră, se rezemă de spatele lăcuit al divanului verde și privi peretele gol dintre cele două cutii de ceai. Bătrînul avusese o atenție delicată propunîndu-i să scoată *Maimuța albă*. Bestia era puternică... simbolul stării sufletești a lumii: credința nimicită, increderea distrusă! Și, din păcate, nu numai tinerii, ci și bătrînii simțeau astfel! De n-ar fi așa, „bătrînul Forsyte” nu s-ar fi speriat niciodată de ochii maimuței... da, tatăl său, Elderson și toți ceilalți

simțeau la fel! Tineri și bătrâni... nimeni nu crede în nimic! Totuși... dintr-o dată, Michael simți cum se ridică în el un fel de revoltă, ca un stol de potârnicchi care țîșnește, luîndu-și zborul. Faptul că o ființă sau un principiu în afara eului tău poate avea valoare mai mare decît persoana ta, era *foarte* important! Da, era foarte important! Deci, sentimentul n-a murit... n-a murit nici credința, nici încrederea, care înseamnă același lucru. Ele își schimbă doar învelișul, devenind, poate, din crisalide, fluturi. Poate că sentimentul, credința, încrederea nu mai sînt la suprafață, dar ele există, există chiar în „bătrînul Forsyte“ și în el însuși. Pentru o clipă, se gîndi să pună maimuța la loc. N-avea sens să-i dea atîta importanță!... Ce naiba! Un fulger! O linie frîntă de foc alungă pentru o clipă bezna nopții. Michael se duse să închidă ferestrele. Un bubuit înspăimîntător, un tunet se auzi pe sus și începu să plouă cu găleata. Pe stradă văzu fugind un bărbat — negru ca o umbră ce se strecoară în fața unui paravan albastru-închis; apoi îl văzu iarăși în lumina unui fulger; era palid și neînsemnat, avea expresia unui om care se teme și se amuză totodată și parcă spunea: „A naibii treabă! Mă udă learcă!“ Din nou, un bubuit îngrozitor! „Fleur!“ gîndi Michael. Trînti ultima fereastră și fugi sus. Fleur ședea în pat; fața-i rotundă și tînără era speriată. „Niște brute! își zise Michael, confundînd tunurile cu tunetele, au trezit-o din somn!“

— Nu-i nimic, iubita mea! Un mic bombardament estival! Adormiseși?

— Visam! ți răspunse și-l strînse de mină. Pe fața ei se așternuse o expresie de durere și un fel de, minie. Ce ghinion!

— Unde-i Ting?

Clinele nu era în culcuș.

— Fac prinsoare că e sub pat! Vrei să-l scot?

— Nu. Lasă-l acolo. Urăște furtuna.

Fleur își rezemă capul de brațul lui Michael, iar el îi puse mîna pe cealaltă ureche.

— Niciodată nu mi-au plăcut tunetele, zise Fleur, dar acum... mă doare!

Peste capul ei aplecat, fața lui Michael se crispă; era covârșit de iubire. Un trăsnet puternic, care părea să se fi descărcat chiar deasupra lor, o făcu să-și ascundă fața la pieptul lui, iar Michael, așezat pe marginea patului, o strinse și mai tare în brațe.

— Ce n-aș da să se isprăvească! șoptiră înăbușit buzele ei.

— Acuși se isprăvește, scumpa mea, a început atît de neașteptat! Dar Michael știa că Fleur nu vorbea despre furtună.

— Dacă scap, să știi c-am să mă port cu totul altfel cu tine, Michael.

Teama este firească în preajma unui asemenea eveniment, dar cuvintele „Dacă scap” strinseră dureros inima lui Michael. Era de neconceput ca o ființă atît de tinărară și frumoasă să se afle în pericolul de a dispărea, oricît de mic ar fi acest pericol; gîndul că ea se poate teme de așa ceva era dureros din cale afară! Pînă acum, nu bănuise; Fleur fusese atît de naturală și calmă în privința asta!

— Nu vorbi așa, murmură Michael, desigur c-ai să scapi.

— Mi-e frică!

Deși spuse în șoaptă și abia perceptibile, cuvintele ei îl dureau îngrozitor. Natura cu „n” mic înfricoșase ființa pe care el o iubea atît de mult! Natura dezlănțuise acest vacarm infernal peste bietul ei căpșor!

— Lasă, scumpa mea, ai să fii în semisomn și n-ai să știi nimic: apoi, cît ai bate din palme, a trecut totul.

Fleur își luă mîna din mîna lui.

— N-am să mă las adormită dacă lui nu-i face bine. Tu ce crezi?

— Nu știu, iubito, dar am să mă informez. Ce te face să crezi că?...

— Simplul fapt că este ceva nenatural. Vreau să fac totul așa cum se cuvine. Stringe-mă tare de mînă, Michael. Sper...

sper că n-am să-mi pierd mințile. Oh! Bate cineva la ușă... du-te de vezi cine e.

Michael crăpă ușa. Era Soames, ca o fantomă, într-un halat albastru și papuci roșii!

— Fleur e bine? întrebă în șoptă.

— Da, da.

— Nu e bine să rămână singură în vacarmul acesta.

— Nu, *sir*, desigur că nu. Am să dorm pe canapea.

— Dacă ai nevoie de ceva, cheamă-mă.

— Da, așa voi face.

Soames își făcu ochii roată prin cameră. Parcă avea un nod în gât și nu putea spune nici o vorbă. Dădu îngrijorat din cap și plecă. În halat, silueta lui subțire părea și mai lungă decît de obicei; străbătu coridorul, trecînd pe lingă gravurile japoneze dăruite de el. Michael închise ușa și rămase nemișcat, privind spre pat. Fleur se întinsese; avea ochii închiși și buzele i se mișcau. Michael se apropie în vîrfurile picioarelor. Furtuna se îndepărtase spre miazăzi; tunetele bubuiiau și mîriiau de parcă regretau că trebuie să plece. Michael îi văzu pleoapele tremurînd, buzele liniștindu-se, apoi mișcîndu-se din nou. „Coué!” își zise.

Se întinse pe canapeaua de la capătul patului, de unde fără a face zgomot, se putea ridica s-o vadă. Se ridică de mai multe ori. Fleur respira liniștit; adormise. Tunetele abia se mai auzeau, fulgerele abia se mai vedeau. Michael închise ochii.

Un foșnet ușor îl deșteptă și o privi din nou: în lumina estompată cu multă grijă, îi văzu capul așezat pe pernele ridicate. Tinără... tinără! Palidă ca o floare de ceară! Nici un gînd în creier, nici o teamă... numai pace! Ce bine ar fi dacă ar putea rămîne în starea aceasta, pentru a nu se trezi decît după ce totul a trecut! Michael întoarse privirea. Dar, în celălalt capăt al camerei, tot pe ea o văzu, vag, reflectată în oglindă, iar pe peretele din dreapta, de asemenea. I se păru că, în camera aceea frumoasă, Fleur era culcată de jur împrejur, umplînd odaia și inima lui.

Se făcuse tăcere. Printre perdelele albastre de la fereastră, se vedeau cîteva stele. Big Ben bătu o dată.

Michael adormise, sau cel puțin ațipise și visase puțin, cînd un zgomot ușor îl deșteptă. Un cățel foarte mic, cu coada între picioarele-i scurte, trecu prin cameră fără ifose și se așază în colțul său. „Ah! Își zise Michael, închizînd din nou ochii, tu erai?”

CAPITOLUL XII

RECHIZITORIUL ACȚIONARILOR

A doua zi, Michael se duse la clubul „Aeroplan”, unde *sir* Lawrence îl aștepta în hol; văzîndu-l mai spilcuit ca de obicei, Michael își zise: „Bietul Bart! S-a dichisit bine pentru ghilotină!”

— Pe șiretul acesta alb o să se vadă petele de singel! îi spuse. Și bătrînul Forsyte s-a îmbrăcat elegant azi de dimineață, dar nu atît de bătător la ochi.

— Ah! Cum se simte „bătrînul Forsyte”? Ți-e bine dispus?

— Așa ceva nu se întreabă, *sir*. Dar dumneata cum te simți?

— Întocmai cum mă simțeam odinioară înaintea meciului dintre Eton și Winchester¹. Cred că la prînz am să beau un *shandy-gaff*².

După ce se așezară, *sir* Lawrence continuă:

— Îmi aduc aminte c-am asistat, în Colombo, la judecarea unui om acuzat de crimă; sărmanul; era cu desăvîrșire vînat la față. Michael, știi ce m-a impresionat pe mine cel mai mult

¹ Cetăți universitare engleze.

² Băutură amestecată: bere cu enibahar sau limonadă.

din istoria noastră? Momentul cînd Walter Raleigh¹ a cerut o a doua cămașă. De altfel, pînă în ziua de azi nu s-a stabilit dacă curtenii din vremea aceea aveau păduchi ori ba. Ce iei, amice?

— Mîșchi de vacă rece, nuci murate și o tortă cu coacăze.

— Foarte bune pentru caracter. Eu am să iau ceva picant; ăștia au o excelentă rață à la Bombáy, preparată cu *curry*². Eu cred c-o să ne dea afară din consiliul de administrație, Michael. *Nous sommes trahis*!³ Asta a fost pînă acum privilegiul francezilor, dar mă tem că luăm și noi această atitudine. Presa galbenă⁴ a schimbat situația.

Michael dădu din cap.

— O spunem fără a face ceva împotriva ei; climatul e prea incert.

— Ce cugetare adîncă! Mi se pare un *curry* foarte bun, nu te răzgîndești? Bătrînul Fontenoy vine uneori pe aici; n-are stomac bun. Dacă ne dă afară, pentru el asta va fi o lovitură.

— Foarte curios, zise brusc Michael, titlurile continuă să impresioneze lumea, deși nimeni nu crede că oamenii cu titluri se pricep la afaceri.

— Caracterul, dragul meu... bunul și bătrînul *gentleman* englez. La urma urmei, tot înseamnă ceva.

— Eu cred, *sir*, că e mai degrabă un fel de complex al acționarilor. Încă din copilărie, părinții le arată cu degetul „un lord“.

¹ *Sir Walter Raleigh* (1552—1618), navigator și explorator englez, conducător a numeroase expediții în America de Nord și de Sud; a fost unul dintre conducătorii flotei engleze, care, în 1588, a învins „invincibila armată“, trimisă de Filip al II-lea al Spaniei împotriva Angliei; a scris numeroase poeme, lucrări în proză cu caracter istoric și jurnale de călătorie.

² Un amestec din diferite mirodenii și șofran de India.

³ Sintem trădați (fr.).

⁴ Presă a cărei caracteristică era senzația și cronica scandaloașă. Își datorește numele unei caricaturi apărute în ziarul *World* din New York, în anul 1895.

— „Acționari“, zise *sir* Lawrence, cuvîntul acesta este cuprinzător. Cine sînt, ce sînt, cînd sînt?

— Azi după-amiază vor fi, spuse Michael, și am să mă uit bine la ei.

— N-o să te lase să intri, dragul meu.

— Nu?

— Desigur că nu.

Michael se încruntă și întreabă:

— Ce ziar nu va fi în mod cert reprezentat?

Sir Lawrence rîse chicotind.

— *The Field*¹, zise, *The Horse and Hound*², *The Gardener's Weekly*³.

— Am să mă strecur în calitate de corespondent al unuia dintre ele.

— Sper c-ai să ne vezi murind onorabil, spuse *sir* Lawrence, care deveni dintr-o dată grav.

Pleacă împreună într-un taxi, dar se despărțiră înainte de a ajunge la ușa hotelului unde se ținea adunarea generală.

Renunțînd la gîndul de a intra în calitate de corespondent al unui ziar, Michael se opri la intrare pentru a pîndi un prilej favorabil. Prin fața lui treceau bărbați corpolenți, în costume de culoare închisă; se vedea cît de colo că la dejun mîncaseră *turbot*⁴, hălci de carne și brînză. Michael observă că fiecare îi întindea ușierului o hîrtie. „Am să-i dau și eu o bucată de hîrtie, gîndi, și mă strecur.“ Pîndind momentul cînd intrau doi bărbați mai corpolenți, se viri între ei și se apropie de ușă, ținînd în mîna stîngă un afiș pentru *Contrăfaceri*. Îl înmînă ușierului prin fața vecinului impozant și se repezi pe un scaun. Capul ușierului apăru în pervaz, dar Michael îi spuse în gînd: „Nu, amice, dacă ai ști să faci deosebirea între acționarii adevărați și cei falși, n-ai ocupa postul acesta!“

¹ *Cîmpul*.

² *Calul și cîinele*.

³ *Săptămînalul grădinarului*.

⁴ *Pește mare, în genul calcanului*.

Pe locul lui, găsi o dare de seamă; o ridică și privi în jurul său. Încăperea i se păru ca sala de așteptare a unei gări, transformată în sală de concert. În față, pe o estradă, era o masă lungă cu șapte scaune goale și șapte călimări, în care stăteau șapte tocuri din pene de giscă. „Pene de giscă, își zise Michael, cred că sint simbolice... doar toți scriu cu tocuri rezervor!”

În mijlocul peretelui din spatele estradei, era o ușă, iar în față, sub estradă, o masă la care ședeau patru bărbați, jucându-se cu carnetele lor. „Orchestra”, își zise Michael, și-și îndreptă atenția spre cele opt sau zece rinduri de acționari. Se vedea că sint acționari, dar Michael nu știa după ce îi putea identifica. Chipurile lor aveau cele mai variate trăsături, dar cu toții păreau că așteaptă un lucru pe care erau siguri că nu-l vor primi. Oare ce viață duceau?... Sau poate viața îi ducea pe ei? Aproape toți purtau mustață. Vecinii săi din dreapta și din stînga erau acționarii cu care se strecurase în sală; amîndoi aveau loburile urechilor cărnoase și gitul mai gros decît ceafa dreaptă și lată. Michael era emoționat. Ici și colo, observă cîte o femeie sau un pastor. Aproape nimeni nu vorbea, de unde putea deduce că nici unul nu-și cunoștea vecinul. Michael avea senzația că un ciine ar fi umanizat această adunare. În timp ce privea combinația de culori din ornamentația sălii — verde cu bobite cafenii, înconjurate cu aur — se deschise ușa din spatele estradei: șapte bărbați, îmbrăcați în haine negre, intrară unul după altul și, după ce se inclinară ușor, se așezară în dosul penelor de giscă. Gesturile lor mărunte reaminteau de bărbații care se pregătesc să încalce sau de pianistii care se pregătesc să înceapă a cînta. Acela din dreapta președintelui trebuie să fie bătrînul Fontenoy... Fața lui zbircită își schimba neconștient expresia. Michael avu o viziune stranie: parcă în creierul bătrînului Fontenoy se afla o mică ființă cu țilindru alb în cap, care ținea în fiecare mină cîte opt hături și mina cutele de pe fața lui. Lîngă el era o față, cap tăiat dintr-un tablou reprezentînd guvernul maies-

tății-sale în anul 1850, rotund și rozaliu, cu nas mare, gură mică și favoriți scurți, albi. În dreapta, la capătul mesei, era o față a cărei bărbie și ochi păreau adinciți într-o enigmă ce se afla dincolo de peretele din spatele lui Michael. „Un om al legii!” își zise. Privirile sale scrutătoare reveniră asupra președintelui. Să fie, oare, un om deosebit? Da... sau nu? Un bărbat cu barbă, care stătea la stînga președintelui, puțin mai spre perete, începu să citească iute, cu voce monotonă, dintr-un registru. Acesta trebuie să fie secretarul care turuia procesele-verbale. În fața lui Michael era, desigur, noul administrator-delegat, iar la stînga acestuia ședea tatăl său. Deasupra ochiului drept, sprinceana neagră stufoasă era ușor ridicată, iar buzele îi erau lipite sub linia dreaptă a mustății tunse scurt. Sir Lawrence se dovedea isteț și calm, de un calm aproape oriental. În mîna stîngă, între degetul mare și cel arătător, ținea monoculul cu ramă de baga. „Nu e prea bine în rol! gîndi Michael. Sărmanul meu Bart!” În sfîrșit, ajunse la ultimul din rînd. „Bătrînul Forsyte” ședea drept, de parcă era singur pe lume; cu un colț al gurii lăsat în jos și o nară ridicată în sus, părea atît de desprins de ceea ce se petrecea în jurul său, încît Michael rămase fascinat; și totuși, Soames făcea o notă discordantă în acest tablou. Figura lui calmă și elegantă părea a nu avea nimie viu, în afară de o ușoară mișcare a unei ghetede de lac; atitudinea lui dovedea o intensă concentrare interioară și respect cuvenit față de formalitățile ce se îndeplineau, și totuși, parcă trăda un dispreț straniu. Soames semăna cu o statuie a realității, sculptată de un artist care a căutat s-o facă cit mai puțin reală. „Mă îngheață, gîndi Michael, totuși — să fie al dracului! — trebuie să-l admir!”

Președintele se ridică. „Este un om deosebit, își zise Michael, ba nu, nu este... ba da... ba nu... nu știu!” Deși își dădea seama că faptul n-avea nici o importanță, era atît de preocupat de această întrebare, încît nu putea urmări ceea ce spunea. Președintele vorbea fără întrerupere. Michael, distrat, prindea doar cuvinte răzlețe: „Situația europeană...

politica greșită... francezii... absolut neașteptată... situația dezvăluită... administratorul-delegat... circumstanțe nefericite ce vi se vor expune pe scurt... viitorul acestui mare concern... nici un motiv de îndoială...”

„Toarnă ulei, gîndi Michael, este un om deosebit... și totuși!”

— Acum am să-l rog pe unul dintre membrii consiliului de administrație, pe domnul Forsyte, să vă expună direct ceea ce știe în legătură cu această chestiune penibilă.

Michael îl văzu pe Soames, palid și hotărît, scoțînd o bucată de hîrtie din buzunarul de sus și ridicîndu-se în picioare. Oare, vrea să pozeze?

— Am să vă relatez pe scurt cele întimplate, zise cu un glas care-l făcu pe Michael să se gîndească la un vin sec și tare, cu buchet puternic. „În ziua de unsprezece ianuarie anul curent, am primit vizita unui funcționar al societății...”

Cunoscînd aceste amănunte, Michael nu le ascultă cu atenție, ci urmări fețele acționarilor, pentru a vedea cum reacționează aceștia. Nu observă nimic; brusc, îi veni ideea că purtau mustați pentru că nu-și puteau stăpîni reflexele buzelor! Caracterul se exprimă prin mișcarea gurii. Mustata a ajuns la modă atunci cînd oamenii nu mai trăiau ca bătrînul duce de Wellington¹, care zicea: „Puțin îmi pasă ce credeți voi despre caracterul meu!” Înainte de război, gura fără mustață a încercat să ajungă din nou la modă, dar cu atîția militari, acționari și muncitori avea puține șanse de reușită, sau poate nici una! Michael îl auzi pe Soames spunînd: „În aceste împrejurări, noi am ajuns la concluzia că singura atitudine pe care o puteam adopta era: așteptarea”. Michael văzu cum, dintr-o dată, mustățile începură a tremura, ca iarba bătută de vînt.

„Frază greșită, își zise; noi toți luăm această atitudine, dar nu ne place să ni se reamintească”.

¹ Arthur Wellesley, duce de Wellington (1769—1852), comandantul trupelor aliate care, la 18 iunie 1815, au înfrînt, în memorabila bătălie de la Waterloo, trupele franceze de sub comanda lui Napoleon.

„Totuși, acum șase săptămîni, îl auzi pe Soames continuînd, un incident întîmplător pare să-i fi atras atenția fostului dumneavoastră administrator-delegat asupra faptului că *sir* Lawrence și cu mine mai aveam încă bănuiele. Dovadă este scrisoarea pe care am primit-o din partea lui și în care, de fapt, recunoaște că a primit comision ilegal pentru tranzacțiile încheiate în Germania și mă roagă să aduc la cunoștința consiliului că a plecat în străinătate și că n-a lăsat în urma lui nici un fel de avere! Noi ne-am dat toată osteneala să verificăm această declarație. În aceste împrejurări, nu ne-a rămas altă alternativă decît să vă convocăm și să vă expunem situația de fapt“.

Glasul, care nu se schimbase nici măcar cu o iotă, își isprăvi „recitalul“, iar Michael îl văzu pe socrul său reluîndu-și expresia unui om care se afla deasupra acestor lucruri... un cocostîrc într-un picior gata să înghită o ginganie, n-ar fi produs o impresie mai puternică de singurătate. „Prea seamănă mult cu primul raport despre bătălia de la Jutland¹! își zise. A menționat toate pierderile, fără să atingă măcar o coardă omenească“.

Urmă o pauză, așa cum se opresc vînătorii în fața unui gard greu de trecut, pînă cînd vreunul dintre ei găsește o poartă. Michael trecu repede în revistă fețele celor din consiliu. Numai una părea emoționată și era ascunsă în dosul batistei. Zgomotul nasului suflat sparse tăcerea. Doi acționari se ridicară deodată în picioare... unul dintre ei era vecinul din dreapta lui Michael.

— Domnul Sawdry, zise președintele, și celălalt acționar se așează.

Curățindu-și sonor gîtlejul, vecinul lui Michael își îndreptă fața roșie, boantă, spre Soames.

¹ Cea mai mare luptă maritimă între flota engleză și germană, în timpul primului război mondial; a avut loc între 31 mai—1 iunie 1916, în Marea Nordului, lîngă strîmtoarea Skaggerak (cunoscută și sub numele de lupta de la Skaggerak).

— Aș vrea să vă întreb, domnule, pentru ce n-ați informat consiliul din primul moment când ați aflat această chestiune?

Soames se ridică ușor.

— Dumneavoastră vă dați seama, cred, că o asemenea acuzație, dacă nu este absolut întemeiată, este o infracțiune ce cade sub jurisdicțiunea codului penal.

— Nu sînt de părere. Aveați voie s-o spuneți.

— În cadrul consiliului poate, dar orice indiscreție din partea unuia dintre noi ne-ar fi făcut culpabili. Nu era decît o mărturie verbală, neîntemeiată pe fapte concrete.

— Poate că *sir* Lawrence ar vrea să ne expună părerea dumisale în această chestiune.

Inima lui Michael începu să bată. Tatăl său se ridicase în picioare; figura sa avea un aer foarte vioi.

— Trebuie să aveți în vedere, domnule, zise, că domnul Elderson s-a bucurat timp de mulți ani de absoluta noastră încredere; era un *gentleman* și, în ceea ce mă privește, am fost și coleg de școală cu el, de aceea am preferat—din lealitate colegială—să-l cred pe cuvînt. Iar între timp... eh... am urmărit chestiunea.

— Oh! zise vecinul lui Michael. Ce are de spus domnul președinte cu privire la faptul că n-a fost informat din vreme?

— Noi, domnule, sîntem cu toții perfect mulțumiți de atitudinea colegilor noștri într-o situație atît de delicată. Vă rog să nu pierdeți din vedere că tranzacțiile frauduloase cu privire la aceste asigurări nefericite se perfectaseră și deci graba necugetată n-avea rost.

Michael văzu că ceafa vecinului său se înroșise și mai tare.

— Nu sînt de acord, zise acesta. Așteptare... Dacă s-ar fi procedat cu promptitudine, am fi putut scoate de la el comisionul încasat. Apoi se așeză.

Nici nu se așeză bine pe scaunul de mahon, cînd acțiionarul care ceruse cuvîntul se ridică.

— Domnul Botterill, zise preşedintele.

Michael văzu un cap slab şi îngust, cu două găuri într-o ceafă păroasă, deasupra unui spate uşor aplecat înainte — parcă era un doctor ascultînd un bolnav.

— Aşadar, din ceea ce spuneţi dumneavoastră, rezultă că aceşti doi membri reprezentau atitudinea întregului consiliu de administraţie şi că acesta era de acord să încredinţeze şi pe mai departe funcţia de administrator-delegat unei persoane suspecte. Domnul din extrema stîngă a mesei, domnul Forsyte, dacă nu mă înşel, ne-a vorbit despre un incident intimplător. Deci, dacă acest incident nu s-ar fi produs, noi ne-am afla şi azi la discreţia unui individ lipsit de scrupule. În acest caz, simptomele sînt foarte îngrijorătoare. Este evident că s-a exagerat încrederea acordată acestui administrator-delegat; noi toţi ne amintim o pildă recentă în această privinţă. Politica asigurărilor în străinătate a fost, fără îndoială, iniţiată de administrator în scopuri personale. În urma ei, noi am suferit o pierdere gravă. Iar pentru noi, acţionarii, se pune problema dacă un consiliu, care a putut acorda încredere unei atare persoane şi a continuat să i-o acorde şi după ce începuse să aibă suspiciuni, este un organ competent pentru a conduce treburile unui concern atît de important.

În timpul acestui discurs, Michael simţi că i se face foarte cald. „Bătrînul Forsyte“ avea dreptate, îşi zise, situaţia lor e foarte dificilă.

Brusc, scîrîşi scaunul vecinului său din stînga.

— Domnul Tolby, zise preşedintele.

— Aceasta, domnilor, este o chestiune gravă. Propunem consiliului să se retragă şi să ne lase să dezbatem singuri.

— Mă asociez la această propunere, zise vecinul din dreapta lui Michael.

Scrutînd din nou feţele consiliului, Michael văzu o licărire de lumină pe chipul singuratic din extremitatea stîngă a mesei; socrul său îl recunoscuse; Michael îi zîmbi în chip de salut.

Președintele spuse:

— Dacă aceasta este dorința dumneavoastră, domnilor, sintem încințați să v-o îndeplinim. Rog pe cei ce sint de acord cu această propunere să ridice mîna.

Toți ridicară mîna în afară de Michael, de două femei care vorbeau atît de agitat între ele, încît nu auziseră apelul președintelui, și un acționar, chiar în fața lui Michael, care ședea atît de nemișcat, de parcă era mort.

— Admis, zise președintele, și se ridică.

Michael îi văzu pe tatăl său și pe „bătrînul Forsyte” ridicîndu-se în picioare; zîbeau și vorbeau amîndoi. Ieșiră toți pe rînd. Ușa se închise în urma lor.

„Orice s-ar întîmpla, își zise Michael, trebuie să-mi țin gura, căci altfel mă dau de gol”.

— Rugăm pe corespondenții de presă să aibă amabilitatea de a se retrage, se auzi un glas.

Cu o mișcare de nemulțumire în bărbie, de parcă ar fi adresat o întrebare generală cu privire la încălcarea drepturilor lor, cei patru ziariști își închiseră carnetele. După ce corespondenții de presă se retraseră cu o ostilitate mută, acționarii începură să se agite, de parcă ar fi fost un stol de rațe urmărite de un ciine. Michael își dădu numai decît seama de cauza agitației: toți ședeau unul în spatele celuilalt. Un acționar zise:

— N-ar vrea domnul Tolby, care a propus retragerea consiliului, să prezideze?

Vecinul din stînga lui Michael începu să respire iute.

— Bine! zise. Cine dorește să ia cuvîntul, îmi va face semn.

Apoi, fiecare acționar începu să vorbească cu vecinul său, parcă voia să-și rînduiască ideile înainte de a lua cuvîntul. Domnul Tolby respira atît de iute, încît Michael simți un adevărat curent de aer.

— Ei bine, domnilor, zise brusc, așa nu merge! Nu trebuie să fim prea formalisti, totuși, trebuie să păstrăm o oarecare disciplină. Am să deschid eu discuția. Ei bine, eu

n-am vrut să jignesc consiliul, spunindu-le totul pe șleau. Dar, după cum a spus domnul... nu știu cum îl cheamă, publicul trebuie să se apere împotriva escrocilor și neglijenței. Știm cu toții ce s-a întâmplat mai zilele trecute și ce se va mai întâmpla în alte conerne, dacă noi, acționarii, nu ne apărăm singuri interesele. Așadar, ceea ce am de spus, în primul rind, este: consiliul nostru ar fi trebuit să se ferească de orice afacere cu germanii. În al doilea rind, spun că: au fost prea solidari între ei. După părerea mea, trebuie să le dăm un vot de neîncredere.

Strigătele: „Așa este! Așa este!“, amestecate cu sunete nedeslușite, fură întrerupte brusc de un strigăt și mai puternic: „Nu!“ rostit de acționarul care părăsise a fi mort. Inima lui Michael bătea pentru el, cu atât mai mult, cu cât și în momentul acela părea mort. Negăția fu urmată de ridicarea în picioare a unui acționar slab, fin, cu înfățișarea îngrijită și cu o mică mustață căruntă.

— Vă cer iertare, domnule, începu acționarul. Dar propunerea dumneavoastră mi se pare foarte brutală și pripită. Aș vrea să știu cum ați fi procedat dumneavoastră într-o asemenea situație, dacă ați fi făcut parte din consiliul de administrație. Este extrem de ușor să condamni pe alții!

— Așa este, așa este! zise Michael, uluit de propria-i voce.

— Este foarte bine, continuă acționarul cel fin, ca atunci când se întâmplă un eveniment de natura acestuia, să invi-
nuiești consiliul de administrație, dar, cum eu însumi sint membru într-un consiliu de administrație, aș vrea să știu: în cine altul poți avea încredere dacă nu în propriul tău administrator-delegat? Apoi, în ceea ce privește politica asigurărilor în străinătate, ea ne-a fost expusă la două adunări generale și, timp de aproape doi ani, am încasat beneficiile rezultate de pe urma ei. Am protestat împotriva ei?

Acționarul mort strigă „Nu!“ atât de tare, încât Michael era cât să-l bată pe umăr.

A acionarul cu ceafa și spatele indoit, ca un doctor, se ridică pentru a răspunde:

— Eu nu sint de acord cu ultimul vorbitor în ceea ce privește diagnosticul cazului. Să admitem tot ceea ce spune domnia-sa și să privim problema într-o perspectivă mai vastă. Verificarea unei budinci nu se face prin îngurgitarea ei. Cînd un guvern săvîrșește o gravă eroare de judecată, corpul electoral se întoarce împotriva lui, de îndată ce simte efectele acestei erori. Acesta este un control foarte sănătos asupra unei administrații și chiar dacă este brutal și pripit, este răul cel mai mic între două rele. Un consiliu de administrație răspunde pentru judecata sa: dacă pierde, trebuie să plătească. Cred, totuși, că domnul Tolby, președintele nostru ocazional, nu este competent să propună un vot de neîncredere. Dacă este așa, sint încîntat să fac eu această propunere.

De data aceasta, acionarul mort strigă „Nu!” cu atîta violență, încît se făcu tăcere pentru a-l lăsa să vorbească. Dar el rămase tot nemîșcat. Amîndoi vecinii lui Michael stăteau în picioare, gesticulînd peste capul lui Michael, iar domnul Tolby se așază și zise:

— Domnul Sawdry.

— Uite ce este, domnilor și doamnelor, zise domnul Sawdry, în cazul acesta cred că trebuie să facem un compromis. Membrii care au cunoscut fapta administratorului-delegat trebuie să fie demîși din consiliu, iar noi trebuie să ne oprim aici. Domnul care șade în fața mea spune mereu „Nu”; noi îl rugăm să ne expună vederile sale.

— Nu, zise acionarul mort, dar mai încet.

— Dacă un om nu-și poate expune vederile, continuă domnul Sawdry, așezîndu-se aproape peste Michael, socot că nu trebuie să întrerupă discuția.

Un acionar din rîndul întîii se ridică, se întoarce cu fața la adunare și zise:

— Eu cred că prelungirea acestei discuții înseamnă pierdere de vreme; este evident că părerile noastre sint im-

părțite în două, dacă nu chiar în trei puncte de vedere. În-
treaga viață economică a acestei țări este condusă azi în
baza principiului încrederii delegate; poate fi bine, poate fi
rău... dar așa este. Trebuie să aveți încredere în cineva. În
ceea ce privește cazul în speță, până la data actuală, noi n-am
avut nici un motiv să ne manifestăm neîncrederea față de
consiliu și, după părerea mea, consiliul n-a avut nici un motiv
să manifeste neîncredere față de fostul administrator-dele-
gat. Socot, deci, că în momentul de față mergem prea de-
parte, propunând o măsură atât de radicală ca votul de neîn-
credere; eu cred că ar trebui să chemăm consiliul în ședință
și să întrebăm ce asigurări ne dă împotriva unei eventuale
întimplări asemănătoare în viitor.

Sunetele aprobatoare ale acestui discurs moderat fură
atât de confuze, încît Michael nu le putu desluși. Situația
deveni cu totul altă după discursul următor. Acesta fu rostit
de un acționar așezat în dreapta sălii, cu păr roșiatic, gene
blonde, mustața scurtă și cu fața stacojie.

— Eu n-am nimic de obiectat la propunerea de a rechema
în sală consiliul, zise cu un glas cam ironic, pentru a da votul
de neîncredere în prezența sa. Mai există o problemă, pe
care n-a atins-o nimeni, și anume: dacă îi demitem, în ce
măsură îi putem face răspunzători de pierderea suferită de
noi? Chestiunea nu este limpede, dar avem o sursă bună,
pe care trebuie s-o exploatăm, dacă vrem să mergem pe
această cale. Pe cînd, dacă nu-i demitem, este limpede că
nu o vom putea face, chiar dacă am dori.

Impresia produsă de această cuvîntare fu cu totul dife-
rită de cele premergătoare. Ea fu urmată de tăcere, ca și
cînd, în fine, cineva spusese un lucru important. Michael
holbă ochii la domnul Tolby. Ochii rotunzi, de culoare des-
chisă și cam ieșiți din orbite ai acestui bărbat masiv, păreau
îngîndurați din cale-afară. „Așa trebuie să privească un păs-
trăv cînd vede o muscă”, gîndi Michael. Deodată, domnul
Tolby se ridică.

— Bine, zise, să-i chemăm în sală.

— Da, zise acționarul mort.

Nimeni nu obiectă.

Michael văzu un acționar ridicându-se în picioare și urcându-se pe estradă.

— Să fie anunțată și presa! adăugă domnul Tolby.

CAPITOLUL XIII

SOAMES ÎNCOLȚIT DE HAITĂ

După ce se închisese ușa în urma consiliului de administrație, care părăsise sala, Soames își căută un loc într-o nișă, cât mai departe de masa la care dejunaseră cu toții înainte de adunare.

— Parastas, ei, Forsyte? îi spuse un glas la ureche. Cred că ne-a sunat ceasul. Sărmanul bătrîn Mothergill e cam verde. Cred că-ar trebui să ceară încă o cămașă!

Soames clocotea.

— Problema trebuia bine pusă, mîrîi Soames. Președintele nu e la înălțime!

Avea în față umbra bătrînului unchi Jolyon! El ar fi rezolvat-o simplu! Trebuia o mină de fier.

— Un avertisment pentru noi toți, Forsyte, să nu mai fim leali! Lealitatea nu mai e la modă! Ah! Fontenoy!

Soames observă o persoană înaltă, cu capul aplecat asupra lui.

— Ei bine, domnule Forsyte, sper că sînteți mulțumit! Urîtă treabă! Eu, dacă eram președinte, nu acceptam să mă retrag din ședință. Niciodată nu trebuie să pierzi din ochi clinii, nu-i așa, Mont? Dacă-î scapi din mină, se reped la tine! Ce n-aș da să pot intra printre ei cu un bici, le-aș

trage citeva celor doi tipi groși, cu obraz de maimuță... aceia sînt periculoși! Dacă n-aveți ascunsă o carte în minecă, domnule Forsyte, sîntem lichidați.

— Ce să am în minecă? întrebă Soames rece.

— Să fie al naibii, *sir*, dumneavoastră ați aruncat castanele în foc, dumneavoastră trebuie să le scoateți. Eu nu-mi pot permite luxul de a pierde aceste jetoane de prezentă!

Soames îl auzi pe *sir* Lawrence murmurînd:

— Cam dur, dragul meu Fontenoy!

Iar Soames îi spuse cu răutate:

— Puteți pierde mai mult decît jetoanele de prezentă.

— Imposibil! Pot să-mi ia chiar mine Eaglescourt, mă scapă doar de pagubă.

Dintr-o dată, o licărire sentimentală se aprinse în ochii săi bătrîni:

— Statul te aduce la sapă de lemn, îți sugerează măduva din oase și-ți mai cere să prestezi servicii publice gratuite. Nu se poate, Mont... nu se poate!

Soames întoarse capul: n-avea nici o poftă de vorbă, se simțea ca un om în fața unui mormînt, urmărind cum se coboară încet, coșciugul. Acum se duce infailibilitatea lui... se duce! Nu-și făcea iluzii. Totul va apare în gazete, și reputația lui de om cu judecată sănătoasă s-a dus pentru totdeauna! Amarnică încercare! Neamul Forsyte nu va mai spune: „Soames zice...” Bătrînul Gradman nu-l va mai privi cu ochii unui cîine bătrîn, mîrînd uneori, dar supunîndu-se totdeauna infailibilității lui. O să fie o lovitură grea pentru bietul bătrîn. Cunoștințele lui din lumea afacerilor — de altfel, puține la număr... acum! — nu-l vor mai privi cu respect și invidie. Soames se întreba dacă ecourile vor ajunge pînă la Dumetrius și piața tablourilor! Singura lui nîngîiere era că Fleur nu va afla. Fleur! Ah! Numai de-ar trece bine peste ceea ce o așteaptă! Pentru o clipă, mintea lui se goli de orice alt gînd. Apoi, dintr-o dată, se umplu din nou de grijile imediate. Pentru ce vorbeau cu toții, de parcă s-ar fi aflat un cadavru în cameră? Da! De fapt, așa era... cada-

vrul infailibilității sale! Pierderea bănească trecea pe planul al doilea, i se părea îndepărtată și de neconceput... ca și viața viitoare. Mont spusese ceva despre lealitate. Soames nu pricepea ce amestec avea lealitatea în această poveste! Însă, dacă toți aceștia credeau că era speriat, se înșelau amarnic. Un val de curaj și dîrzenie se avîntă în ființa lui. Acționarii, administratorii-delegați n-au decît să chelălăiască și să-și încheșteze pumnii; el n-avea de gînd să se lase dus de ei. Un glas zise:

— Poftiți, vă rog, în sală, domnilor.

Ocupîndu-și locul în fața penei de giscă nefolosite, Soames fu surprins de tăcere... Acționarii așteptau să înceapă consiliul, consiliul aștepta să înceapă acționarii. „Ce n-aș da să intru cu bieiul între ei! Porcyl acela bătrîn a spus vorbe cam extravagante, dar nu lipsite de miez!”

În cele din urmă, președintele, al cărui glas te făcea să te gîndești la o salată de crudități cu untdelemn, zise ironic:

— Ei bine, domnilor, sîntem la dispoziția dumneavoastră.

Individul masiv, cu obraz congestionat, care stătea lingă Michael, se ridică în picioare și-și deschise gura de maimuță.

— În rezumat, domnule președinte, noi nu sîntem defel mulțumiți; dar, înainte de a lua o hotărîre, vrem să știm ce aveți de spus.

Toemai în dreptul lui Soames, un acționar sări în picioare și adăugă:

— Am vrea să știm, *sir*, ce garanții ne puteți da că așa ceva nu se va mai întîmpla în viitor.

Soames îl văzu pe președinte zîmbind... tipul n-are coloană vertebrală!

— De fapt, nici un fel de garanție, domnule. Cred că nimeni dintre dumneavoastră nu-și închipuie că, dacă noi am fi știut că administratorul nostru delegat nu este demn de încrederea noastră, l-am fi lăsat în funcție măcar un minut!

Soames gîndi: „Nu e bine... se contrazice!” Așa era, căci celălalt individ cu fața boantă observase.

— Tocmai aceasta este problema, zise el. Doi dintre dumneavoastră *știau*, și totuși, individul a rămas în funcție câteva luni, făcându-și interesele și înșelînd societatea după bunul lui plac!

Apoi, unul după altul, acționarii începură să latre.

— Cum rămîne cu afirmația dumneavoastră anterioară?

— Ați recunoscut că sînteți cu toții răspunzători.

— Ați spus că sînteți absolut mulțumit de atitudinea celor doi membri din consiliu în această chestiune.

O adevărată haită!

Soames îl văzu pe președinte aplecîndu-și capul, parcă ar fi vrut să și-l clatine; bătrînul Fontenoy mirîia, bătrînul Mothergill își sufla nasul, Meyricke își mișca umerii ascuțiți. Deodată, nu-i mai putu vedea — *sir* Lawrence se ridicase în picioare.

— Dați-mi voie să spun câteva cuvinte! În ceea ce mă privește, îmi este cu neputință să primesc generoasa ofertă a președintelui de a lua asupra sa o răspundere care, fără îndoială, apasă pe umerii mei. Dacă eu am judecat greșit atunci cînd am decis să nu dau în vileag suspiciunile noastre, trebuie să suport consecințele și cred că... situația se va limpezi dacă eu ofer adunării generale demisia mea.

Soames îl văzu înclinîndu-se ușor, punîndu-și monoclul la ochi și așezîndu-se.

Cuvintele fură urmate de un murmur... aprobare, mirare, dezaprobare, admirație? Procedase cu eleganță. Soames, însă, n-avea încredere în eleganță... întotdeauna îi făcea impresia unui păun fudul. Simțea o furie sălbatică.

— După cite se pare, zise ridicîndu-se, eu sînt al doilea membru incriminat. Foarte bine! De la începutul și pînă la sfîrșitul acestei chestiuni, nu știu să fi făcut altceva decît gă-mi îndeplinesc datoria. Sînt convins că n-am judecat sîrșit. De aceea, socotesc că este absolut nedrept să fiu penalizat. Am avut destule griji și temeri pentru a nu mai fi și țapul ispășitor al acționarilor, care au adoptat această politică fără murmur, înainte de intrarea mea în consiliu,

și care acum sînt supărați pentru că au pierdut de pe urma ei. Dumneavoastră trebuie să-mi mulțumiți mie pentru faptul că s-a renunțat la această politică; tot mie trebuie să-mi mulțumiți că azi nu mai aveți în funcția de administrator-delegat un om necinstit, și tot mie trebuie să-mi mulțumiți pentru faptul că ați fost convocați azi aici, pentru a decide asupra acestei chestiuni. Nu vreau nicidecum să mă scuz. Dar problema are și un alt aspect. Eu nu vreau să pun serviciile mele la dispoziția unor oameni care nu le prețuiesc. Nu admit atitudinea pe care ați avut-o astăzi, aici. Dacă vreunul dintre dumneavoastră crede că mă poate învinui de ceva, îl rog să acționeze în justiție. Voi fi încîntat să mă judec în fața tuturor instanțelor și voi merge pînă la Camera Lorzilor, dacă va fi necesar. Am trăit și am lucrat o viață întreagă în City și nu sînt obișnuit cu suspiciuni și nerecunoștință. Dacă cele petrecute aici sînt un exemplu al mentalității și purtării din ziua de azi, mă retrag din lumea afacerilor. Eu nu-i ofer adunării generale demisia mea. Eu demisionez.

Înclinîndu-se către președinte, își dădu scaunul la o parte, merse cu pași apăsăți spre ușă, o deschise și ieși.

Își căută pălăria. N-avea nici o urmă de îndoială că zguduise nervii celorlalți! Indivizii aceia cu fețe boante rămăseseră cu gura căscată! Tare i-ar fi plăcut să vadă ce lăsase în urmă, dar demnitatea lui nu-i îngăduia să mai deschidă o dată ușa. Luă un sandviș și începu să mănînce, cu pălăria pe cap și cu spatele la ușă. Se simțea bine cum nu se simțise de luni de zile. Un glas zise:

— „Iar demersurile ulterioare nu l-au mai interesat!“ Nu mi-am inchipuit, Forsyte, că ești orator! Le-ai tras una drept în obraz! De cînd sînt, n-am văzut o adunare generală pusă astfel cu botul pe labe! Apoi, ai salvat consiliul, concentrînd întreaga lor minie asupra dumitale. Ai fost foarte elegant, Forsyte!

Soames mîrli mestecînd:

— Nici un fel de eleganță! Ai demisionat și dumneata?

— Da. Am stăruit asupra demisiei mele. Când ieșeam, individul acela cu obraz congestionat tocmai propunea un vot de încredere în consiliu... și o să-l dea, Forsyte... o să-l dea! Între altele, s-a vorbit ceva și despre răspunderi bănești!

— Da? zise Soames, zîmbind mînios. Asta nu le mai reușește. Singura lor șansă ar fi fost dacă ar fi urmărit consiliul de administrație pentru a fi inițiat asigurările în străinătate *ultra vires*¹; dacă, însă, dau un nou vot de încredere consiliului, după ce chestiunea a fost ridicată în ședința publică, s-au curățat. Un lucru e sigur: că nici dumneata, nici eu nu putem fi urmăriți pentru că n-am dezvăluit bănuielele noastre.

— Ce ușurare... îți mărturisesc! zise *sir* Lawrence oftînd. Să știi, Forsyte, că azi ai ținut discursul vieții dumitale!

Perfect conștient de acest lucru, Soames dădu din cap. În afară de oroarea că ar putea să-și vadă numele tipărit în gazetă, începu să-l preocupe gîndul că fusese extravagant. Niciodată nu-i bine să-ți pierzi firea! Un zîmbet amar i se așternu pe buze. Nimeni, nici chiar Mont, nu-și dă seama ce nedreptate i se făcuse.

— Ei bine, zise, eu plec.

— Cred, Forsyte, c-ar fi bine să mai rămîn; vreau să aflu deznodămîntul.

— Deznodămînt? O să numească doi proști și o să se tîmțieze reciproc. Acționari! La revedere!

Soames păși spre ușă.

Trecînd prin fața Băncii Angliei, avu senzația că pleacă din propria-i viață. Istetimea, discernămîntul, priceperea lui în afaceri... defăimate! Nu le-a plăcut; ei bine... se va lăsa de ele! În viitor, nu se va mai amesteca în asemenea treburile! Asta face parte integrantă din mentalitatea modernă. Să

¹ Peste puteri (lat.).

lucrezi de azi pe mâine, iar oamenii serioși să fie dați la o parte! Oamenii pentru care o liră sterlină înseamnă o liră sterlină și nu o bucată de hirtie cu care să-ți încerci norocul; oamenii care știau că binele țării depindea de buna și corecta administrație a propriilor lor averi nu mai erau dezirabili. Unul după altul, vor fi dați la o parte, așa cum i se întâmplase lui, pentru că locul lor să fie ocupat de alarmiști, revoluționari, indivizi agitați sau tipi deștepți, lipsiți de scrupule, ca Elderson. Această mentalitate plutea în aer. Dar cinstea omului de bun-simț nu va putea fi niciodată înlocuită prin poftă și lăcomie.

Fără să vrea, coti spre Poultry. Ei bine, va trece chiar acum pe la Gradman și-i va spune că în viitor va trebui să hotărască singur. La intrarea fundăturii, se opri o secundă, parcă voia să-și imprime în creier culoarea gălbuie a caselor. Va renunța la toate însărcinările, tutele și alte asemenea! N-avea poftă să se lase ironizat de familie. Dintr-o dată, un val de amintiri îl cuprinsese. Camera aceea dosnică, de colo, ar putea povesti multe... cîte testamente executate, cîte contracte de închiriere reînnoite, cîte case vindute și cîte investiții făcute după aprecierea lui! Ce noian de satisfacții de pe urma atîtor averi bine administrate! Nu face nimic! De azi încolo, se va ocupa numai de propria-i avere. Iar ceilalți își vor vedea singuri de treburi... Și în vremurile de acum, nu vor avea puțină bătaie de cap!

Urcă încet scările de piatră.

În sanctuarul afacerilor, Forsyte dădu cu ochii de ceva neobișnuit: Gradman lipsea, iar pe masa mare, galbenă, stătea un pepene galben lângă un coș de paie. Soames adulmecă. Mirosul foarte frumos. Luă pepenele în mînă și-l privi în lumină. Culoarea galbenă-verzuie, plasa de fibre... era, într-adevăr, chinezească! Oare, bătrînul Gradman îi va azvîrli coaja așa cum o face *Maimuța albă*?

Stătea cu pepenele în mînă, cînd auzi un glas spunîndu-i:

— Ooh! Nu mă așteptam să veniți azi, domnule Soames. Voiam să plec mai devreme, soția mea are niște musafiri.

— Văd! zise Soames, punind pepenele pe masă. Pentru moment, n-ai nimic de lucru. Am venit doar să-ți spun să întocmești formalitățile prin care renunț la toate imputernicirile date mie de către familia Forsyte. —

Fața bătrînului Gradman luă o expresie atît de uluită, încît Soames nu se putu opri să zîmbească.

— Poți să-mi păstrezi gestiunea lui Timothy, dar pe celelalte trebuie să le lichidăm. Tînărul Roger se poate ocupa de ele. N-are nici o treabă.

Exclamația minioasă și dezaprobatoare: „Dumnezeule! N-o să le placă!“ îl irită pe Soames.

— Atunci să le lase baltă! Eu am nevoie de odihnă.

Nu voia să-i dea explicații... Gradman le va putea citi singur în *Financial News* sau în orice alt ziar.

— Asta însemnează că n-o să vă mai văd atît de des, domnule Soames; cu averea domnului Timothy nu avem niciodată de lucru. Doamne, Dumnezeu! Sînt de-a dreptul năucit. Nu vreți să vă ocupați nici de averea surorii dumneavoastră?

Soames se uită la bătrîn, avea muștrări de conștiință... ca întotdeauna cînd se simțea apreciat.

— Ei bine, îi zise, mă voi ocupa de ea; am să viu la birou, firește, pentru treburile mele. Bună ziua, Gradman. Pepenele acesta e foarte bun.

Plecă, fără a-i mai da prilej de vorbă. Bietul bătrîn! Nici el n-o mai duce mult, cu toate că pare atît de viguros! O să fie greu de înlocuit!

Ajuns în Poultry, hotări să treacă prin Green Street, s-o vadă pe Winifred... Deodată, îl cuprinse o stranie nostalgie... Park Lane, vremurile sigure de odinioară, tinerețea lui fericită și liniștită, sub aripile ocrotitoare ale lui James și Emily. Astăzi, Winifred era pentru el întruchiparea trecutului; firea ei dîrză nu se schimbase, oricît de mult se străduia să țină pasul cu moda.

O găsi îmbrăcată cam tinerește, bind ceai chinezesc, care nu-i plăcea, dar n-avea încotro, de vreme ce toate celelalte ceaiuri erau „ordinare“! Își luase un papagal. Papagalii erau din nou la modă. Pasărea făcea un zgomot îngrozitor. Sub influența papagalului său a ceaiului chinezesc — preparat după metoda englezească, dintr-un sort cultivat de chinezi anume pentru stomacul străinilor și care pe el îl enerva întotdeauna — Soames îi povesti pe loc toată povestea.

După ce isprăvi, Winifred spuse pe un ton calm:

— Bine, Soames, cred că ai procedat splendid; așa le trebuie!

Dindu-și seama că în povestirea sa nu prezentase adevărul așa cum o să apară el în fața publicului, Soames mirii:

— Toate bune și frumoase, dar în presa financiară vei găsi cu totul altă versiune.

— Oh! Nu le citește nimeni. Eu nu mi-aș face griji. Tu ești adeptul lui Coué? E un omuleț atît de reconfortant, Soames; l-am auzit vorbind. Uneori e cam plictisitor, dar de ultima modă.

Soames tăcu; nu-și recunoștea niciodată slăbiciunile.

— Cum merge mica plictiseală a lui Fleur? întrebă Winifred.

„Mica plictiseală!“ răsună ca un ecou deasupra capului ei. Pasărea! Se cățăra pe perdelele de brocard, mișcîndu-și gîtul în sus și-n jos.

— Polly, zise Winifred, nu fi rea!

— Soames! făcu papagalul.

— Eu l-am învățat; nu-i draguț?

— Nu, zise Soames. Eu l-aș închide într-o colivie; o să-ți strice perdelele.

Deodată, supărările după-amiezii se redeșteptară în el. Ce era viața? Papagaliceală! Ce pricepeau oamenii din adevărul real? Repetau unul vorbele celuilalt, ca o adunare de acționari, sau își formau prețioasele păreri după ceea ce scria

in *The Daily Liar*¹. Se țineau cu sutele după cîte un om care avea o atitudine, ca o turmă de oi!

— Rămîi să cinezî la mine, dragul meu! îi propuse Winifred.

Da! Va cîna aici. Oare, nu cumva avea un pepene? Nu era dispus să se așeze la masă față-n față cu soția lui, la South Square. Făcea prinsoare, unul la zece, că Fleur nu va cobori la cină. Iar tînărul Michael... fusese azi după-masă la adunare și asistase la întreaga ședință. Soames n-avea poftă să rediscute toată întîmplarea.

În timp ce se spăla pe mîini înainte de cină, o servitoare îi spuse prin ușă:

— Sînteți chemat la telefon, domnule.

La capătul celălalt al firului, se auzi glasul lui Michael, încordat și răgușit:

— Dumneavoastră sînteți, *sir*?

— Da. Ce s-a întîmplat?

— Fleur. A început azi după-amiază la ora trei. V-am căutat să vă dau de veste.

— Ce? strigă Soames. Cum? Spune repede!

— Ei zic că totul e normal. Dar e îngrozitor. Ei spun că acuși, acuși. Convorbirea se întrerupse.

— Dumnezule! zise Soames. Unde mi-e pălăria?

La ușă, servitoarea îl întrebă:

— Vă întoarceți la cină, *sir*?

— Cină! mîrîi Soames și ieși.

O porni în goană, aproape fugind, cu ochii în căutarea unui taxi. Firește, nici urmă de mașină! Nici un taxi! În fața clubului „Isseum“, găsi un taxi decapotat; după furtuna din noaptea trecută, era o seară minunată. Ce furtună! Era de prevăzută. Zece zile înainte de termen. Cum de nu se dusesse de-a dreptul în South Square, sau măcar să fi anunțat prin telefon unde se află? Toate cele petrecute după-

¹ Minciuna zilei.

amiază se risipără ca fumul. Biata copilă! Biata fetiță! Ce-o fi cu semisomnul acela? Pentru ce n-a fost și el acolo? Poate că el... Natura! Blestemata! Natura... nici pe Fleur n-a cruțat-o!

— Grăbește-te! zise aplecându-se spre șofer. Plătesc dublu!

Trecură pe lângă clubul „Connoisseurs“, palatul regal, Whitehall; trecură pe lângă toate lăcașurile de unde natura era exclusă, iar Soames, cenușiu, cu suflarea tăiată, era cufundat în apele emoțiilor primitive. Trecură prin fața lui Big Ben; ora opt! Cinci ore! De cinci ore!...

— Fă să se isprăvească! mării cu glas tare. Fă să se isprăvească, Dumnezeu!

CAPITOLUL XIV

TORTURA

Cînd socrul său se inclinase în fața președintelui și ieșise, Michael își înfrinsese dorința arzătoare de a striga: „Bravo!“ Cine ar fi crezut că „bătrînul“ va avea o atitudine atât de strașnică? Le-a arătat el lor, cu vîrf și indesat! În timpul pauzei care urmă, acționarii vociferară și se certară între ei; în cele din urmă, domnul Sawdry, vecinul său, izbuti să se facă auzit.

— Acum, după ce membrul învinuit s-a retras, propun să acordăm votul nostru de încredere celorlalți membri din consiliu.

Michael îl văzu pe tatăl său ridicîndu-se, zîmbind cam afectat și inclinîndu-se în fața președintelui; apoi îl auzi spunînd:

— Consider că și demisia mea a fost primită; dacă-ni îngăduiți, mă retrag împreună cu domnul Forsyte.

Cineva din sală zise:

— Sint intru totul de acord cu votul de încredere.

Michael trecu prin fața genunchilor domnului Sawdry și se îndreptă spre ușă. De acolo, văzu că aproape toate minile erau ridicate pentru votul de încredere. „Pradă acționarilor!“ își zise, și ieși din localul adunării. Delicatetea îl opri să-i caute pe cei doi sacrificați. Își salvaseră demnitatea, dar restul le-a rămas ciinilor.

Mergind spre apus, se gindea la căile brutale ale justiției. Acționarii erau, firește, supărați și cineva trebuia să fie țap ispășitor pentru a le satisface simțul de echitate. L-au găsit pe „bătrînul Forsyte“, care, dintre toți, era cel mai puțin vinovat; în ceea ce-l privea pe Bart, dacă și-ar fi ținut gura, desigur că l-ar fi înglobat și pe el în votul de încredere. Totul era perfect natural și ilogic. Era aproape ora patru!

Contrafaceri! În această zi a apariției cărții, vechile lui sentimente pentru Wilfrid se redeșteptară cu toată intensitatea de odinioară. Va face tot ce se poate pentru volum... Bietul băiat! Cartea nu trebuie să fie un eșec!

După ce trecu pe la doi mari librari, se duse la club, unde se închise în cabina telefonică. Pe vremuri, oamenii luau o birjă și mergeau de la unul la altul. Acum, telefonul era un mijloc de comunicație mai rapid! Cu mare greutate i se făcu legătura cu Sibley, Nazing, Upshire, Master și alți citivi „aleși“. Căută să-i miște, atingându-le coarda sensibilă, și zise: „Cartea va lua piuitul vechii gârzi și a proștilor în general; dar cei «competenți» trebuie să bată oleacă toba în jurul ei“. Îi solicita, pe fiecare în parte, ca și cînd ar fi fost singurul a cărui laudă era cu adevărat importantă. „Dacă n-ai recenzat-o încă, bătrîne, vrei s-o faci cit de curînd? Numai părerea ta are greutate, firește.“ Apoi, îi spunea fiecărui: „Nu-mi pasă dacă se vinde ori ba, dar vreau ca Wilfrid să fie prețuit așa cum se cuvine“. De fapt, vorbea sincer.

În timpul acestui ceas petrecut în cabina telefonică, editorul din Michael era mort, numai prietenul era viu și plin de suflet. Când ieși, cu desăvîrșire epuizat, sudoarea îi curgea de pe frunte; era ora patru și jumătate.

„O ceașcă de ceai... și plec acasă!“ își zise. Ajunse în fața ușii sale la ora șase. Ting-a-ling, părăsit, ședea ghemuit într-un colț îndepărtat al holului.

— Ce-i cu tine, bătrîne?

De sus, îi răspunse un sunet care-i îngheță singele în vine... un geamăt încet, prelung.

— Oh! Doamne! zise Michael cu suflarea tăiată și urcă scările în fugă.

Anette îl întâmpină în ușă. El pricepu vag că vorbea franțuzește, că-i zicea *mon cher*, apoi percepu cuvintele: „*Vers trois heures...*“¹ Doctorul spune că n-avem motive de îngrijorare... totul merge perfect.“ Iarăși un geamăt, și ușa se închise în fața lui; Anette dispăru. Michael rămase în picioare, cu întreg corpul scăldat într-o sudoare rece și cu unghiile infpte adine în palme.

„Iată cum devii tată! își zise. Iată cum am devenit eu fiul părinților mei!“ Din nou un geamăt! N-avea putere să stea acolo și n-avea putere să plece. Mai poate dura ceasuri! Michael repeta neîncetat: „N-avem motive de îngrijorare... n-avem motive de îngrijorare!“ Ușor de spus! Cuvinte lipsite de sens! Creierul său, inima sa, căutînd ușurare, se opriră asupra celei mai bizare mîngîieri posibile: presupunînd că micuțul care se naște acum n-ar fi fost al lui... ar fi fost... ar fi fost al lui Wilfrid. Cum s-ar fi simțit el aici, în fața ușii? S-ar fi... s-ar fi putut întîmpla atît de ușor... azi, cînd nimic nu mai e sacru! Nimic, în afară de... de ceea ce îi era mai scump decît el însuși... de cea care geme acolo, înăuntru. Neputînd îndura s-o audă, coborî în salon. Măsura incoace, și-ncolo pardoseala de aramă, cu o țigaretă în gură, pășînd

¹ Pe la ora trei (fr.).

aiurit și chinuit de revoltă. Pentru ce trebuie să se nască oamenii astfel? Să fii convins că nimic nu are importanță... și totuși, să treci prin asemenea torturi! Ceva ce se naște cu prețul atîtor suferințe trebuie să aibă importanță și o va avea! Omul trebuie să țină seama de acest lucru! Apoi, nu se mai gîndi la nimic; se opri în loc și ascultă încordat. Nimic! Nu mai putea îndura să stea aici, jos; urcă din nou la etaj. La început nu auzi nimic, apoi iarăși un geamăt! De data aceasta, se refugie în biroul său și înconjură încăperea privind caricaturile lui Aubrey Greene, dar nu le văzu. Deodată, își aduse aminte de „bătrînul Forsythe“. Trebuie să fie anunțat!

Telefonă la clubul „Connoisseurs“, la „Remove“, precum și la cluburile tatălui său, poate că, după adunare, s-au dus împreună acolo. Nu-l găsi nicăieri. Era ora șapte și jumătate. Oare, cît va mai dura? Se întoarse la ușa odăii de culcare: nu se auzea nimic. Coborî iarăși în vestibul. Ting-a-ling era lungit în fața ușii principale. „Te-ai săturat și tu!“ gîndi Michael-mîngîindu-l pe spate și, în mod mecanic, goli cutia de scrisori... Una singură... scrisul lui Wilfrid! Se duse cu ea în capul scării și o citi pe jumătate atent, în timp ce gîndurile lui îngrijorate erau pe sus.

„Dragă Mont,

Mîine plec; încerc să străbat Arabia. M-am gîndit că un cuvînt din partea mea ți-ar face plăcere; în cazul cînd Arabia mă va străbate pe mine. Mi-am revenit în minți. Aerul de aici e mult prea curat pentru a nutri un sentiment, oricare ar fi el; iar în exil, pasiunea se vestejește curînd. Îmi pare rău că te-am tulburat atît de tare. A fost o eroare că, după război, m-am întors în Anglia și mi-am irosit vremea scriind sporoave pentru tinere cucoane elegante și pentru literați. Sărmana bătrînă Anglie!... trece prin vremuri grele.

Spune-i toată dragostea mea pentru ea. Aceeași dragoste și pentru voi.

Mereu al tău,
Wilfrid Desert.

„P.S. Dacă ai publicat manuscrisul pe care ți l-am lăsat, trimite eventualele mele drepturi de autor la adresa tatălui meu. — *W.D.*“

Trăgind cu urechea la ceea ce se petrecea sus, Michael gîndi: „Așa este... și cartea apare chiar azi! Ciudat! Te pomenești că Wilfrid are dreptate!... Oare, risipa asta de cerneală nu este o eroare gravă? Oare, nu contribuie la agravarea bolii Angliei? N-ar fi mai bine dacă toți ar încăleca pe niște cămile și ar merge pe urma soarelui? Totuși, cărțile aduc mingiere, sînt distractive și lumea are nevoie de ele! Anglia trebuie să meargă înainte!“ „*Nu poți da-napoi, nu poți da-napoi; biruință sau moarte, pentru cei ce nu pot da-napoi*“. Dumnezeu! Iarăși un geamăt! Din nou se repezi sus, cu urechile astupate și cu priviri sălbatice. Gemetele conținiră: Anette ieși.

— Tatăl ei, *mon cher*; încearcă să-l găsești pe tatăl ei!

— Am încercat, nu dau de el! zise gîfîind Michael.

— Încearcă în Green Street... Doamna Dartie. *Courage!* Totul merge normal. În curînd se isprăvește.

După ce telefonă în Green Street și, în sfîrșit, primi răspuns, se așează în biroul său, lăsînd ușa deschisă: aștepta sosirea „bătrînului Forsyte“. Distrat, își văzu o gaură arsă în pantalon... nu observase fumul, nu știa nici că fumase o țigaretă. Totuși, trebuie să-și vină în fire, acum cînd vine „bătrînul“. Auzînd soneria, cobori în grabă să deschidă ușa.

— Ce este? întrebă Soames.

— Încă nimic, *sir*. Pofțiți la mine în birou. E mai aproape.

Urcară unul lingă altul. Capul cărunț, atît de îngrijit, cu o brazdă adîncă între sprîncene, ochii cu o privire fixă,

care părea să ascundă durere, îl întăriră pe Michael. Bietul bătrîn! Nici lui nu-i era ușor! Amîndoi erau cu inima strînsă!

— Beți ceva, *sir*? Am niște coniac.

— Da, zise Soames, beau orice.

Cu paharele de coniac în mînă, ascultară... Apoi, brusc, ridicară paharele și băură. Amîndoi făceau gesturi automate, ca două păpuși acționate de aceeași sfoară.

— O țigaretă, *sir*? întrebă Michael.

Soames dădu din cap.

Ținînd țigarele aprinse în fața buzelor, ascultară, apoi le puseră în gură, le scoaseră și pufăiră fumul. Michael ședea cu brațul drept lipit de piept, Soames cu stingul. Așezați unul lingă altul, păreau două păpuși automate dintr-un desen.

— Greu de îndurat, *sir*. Îmi pare rău!

Soames dădu din cap. Dinții îi erau încheștați. Deodată, își relaxă mina.

— Ascultă! zise. Zgomote... diferite... nedeslușite!

Mîna lui Michael dădu de ceva rece, subțire; prinsese mîna lui Soames și o strîngea cu putere; rămaseră astfel, mînă în mînă, privind fix spre ușă... nici unul nu știa cît rămaseră așa.

Deodată, în ușă nu se mai văzu lumină; o siluetă gri stătea în fața lor. Anette!

— Totul e în ordine! Un fiu!

CAPITOLUL XV

CALM

A doua zi de dimineată, Michael se deșteptă dintr-un somn adînc, cu gîndul: „S-a reîntors Fleur!“ Apoi își aduse aminte de cele petrecute.

Se duse la ușa ei și întrebă în șoaptă: „În ordine?“, iar sora îi răspunse dînd energie din cap.

Deși copleșit de emoție și încordare, mai avea atîta modernism, încît își zise: „Ajunge cu sentimentalismul! Du-te și mănincă-ți liniștit micul dejun!“

În sufragerie, Soames trata cu dispreț oul moale din fața lui. Cînd Michael intră, ridică privirea și-și aplecă fața deasupra ceștii cu ceai. Michael înțelese numaidecît: de cu seară șezuseră mină-n mină! Văzu, de asemenea, un ziar financiar deschis lingă farfuria lui.

— Ceva despre adunarea generală, *sir*? Discursul dumneavoastră trebuie să fie extraordinar citit!

Cu un sunet slab și straniu, Soames îi întinse ziarul. Titlurile erau: „*Adunare furtunoasă — doi membri demisionează din consiliul de administrație — voi de incredere*“. Michael trecu în goană peste rînduri, pînă ajunse la:

„Domnul Forsyte, membrul implicat, într-un discurs destul de lung, a spus că nu vrea nicidecum să se scuze. A condamnat purtarea acționarilor, pentru că nu este obișnuit cu suspiciuni. Și-a dat demisia.“

Michael puse ziarul pe masă.

— Dumnezeu! zise. „Implicat... suspiciuni!“ Au întors lucrurile de parcă!...

— Ziare! zise Soames și începu să mănince din ou.

Michael se așază și desfăcu coaja unei banane, gîndind: „Nimic nu i-a făcut mai multă cinste decît ultimele sale clipe acolo! Sărman flăcău bătrîn!“

— Ei bine, *sir*, îi spuse, eu am fost acolo și tot ceea ce pot spune este că dumneavoastră și tatăl meu ați fost singurii care mi-ați inspirat respect.

— Ei, și? zise Soames, punînd lingurița pe farfurie.

Michael simți că dorea să rămînă singur; își înghiți banana și urcă în birou. Așteptînd să fie chemat la Fleur, îi telefonă tatălui său.

— Sper că nu te simți rău după ziua de ieri, *sir*?
Sir Lawrence îi răspunse cu glasul subțire, cam slab,
dar clar:

— Mai sărac și mai înțelept. Ce spune buletinul?

— Totul în ordine.

— Ginduri bune din partea noastră a amîndurora. Mama
ta vrea să știe dacă copilul are păr pe cap.

— Încă nu l-am văzut. Acum mă duc.

Într-adevăr, în ușă stătea Anette și-i făcea semn să vină.

— Te roagă să-i aduci cățelul, *mon cher*.

Michael intră în virful picioarelor, cu Ting-a-ling sub
braț. „Al unsprezecelea baronet!“ Nu văzu prea mult din el,
căci Fleur era cu capul aplecat asupra lui. Desigur că părul
ei era mai închis decît al copilului. Se îndreptă spre pat și
puse respectuos mina pe spetează.

Fleur ridică capul și-i arată copilul, care-i sugea de zor
degetul mic.

— Nu seamănă cu o maimuță ? zise cu glasul stins.

Michael dădu din cap. Fără îndoială, o maimuță... dar
oare, e albă?... Aici este întrebarea!

— Dar tu, iubită mea?

— Acum sînt bine, dar a fost... Respiră adînc, ochii i se
întunecară. Ting, ia te uită!

Cîinele chinezesc, mișcînd ușor nările, se retrase sub
brațul lui Michael. Întreaga lui purtare dovedea un criticism
netăgăduit. Parcă zicea: „Copii avem și noi, în China. Îmi
rezerv dreptul de a mă pronunța mai tirziu!“

— Ce ochi! zise Michael. *Lui* nu trebuie să-i spunem că
ni l-a adus doctorul din Chelsea!

Fleur rise cît se poate de încet.

— Pune-l jos, Michael.

Michael îl puse jos, iar cîinele se duse în colțul lui.

— N-am voie să vorbesc, dar am o poftă de vorbă teribilă, zise Fleur, parcă am fost luni de zile mută.

„Întocmai ceea ce am simțit și eu, gîndi Michael, parcă fusese plecată undeva departe, foarte departe.“

— Ca și cum am fost la pămînt, Michael. Luni de zile n-am fost eu. Luni de zile să nu fii tu însuși.

Michael zise încet:

— Da! E un proces cam demodat! Are păr? Mama vrea să știe.

Fleur dezveli capul „celui de-al unsprezecelea baronet“, acoperit cu un puf negru.

— Ca părul bunicii mele, dar va fi mai deschis la culoare. Ochii o să-i fie cenușii. Oh! Michael, cine vor fi nași? Alison, firește... dar ce bărbați?

Michael zăbovi puțin înainte de a răspunde:

— Ieri am primit o scrisoare de la Wilfrid. Ai vrea să fie el naș? E încă acolo, dar aș putea ține eu buretele la biserică în locul lui.

— Și-a revenit?

— Așa spune.

Michael nu putu citi expresia ochilor ei, dar văzu că-și bosumflă ușor buzele.

— Da, zise Fleur, și cred că un naș ajunge, tu ce crezi? Al meu nu mi-a dăruit niciodată nimic.

— Unul dintre ai mei mi-a dat o Biblie și celălalt m-a certat o dată strașnic. Atunci, rămîne Wilfrid.

Michael se aplecă asupra ei. Ochii lui Fleur păreau a-i cere în mod ironic scuze. El îi sărută părul și plecă iute.

În ușă stătea Soames, așteptîndu-și rîndul.

— Numai un minut, *sir*, zise sora.

Soames se apropie de marginea patului și se cîpri, privind-și fata.

— Tăticule dragă! o auzi spunînd.

Soames îi atinse ușor mina, dădu din cap, parcă voia să-i spună că e mulțumit de copil și plecă spre ușă, dar, în oglindă, Michael îi văzu buzele tremurînd.

Ajunși jos, Michael fu cuprins de o poftă arzătoare de a cînta. Dar nu se cădea. Intră în camera chinezească și se opri în fața ferestrei, privind spre scuarul luminat de soare. Doamne! Ce bine e să trăiești! Zică cine ce-o vrea, nimic nu-i mai frumos ca viața! Unii pot strîmba din nas, alții o pot disprețui; pot preamări viitorul și trecutul... el voia să trăiască în prezent!

— Am să pun la loc *Maimuța albă*! își zise. Vreau să privesc bestia și în viitor, fără a mă lăsa deprimat de ea!

Ieși și se duse la boxa de sub scară, scoase tabloul de sub patru perechi de perdele învăluite în hîrtie cafenie și presărate cu praf contra moliilor. În lumina slabă din boxă, îl ținu la oarecare distanță de el. Ochii acestei făpturi! Totul era cuprins în acești ochi!

— Nu face nimic, bătrîno! îi zise. Te duci din nou la locul tău! și o duse în camera chinezească.

Soames era acolo.

— O atîrn din nou, *sir*.

Soames dădu din cap.

— Vreți să o țineți pînă pun sîrma în cui?

Soames ținu tabloul.

Coborînd pe pardoseala de aramă, Michael zise:

— Totul e în ordine, *sir*! și se opri la oarecare depărtare de tablou.

Soames veni spre el. Unul lingă altul, priviră prelung *Maimuța albă*.

— N-are să fie fericită pînă nu capătă ceea ce dorește, zise Michael în cele din urmă. Singurul lucru este, însă, după cum vedeți, că nu știe ce anume dorește.

DECLARAȚIE FĂRĂ CUVINTE

În ziua de întâi februarie 1924, Jon Forsyte, în convalescență după gripă, ședea în holul unui hotel din Camden, în Carolina de Sud. Citea despre linșaj și părul blond i se cam făcea măciucă.

Auzi un glas spunînd în spatele lui:

— Vrei să mergi cu noi în excursia pe care o facem azi la movilele străvechi din apropiere?

Ridicînd privirea, dădu cu ochii de un cunoscut al său, tînărul Francis Wilmot, originar din America de Sud.

— Cu plăcere. Cine mai merge?

— Numai domnul și doamna Pulmore Hurrison, romanțierul englez Gurdon Minho, fetele Blair cu prietenele lor, sora mea Anne și cu mine. Dacă vrei să faci sport, poți merge și călare.

— Foarte bine. Azi-dimineață au sosit cai noi din Columbia.

— Oh, splendid! Sora mea și cu mine vom merge călare; cîteva dintre fetele Blair, de asemenea. Soții Hurrison îi vor încărca pe ceilalți în automobilul lor.

— „Încărca“, zise Jon, e o expresie nimerită. Linșajul despre care citesc este un caz oribil.

Tînărul căruia îi vorbea se rezemă de fereastră. Jon îi admira fața cu o piele ca de fildeș, cu păr și ochi negri, nas și buze subțiri și ținuta-i naturală, suplă.

— Dumneavoastră, englezii, vă revoltați întotdeauna cînd citiți despre linșaj. În Southern Pines, unde trăiești dumneata, nu există o problemă a negrilor. Nici în Carolina de Nord asta nu constituie o problemă gravă.

— Așa este și eu nu pretind că am înțeles situația. Dar nu pricep pentru ce negrii nu pot fi judecați întocmai ca albi.

Cred că există cazuri cînd trebuie să-i împușcați pe loc, dar nu văd ce argumente aveți în favoarea justiției aplicate de gloată. După părerea mea, dacă un om este prins, el trebuie judecat după lege.

— În cazurile speciale despre care este vorba, nu putem pierde vremea.

— Dar dacă omul nu este judecat, de unde știți că e vinovat?

— E adevărat, dar noi preferăm să lichidăm, din cînd în cînd, cite un negru inocent, decît să ne expunem femeile.

— Eu credeam că nu există nimic mai rău decît să omori un om pentru un fapt pe care nu l-a săvîrșit.

— Asta este valabil, poate, în Europa, dar nu aici. Noi nu sintem încă destul de evoluți.

— Ce părere au despre linșaj cei din nordul Americii?

— Vociferează puțin, dar n-au dreptate. Noi avem negrii, iar ei au Pieile roșii, cu care se poartă cît se poate de grosolan.

Jon Forsyte, îngîndurat, se încruntă și se rezemă de spatele fotoliului său.

— Recunosc că, în țara aceasta, există încă prea mult spațiu liber, zise Francis Wilmot, omul are toate șansele să fugă. De aceea, cînd punem mîna pe cineva, ne facem singuri dreptate.

— Da, fiecare țară cu obiceiurile ei. Ce fel de movile sînt cele la care mergem azi?

— Reminiscențe străvechi din timpul indienilor, se spune că au mii de ani. N-ai cunoscut-o pe sora mea? A sosit abia aseară.

— Nu. La ce oră plecăm?

— La prînz. Drumul călare, prin pădure, durează cam un ceas.

La ora prînzului, Jon, îmbrăcat în costum de călărie, coborî în fața hotelului, unde îi așteptau cinci cai, deoa-

rece două dintre fetele Blair hotărîseră să meargă și ele călare. Plecară. Francis Wilmot cu sora lui în față, iar în urma lor Jon, între surorile Blair.

Fetele Blair erau tinere și frumoase; aveau tipul frumuseții americane: pielea nici prea albă, nici prea neagră, fețe rotunde și îmbujorate. În cei doi ani și jumătate petrecuți în Statele Unite, Jon se obișnuise cu acest gen. La început, cele două surori fură extrem de tăcute, apoi extrem de gălăgioase. Încălecau ca bărbații și călăreau foarte bine. Jon află că atît ele cît și organizatorii excursiei, domnul și doamna Pulmore Hurrison, locuiau în Long Island. Fetele îi puseră multe întrebări despre Anglia, la care Jon — care plecase din țară la vîrsta de nouăsprezece ani — inventă o mulțime de răspunsuri. Printre urechile calului său, începu să se uite cu jînd la Francis Wilmot și sora lui: conduceau în galop mărunt și într-o tăcere care, de la distanță, părea extrem de odihnitoare. Drumul trecea printr-o pădure de brazi cu trunchiuri subțiri și cetina rară, pe un sol nisipos. Soarele cald strălucea, dar aerul era destul de rece. Jon încălecase un murg săltăreț și se simțea ca un om care și-a recăpătat sănătatea după boală.

Fetele Blair doreau să știe ce părere avea despre romanțierul englez. Erau moarte de curiozitate să vadă un intelectual care iese din comun. Jon nu citise decît una dintre cărțile lui și, dintre personaje, nu ținea minte decît o pisică. Fetele Blair nu citiseră nici una, dar auziseră că pisicile lui erau „din cale afară de ingenioase“.

Francis Wilmot opri calul și arătă cu mîna spre o movilă mare, ridicată, fără îndoială, de mîna omului. Se opriră cu toții, o priviră vreo două minute în tăcere, apoi, exprimîndu-și părerea că este „foarte interesantă“, își văzură de drum. Într-o vale, excursioniștii, veniți cu două automobile,

și despachetau mîncarea. Jon duse cei trei cai și-i legă alături de cel al lui Wilmot și al surorii lui.

— Sora mea, făcu prezentările Francis Wilmot.

— Domnul Forsyte, zise sora lui.

Se priviră. Fata era zveltă, dar bine legată: purta o haină cafenie lungă, pantaloni de călărie și cizme. De sub pălăria cafenie de fetru, ieșeau bucle de păr negru. Chipul palid, cam ars de soare, avea o expresie de vioiciune reținută; fruntea îi era lată și netedă; nasul drept avea o linie cam bruscă; avea buzele nevopsite și gura destul de mare, dar frumoasă. Dar, ceea ce-l izbi pe Jon, fură ochii, care semănau aidoma cu aceia ai unei nimfe. Erau căprui, puțin oblici, cu privirea fermă și fascinantă. Jon era intimidat. Nici unul dintre ei nu vorbea.

Francis Wilmot spuse:

— Mie mi-e cam foame, și porniră tustrei spre bucatele așternute.

Deodată, Jon se adresă surorii lui Wilmot:

— Aud că abia ați sosit, domnișoară Wilmot.

— Da, domnule Forsyte.

— De unde?

— De la Naseby. E o localitate între Charleston și Savannah.

— Oh, Charleston! Charlestonul mi-a plăcut.

— Lui Anne îi place mai mult Savannah, spuse Francis Wilmot.

Anne dădu din cap. Părea să nu fie vorbăreată, dar, în puținele vorbe rostite, glasul ei avea o rezonanță plăcută.

— Noi locuim într-un loc destul de părăsit, spuse Francis. Aproape că nu vezi decît negri. Anne n-a vorbit niciodată cu un englez.

Anne zîmbi. Jon zîmbi și el. Nici unul nu continuă conversația. Sosiră la mîncărurile așezate astfel, încît, pentru

a ajunge la ele, omul trebuia să facă maximum de efort muscular și digestiv. Doamna Pulmore Hurrison, femeie în vîrstă de vreo patruzeci de ani, cu trăsături energice, ședea cu genunchii îndoiți; lingă ea, romancierul englez, Gurdon Minho, își ținea picioarele într-o poziție mai rezervată; apoi, urma un șir de fete cu picioare frumoase, așezate fără „rezervă”; puțin mai departe, domnul Pulmore Hurrison, cu buzele strînse, se căznea să scoată dopul unei sticle voluminoase. Jon și cu frații Wilmot se așezară pe jos. Masa începu.

Jon își dădu curînd seama că toată lumea spera ca Gurdon Minho să spună ceva în afară de „Da”, „Într-adevăr!”, „Ah!”, „Exăct!” Dar așteptarea lor fu zadarnică. La început, celebrul romancier urmări cu o atenție aproape penibilă tot ceea ce spuneau ceilalți, apoi păru să cadă în comă. Patriotul din Jon era dezamăgit, mai ales pentru că el era și mai tăcut decît romancierul... dacă cineva putea fi mai scump la vorbă. Între timp, observase că cele trei fete Blair, împreună cu prietenele lor, urzeau o conspirație pentru a-l scoate din fire pe englezul cel taciturn. Sora lui Francis Wilmot, atît de puțin vorbăreată, îl odihnea; de altfel, Jon era convins că ea n-avea dreptul și nici intenția de a lua parte la conspirația celorlalte. Pentru a trece peste acele momente penibile, începu să servească și fu încîntat cînd masa, îngurgitată în stomacurile comprimate, se isprăvi. Excursiile sînt ca și ziua de Crăciun: în viitor sau în trecut sînt mai frumoase decît în prezent. După ce trecu perioada de timp în care, după masă, necesități normale îi obligă pe excursioniști să se despartă, după sexe, coșurile cu alimente fură strînse și cu toții se întoarseră la vehiculele lor. Cele două automobile pleacă spre o altă movilă, la o depărtare de vreo două mile. Francis Wilmot și cele două surori Blair voiau să se întoarcă la hotel, să privească o partidă de polo.

Jon o întrebă pe Anne Wilmot ce dorea să facă. Ea voia să vadă cealaltă movilă.

Încălecară și porniră tăcuți pe o potecă, prin pădure. În cele din urmă, Jon o întrebă:

- Vă plac excursiile?
- Nu, defel.
- Nici mie. Dar călăria vă place?
- Îmi place mai mult decît orice pe lume.
- Mai mult decît dansul?
- Da, fără îndoială. Îmi place călăria și înotul.
- Ah! Mi-am închipuit că... zise Jon și tăcu.
- Ce v-ați închipuit?
- Mi-am închipuit că sunteți o bună înotătoare.
- Pentru ce?

Jon îi spuse jenat:

- După ochii dumneavoastră...
- Cum? Am ochi de pește?...

Jon rise.

- Nu tocmai. Seamănă cu ochii unei nimfe.
- Nu știu dacă acesta este un compliment.
- Sigur că este.
- Eu credeam că nimfele nu sînt prea respectabile.
- Oh! Nimfele din apă... sînt foarte... Natural, sînt

sfioase.

- Aveți multe în Anglia?
- Nu. De fapt, n-am văzut încă nici una.
- Atunci, de unde știți cum sînt?
- Cred că instinctul mi-o spune.
- Nu-i așa că ați primit o educație clasică, de altfel, ca toți englezii?
- Nici vorbă.
- Și cum vă place America, domnule Forsythe?
- Foarte mult, dar uneori mă cuprinde dorul de țară.

— Mi-ar place să călătoresc.

— N-ați călătorit niciodată?

Ea clătină capul.

— Eu stau tot timpul acasă și mă ocup de gospodărie. Dar îmi dau seama că va trebui să vindem bătrina noastră casă. Cultura bumbacului nu mai rentează.

— Eu cultiv piersici în apropiere de Southern Pines. Știți unde este? În Carolina de Nord. În momentul de față, este rentabil.

— Stați singur acolo?

— Nu. Locuiesc cu mama mea.

— E englezoaică?

— Da. Și tatăl dumneavoastră?...

— A murit acum patru ani. Francis și cu mine am rămas orfani de zece ani.

— Mi-ar face plăcere dacă ați veni amândoi să petreceți câteva zile la noi. Mama ar fi încântată.

— Seamănă cu dumneavoastră?

Jon rise.

— Nu. E frumoasă.

Ochii gravi ai fetei se îndreptară spre el, pe buze i se așternu un zîmbet vag.

— Aș veni bucuroasă, dar noi nu putem niciodată să plecăm de acasă amândoi deodată.

— Aici sunteți amândoi, remarcă Jon.

— Mîine ne întoarcem acasă. Doream mult să văd cum este la Camden.

Ochii ei se ațintiră din nou, gravi, asupra chipului lui Jon.

— Nu vreți să veniți cu noi să vedeți casa noastră?... E veche. Francis s-ar bucura dacă ați veni.

— Dumneavoastră știți întotdeauna ce-i place fratelui dumneavoastră?

— Da, desigur.

— Trebuie să fie plăcut. Vreți, într-adevăr, să merg la dumneavoastră?

— Da, într-adevăr.

— Mă bucur nespus de mult. Detest hotelurile. Vreau să spun că... mă înțelegeți... Dar cum el nu înțelegea ce voia să spună, era convins că nici ea nu înțelesese.

Ea își atinse calul, iar săltărețul lui Jon o porni și el într-un galop ușor.

Galopară pe aleile pădurilor seculare. Soarele le bătea în ochi, în aer plutea mirós cald de brad, rășină și iarbă. Pământul era nisipós și moale, iar caii bine dispuși. Jon se simțea fericit. Fata avea ochi stranii, fascinanți, și călărea mult mai bine decât fetele Blair.

— Cred că toți englezii călăresc bine, îi spuse ea.

— Majoritatea celor ce știu să incalece, dar în ziua de azi călăria nu se mai practică pe scară întinsă.

— Mi-ar place să văd Anglia. Strămoșii mei au venit din Anglia în anul 1700... de la Worcestershire. Pe unde este?

— Pe coasta de apus a Angliei centrale, zise Jon. Dar seamănă atît de puțin cu ceea ce se vede pe aici, încît nici nu vă puteți închipui. E un ținut unde se cultivă fructe... e foarte frumos; case albe de lemn, pășuni, livezi de pomi, păduri, dealuri verzi. Am făcut odată, într-o vacanță, o plimbare pe acolo, cu un coleg de școală.

— După cum spuneți, pare foarte frumos. Strămoșii noștri au fost romano-catolici. Aveau o proprietate cu numele Naseby; de aceea, casa noastră de aici poartă același nume. Dar bunica mea a fost o creolă de origine franceză, din Louisiana. E adevărat că, după părărea englezilor, creolele au singe de negru?

— Noi sintem foarte puțin informați, zise Jon. Știu despre creoli că sint vechi familii franceze și spaniole. Dumneavoastră, amindoi, păreți a avea sînge francez.

— Este adevărat în ceea ce-l privește pe Francis. Nu credeți că am trecut de movilă? Cred că am făcut vreo patru mile de drum și movila pare să fie numai la două.

— Are vreo importanță? Am văzut-o pe cealaltă și mi se pare că lumea cam exagerează.

Buzele ei zimbiră: după cite se pare, nu rîdea niciodată cu adevărat.

— Ce fel de indieni sint pe aici? întrebă Jon.

— Nu știu precis. Dacă mai sint, trebuie să fie seminoli¹. Francis spune că movilele acestea sint rămase de la triburi mult mai vechi. Pentru ce ați venit în America, domnule Forsyte?

Jon își mușcă buza. Nu-i putea spune adevăratele motive... dușmănie familială... o poveste de dragoste nenorocită...

— Mai întii, m-am dus în Columbia Britanică, dar nu mi-a mers prea bine. Apoi, am auzit despre piersicile din Carolina de Nord.

— Dar pentru ce ați plecat din Anglia?

— Cred că din dorința de a vedea lumea.

— Da, zise ea pe un ton calm și înțelegător, iar Jon îi era cu atît mai recunoscător cu cît nu înțelesese nimic.

Imaginea primei lui iubiri nu-l mai urmărea în ultima vreme... cam de un an și mai bine. Fusese foarte ocupat cu piersicile. Și apoi, Holly îi scrisese că Fleur avea un băiat. Brusc, Jon zise:

— Cred c-ar trebui să ne întoarcem. Priviți soarele! De fapt, soarele coborîse binișor în spatele copacilor.

¹ Pieile roșii din America de Nord, vechea populație băstinașă din Florida și Georgia.

— Oh!... Da!

Jon întoarse calul și spuse:

— Să mergem în galop. Peste o jumătate de ceas, soarele apune și luna răsare foarte târziu.

Galopară de-a lungul potecii. Soarele apunea mai iute decât prevăzuse el; aerul se răcise, lumina devenise cenușie. Brusc, Jon opri calul.

— Îmi pare foarte rău, dar cred că nu sintem pe poteca pe care am venit. Am impresia că ne-am îndepărtat spre dreapta. Toate potecile sînt la fel, iar caii aceștia au sosit abia ieri din Columbia, așa încît nu cunosc ținutul mai bine decât noi.

Ea spuse, rîzînd:

— O să ne pierdem.

— M-m! Nu-i de glumă în pădurile acestea. Oare, nu se sfîrșesc niciodată?

— Cred că pe aici nu dăm de marginea lor. Iată-ne în aventură!

— Da, dar o să răciți. Noaptea e foarte răcoroasă.

— Iar dumneavoastră ați avut gripă.

— Oh! Nu face nimic. Uite, aici e o potecă spre stînga. Ce facem? Mergem înainte pe unde am apucat-o sau o luăm pe poteca aceasta?

— S-o luăm pe aici.

Porniră în galop mărunt mai departe. Dar era prea întuneric pentru a merge în galop și în curînd se făcu atît de întuneric, încît nici în galop mic nu mai puteau merge. Iar poteca șerpăia dintr-o cotitură într-alta.

— Frumoasă treabă. Îmi pare rău, zise Jon. Privind pe furiș spre fata care mergea alături de el, văzu că zîmbea.

— De ce? E foarte amuzant!

Jon era încîntat de felul cum gîndea ea, dar nu era de acord.

— Am fost un măgar. Fratele dumneavoastră se va supăra pe mine, și pe bună dreptate.

— Știe că sint cu dumneavoastră!

— Măcar de-am avea o busolă. Așa cum stau lucrurile, putem umbla pe aici toată noaptea. Iată din nou o întretăiere de drumuri. Pfiii! Acum se întunecă de-a binelea.

Și parcă, în timp ce rosti aceste cuvinte, lumina zilei se stinse. Abia o mai vedea pe Anne la cinci pași de el. Se apropie, iar ea îi atinse mineca.

— Nu fiți atât de îngrijorat, îi spuse. Întreaga întâmplare își pierde farmecul.

Trecind hățurile într-o singură mină, Jon îi strinse mina.

— Sinteți admirabilă, domnișoară Wilmot.

— Oh! Spuneți-mi Anne. Numele de familie sună prea rece cînd ești rătăcit prin păduri.

— Vă mulțumesc foarte mult. Numele meu e Jon, fără „h”; este prescurtarea lui Jolyon.

— Jolyon... Jon; îmi place.

— Anne a fost întotdeauna numele meu preferat. Să ne oprim pînă răsare luna sau să mergem mai departe?

— La ce oră răsare luna?

— Pe la ora zece, cred, judecînd după seara de ieri. Va fi aproape lună plină. Dar acum nu e nici ora șase.

— Să mergem mai departe, dar să lăsăm caii să ne conducă, spuse Anne.

— Bine! Dar dacă o pornesc în vreo direcție oarecare, sînt sigur că vor porni spre Columbia, și pînă acolo e drum lung.

Merseră pe poteca îngustă, la pas. Se întunecase cu desăvîrșire. Jon spuse:

— Ți-e frig? Ți-ar fi mai cald dacă ai merge pe jos. Eu voi merge înainte și dumneata vii imediat după mine, pentru a mă vedea.

Merse înainte, dar în curînd descălecă: îl lua cu frig. În pădurea nesfîrșită era liniște adîncă și nici urmă de lumină.

— Acum mi-e frig, o auzi pe Anne spunînd. Am să descalec și eu.

Merseră încet, pe dibuite, vreo jumătate de ceas, ținînd caii de hățuri. În sfîrșit, Jon spuse:

— Uite! Parcă văd acolo un luminiș! Și ce e pata neagră din stînga?

— O movilă.

— Care movilă, mă întreb? Cea pe care am văzut-o, cea spre care am pornit, sau alta?

— Cred c-ar fi mai bine să ne oprim aici și să așteptăm pînă răsare luna. Atunci poate ne dăm seama ce movilă este și poate găsim drumul.

— Ai dreptate. Mi se pare că pe aici sînt și mlaștini. Am să leg caii într-un loc adăpostit și am să încerc să găsesc un așcunziș pentru noi. E frig.

După ce legă caii într-un loc ferit de vînt, se întoarse și o găsi pe Anne aproape lingă el.

— Mi-e cam frică, zise ea.

— O să ne căutăm un loc comod și o să ne așezăm. O luă de braț și ocoliră movila.

— Aici, zise deodată Jon, aici s-au făcut săpături. Locul e la adăpost. Puse mîna pe pămînt... era destul de uscat. Ne așezăm aici și stăm de vorbă.

Se așezară unul lingă altul, cu spatele rezemat de perețele gropii săpate, aprinseră cîte o țigară și ascultară tăcerea. În afară de cîte un nechezat sau lovitură de copită, nu se auzea nici un sunet. Copacii erau prea firavi, vîntul prea slab pentru a cînta o melodie. În jurul lor, nu se afla nimic viu, în afară de ei doi și caii lor. De văzut nu vedeau decît stele risipite pe cerul foarte întunecat și tulpinile brazilor, mai negre decît întunericul. Din cînd în cînd, virfurile țigaretelor aprinse le luminau vag fața.

— Nu cred că-mi vei ierta vreodată această greșeală, zise Jon posomorît.

— Ce idee! Îmi face chiar plăcere.

— Ești foarte bună că vorbești astfel, dar trebuie să-ți fie foarte frig. Poftim haina mea!

Începuse să și-o dezbrace, dar ea îi spuse:

— Dacă faci una ca asta, fug în pădure și mă răătăcesc cu adevărat.

Jon își puse din nou haina și spuse:

— Preferam să fie în locul dumitale una din fetele Blair.

{ — Da?

— Spre binele dumitale, bineînțeles. Nu spre binele meu, nu, defel!

Stăteau față-n față, așa încît virfurile țigaretelor aproape se atinseseră. Jon îi putea vedea ochii și deodată simți dorința intensă s-o cuprindă de mijloc. I se părea natural și potrivit în momentul acela, dar... nu se cădea!

— Dorești puțină ciocolată? întrebă Anne.

Jon gustă foarte puțină; cită mai avea, trebuia să-i rămână ei! ❧

— O adevărată aventură. Ce beznă! Dacă eram singură, mi-ar fi fost tare frică... parc-am fi înconjurați de spirite.

— Spiritele vechilor indieni, murmură Jon. Numai că eu n-cred în spirite.

— Dacă ai fi avut dădacă o negresă, ai fi crezut.

— Dădaca dumitale a fost negresă?

— Da, desigur, și avea un glas dulce ca pepenele copt. Mai aveam în serviciu un negru bătrîn, care a fost sclav în copilărie. Este cel mai bun negru din cîți există... are aproape optzeci de ani și părul ca de lînă albă.

— Tatăl dumitale a luptat în războiul civil, nu-i așa?

— Nu, în schimb a luptat atît bunicul din partea mamei, cît și cel din partea tatii, și străbunicul meu.

— Cîți ani ai, Anne?

— Nouăsprezece.

- Eu am douăzeci și trei.
- Povestește-mi despre casa voastră din Anglia.
- Acum nu mai am casă.

Jon începu să-i prezinte o ediție revizuită a tinereții lui; i se păru că Anne știa să asculte minunat. După ce isprăvi, o rugă să-i spună și ea povestea vieții ei și, în timp ce vorbea, se întreba dacă-i place ori ba vocea ei. Pronunța cam târăgănat și nu prea deslășit, dar glasul era dulce și foarte nuanțat. După ce Anne isprăvi povestea ei simplă — căci nu prea fusese vreodată plecată de acasă — se lăsă tăcere pînă cînd Jon spuse:

— Nu e decît șapte și jumătate. Mă duc să văd ce fac caii și apoi, poate vrei să dormi puțin.

Ocoli movila pînă la cai și se opri în preajma lor, vorbindu-le și mîngîindu-le botul. În inima lui se trezi un sentiment cald, ocrotitor. Anne era un copil bun și curajos. Chipul ei nu-l poți uita, te pune pe gînduri. Deodată îi auzi glasul, încet, de parcă n-ar fi vrut să-l strige.

Jon se întoarse, dibuind în beznă. O găsi cu minile întinse spre el.

— Mi-e frică! Foșnetele acestea ciudate!... Mă trec fiorii!

— A început să sufle vîntul. Haide să ne rezemăm unul spatele celuilalt... o să-ți țină mai cald, sau, uite cum: eu am să mă așez cu spatele la peretele movilei, și dacă te sprijini de mine, ai putea adormi. Nu mai aveam de așteptat decît două ceasuri, apoi putem încăleca și merge mai departe la lumina lunii.

Se așezară după cum propusese el. Anne cu spatele sprijinit de el și capul pe pieptul lui.

— E bine?

— Da. Nu mă mai trec fiorii. Dar nu sînt prea grea?

— Nu, deloc, zise Jon.

Fumară și vorbiră din nou. Stelele deveniseră mai strălucitoare, ochii lor se obișnuiseră mai bine cu întunericul. Și amândoi erau recunoscători pentru căldura ce și-o ofereau reciproc. Jon se bucura de parfumul părului ei, răspîndit destul de aproape de nările lui... parcă mirosea a fin. Urma o tăcere lungă, în timp ce sentimentul cald, ocrotitor, creștea, creștea mereu în inima lui. Îi venea s-o prindă în brațe și s-o țină mai aproape de el. Dar, bineînțeles, nu făcu nici un gest. Singurul lucru pe care-l putea face era să stea nemișcat, oferindu-i o sursă impersonală de căldură pentru a se rezema de el. De cînd plecase din Anglia, aceasta era prima dată cînd simțea dorința de a îmbrățișa pe cineva... Prea suferise mult după povestea aceea de odinioară. Vințul începuse să bată, sușotind printre pomi, apoi se domoli; liniștea era mai adîncă decît înainte. Jon era mai treaz ca oricînd și i se părea foarte curios că Anne dormea; era convins că adormise... prea stătea nemișcată. Stelele licăreau și Jon ridică ochii spre ele. Membrele începuseră a-i amorți și-l dureau. Deodată, își dădu seama că Anne era tot atît de trează ca și el. Ea întoarse încet capul, așa încît îi putea vedea ochii gravi, fascinanți.

— Sînt prea grea, îi spuse și se ridică, dar brațul lui Jon o așează la loc.

— Nu, defel, atîta vreme cît îți este cald și comod.

Anne puse din nou capul pe umărul lui și rămăseră mai departe de veghe. Vorbiră un timp despre lucruri neînsemnate, iar Jon își zise: „Ce ciudat... Poți trăi luni de zile alături de un om, fără a-l cunoaște nici pe jumătate din cît ne cunoaștem noi acum.“

Din nou urmă o îndelungă tăcere; dar, de data aceasta, brațul lui Jon îi cuprinsese mijlocul și amândoi ședeau mai comod. În sinea lui, Jon dorea ca luna să nu răsară încă și se întreba: „Oare, ea simte la fel?“ Dar, chiar de-ar fi altfel,

luna își urmează calea fără a ține seama de dorințele lor. Deodată, își dădu seama că răsărise și mijeaa undeva, în dosul copacilor: o lumină tăcută, ciudată, se revărsase în aer și pe pământ, strecurându-se printre tulpinile pomilor.

— Luna! zise Jon. Anne nu se clinti, iar inima lui bătea tare. Da! Nici ea nu dorea ca luna să răsară! Încetul cu încetul, licăririle vagi deveniră lumină și, strecurându-se printre pomi, îi învălură; trupurile lor se vedeau deslușit. Dar ei rămaseră nemișcați, tăcuți, de parcă s-ar fi temut să întrerupă clipele de vrajă. Luna prinse putere; strălucea rece, ridicându-se deasupra pomilor: lumea își recăpătase viața. Jon gândi: „Ce-ar fi s-o sărut?“ Dar imediat renunță la acest gând. Poate că ea nu dorea! Dar, ca și când i-ar fi ghicit gândurile, Anne întoarse capul și-l privi în ochi. Jon îi spuse:

— Eu sint ocrotitorul dumitale acum.

Răspunsul ei fu un mic suspin. Se ridică în picioare. Amândoi începură să-și dezmoștească membrele, privind tăcuți în pădurea albă, misterioasă.

— Uite, Anne! Movila! Iată și poteca ce duce spre valea unde am mincat. Acum vom găsi drumul.

— Da, zise ea pe un ton al cărui sens Jon nu-l putea desluși.

Se îndreptară spre cai, îi dezlegară și încălecară. Nu mai era greu să găsească drumul. Porniră călare, unul lângă altul.

Jon spuse:

— Să știi c-am să țin minte întimplarea aceasta.

— Da, n-am s-o uit niciodată.

Nu mai scoaseră o vorbă, în afară de întrebările și răspunsurile în legătură cu drumul; în curînd se lămuriră și porniră în galop mic. Sosiră pe terenul de polo, chiar lângă hotel.

— Du-te, te rog, să-l liniștești pe fratele dumitale. Eu duc caii, apoi vin și eu.

Cînd Jon intră în hotel, îl găsi pe Francis Wilmot în hol, singur, îmbrăcat în costum de călărie. Fața lui avea o expresie bizară, nu tocmai ostilă, dar nici prietenoasă.

— Anne a urcat sus, îi spuse. Îmi dau seama că nu prea ai simțul orientării. Bineînțeles, am tras o spaimă.

— Îmi pare nespus de rău, zise Jon smerit, uitasem că nici caii nu cunosc ținutul.

— Da! zise Francis Wilmot, dînd din umeri.

Jon își aținti privirea asupra tînărului.

— Sper că nu crezi că m-am rătăcit intenționat? După privirea dumitale, ai aerul să mă bănuiești.

Francis Wilmot dădu din nou din umeri.

— Iartă-mă, zise Jon, dar sper că n-ai uitat că sora dumitale este o persoană distinsă și că nu te porți ca un „golan” cu o asemenea ființă.

Francis Wilmot nu-i răspunse: se duse la fereastră și se opri, privind afară. Jon era foarte minios. Se așeză pe brațul unei canapele. Brusc, se simți extrem de ostent. Rămase acolo, cu ochii în pămînt și cu fruntea încrunțată. Naiba să-i ia pe Wilmot! Doar nu se purtase necuviincios cu Anne! Dacă ar fi!... În spatele lui, un glas spuse:

— Trebuie să-ți mărturisesc că nu m-am gîndit la așa ceva. Îmi pare rău. Dar am tras o spaimă! Haide să ne dăm mîna!

Jon întinse brusc brațul, își strinseră mîna și se priviră drept în ochi.

— Trebuie să fii foarte ostent, zise Francis Wilmot. Vino sus, în camera mea, am ceva de băut. Lui Anne i-am și dat o înghițitură.

Urcară. Jon se așeză în unicul fotoliu, iar Francis Wilmot pe pat.

— Anne mi-a spus că te-a poftit să vii mîine cu noi. Sper că vii.

— Mi-ar face mare plăcere.

— Perfect!

Băură, vorbiră puțin, fumară.

— Noapte bună, zise Jon brusc. Mă duc să mă culc, căci de nu, adorm aici.

Își strinseră mina și Jon se duse clătînîndu-se în camera lui. Adormi numaidecît.

În ziua următoare, plecară tustrei cu trenul, prin Columbia și Charleston, la reședința lui Wilmot. Casa era așezată în cotul unui riu roșu, înconjurată de plantații de bumbac și terenuri mlăștinoase, unde creșteau stejari melancolici, învăluți în ghirlande de mușchi de Florida, veșnic verde. Fostele locuințe ale sclavilor existau încă; erau nelocuite, în afară de unele care serveau drept cotețuri. Două scări de lemn duceau spre un imens antreu, acoperit cu glicină; casa avea două etaje și o zugrăveală i-ar fi fost necesară. În interior, camerele se deschideau una-ntr-alta; pe pereți atirnau portretele bătrînilor decedați din familia Wilmot și Freville. Negrii forfoteau prin casă, vorbind cu glas dulce graiul lor tărăgănat.

Jon se simțea fericit cum nu se mai simțise de cînd pusese piciorul în Lumea Nouă, cu trei ani și jumătate în urmă. Dimineața hoinărea cu cîinii în bătaia soarelui sau încerca să scrie poezii... pentru că Wilmot și sora lui erau ocupați. După masa de prinz, plecau călare tustrei, sau numai Jon cu Anne. Seara ședeau în fața căminului, unde, pe la apusul soarelui, se aprindea un foc cu lemne, și ea îl învăța să cînte la *ukulele*¹, sau Francis îi vorbea despre cultura bumbacului. După momentul de animozitate de la hotel, Jon și Francis erau în termenii cei mai buni.

Anne și Jon vorbeau destul de puțin între ei. Parcă voiau să continue tăcerea ce-i învăluisese cînd ședeau în întuneric, sub vechea movilă indiană. El, însă, o urmărea, căutînd mereu să întîlnească privirea gravă, fascinantă, din ochii ei întunecați. Cu cît o privea mai mult, cu atît își dădea seama că Anne nu semăna cu nici o fată din cîte cunoscuse:

¹ Ghitară havaiană cu patru coarde.

era mai deșteaptă, mai tăcută și avea mai mult „fond“. Zilele în bătaia soarelui, cald și serile în fața focului ce ardea în cămin treceau, vacanța lui Jon era pe sfârșite. Învățase să cînte la *ukulele* și acompania cîntece religioase ale negrilor, arii din opereta *Rose Marie* și alte melodii nemuritoare. Sosi ultima zi și Jon fu cuprins de dezamăgire. A doua zi, trebuia să se întoarcă la piersicile sale din Southern Pines! În ultima după-amiază, în timp ce se plimba călare împreună cu Anne, tăcerea lor era aproape nefirească, iar ea nici nu se uita la el. Cu inima deznădăjduită, Jon se urcă în camera lui să se schimbe. Simțea precis că ar fi vrut s-o ia cu el și i se părea că ea nu dorea să vină. O să-i lipească mult așteptarea de a prinde o privire a ochilor ei. Dorea cu nesat s-o sărute. Coborî posomorit și se așeză într-un *chaise-longue* din fața căminului, jucîndu-se cu urechile ciinelui și urmărind întunericul ce cobora.

Poate că Anne nici nu va mai cînta cu el în ultima seară. Poate nu va fi nimic altceva decît o simplă cină și o seară petrecută *à trois*¹; iar el nu va avea prilejul să-i spună că o iubește, iar ea să-i spună că nu-l iubește. Nenorocit, își spuse: „E vina mea... Sînt un nătărău tăcut; am pierdut toate ocaziile.“ Camera se întunecase, singura lumină venea din sobă, iar ciinele adormise. Jon închise ochii. I se părea că astfel putea aștepta mai ușor... sfîrșitul cel mai dezastruos. Cînd deschise ochii, Anne stătea în fața lui, cu două *ukulele* în mînă.

— Vrei să cînți, Jon?

— Da, răspunse el, să cîntăm, Este pentru ultima oară.

Luă *ukulele*-le din mîna ei. Anne se așeză pe covorul din fața căminului și începu să-și acordeze instrumentul. Jon se așeză și el pe jos, lângă ciine, și începu să-l acordeze pe al lui. Ciinele se ridică și plecă.

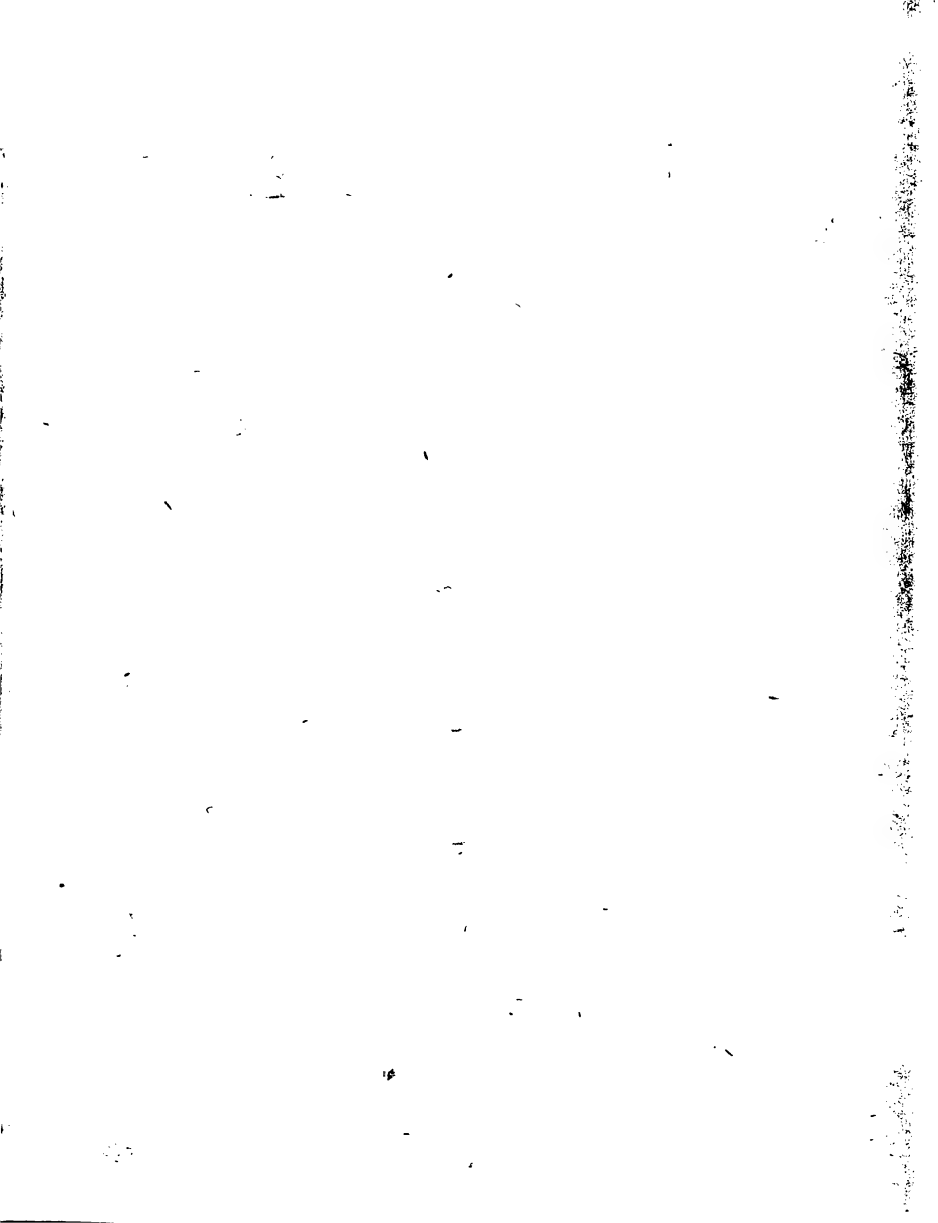
— Ce cîntăm?

¹ În trei (fr.)

— Eu n-am poftă să cînt, Anne. Cîntă dumneta și eu te voi acompania.

Anne nu se uita la el! Nu voia să se uite la el! Totul se sfîrșise! Ce ne**bu**n a fost!

Anne cîntă. Cîntă o arie sentimentală, *Strigătul din munți* din *Rose Marie*. Jon atingea coardele în timp ce melodia îi cutremura inima. Cîntecul se isprăvi. Anne îl începu din nou, și ridică ochii spre el. Dumnezeuule! Anne îl privea. Nu trebuie să știe că observase privirile ei! Era prea plăcut... Privirea prelungă, întunecată, peste *ukulele*... Între el și ea erau cele două *ukulele*. Jon lăsa din mină instrumentul afurisit și, alunecînd pe covor, o prinse de mijloc. Fără a spune o vorbă, Anne puse capul pe umărul lui, așa cum șezuseră sub movila indiană. El își lipi obrazul de părul ei. Mirosea, ca și atunci, a fin. Și întocmai cum atunci, în lumina lunii, întorsese capul, Anne întoarse acum fața spre el. De data aceasta însă Jon îi sărută buzele.

CUPRINSUL

Partea întâi

Cap.	I — Plimbare.....	7
Cap.	II — Căminul	13
Cap.	III — Muzica	25
Cap.	IV — Dineu	32
Cap.	V — Eva	39
Cap.	VI — „Bătrînul Forsyte“ și „bătrînul Mont“	43
Cap.	VII — „Bătrînul Mont“ și „bătrînul Forsyte“	52
Cap.	VIII — Bicket	62
Cap.	IX — Nedumerire	73
Cap.	X — Moartea unui sportiv	85
Cap.	XI — Aventura	95
Cap.	XII — Cifre și fapte.....	100
Cap.	XIII — Prins în mreajă	111

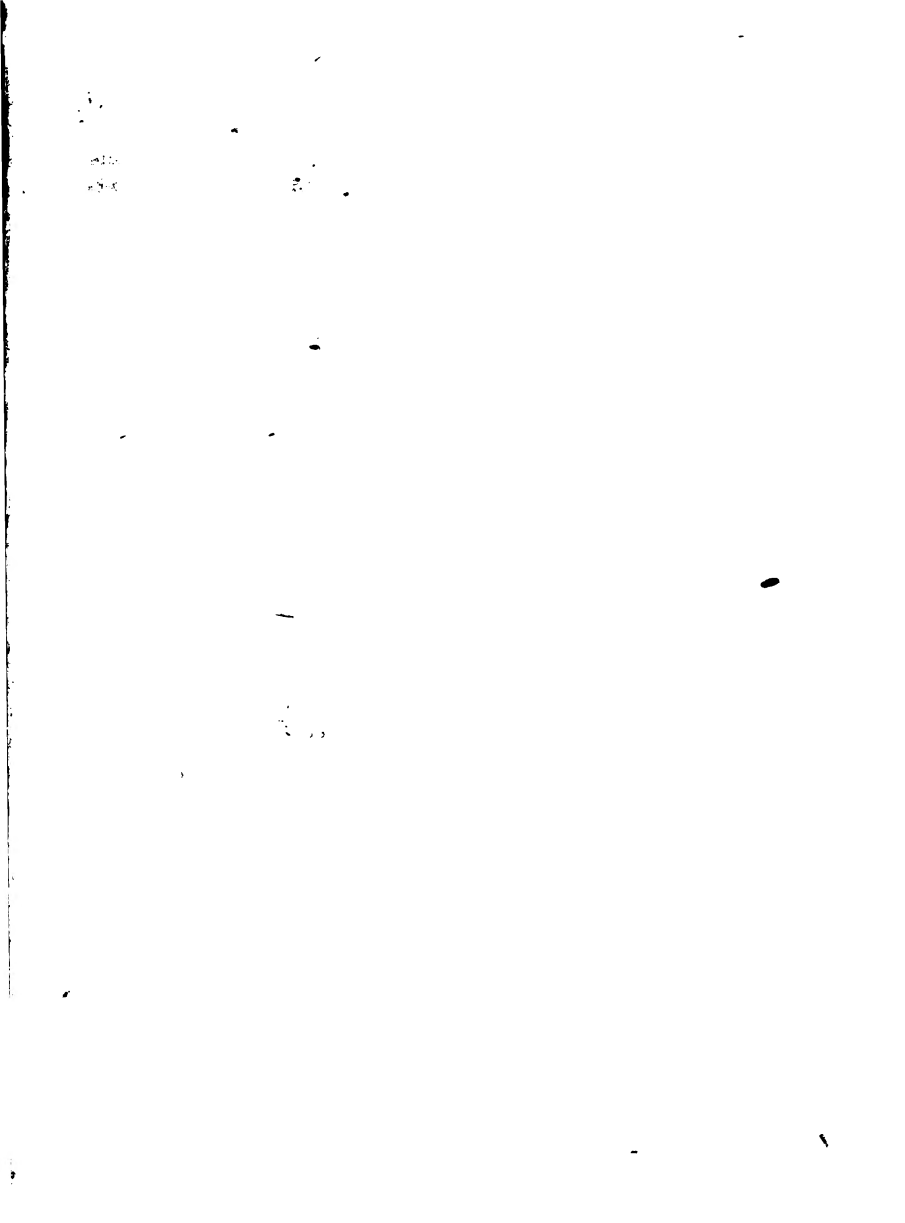
Partea a doua

Cap.	I — Scade marca.....	116
Cap.	II — Victorine.....	130
Cap.	III — Michael se plimbă și vorbește	142
Cap.	IV — Trupul lui Fleur	153
Cap.	V — Sufletul lui Fleur	164
Cap.	VI — Michael primește lovitura	169
Cap.	VII — Nudul.....	179

Cap. VIII — Soames trece la fapte.....	187
Cap. IX — Copoiul	196
Cap. X — Fața	204
Cap. XI — Lichidarea.....	209
Cap. XII — Spre Orient	215

Partea a treia

Cap. I — Sărbătoare.....	220
Cap. II — La birou	228
Cap. III — „După-amiaza unei Driade“	238
Cap. IV — După-amiaza unui Bicket	243
Cap. V — Michael dă sfaturi	248
Cap. VI — Socoteala	256
Cap. VII — Întrevedere cu Elderson	259
Cap. VIII — Fuga	266
Cap. IX — Soames nu se mai sinchisește	276
Cap. X — Nimic la voia întâmplării	282
Cap. XI — Natura cu „n“ mic	290
Cap. XII — Rechizitoriul acționarilor	295
Cap. XIII — Soames incolțit de haită	308
Cap. XIV — Tortura	318
Cap. XV — Calm	323
Declarație fără cuvinte	328

Lector : ELENA MURGU
Tehnoredactor : AURELIA ANTŢN

Bun de tipar : 14.08.1985
Coli ed. 17,55. Coli tipar 11

Comanda nr. 50 067
Combinatul poligrafic „Casa Scintei”
Piaa Scintei nr. 1 - Bucureşti,
Republica Socialistă România

de

Аполіт

5

CAT Growth

Antwerpen

2025

